

ANTHONY BURGESS

PRISUKAMAS APELSINAS

LIETUVOS
rytas

©INTERFOTOFORUM

Vienas garsiausių šiuolaikinių anglų rašytojų Anthony Burgessas gimė 1917 m. Mančesteryje. Jo motina ir vienintelė sesuo mirė per gripo epidemiją, nepraėjus nė metams nuo būsimąjo rašytojo gimimo.

1940-aisiais A.Burgessas Mančesterio universitete baigė anglų kalbą ir literatūrą. Vėliau šešerius metus tarnavo armijoje, karališkajame karo medicinos, o vėliau - mokomajame korpuse. 1942

m. jis vedė. Pirmoji žmona Llewela 1968-aisiais mirė nuo kepenų cirozės. Didžiąją Antrojo pasaulinio karo dalį rašytojas praleido Gibraltare, kur kareiviams dėstė kursą „Britų kelias ir paskirtis“.

Po karo 1946–1950 metais A.Burgessas dėstė Banberio vidurinėje klasikinėje mokykloje. Tuo pat metu parašė porą romanų ir poezijos rinktinę. Visa tai leidėjai atmetė. Rašytojas išvyko iš Anglijos ir nuo 1954 m. iki 1960-ųjų dirbo švietimo inspektoriumi Malajoje ir Brunėje.

1959 m. A.Burgessui buvo nustatytas piktybinis smegenų auglys. Jis grįžo į Angliją ir pradėjo karštingai rašyti bei dirbti BBC apžvalgininku. Diagnozė nepasitvirtino. A.Burgessas vedė antrą kartą ir pradėjo klajoti po Europą – aplankė Italiją, Šveicariją, kol galiausiai apsistojo Monake.

A.Burgessas parašė daugiau nei 50 knygų, iš jų – trisdešimt romanų. Jis taip pat žinomas kaip biografijų autorius ir kompozitorius.

1990 m. rašytojas grįžo į Londoną, kur po trejų metų mirė nuo plaučių vėžio.

„Lietuvos ryto” kolekcija
16

Versta iš:
Anthony Burgess
A CLOCKWORK ORANGE

Iš anglų kalbos vertė Saulius Dagys

© 1962 by The Estate of Anthony Burgess
© Vertimas į lietuvių kalbą, Saulius Dagys, 2007
© Šis leidimas, Mediasat Rights, KFT / Mediasat Group, S.A., 2007

ISBN 978-84-9819-717-4 (16-oji knyga)
ISBN 84-9819-670-1 (bendras)

Spausdinta ES

Mediasat Group
Edificio Torre Picasso, planta 34
Plaza Pablo Ruiz Picasso, 1
28020 Madrid
España

www.mediasatgroup.com

Parduodama tik su dienraščiu „Lietuvos rytas”
Visos autoriaus teisės saugomos

ANTHONY
BURGESS
Prisukamas
apelsinas

Iš anglų kalbos vertė Saulius Dagys

LIETUVOS
rytas

PRATARMĖ

Vienas talentingiausių šiuolaikinių anglų rašytojų Anthony Burgessas (Antonis Berdžesas) gimė 1917 m. Mančesteryje, čia baigė universitetą (studijavo anglų kalbą ir literatūrą). Šešerius metus tarnavo armijoje, 1946–1950 m. dėstė Birmingemo universitete, vėliau dirbo instruktoriumi Švietimo ministerijoje, mokytojavo Banberio vidurinėje klasikinėje mokykloje. Nuo 1954 m. iki 1960 m. buvo švietimo inspektorius Malajoje ir Brunėjuje. Literatūrinei kūrybai visiškai atsidėjo tik 1960 m., nors pirmoji jo knyga buvo pasirodžiusi jau prieš ketverius metus. Brunėjuje rašytojas pasijuto blogai, grįžo į Angliją ir čia jam buvo diagnozuotas piktybinis smegenų auglys. Išgirdęs pernelyg ankstyvą mirties nuosprendį – pasak gydytojų, gyventi jam buvo likę maždaug metai – A. Burgessas ėmė karštligiškai rašyti romanus bei kritikos knygas. Tačiau medikų prognozės nepasitvirtino: rašytojas mirė tik 1993 m., palikęs daugybę puikių darbų.

Jaunystėje A. Burgessas daug laiko skyrė muzikai, sukūrė nemažai didelės apimties muzikinių veikalų, tarp jų – keletą simfonijų. Domėjimasis muzika bei lingvistika turėjo didelės įtakos jo kurinių stiliui bei turiniui.

Iš viso rašytojas yra parašęs daugiau kaip trisdešimt knygų, tačiau didžiausio pripažinimo sulaukė 1962 m. išleistas romanas „Prisukamas apelsinas“ („A Clockwork Orange“). Šis romanas ir ypač pagal jį dešimtmečiu vėliau pastatytas Stanley Kubricko filmas pelnė A. Burgessui pasaulinę šlovę. Vyresnės kartos skaitytojai turbūt dar prisimena, kokį atgarsį „Prisukamas apelsinas“ sukėlė sovietinėje spaudoje – matyt, šis literatūros įvykis buvo pripažintas ne menkesniu nei

tokių kūrinių kaip „Rugiuose prie bedugnės“, „Kelyje“ ar „Skrydis virš gegutės lizdo“ pasirodymas. Tačiau J.Salingerį ar J.Kerouacą tais laikais „skaitė visi“, „Skrydį...“ statydavo teatrai, o „Prisukamas apelsinas“ sovietmečiu buvo tabu.

Pavojingų jis laikytas net laisvajame Vakarų pasaulyje – filmas buvo uždraustas ir Didžiojoje Britanijoje. Veikalas labai skyrėsi nuo kitų žymiųjų kūrinių apie jaunimą.

„Prisukamo apelsino“ herojus Aleksas, kaip ir dera jaunuoliui, maištauja („Ir iš tiesų, o broliai, – argi visa šių laikų istorija nėra vien narsių *malenky* asmenybių kova su tais gigantiškais bedvasiais mechanizmais?“). Tačiau, tarkime, J.Salingerio herojų „maištas“ – vidinis, tylus, jį ne taip lengva išgirsti, J.Kerouaco, nors deklaratyvesnis, atmieštas anarchizmu, bet vis viena pacifistinis, o Alekso maištas galutinai hipertrofuotas, destruktivus – tai savitikslis smurtas, „ultrasmurtas“, jo žodžiais tariant. Rafinuotas klasikinės muzikos mėgėjas Aleksas yra tikras smurto virtuožas, prievartos menininkas „iš pašaukimo“. Dar būdamas, jo paties žodžiais kalbant, „kūdikiško amžiaus“, jis jau patenka į pataisos namus, dar nesulaukęs pilnametystės, spėja įvykdyti kelias žmogžudystes. Smurtas įkvepia jam kūrybinio entuziazmo, suteikia gyvenimo pilnatvę. Jei ne trumputis, vos keletu puslapių, paskutinis skyrius, romanas virstų tiesiog smurto apoteoze (tai iš tiesų galima prikišti J.Kubricko filmui, kuriame toji paskutinė dalis praleista, tad filmas baigiasi blogio triumfu). Beje, šis skyrius buvo praleistas ir „Prisukamą apelsiną“ pirmą kartą leidžiant JAV. Be menkiausios abejonės, tai kontroversiškiausias knygos skyrius, kurį ne vienas kritikas yra pavadinęs „dirbtiniu“. Jį galima peikti ar girti, tai kiekvieno skaitytojo teisė, o mes savo ruožtu norėtume atkreipti skaitytojų dėmesį į tą faktą, kad šis skyrius ypač

svarbus struktūriniu požiūriu: knygą sudaro trys dalys, kiekviena – iš septynių skyrių, ginčijamas skyrius yra septintasis trečios dalies skyrius. Turėdami omeny tai, kad A.Burgessas puikiai išmanė muzikinę harmoniją, manome, jog dvidešimt pirmasis romano skyrius nėra atsitiktinis, toks, kurio galima nepaisyti ar lengva ranka atsisakyti.

„Prisukamas apelsinas“ anaip tol nėra pigus trileris. Kraują stingdančios smurto scenos – tik priemonė atskleisti herojaus psichinę būklę, apčiuopti priežastis, kurios verčia jį šitaip elgtis. „Ir ko jūs visi iš proto kraustotės, negaliu suprast, – stebisi kitas knygos personažas, Alekso auklėtojas. – Tyrinėjam šią problemą – kapstomės jau visą šimtmetį, bet nepasistūmėjom nė per plauką. Pats iš geros šeimos, mylintys tėvai, smegeninę turi neprastą. Ar kipšas tave apsėdo?“.

Tačiau kad ir kaip paradoksalu būtų, Alekso smurte neretai žmoniškumo yra daugiau nei jaunimo auklėtojų bei dorovės sergėtojų veiksmuose, pilkoje betono daugiaaukščių kasdienybėje, valstybės valdytojų gražbylystėje ar net tėvų, išsižadėjusių sūnaus, „meilėje“.

Alekso smurtas – tai kova prieš veidmainystės ir baimės kupiną, asmenybės verčiančią „prisukamais apelsiniais“ visuomenę.

Rusiško leidimo pratarinėje* A.Burgessas paaiškina pastarosios mįslingos frazės kilmę. Kokniai (Londono Ist Endo gyventojai, šnekantys savotišku dialektu) apie keistus, neįprastus reiškinius sako, kad jie „kreivi kaip prisukamas apelsinas“. Be to, A.Burgessui, septynerius metus praleidusiam Malaizijoje, anglų kalbos žodis *orange* (apelsinas)

---

* Энтони Берджес, Заводной апельсин, Ленинград, „Художественная литература“, 1991, с. 3.

tokių kūrinių kaip „Rugiuose prie bedugnės“, „Kelyje“ ar „Skrydis virš gegutės lizdo“ pasirodymas. Tačiau J.Salingerį ar J.Kerouacą tais laikais „skaitė visi“, „Skrydį...“ statydavo teatrai, o „Prisukamas apelsinas“ sovietmečiu buvo tabu.

Pavojingu jis laikytas net laisvajame Vakarų pasaulyje – filmas buvo uždraustas ir Didžiojoje Britanijoje. Veikalas labai skyrėsi nuo kitų žymiųjų kūrinių apie jaunimą.

„Prisukamo apelsino“ herojus Aleksas, kaip ir dera jaunuoliui, maištauja („Ir iš tiesų, o broliai, – argi visa šių laikų istorija nėra vien narsių *malenky* asmenybių kova su tais gigantiškais bedvasiais mechanizmais?“). Tačiau, tarkime, J.Salingerio herojų „maištas“ – vidinis, tylus, jį ne taip lengva išgirsti, J.Kerouaco, nors deklaratyvesnis, atmieštas anarchizmu, bet vis viena pacifistinis, o Alekso maištas galutinai hipertrofuotas, destruktivus – tai savitikslis smurtas, „ultrasmurtas“, jo žodžiais tariant. Rafinuotas klasikinės muzikos mėgėjas Aleksas yra tikras smurto virtuožas, prievartos menininkas „iš pašaukimo“. Dar būdamas, jo paties žodžiais kalbant, „kūdikiško amžiaus“, jis jau patenka į pataisos namus, dar nesulaukęs pilnametystės, spėja įvykdyti kelias žmogžudystes. Smurtas įkvepia jam kūrybinio entuziazmo, suteikia gyvenimo pilnatvę. Jei ne trumputis, vos keletas puslapių, paskutinis skyrius, romanas virstų tiesiog smurto apoteoze (tai iš tiesų galima prikišti J.Kubricko filmui, kuriame toji paskutinė dalis praleista, tad filmas baigiasi blogio triumfu). Beje, šis skyrius buvo praleistas ir „Prisukamą apelsiną“ pirmą kartą leidžiant JAV. Be menkiausios abejonės, tai kontroversiškiausias knygos skyrius, kurį ne vienas kritikas yra pavadinęs „dirbtiniu“. Jį galima peikti ar girti, tai kiekvieno skaitytojo teisė, o mes savo ruožtu norėtume atkreipti skaitytojų dėmesį į tą faktą, kad šis skyrius ypač

svarbus struktūriniu požiūriu: knygą sudaro trys dalys, kiekviena – iš septynių skyrių, ginčijamas skyrius yra septintasis trečios dalies skyrius. Turėdami omeny tai, kad A.Burgessas puikiai išmanė muzikinę harmoniją, manome, jog dvidešimt pirmasis romano skyrius nėra atsitiktinis, toks, kurio galima nepaisyti ar lengva ranka atsisakyti.

„Prisukamas apelsinas“ anaipol nėra pigus trileris. Kraują stingdančios smurto scenos – tik priemonė atskleisti herojaus psichinę būklę, apčiuopti priežastis, kurios verčia jį šitaip elgtis. „Ir ko jūs visi iš proto kraustotės, negaliu suprast, – stebisi kitas knygos personažas, Alekso auklėtojas. – Tyrinėjam šią problemą – kapstomės jau visą šimtmetį, bet nepasistūmėjom nė per plauką. Pats iš geros šeimos, mylintys tėvai, smegeninę turi neprastą. Ar kipšas tave apsėdo?“.

Tačiau kad ir kaip paradoksalu būtų, Alekso smurte neretai žmoniškumo yra daugiau nei jaunimo auklėtojų bei dorovės sergėtojų veiksmuose, pilkoje betono daugiaaukščių kasdienybėje, valstybės valdytojų gražbylystėje ar net tėvų, išsižadėjusių sūnaus, „meilėje“.

Alekso smurtas – tai kova prieš veidmainystės ir baimės kupiną, asmenybės verčiančią „prisukamais apelsiniais“ visuomenę.

Rusiško leidimo pratarinėje* A.Burgessas paaiškina pastarosios mįslingos frazės kilmę. Kokniai (Londono Ist Endo gyventojai, šnekantys savotišku dialektu) apie keistus, neįprastus reiškinius sako, kad jie „kreivi kaip prisukamas apelsinas“. Be to, A.Burgessui, septynerius metus praleidusiam Malaizijoje, anglų kalbos žodis *orange* (apelsinas)

---

* Энтони Берджес, Заводной апельсин, Ленинград, „Художественная литература“, 1991, с. 3.

asocijuojasi su malajų kalbos žodžiu *orang* (žmogus), ir, kaip sako autorius, „aš negaliu nesusimąstyti apie tai, kas nutinka, kai šitie patys *orang-orang* (tokia malajų kalbos daugiskaitos forma) totalitarinėje valstybėje virsta bedvasiais mechanizmais“.

Toliau pratarmėje A.Burgessas pamini, kad tie esminiai, labiausiai jam rūpimi klausimai daugelio Vakarų skaitytojų liko nepastebėti iš dalies dėl aštraus, prikaustančio visą dėmesį siužeto, iš dalies dėl labai neįprastos jaunojo knygos herojaus šnekos. Įprastinio, greitai senstančio slengo autorius vengė – jam rūpėjo sukurti kalbą, kuri, nors ir dirbtinė, būtų atspari laiko poveikiui.

Apsilankęs Leningrade ir pamatęs anuometinius stileivas, A.Burgessas suprato, kad kalba turi būti tarptautinė, nes jaunimo nusikalstamumas – tarptautinis reiškinys. Taip iš dviejų pasaulio kalbų – anglų ir rusų, – pastaroji, beje, tuo metu buvo didžiausios pasaulio totalitarinės bendruomenės kalba, – ir gimė šaunusis romano herojų žargonas .

Verčiant tokią šneką į lietuvių kalbą, kyla didelių sunkumų*.

Anglų kalba daugeliu atžvilgių „parankesnė“ nei lietuvių kuriant *nadsaty* žargoną. Pavyzdžiui, anglų kalbos daiktavardžiai linksniuojant nekaitomi – linksnių funkcijas atlieka ne galūnės, o prielinksniai, tad neprireikia prievartauti svetimos kalbos žodžio, prikergiant dirbtines, visiškai jam nebūdingas ir nederančias galūnes. Veiksmažodžiai teturi porą galūnių – „-ed“ bei „-ing“, kurias galima be didelio vargo prisegti prie

---

* 1993 m. „Prisukamą apelsiną“ išleido „Alma littera“, tačiau vertimas, mūsų kuklia nuomone, nekaip pavyko ir, matyt, liko nei skaitytojų, nei kritikų nepastebėtas – tikriausiai dėl tų pačių sunkumų, apie kuriuos kalbame.

bet kokio svetimo veiksmazodžio. Akivaizdu, kad pora angliškų, tarkime, rusiško žodžio „pit“ (gerti) darinių – „peeted“ ir „peeting“ – nekelia tokio disonanso, kaip galimi lietuvių kalbos variantai – „išpytinau“ (ar „išpytijau“?), „nusipytino“, „prisipytinti“ ir panaši kakofonija.

Dėl šių priežasčių nuspręsta rusų kalbos žodžių vertime nekaityti, palikti iš esmės tik daiktavardžių vardininkus (reikalui esant, daugiskaitos – dažnai kiek supaprastintus, stilizuotus, kaip stilizuoti yra ir daugelis rusų kalbos žodžių originale) bei veiksmazodžių bendratis. Žinoma, tokios nelanksčios, sustabarėjusios žodžių formos tekste atrodo dirbtinės, bet vis dėlto to dirbtinumo mažiau, nei kaitant rusiškus žodžius pagal lietuvių kalbos taisykles. Taip pat teko nekaitomus, lietuvių kalbos taisyklėms nepaklūstančius žodžius skirti kursyvu, to pats autorius nedaro: originale rusiški žodžiai – dažniausiai iškraipyti – niekaip neskiriami, su jais elgiamasi visiškai taip pat kaip su angliškais.

Kita priežastis, dėl kurios toks sprendimas atrodė priimtinesnis, tai slogi lietuvių ir rusų kalbų santykių istorija. Suprantama, lietuvių kalba kur kas stipriau priešinasi bet kokiam rusinimui (ar rusiškų žodžių lietuvinimui) nei anglų kalba. Stengėmės išvengti kalbų konflikto nekryžmindami, nepriešindami jų – gerbdami kiekvienos kalbos teisę laikytis savų taisyklių, kiek tai apskritai įmanoma šiomis aplinkybėmis.

Dar vienas svarbus tokio pasirinkimo motyvas – noras išvengti nereikalingų sąsajų su sovietmečiu ypač gaju padugnių žargonu, išlaikiusiu lietuvių kalbos gramatinį pagrindą, tačiau didžiąją dalį leksikos – ypač necenzūrinės – pasiskolinusiu iš rusų. Iš pirmo žvilgsnio gal atrodytų, kad tokios asociacijos kaip tik pageidautinos – juk knygos herojai irgi vartoja gatvės

šneka, bet tai apgaulingas įspūdis. Viena vertus, nei autoriui, nei anglakalbiam skaitytojui panašių asociacijų nekyla ir neprivalo kilti – juk anglų kalba neturėjo tokių santykių su rusų kalba; kita vertus, originalo kalba elegantiška, stebėtinai švari, net aristokratiška, keiksmazodžių beveik nėra, o laisvai vartojami rusiški žodžiai kelia intelektualumo, erudicijos įspūdį, kuri neišvengiamai naikintų sąsajos su vulgariu, žemą kultūros lygį rodančiu minėtuoju sovietmečio žargonu.

Svarbu ir tai, kad originalo anglų ir rusų kalbų sintezės dirbtinumas yra meninės išraiškos priemonė, primenanti skaitytojui, kad ta kalba autoriaus įsivaizduojama, projektuojama į ateitį. Šiuo atžvilgiu irgi nepageidautinos pernelyg glaudžios asociacijos su tokiu realiu praeities reiškiniu kaip sovietmečio gatvės žargonas. Juk „Prisukamas apelsinas“ – futuristinis romanas. Autorius stengiasi atsiriboti nuo konkrečių laiko ir erdvės aplinkybių, kad jos nekliudytų maksimaliai abstrakčiai, apibendrintai nagrinėti tokius universalius klausimus kaip jaunimo nusikalstamumas, laisvės ir moralės ryšys ir t.t. Neįmanoma suprasti, kokiais laikais ir kurioje šalyje vyksta veiksmas: iš esmės nėra nuorodų į pasakojamą laikotarpį, nėra nacionalinės valiutos pavadinimų ar vietovardžių – šalia anglišku gatvių pavadinimų randame Pergalės mikrorajoną, Gagarino gatvę ar plokštelių parduotuvę „Melodija“, matyt, atsiradusius po A.Burgesso vizito į Leningradą. Tačiau ir šios, ir kitos gaivia sovietine dvasia alsuojančios realijos (įstatymai, kurie „reikalauja, kad kiekvienas suaugęs, sveikas ir nenėščias šalies pilietis triūstų bendram labui“, agitpropagandos freskos daugiabučių vestibuliuose) perkeliamos į pasakojimą be jokių aliuzijų į konkrečią šalį – tiesiog kaip bendri totalitarinės visuomenės požymiai.

Tikimės, kad šios trumpos pastabos padės skaitytojams geriau suprasti romano bei jo kalbos specifiką, o tam tikras neišvengiamas šiomis aplinkybėmis vertimo „kampuotumas“ nesukliudys jiems deramai įvertinti kūrinio meninių bei filosofinių privalumų.

Linkime malonaus skaitymo ir malonių minčių, o broliai bei sesės.

Saulius Dagys,
Saulius Repečka

PIRMOJI DALIS

1.

– Na ir kas toliau, a?

Mes – tai aš, Aleksas, ir trys mano *drugi* – Pitas, Džordžis ir Bukas (Buko būta išties buko) – sėdėjome pieno bare „Korova” ir sukome *rassudki* – ką gi nuveikus šį žiemos vakarą, beje, šlykščiai vėjuotą, tamsų bei šaltą, nors ir sausą. Baras „Korova“ – tai *mesto*, kur galėjai gauti pieno su pliusu; jūs, brolyčiai, turbūt jau pamiršote, kokios būdavo tos *mesto* – šiais laikais viskas taip *skory* kinta, žmonės linę kaipmat viską užmiršti, net ir laikraščius mažai beskaito. Taigi bare galėjai išgert pieno plus dar kai ko. Licencijos prekiauti alkoholiu jie neturėjo, tačiau įstatymai dar nedraudė *prodavat* tuos neseniai išrastus *veščy*, kuriuos pildavo į senąjį mieląjį *moloko*, tad galėjai *pit* jį su velosetu, sintemesku, drenkromu ar dar šiuo bei tuo, nuo ko patyliukais, bet pasiutiškai veždavo ištisas penkiolika minučių – paregėdavai, sakykim, savo kairiajam bate patį Viešpatį *Bog* su visa jo angelų ir šventųjų kariauna, o makaulėje – šventinį saliutą. Galima buvo *pit* pieną „su peiliais”, kaip mes sakydavom, – jis taip užvesdavo, kad galėjai būriu pult maitot vieną; beje, jį mes ir turkėm tą vakarą, kuriuo pradedu savo istoriją.

Mūsų kišenės plyšo nuo *dengi*, tad finansiniu požiūriu lyg ir nebuvo tokio jau baisaus reikalo griebtis *kraž*a – padaryt *tolčio*k kokiam senam *čelovek* skersgatvyje ir pasigrožėjus, kaip jis plūduriuoja savame *krovy*, keturiese pasidalint jo kišenių turinį; ar surengt ultrasmurto scenelę kokiai tirtančiai

žilai *stary ptica* parduotuvėje ir kvatojant dingt su visa kasa. Bet juk ne veltui sakoma, kad pinigai – dar ne viskas.

Mūsų ketvertukas išsipustęs pagal paskutinę tų laikų madą: aptemptos it guma juodos kelnės su „bliūdu“, kaip mes jį vadindavom, po kelnėmis dengiančiu tarpkojį ir turinčiu saugoti nuo smūgių; beje, „bliūdai“ būdavo įdomių formų, išryškėjančių šviesai krintant tam tikru kampu. Manasis buvo voro pavidalo, Pito – plaštakos, Džordžio – įmantrus tarsi gėlės žiedas, o Buko – kreivas šleivas, iškreipto klouno *lico* formos; Bukas – net didžiausias skeptikas *tu* nesuabejotų – buvo bukiausias iš mūsų visų ir gero skonio jam visada stigo. Dėvėjome aptempiančias liemenį striukes be atvartų, su milžiniškais kimštais pečiais (vadindavom juos *plečo*), kurie turėjo vaizduoti, atseit mūsų pečiai išties tokie. Dar, brolyčiai, nešiojom šviesius kaklaryšius, spalva ir raštu primenančius *kartofel* košę su šakute išvedžiotais ornamentais. Ilgų plaukų neauginom; batus avėjom masyvius, kad geriau liptų spardantis.

– Na ir kas toliau, a?

Prie baro rymojo trys *devočki*, bet mūsų, *malčiki*, buvo ketvertas, o tarp mūsų priimta – arba po vieną kiekvienam, arba viena visiems. Pupos irgi išsidabinusios kaip turi būt – ant *golovy* violetiniai, žali ir oranžiniai perukai, verti, manyčiau, ne mažiau kaip trijų keturių savaičių jų atlyginimo, ir ne ką blankesnė kosmetika (vaivorykštės aplink *glazy*, plačiausiai nutepliota *rot*). Suknelės ilgos, juodos, tiesaus kirpimo, prie *grudy* tarsi sidabriniai ženkleliai su užrašais – Džo, Maikas ir panašiai. Turėjo reikšti vardus tų *malčiki*, su kuriais jos suspėjo *spat* iki sulaukusios keturiolikos. Mergužėlės vis žvilgčiojo mūsų pusėn, ir aš vos neprasizižiojau (tik *rot* kampučiu) sakyti, kad trys iš mūsų, palikę vargšą *starina* Buką, galėtų

traukt paišdykaut su jomis. Bukas, aišku, neprieštarautų, jei mes dingtume, pastatę jam puslitrį baltalo su solidžia doze sintemesko, bet apskritai taip elgtis nedera. Bukas buvo kaip reta bjaurus, koks ir turėjo būti žmogus tokiu vardu, nors, kita vertus, jis kraupiai *chorošou* mušdavosi – ypač mikliai darbavosi batais.

– Na ir kas toliau, a?

Šalia manęs ant ilgos, tris sienas remiančios pliušinės sofas drybsojo paslikas *čelovek*; buvo spėjęs visai atsijungt ir stiklinėmis *glazy* tik vapėjo „Aristotelio skystoki darbai raunant ciklamenus tampa apygenialūs“ ar kažką panašaus. Aiškiai klajėjo dausose – „išėjo į orbitą“, kaip sakydavom; puikiai žinojau, ką tai reiškia – pats ne kartą bandžiau, kaip ir visi kiti, beje. Tačiau tada, o broliai, man regėdavosi, kad šis *vešč* tinka tik bailiams. Tysai sau, prigėręs to *moloko*, ir galvoje sukasi *mysl*, kad viskas aplinkui jau buvo – tarsi praityje. Ne, ne, matai viską labai aiškiai – stalus, stereodėžę, šviesas, mergužėles ir *malčiki* – bet įspūdis toks, tarsi visa tai būdavo, o dabar nebėra – visiškai nebėra. Krinti į transą, įsispoksojęs į savo batą ar nagą, – kur papuola, ir kartu jauti, tarsi tave kas imtų už pakarpos ir purtytų lyg kačiuką. Purtydavo ilgai – kol viską iškratydavo. Netekdavai vardo, kūno, paties savęs – bet nusispjaut, tik laukdavai, kol tas batas ar nagas ims geltonuot – vis labiau ir labiau. Geltonis augo, virto šviesa, imdavo sprogint tarsi branduoliniai grybai, ir batas ar nagas, ar purvo šlakas ant kelnų apačios užgoždavo viską – virsdavo *mesto*, didesniu už pasaulį, ir jautei, kad tuoj tuoj ateis pabaiga, ir liksi akis į akį su seniū *Bog*. Bet dribdavai atgal, žemyn tarsi į prarają, vos ne kūkčiodamas, o *rot* taip ir žiodavosi užbliaut – ūū hu hūūū. Taip, gal ir gera ten, viršuje, bet tik bailiams. Galų gale juk ne tam patekom į šią

žemę, kad leistumės bendraut su Dievu. Tokie išgyvenimai visą sveikataž žmogui gali išsiurbt, visus syvus.

– Na ir kas toliau, a?

Stereodėžė veikė, ir atrodė, kad *golos* blaškosi po visą barą – aukštyn palubėn ir žemyn į grindis, nuo vienos sienos prie kitos. Tai Berti Laski cypavo savo *stary* gabalą „Nulupk nuo manęs dažus“. Viena iš trijų *pticy* prie baro – toji su žaliu peruku – smaginosi, įtraukdama ir išpūsdama pilvą į taktą šitai, atsiprašant, muzikai. Kaip tik tuomet peiliai iš *moloko* pradėjo badytis – laikas ką nors sumaitot, pajutau. „Lauk lauk lauk!“ – sulojau it šuva ir *chorošou* rėžiau į *ucho* tam kaimynui, vapaliojančiam iš orbitos. Nieko nepajutęs jis tęsė savo „telefono įranga, o kai abrakadabra virsta tramtararam“. Nieko, pajus, kai grįš iš dausių, dar kaip pajus.

– Kur – lauk? – pasidomėjo Džordžis.

– A, tiesiog šliaužiam, – numojau *ruka*, – ir *smotry*, kas paklius, draugužiai.

Išvirtom lauk į juodą žiemos *nočy*, patraukėm Marganitos bulvaru, pasukom į Butbio alėją ir radom ko ieškoję – progą pradėt vakarą *malenky* pokštu. Priešais netvirta senatviška eisena sliūkino pagyvenęs *čelovek*, pravira *rot* gaudydamas šaltą *nočy* orą. Panašus į mokytoją – su akiniais, knygomis po pažastimi ir nudrengtu skėčiu nešinas. Jis kaip tik suko iš už kampo, kur buvo viešoji biblioteka; tais laikais joje nedaug kas lankydavosi. Ir apskritai anuomet sutemus retai teisvydavai kokį vyresnį, solidesnį *vek* – gatvėse buvo per maža policijos ir per daug tokių padykusių *malčiki* kaip mes. Taigi, be to propesoriaus, visoje gatvėje – nė gyvos dvasios. Sukam ienas prie jo, visi tokie mandagūs, ir aš sakau: „Atleiskite, tamsta“.

Išvydęs artėjant mus keturis – nors ir ramutėlius, rafinuotai besišypsančius – jis atrodo kiek *pugly*, bet stengiasi neišsiduoti ir nutaiso garsų mokytojišką *golos*:

– Klausau jūsų. Ko reikia?

– Matau, jums po pažastimi knygos, bičiuli, – atsakau. – Šitoks retas malonumas mūsų laikais – sutikti žmogų, kuris vis dar skaito.

– Ooo, – jis net tirta, – o, tikrai? Na taip, ko gero, – žvilgsnis tik laksto nuo vieno iš mūsų prie kito – matyt, nekaip jaučiasi mandagiai išsišiepusio kvadrato centre.

– Taip, – patikinu. – Mane neapsakomai domina tos knygos po jūsų pažastimi, drauguži. Ar neleistumėt dirstelėti? Nėra šiame pasaulyje nieko, kas būtų man mieliau už geras švarias knygas.

– Švarias, – atitaria jis. – Kaip – švarias?

Čia Pitas ūmai *schvatit* jas ir *skory skory* išdalina mums – po vieną kiekvienam, išskyrus Buką. Ta, kur mano rankose, vadinasi „Kristalografijos pradmenys“. Atsiverčiu ją, įvertinu: „Nuostabus, tikrai puikus kūrinys“, ir toliau verčiu puslapius, kol išsižioju lyg būčiau priblokštas:

– O čia dabar kas? Koks bjaurus šis *slovo* – net ausys rausta jį matant. Tamsta mane nuvylei, tikrai nuvylei.

– Bet, – bando jis aiškintis, – bet, bet...

– Žiūrėkit, – įsiterpia Džordžis, – štai ką tikrai derėtų pavadint bjaurastimi. Vienas *slovo* prasideda raide „b“, kitas – „p“.

Jo rankose knyga „Snaigės ir jų stebuklai“.

– Oho, – *starina* Bukas pažvelgia Pitui per petį ir, kaip visada, perlenkia lazda. – Čia aprašyta, ką jis padarė jai – su paveiksluokais ir visom smulkmenom. Tai tu, pasirodo, viso labo pašvinkęs senas ištvirkėlis!

– Ir dar būdamas tokio garbaus amžiaus, bičiuli, – priekaištaudamas imu plėšyti savąją knygą, o kiti – likusias; Pitas su Buku tąso „Romboedro struktūrą” tarsi lyną per varžybas. *Sтары* propesorius pakelia *krič*: „Jos ne mano! Tai municipalinė nuosavybė! Kokia savivalė, grynas vandalizmas!“ – ar kažką panašaus. Net kėsinaisi atimt jas iš mūsų – graudus vaizdas.

– Nusipelnai geros pamokos, bičiuli, dievaž, nusipelnai, – sakau jam. Ta knyga apie kristalus, kur atiteko man, įrišta labai tvirtai, nepavyksta *razryv* ją į gabalus – mat knyga *stary*, tų laikų, kai darydavo ilgaamžius daiktus; vis dėlto įsigudrinu drėkst lapus saujom ir bert juos tarsi snaiges – nors kiek didokas – ant žviegiančio senio. Kiti daro tą patį, tik Bukas tuščiomis strapalioja aplink – na, žinoma, ko dar gali tikėtis iš klouno. „Še tau, še tau, – urzgia Pitas, – pasprink savo kukurūzų dribsniais, srutinų skaitalų mėgėjau!“

– Nagi eikš, bjaurusis seni, eikš, – tarsi duodu ženklą pradėti. Pitas stveria jį už *ruki*, Džordžis plačiai išžiodo *rot*, Bukas lupa lauk dirbtines žiaunas su visais *zuby* – viršutiniais, apatiniais – ir sviedžia ant grindinio, o aš šoku trypiu ant jų sunkiasvoriais batais. Žiaunos pasiutiškai kietos – matyt, koks naujamadis *chorošy* superplastikas. Senasis *vek* žiojasi kažką sakyt, bet pasigirsta tik nerišlus čepsėjimas – čep čium čium; Džordžis ta proga paleidžia senio *guby* ir atsivėdėjęs grūda žieduotą kumštį į bedantę *rot*. Tas leidžiasi dejuot visu balsu, ir pliūpteli kraujas – gražu žiūrėt, brolyčiai. Mums belieka nudirt jo viršutinius *platje*, paliekant ilgus baltinius (apatinės kelnės *stary* kaip pasaulis – Bukas plyšta juokais); Pitas atsisveikinimui spiria seniui į pilvą, ir paleidžiam jį. *Tolčio*k padarėme ne pernelyg stiprų, tad jis nueina pats, nors sverdi, stena – och och och – ir aiškiai nesigauo, kur jis ir kas

čia vyksta. Mes pakikenam, išpurtom jo kišenės – Bukas tuo tarpu vėl leidžiasi strakalio aplink, mosuodamas nudrengtu skėčiu, – bet ne kažin ką aptinkam. Keletą *stary* laiškų – kai kuriuose, rašytuose net 1960 metais, frazės „mano brangiausias, mylimiausias” ir panaši *čepucha*, – dar raktų ryšelių ir seną rašaluotą parkerį. *Starina* Bukas baigia savo šokį su skėčiu ir, aišku, negali ištvirt garsiai nepaskaitęs vieno iš laiškų, tarsi stengtusi įrodyti tuščiai gatvei, kad skaityt jis atseit moka. „Mano brangusis, – deklamuoja falcetu, – kol tavęs nebus, aš nepaliausiu apie tave galvoti ir tikiuosi, nepamirši šiltai apsirengti eidamas iš namų vakarais“. O cho cho cho! – nusižvengia jis *šummy*, vaizduodamas, kad šluostosi laišku *jama*.

– Gerai, – tariu. – Baigiam, draugužiai.

Senio kelnėse šlamų beveik neaptinkame – ne daugiau trejeto tugrikų, tad išsvaidom visą jo smulkmę po gatvę – vis tiek skatikai, palyginti su tuo, kas mūsų kišenėse. Sulaužom lietsargį, padarom *razryv* visiems *platje* ir paleidžiam skutus pavėjui, o broliai – taip ir baigiam reikalą su *stary* mokytoju. Žinau, labai pasigirt nėra kuo, bet dar tik vakaro pradžia, tad nesiruošiu dėl to atsi-parašy-nėti. Tuo tarpu peiliai iš pieno su pliusu jau visai smagiai ima mus baksnoti.

Dabar mums vertėjo užsipilt – taip ir kišenės kiek patuš-tinsim (tai savo ruožtu stimuliuos kokios parduotuvės *kraža*), ir alibi iš anksto apsirūpinsim. Tad patraukėm į barą Eimiso bulvare, pavadintą „Naujojo Jorko hercogas“, ir, suprantama, radom ten kamputyje trejetą ketvertą *babuški*, siurbiančių alų už savo VP (valstybinę pensiją). Elgėmės kaip geručiai *malčiki*, maloniai šiepėmės ir linksėjom į visas puses, tačiau raukšlėtos *stary* vištos vis viena persigando – bokalai venų apraizgytose *ruki* drebėjo taip, kad alus šliūkščiojo ant stalo.

„Nelieskite mūsų vyrukai, – tarė viena tūkstantmečių raukš-
lių išvagotu veidu, – mes viso labo vargšės senutės“. Mes tik
blykstelėjom joms *zuby* – žybt žybt, susėdom, paskambinom
ir ėmėm laukt padavėjo. Jis pasirodė nervingai šluostydamas
ruki į *griazny* prijuostę; užsisakėm keturis „veterano“ – po-
puliaraus tais laikais kokteilio iš romo ir vyšnių likerio; kai
kam labiau patikdavo jo vadinamasis „kanadietiškas varian-
tas“ – su citrinų sultimis. Tada liepiau padavėjui:

– Atnešk toms varganoms *babuški* gaivinančio skystimo.
Po dvigubą škotiško bei dar ko nors išsinešti su savimi, – ir
išverčiau ant stalo pilną *dengi* kišenę; kiti trys, brolyčiai,
padarė tą patį. Greit priblokštoms *stary* vištoms pristatė
degalų, bet jos sėdėjo išsižiojusios ir nesumojo nei ką sakyt,
nei ką daryt. Tik viena išstėnėjo: „Dėkui, vyručiai“, bet buvo
matyti, kad jos laukia kažkokios kiaulystės. Visos gavo po
butelį konjako „Yank General“ – išsinešt su savimi, ir dar
sumokėjau, kad ryt ryte kiekvienai pristatytų po tuziną alaus
į namus – joms tereikėjo palikt savo sušvinkusius adresus
prie baro. Už likusius šlamus, o broliai, supirkome visas
baro atsargas – mėšainius, sūrinius, sausainius, traškučius,
šokolado plyteles – ir taip pat atidavėm *stary* panoms. Tada,
pažadėję joms grįžti po *odna minuta*, be cento *karmany*
drožėm lauk, o senosios *pticy* nesiliovė kartojusios: „Dėkui,
vyručiai“ ir „Telaimina jus Dievas, berneliai“.

– Tokie poelgiai verčia pasijusti tikrai *dobry*, – pasakė
Pitas. Vargšas mūsų bukasis Bukas vargu ar ką *pony-mat*,
bet nieko neklausė baimindamasis, kad neišvadintume jo
glupy ir besmegeniu *bolvan*. Taigi pasukom už kampo į Etljo
skersgatvį, kur dar veikė saldumynų ir tabako parduotuvėlė.
Nelietėm jos jau trejetą mėnesių, ir apskritai šis rajonas buvo
gana ramus, tad ginkluoti *menty* ir patruliuojančios mašinos

retai čia užklysdavo – daugiausia jie laikydavosi į šiaurę nuo upės. Užsimaukšlinom savo *maski* – tai buvo naujovė, genialus išradimas – istorinių asmenybių veidai (kai pirkdavai, pasakydavo ir jų vardus); aš mūvėjau Dizraelio fizionomiją, Pitas – Elvio Preslio, Džordžis – Henriko VIII, o *starina* Bukas – poeto, vardu Pėbė Šelis; jos buvo kaip tikros – su plaukais ir visa kuo, pagamintos iš ypatingo plastiko, tad kai jų tau nebereikėjo, galėjai susukt vamzdeliu ir paslėpt aule. Trise žengėm vidun, o Pitas pasiliko lauke – tiesiog dėl visa ko, nes pavojai lyg ir negrėsė. Tik atsidūrę parduotuvėje metėmės prie Slauzo – jos šeimininko, didžiulio liulančio portveino vynmaišio; tas iškart *pony-mat*, kuo čia kvepia, ir puolė į parduotuvės gilumą – ten buvo telefonas, o gal ir gerai sutepta prakeikta šešiašūvė *puška*. Bukas perlėkė prekystalį *skory* it vanagas, tik stirtą rūkalų pakelių užkabino; tie nuskriejo oru ir atsitrenkė į didžiulę kartoninę figūrą, reklamuojančią naują cigarečių rūšį – seksbomba, iššiepusi kokias keturias eiles baltų *zuby* ir išsvarinusi *grudy* pirkėjams. *Starina* Bukas ir Slauzas žūt būtina sukimba į griozdišką kamuolį ir nusirita parduotuvės gilumon, už užuolaidos. Iš ten tik girdėti, kaip jie kriokdami gaudo orą ir tranko vienas kitą, kaip krinta *veščy*; po to keiksmi ir dūžtančio stiklo skambesys – dziiiiin. Motušė Slauz – šeimininko žmona – tiesiog suakmenėja anapus prekystalio. Ji tikrai ims *kričat* it skerdžiama, jei paliksim progą – dingteli, tad ir aš *skory* liuokt per prekystalį, stveriu ją – o ji tokia pat didžiulė, milžiniškom liulančiom *grudy* ir dar skleidžia aitrų kvapą. Užgniaužiu jai *rot*, kad nepaskelbtų apokalipsės visoms keturioms pasaulio šalims, bet čia toji kalė iš visų jėgų suleidžia man į *ruka* prakeiktus dantis – ateina mano eilė *kričat*. Pasinaudojus progą ji atveria ir paleidžia koserę – šaukiasi *menty*. Ką gi, dabar be

tikro *tolčio*k jau neapsieisi – vožiu jai svarstyklių svarsčiu ir dar laužtuvu dėžėms atidarinėti pridedu; tada ir pliūpteli nuostabūs purpuras – kaip iš gausybės rago. Griaunam ją ant grindų, šiaip – juoko dėlei – nuplėšiam *platje*, gracingai paspardom batais, kad nustotų dejavusi. Regėdamas ją tysančią su išvirtusiomis *grudy*, pradedu svarstyti, ar tik nesiėmusių smagybių dabar pat, bet ne – jos suplanuotos vėlesniam vakarui. Tad ištuštinam kasą – šios *nočy* grobis visai *chorošy*, stveriam keletą blokų aukščiausios rūšies cigarečių ir dingstam, o broliai.

– Koks didelis, storas ir sunkus buvo tas bestija, – nepaliauja skundęsis Bukas. Man nepatinka jo išvaizda: purvinas ir susitaršęs, tarsi tik ką iš peštynių; aišku, taip ir yra, bet nevalia taip atrodyti – štai kur šuo pakastas. Kaklaraištis, sakytum, sutryptas, *lico* išvoliotas grindų dulkėse – matyt, *maska* buvo nulėkusi; tempiam jį į skersgatvį ir tvarkom – paspjaudę *taštuki*, *čisty* dulkes ir purvą. Ko tik nepadarysi senam draugui! „Naujojo Jorko hercoge“ atsiduriame labai *skory* – mano laikrodis rodo, kad praėjo ne daugiau kaip dešimt minučių. Senosios *babuški* net nespėjo išsiurbt mūsų škotiškojo ir alaus; šūktelim joms: „Ei, mergaitės, ko dar pageidausit?“ Jos vėl užsiveda: „Kokie jūs nuostabūs vyrukai, kad žinotumėt; telaimina jus Dievas, berneliai!“ Skambtelim *kolokol*, sulaukiam padavėjo – jis kitas, dar nematytas, ir užsisakom alaus su romu – mat žvėriškai troškina. Žinoma, užsakom ir senosioms *pticy*, ko jos pageidaus; padavėjui išėjus, lyg niekur nieko klausiu *babuški*: „Mes juk visai nebuvo išėję, tiesa? Sėdėjom čia kaip įbesti, argi ne?“ Jos kaipmat susigaudo:

– Teisingai, vyručiai. Nė akimirksniai iš akių nesitraukėt, dievaži. Telaimina jus Dievas, berneliai, – ir maukia sau toliau.

Matyt, šįkart galėjome apsieiti ir be tų gudrybių – mažiausiai pusvalandis praėjo, kol *menty* parodė pirmuosius gyvybės požymius, ir tai apsireiškė tik pora visai žalių berniukų rožiniais veidukais, kyšančiais iš po masyvių policininkų *šlemy*. Vienas užklausė:

– Ei, šutve, jūs žinot ką nors apie šio vakaro įvykius Slauzo parduotuvėje?

– Mes? – nekaltai nustembu. – O kas atsitiko?

– Užpuolimas su apiplėšimu. Pora ligoninėje. Kur jūs, šutve, buvot šįvakar?

– Man nepatinka jūsų šiurkštus tonas, – atrėžiu, – ir jūsų šlykščios insinuacijos. Ir apskritai įtartina, kai policija ima kibti prie padorių žmonių, vyručiai.

– Jie sėdėjo čia visą vakarą, vyrai, – suklega senosios panos. – Telaimina juos Dievas, geresnių ir dosnesnių berniukų mes gyvenime neregėjom. Praleido čia visą vakarą. Nė akimirksniu nesitraukė iš akių, dievaž.

– Mes tik paklausėm, – teisinasi antrasis iš jaunųjų *menty*. – Kaip ir kiekvienas kitas, turim savo darbą ir privalom jį dirbti.

Išeidami jie vis dėlto nudelbia mus įspėjamais žvilgsniais, o mes atsisveikinimui subirbiam jiems lūpomis – prrrrrrr brrrr brrrr. Bet, tarp mūsų kalbant, lieku kiek nusivylęs: na ir laikai – tikrų pavojų kaip ir nebeliko. Viskas paprasta lyg bučkis į subinę. Na nieko, dar tik nakties pradžia.

2.

Kiek vėliau, išsigavę iš „Naujojo Jorko hercogo“, palei pat nušviestą didžiąją baro vitriną išvydome senį *pjanica*,

gūdžiu balsu traukiantį sumautas savo protėvių dainas ir tarpais raugėjantį taip griausmingai, tarsi jo išpuvusiam žarnyne dūduotų visas susmirdęs orkestras. Yra *veščy*, kurių niekada negalėjau pakęst, ir toks vaizdas – vienas jų. Širdis pyksta matant prisilakusį, raugėjantį, purvyne išsivoliojusį *mužik* – kad ir kokio amžiaus jis būtų, ypač jei jis toks *stary* kaip šis. Pats *pjanica* ant kojų nebesilaikė, tad stovėjo prisiplojęs prie sienos; į *platje* bjauru žiūrėt – išsitaršę, susilamdę, purvas, srutos, smarvė ir taip toliau. Aišku, tokio vaizdo mes negalim pakęst – stveriam jį ir kertam po porą *chorošy tolčio*k, bet jam nė motais – stūgauja sau toliau:

Ir grįšiu, ir grįšiu pas mieląją savo,
Nors mano mieloji toli.

Bukui tenka net keliskart sugrūst kumštį į šlykščią girtą *rot*, kol tas liaujasi dainavęs ir pakelia *krič*: „Na, pribaukit mane, jūs, baidių išperos, vis tiek nebenoriu gyvent – tik jau ne šiame sumautam pasauly!“ Liepiu Bukui kiek palūkėt – kartais visai įdomu *slušy*, ką tokie *stary* kriošenos gali pasakyt apie gyvenimą ir pasaulį.

– Hmm, – tariau, – ir kuo jau jis toks sumautas?

– Sumautas, nes čia niekas nedraudžia jaunimui elgtis su seniais taip, kaip jūs su manimi – nebeliko jokių įstatymų, jokios tvarkos! – mosikuodamas *ruki*, rėkaloja jis visu balsu; *stovy* dėlioja visai *chorošou* – įspūdį gadina tik iš *kiški* kaskart atsklindantis keistas blerr bleeeerrrrr, sakytum viduje lyg mechanizmas sukasi, lyg sėdi ten koks netašytas triukšmingas *mužik*, vis taikydamas nutraukt jo kalbą, tad seniui tenka be paliovos grasint jam kumščiais, kad netrukdytų rėkt: „Pasaulis nebetinka gyventi seniams, ir tai reiškia, kad aš

nė trupučio nebijau jūsų, vaikėzai, – vis tiek esu per girtas, kad jusčiau smūgius, o jei ir užmuštumėt – būčiau tiesiog laimingas!“ Mes šiepiamės ir viepiamės, mus ima *smech*, bet nieko nesakom, o jis toliau stūgauja: „Ko vertas šis pasaulis, klausiu jūsų? Žmonės lakioja į Mėnulį, skraido aplink Žemę it musės apie lempą, o į žemiškuosius įstatymus niekas dėmesio nebekreipia, tvarkos nežiūri. Tad darykit su manim ką norit, šlykštūs bailiai, chuliganai!“ Jis užburbė mums lūpomis – lygiai kaip mes tiems jaunučiams *menty* – prrrrr brrrr brr, ir vėl užgiedojo:

O tėvyne, tau iš mūšio lauko
Parnešiau aš pergalę ir taiką...

Čia mes tiesiog susmingam į jį, išsišiepę iki *ušy*, bet *pjanica* toliau traukia zuikio dainas. Verčiam jį žemėn – drimba it maišas, ir pliūpteli alaus vėmalai – visas kibiras. Pasišlykštėję baudžiam jį batais – po spyrį kiekvienas; tada iš pašvinkusio *rot* pasipila nebe vėmalai ar dainos, o kraujas. Ir mes patraukiam savais keliais.

Tolėliau, prie municipalinės elektrinės, sutinkam tokį Bilpalaikį su penkiaais jo *drugi*. Tais laikais, brolyčiai, gaujos kaudavosi dažniausiai po keturis ar penkis – tarsi autokomandomis, nes automobilyje patogiau keturiems, o daugiau šešių apskritai nesukiši. Kartais kelios gaujos susimesdavo į brigadas, tarsi *malenky* armijas didiesiems nakties mūšiams, bet šiaip klajoti buvo geriausia nedidelėm kompanijom. Bilpalaikis mane tiesiog vemt versdavo – ta jo riebi išsiviepusi *morda*, nuolatinė tarsi perdegusio, ne kartą kepinto aliejaus *von*, per mylią verčianti iš koto – net kai jis išsipustęs kaip dabar. Tik mes užmatom juos – ir jie pamato

mus; taip kuri laiką ir stebim – ramiai ramiai – vieni kitus. Čia tai bent, čia jau tikra ir rimta, – pakvimpa *nož* ir *cep*, ir *britva*, – ne šiaip tie kumšteliai ir bateliai. Bilpalaikis ir jo *drugi* liaujasi darę, ką darė, o būtent tąsę užsiverkusią menkute *devočka* – ne daugiau kaip dešimties metukų, ruošdamiesi kai ką su ja iškrėst; toji spiegia iš visų jėgų, bet *platje* dar nenutraukta – tik Bilpalaikis laiko už vienos *ruka*, o Leo, jo pirmasis padėjėjas, – už kitos. Matyt, užklupom juos atliekančius žodinę (ar keiksmožodinę) preliudiją – prieš pereinant prie radikaliosios dalies. Išvydę mus artėjančius, jie paleidžia sriūbaujančią mažąją *ptica* – galų gale ten, iš kur šita, dar pakankamai daug kitų, – ir ta nuskuodžia švytuodama tamsoje plonom baltom kojikėm vis pasikūkčiodama – ok ok ok. Aš tariau kuo plačiausiai ir draugiškiausiai šypsodamasis: „Na, ar tik čia ne riebusis ožys Bilpalaikis visa savo sušvinkusia persona? Kaip laikaisi, o pigaus sudvisusio kepimo aliejaus pūsle? Eikš, gausi į kabolus, jei, žinoma, juos tebeturi, tu kastruota medūza!“ Čia ir užverda košė.

Kaip minėjau, mes keturiese prieš juos šešis, bet *starina* Bukas, nepaisant viso bukumo, atstoja tris ir pasiutimu, ir klasta. Be to, jis nešiojasi *cep* – kraupiai *chorošy*, ilgą, dukart apsuktą apie liemenį; dabar šmaukšt nusijuosia ją ir leidžiasi smagiai mosuot, taikydamas į *glazy*. Pitas ir Džordžis ginkluoti *chorošy* aštriais *nožy*, o kai dėl manęs, tai turiu savo senutę *britva*, tiesiog sukurtą gerklėms pjaustyti; tais laikais darbuodavausi ja virtuoziskai – tarsi scenoje. Taip ir pjaunamės mes tamsoje, pamažėle kylant *Luna* su ten nulėkusiais žmonėmis, žvaigždėms varstant dangų savo spinduliais tarsi peiliais, besiveržiančiais įsijungti į mūsų *draka*. Įsigudrinu *britva* perrėžti *platje* vienam iš Bilpalaikio *drugi* – visą priešakį nuo viršaus iki apačios; brūkštelėjau juvelyriškai – net

nesiekiau *plot* po drabužiu, ir vyrukas *draka* įkarštyje staiga sprogsa it ankštis – išvirsta pilvas, kabolai ir visa kita. Pagautas *razdral*, jis sustūgsta, puola mostaguotis ir kiek užsimiršta; čia jį ir užklumpa *starina* Bukas – čiauuuukšt traukia grandine per *glazy*, ir jau pirmas iš Bilpalaikio sėbrų nusirita šalin bliaudamas visa gerkle. Darbavomės kraupiai *chorošou*, tad netrukus ir kitas – pirmasis Bilpalaikio padėjęs, Buko grandinės apakintas, keturiom ropinėjo mums po kojų ir maurojo tarsi galvijas, bet vieno gero spyrio į *golova* pakako iškirst jį ilgam.

Iš mūsų ketvertuko Bukas, kaip visada, atrodė prasčiausiai – *lico* kruvinas, drabužiai – jovalas su purvu; kiti sveiki ir tvarkingi. Dabar man magėjo sudorot riebuį smirdžių Bilpalaikį; taikydamas *britva* apdrožt jo nevalyva, tarsi alyvuotą *morda*, leidausi šokt aplink it barzdaskutys, aptarnaujantis klientą vėtros svaidomam laive. Bilpalaikis ginkluotas *nož* su ilga iššokančia geležte, bet pats kiek per lėtas ir nerangus, tad rimtai pridirbt *vred* jam nekaip sekasi. O aš, brolyčiai, sakytum valsą šoku – vienas malonumas: kairę – du, trys, dešinę – du, trys, drožt – kairį žandą, drožt – dešinį. Regėjos, dvi kruvinos užuolaidos vienu kartu krinta žemyn abipus jo šlykščios knyslės, riebiai žvilgančios žiemos žvaigždžių švie-soje. Kraujo čiurkšlės tirštos tarsi sunkios raudonos portjeros, bet aiškiai matyt, kad Bilpalaikis nieko nejaučia – drambloja sau lyg storas apskretęs lokys, bandydamas pasmeigt mane savo *nož*.

Staiga išgirstame sirenas; viskas aišku – atleikia *menty*, per automobilių langus iškišę paruoštas *puški*. Matyt, ta užsižliumbusi *devočka* paskambino jiems iš aparato, kur įrengtas netoli municipalinės elektrinės. „Nebijok, išsiskiriam neilgam, pašvinkęs ožy, – spėju riktelt, – dar nušniosiu tau

kabolus, būk tikras!“ Jie leidžiasi į kojas – šnopusdami ir ne per greičiausiai, tik pirmasis padėjėjas Leo lieka kriokt ant žemės, vis dar be sąmonės. Jie skuta šiaurėn, upės link, o mes – priešinga kryptimi. Iškart už posūkio atsiveria skersgatvis – jaukiai tamsus, tuščias, iš abiejų galų atviras; ten ir atsigaiveliojam – kvėpavimas darosi vis lygesnis, kol galų gale sunormalėja. Ilsimės tarsi dviejų milžiniškų niūrių kalnų papėdėje – tai blokiniai namai, kurių visuose languose šoka melsvos šviesos. Tikriausiai telis. Šįvakar turėjo vykti vadinamoji pasaulinė transliacija – vadinasi, tą pačią programą visame pasaulyje galėjo *smotry* visi, kas norėjo, o norėjo daugiausia vidutinio amžiaus vidutinių pajamų *liudi*. Paprastai rodydavo kokį žymų kvaišą komiką ar dainininką negra, o transliuodavo programą specialūs telepalydovai iš kosmoso, brolyčiai. Mes dar dvėsavom kurį laiką, kol *menty* sirenos nukaukė į rytus; tada supratom, kad pavojus nebegresia. Bet vargšas *starina* Bukas nukarusia žiauna tebevėpsojo į žvaigždes, planetas ir *Luna* – tarsi vaikas, pirmąsyk gyvenime *vidy* tokius stebuklus, ir galop nusistebėjo:

– Įdomu, kas jose. Kaip ten viskas atrodo?

– Eime, o *glupy* nelaimingasai, – iš peties niūktelėjau jį alkūne. – Nesiveržki mintimis aukštybėsna. Tikriausiai ten verda toks pat gyvenimas kaip ir čia – vieni beda peiliu, kiti žūva nuo peilio. Verčiau, o broliai, traukiam savais keliais, kol *nočy* dar *molodoy*.

Kitiems mano žodžiai sukėlė *smech*, bet vargšas Bukas žiūrėjo į mane rimtai – paskui vėl pažvelgė į žvaigždes ir *Luna*. Patraukėm skersgatviu savais keliais, iš abiejų pusių lydimi blyškaus melsvo pasaulinės transliacijos švytėjimo. Dabar mums reikėjo auto, tad iš skersgatvio pasukom kairėn – mat *vidy* didžiulę bronzinę kažkokio *stary* poeto statulą,

beždžioniška viršutine lūpa vangiai žindančią pypkę, išsyk supratome atsidūrę Pristlio aikštėje. Žingsniuodami į šiaurę greit pasiekėme susenusį Filmodromą, yrantį, apsilupinėjusį – mažai kas jame ir lankydavosi, išskyrus tokius *malčiki* kaip aš ir mano *drugi*, ir tai tik tamsoje parėkaut, surengt *razrez* ar senojo mielojo stumk–trauk seansą. Sprendžiant iš poros mūsų nutupėtų kadru nebenaujoje afišoje ant Filmodromo fasado, rodė vesterną – žinoma, šerifo pusėje kaunasi patys archangelai, šešiašūviais koltais varpydami šiurpius tarsi pragaro išperos gangsterius; tais laikais Valstybinė kino studija kepdavo tokį šlamštą serijom. Prie kino lyg ir nebuvo *chorošy* automobilių – beveik visi seni, nudrengti, išskyrus naujesnį „Diurango – 95“, kuris, man regis, turėjo tikti. Džordžis su savo raktais nešiojosi ir visraktį, vadinamąjį „smuiko raktą“, tad netrukus jau sėdėjome automobilyje – Bukas su Pitu ant galinės sėdynės aristokratiškai pūtė dūmą, o aš pasukau starterį; suburzgė galingas, kraupiai *chorošy* variklis, maloni vibracija šiluma persmelkė vidurius. Įmygau pedalą, atbuliniu bėgiu šovėm iš aikštelės, ir nieks mūs nepamatė.

Kiek pasisukiojom mieste, atokiau nuo centro, baidydami einančius per gatvę senus *veki* ir *ženy*, zigzagais gainiodami kates ir taip toliau. Po to pasukome plentų į vakarus. Eismo beveik nebuvo, tad mygau pedalą vos ne kiaurai grindis, ir „Diurango“ rijo kelią kaip spagetis. Greit pakelėse ėmė rasti apšerkšniję medžiai ir tamsa, brolyčiai, tikra nemiestiška tamsa, tad vienoje vietoje po ratais pakliuvo kažkas didelis išsišiepusia dantinga *morda*, švystelėjusia prožektorių šviesoje; tas kažkas sucipo ir trekstelėjo po mumis, o *starina* Bukas gale vos neplyšo iš džiaugsmo – o cho cho cho! Dar išvydome jaunutį *malčik*, po medžiu pasinėrusį į *liubov* reikalus su savo mergužėle; sustojom, pasišaipėme iš jų,

suvarėm keletą atsainių *tolčio*k, o kai jie pravirko, nulėkėm toliau. Buvom suplanavę „netikėtą vizitą“ – įprastinę akciją, teikiančią puikią progą pasismaginti, išsižvengt ir išliet visą siutą. Privažiavom gyvenvietę, kurios gale, nuošaliau, stovėjo nedidelis kotedžas su sodeliu. *Luna* pakilo jau visai aukštai, tad kotedžą *vidy* labai aiškiai; aš sustojau, truktelėjau stabdžio svirtį, kiti trys kikenė it *bezumny*; pastebėjome ant vartų užrašą „NAMAI“ – nykokas, sakyčiau, pavadinimas sodybai. Lipu iš mašinos, liepęs *drugi* liautis kikenus ir surimtėt, atveriu vartelius ir traukiu prie paradinių durų. Mandagiai pastuksenu, bet niekas neatsako; pastuksenu stipriau ir šįkart *slušy* kažką ateinant, atstumiant skląstį; per pirštą prasiveria durys, laikomos grandinės, tad matau tik vieną *glaz*, žiūrinčią į mane. „Taip? Kas jūs?“ – pasigirsta moteriškas *golos*, sprendžiant iš tembro – jauna *devočka*; atsiliepiu rafinuotu džentelmeno balsu:

– Atsiprašau, madam, meldžiu jūsų atleidimo, mes su draugu išėjome pasivaikščioti ir staiga jis pasijuto labai blogai, net sąmonė aptemo. Jis čia – guli pakelėje tarsi negyvas, tik dejuoja. Būkite maloni, leiskite pasinaudoti jūsų telefonu greitajai pagalbai iškviešti.

– Mes neturime telefono, – atsakė *devočka*. – Deja, neturime. Jums teks kreiptis kitur.

Kol šnekėjomės, iš kotedžo sklido tak taktak tuk trrrrr tak tak takatak – matyt, rašomoji mašinėlė; galop tratėjimas nutilo, ir vyriškas *golos* paklausė: „Kas ten, brangioji?“

– Sakykite, – neatstoju, – ar negalėtumėte maloningai atnešti stiklinės vandens – gal padėtų? Žinote, jis tarsi apalpo. Atrodo – ištiko priepuolis ir jis neteko sąmonės.

Devočka sudvejoja, bet tarusi „palaukite“ pasitraukia; mano trys *drugi* jau spėjo patyliukais išsiropšt iš mašinos

ir prisėlint artyn; dabar jie maukšlinasi *maski*, tad ir aš užsi-
tempiu savąją, po to kišu *ruka* per plyšį ir atkabinu grandinę.
Užliūliuota mano džentelmeniško balso *devočka* nueidama
neužtrenkė durų, ką šiaip jau tikrai turėjo padaryti nakčia
apsilankius nepažįstamiems. Visi keturi kaukdami suvirstam į
vidų – ypač Bukas darkosi ir blevyzgoja kaip tikras *šut*; pasi-
rodo, *malenky* kotedžas labai tvarkingas ir jaukus. Žvengdami
laukiniais balsais sugriūvam į vienintelį apšviestą kambarį;
jame tik *devočka* – tikra gražuolė su kraupiai *chorošy grudy*
ir dar apyjaunis *čelovek* raginiais *očki* – matyt, jos *muž*; ant
stalo rašomoji mašinėlė, visas kambarys prikreiktas popie-
riaus, o šalia mašinėlės dar nedidelė tvarkinga krūvelė – ma-
tyt, jau išspausdinti lapai. Na ir sekasi šįvakar – jau antras
inteligentas knygius mums pakliūva; pirmasis buvo tas, kur
tašėm prieš kelias valandas, bet tas – viso labo skaitytojas,
o šitas – rašytojas.

– Kas čia dabar?! – piktinasi knygius. – Kas jūs tokie?
Kaip drįstate be leidimo veržtis į mano namus! – o paties
golos dreba kaip ir *ruki*.

– Nesibaimink, o broli, – raminu jį, – jei baimė įsiskverbė
širdin tavo, vyk ją lauk ir nebeįsileisk niekada. – Tuo tarpu
Džordžis su Pitu, negaišdami laiko, traukia ieškoti virtuvės,
o *starina* Bukas atvipusia žiauna stovi šalia ir laukia koman-
dų. – Na ir kas gi čia? – domiuosi, keldamas šūsnį prispaus-
dintų lapų nuo stalo, o akiniuotasis *muž* nervinasi:

– Aš kaip tik ir norėjau paklausti: kas gi čia? Kur tai
matyta? Ko jums reikia? Nešdinkitės, kol dar neišmečiau
jūsų visų! – čia *starina* Bukas Pėbė Šelio kauke net sumau-
roja – labai jau jį suima *smech*.

– Tai knyga. Jūs rašote knygą, – tariu tokiu kimiu, at-
seit iš susijaudinimo, *golos*. – Visada dievinau tuos, kurie

sugeba rašyt knygas, – žvilgteliu į pirmąjį puslapį ir matau antraštę – „PRISUKAMAS APELSINAS“. – Pavadinimas ganėtinai *glupy*, – komentuojau, – kur tai girdėta – prisukamas apelsinas? – Ir perskaitau kelias eilutes griausmingu *golos* tarsi iš sakyklos: „Pastangos primesti žmogui, tobulėti ir mylėti sugebančiai būtybei, besiveržiančiai priglusti prie barzdotų Dievo lūpų, – taigi pastangos primesti jam sąlygas bei dėsnius, taikytinus tik mechanizmams, ir verčia mane imtis savojo ginklo – plunksnos...“ – Čia mudu su Buku nebeištveriam – jis birbia lūpomis, aš kvatoju lyg kutenamas. Draskau tą rašliavą ir beriu skiautes ant grindų, o autorius staiga metasi prie manęs kaip *bezumny* – pageltę dantys sukąsti, prašiepti iki dantenu, pirštai išskėsti tarsi plėšrūno nagai. Ateina Buko eilė; išsišiepęs iki ausų, pats sau pri-tardamas – uch ach ir na na, jis talžo trūkčiojantį knygiaus *rot* – bac bac, kaire, dešine, tad netrunka pliūptelt mūsų taip mėgstamas raudonas raudonas *vino* – pilstomas visame pasaulyje, visur stebėtinai vienodas, tarsi tiekiamas tos pačios stambios tarptautinės kompanijos; purslai tykšta ant švaraus kilimo ir mano tebeplėšomos – drykst drykst – knygos skiaučių. *Devočka* – ištikima ir mylinti žmona – visą laiką stovi prie židinio lyg prišalusi, o Bukui ėmus darbuotis kumščiais, aikčioja tarsi į taktą smūgiams. Džordžis su Pitu grįžta iš virtuvės žiaumodami – *maski* nuostabios, net valgyt netrukdo; Džordžis vienoje *ruka* laiko šaltą kažkokio padaro kulšį, kitoje – puskepalį *chleb* su geru gabalu *maslo*, o Pitas nešasi butelį alaus su lipančia per kaklelį puta ir visą glėbį, rodos, slyvų pyrago. Ho ho ho! – sužvinga abu; matyt, ir jiems gražu pažiūrėt, kaip Bukas net pasišokinėdamas talžo rašytojėlį, o tas kruvina suplokštinta *rot* žliumbia, kad sunaikintas – ū hu hūū – viso jo gyvenimo darbas; tačiau vaizdas

bjaurus – tiedu žvengia pilnom burnom, drabstydami maisto trupinius. Tfu, kaip nevalyva – tenka įsikišt:

– Meskit ėdalą, juk dar nedaviau leidimo valgyt. Stverkit tą *vek* ir laikykit, kad viską matytų, bet negalėtų ištrūkt. – Jie krauna riebę *pišča* ant stalo tiesiai tarp popierių ir griebia rašlių, kurio *očki* raginiais rėmais, nors sudaužyti, vis dar laikosi už ausų; Bukas tebešokčioja aplink – net niekniekiai ant židinio atbrailos dreba (tenka nušluot juos žemèn, brolyčiai, kad neskimbčiotų), ir tebelupa „Prisukamo apelsino“ autorių dabar jau purpuriniu veidu, varvančiu syvais tarsi koks sultingas egzotiškas vaisius. „Tvarka, Bukai, – tariu. – Dabar tas kitas numeris, padėk *Bog*“. Jis palieka rašlių ir surakina gniaužtuose taip ir nesiliovusią cypčioti į taktą smūgiams *devočka*, užlaužia jai *ruki* už nugaros, o aš, kitiems tebekvatojant, plėšiu nuo jos skudurą po skuduro, kol savo rausvas *glazy*, o broliai, išverčia pora kraupiai *chorošy grudy*; tada nusikelnėju ir pasiruošiu. Taranuodamas išgirstu agonišką riksmą, ir beveik nukraujavęs rašytojėlis, nors tvirtai laikomas Džordžio ir Pito, staiga vos neištrūksta, it *bezumny* keikdamas mus paskutiniais žodžiais – kai kurių net aš nesu girdėjęs, matyt, kuria juos ekspromptu. Po manęs ateina Buko eilė, ir jis padaro savo, gyvuliškai kriuksėdamas beaistriu Pėbė Šelio veidu; aš tuo tarpu laikau *devočka*. Pasikeičiam vaidmenimis – mes su Buku griebiam apsiseilėjusį rašlių (priešintis jis nebepajėgia – tik lemena nerišlius *slovy*, tarsi klajotų dausose po geros pieno su pliusu porcijos), o Džordžis su Pitu stoja mūsų vieton. Po to lyg ir galėtume nurimti, bet ne – mummyse pritvinkę tiek neapykantos, kad puolam laužyt ir daužyt ką tik pajėgiam – rašomąją mašinėlę, stalinę lempą, kėdes; *starina* Bukas savu papratimu šlapimu užlieja ugnį židinyje ir dar ruošiasi nusistumt ant kilimo – popieriaus

juk pakanka, bet aš neleidžiu; „Lauk lauk lauk“, – suloju. Rašytojėlis su savo *žena* atrodo tarsi nebe šio pasaulio gyventojai – sudarkyti, paplūde kraujais kūnai, vos dejuoja. Nieko, gyvens.

Sulipame į laukiantį automobilį; jaučiuosi *malenky* nusi-kales, tad užleidžiu vairą Džordžiui, ir lekiam atgal į miestą, pakeliui ratais traiškydami įvairaus plauko kvykiančius padarus.

3.

Miesto mes taip ir neprivažiavom, brolyčiai, – prieš pat jo ribą, ties vadinamuoju Industriniu kanalu, degalų rodyklė nusviro iki galo, tarsi tik ką nuknebusios mūsų pačių – cha cha cha – rodyklės, ir variklis užspringo – kre kre kre. Nerimastaut pernelyg nevertėjo, nes visai šalia neonu blykčiojo ir geso melsva geležinkelio stoties iškaba. Mums tik rūpėjo – palikt mašiną *menty* ar, pasidavus pagavusiam mus neapykantos ir žudynių šėlui, pabaigti vakarą paskutiniu *tolčio* – triukšmingu jos nuleidimu į kanalo vandenį. Pastarasis variantas atrodė patrauklesnis, tad išlipę pristūmėme *tačka* prie pat srutino vandens – tiršto tarsi kieselius, pagardintas žmogaus gyvybinės veiklos produktais; užteko vieno *tolčio*, ir ji virto nuo krantinės. Atšokom, kad srutos neaptaškytų *platje*; apačioje pliūkštelėjo, suburbuliavo, ir mašina dingo iš akių. „Sudie, mielasis *drug*“, – pavymui šūktelėjo Džordžis, o Bukas pritarė savo klouniška maniera – o cho cho cho! Patraukėm į stotį, ketindami traukiniu *jachat* tą vieną likusią stotelę iki miesto centro. Tvarkingai sumokėjom už bilietus, kaip tikri džentelmenai oriai vaikšti-

nėjom platforma, o Bukas pilnomis smulkių monetų *karmany* terliojosi su saldumynų automatais, pasirengęs reikalui esant apdalinti šokolado plytelėmis alkstančius ir vargšus – bet tokie akiratyje nesirodė. Paskui sulipome į atbildėjusį *stary* ekspresą, iš pažiūros beveik tuščią. Kad neprailgtų tos trys kelionės minutės, draskėm sėdynių apmušalus ir tąsėm jų išvirtusius vidurius, o *starina* Bukas grandine velėjo *okno*, kol stiklas sprogo ir išlakstė žiežirbom į šaltą žiemos orą; visi jautėmės gerokai nusistekeneę, o broliai, mat nemaža energijos paleidom vėjais tą vakarą, – tik Bukas, tas klouno ir galvijo hibridas, trykšte tryško džiaugsmu; beje, buvo jis *griazny* ir šlykščiai trenkė prakaitu – bruožas, visada nuteikdavęs mane prieš jį.

Išlipome centre ir nusliūkinom atgal į pieno barą „Korova“, taip plačiai žioooooovaudami, kad mėnulis, žvaigždės ir gatvės žibintai puikiausiai galėjo matyti mūsų krūminių dantų plombas; galų gale buvome dar *malčiki*, ir ryte mūsų laukė mokykla. Dabar bare buvo daugiau žmonių nei mums išeinant; tipas, kurs anuomet lakiojo po dausas, prisisprogęs pieno su sintemesku ar bala žino kuo, taip iš jų ir negrižo – burbleno sau toliau: „Ežiai vėžiai myriop pakelej – iiiiik – nuo Platono laikų prasti orai“. Atrodo, kad tą vakarą jis suko trečią ar ketvirtą ciklą – *morda* tiesiog kreidinė, jau nebežmogiško blyškumo, tarsi pats būtų tapęs daiktu. Nusiteikus tokiai ilgai ekskursijai vertėjo užsidaryt vienoje iš kabinų salės gilumoje, nes čia, bendroje patalpoje, su juo vis paišdykaudavo koks *malčik*, nors nepasakysi, kad rimtai – mat visi žinojo, kad „Korova“ gelmėse slypi kietų *mordovoroty* brigada, pasiruošusi numalšint bet kokias riaušes. Nukentėjo jis ir nuo Buko – tas, ėmęs sprautis į kampa (čia išaiškėjo, kad išsiviepęs klouno snukis prastai slepia

Buko pakabus), ko gero, sutraiškę jam koją savo didžiuliu *sapog*. Bet žinot, brolyčiai, tas *vek* nieko nejuto – aiškiausiai buvo palikęs kūną.

Bare siurbė pieną, šniaukė koka ir kvailiojo beveik vieni *nadsaty* (vadinamieji niolikmečiai); buvo keletas ir vyresnių – *veki* ir *ženy* (tik, žinoma, ne iš buržujų – tie čia niekada nesilankydavo), kurie juokavo ir šnekučia vosi susimetę prie baro. Sprendžiant iš šukuosenų ir laisvų *platje* (dauguma vilkėjo palaidus storus megztinius), visa kompanija suėjo iš telestudijos už kampo – matyt, tik ką po repeticijų. Jų *devočki* buvo nepaprastai gyvų *lico* bruožų, plačiom *rot*, raudonom *guby*, labai taisyklingais dantimis ir nuolat kvatojo tarsi rodydamos, kaip joms nusišvilpt į šį sumautą pasaulį. Diskas stereodėžėje keitėsi (Džoni Zivago, rusų *koška*, baigė savo dainušką „Tik kas antrą dieną“), ir stojusios pauzės tyloje viena iš *devočki* – blondinė plačiai šypsančia raudona *rot*, regis, jau senokai perkopusi per trisdešimt, – staiga užtraukė ariją; dainavo trumpai – taktą kitą, matyt, demonstravo, kaip turėtų skambėti jų aptariama muzikinė frazė; balsas nusmelkė mane vėsos gūsiu, o broliai, – tarsi milžiniškas paukštis, įlėkęs į barą, būtų mostelėjęs sparnu; plaukai man ant *plot* stojosi piestu ir per odą leidosi lakstyt šiurpuliai lyg driežukai – aukštyr žemyn. Mat pažinau, ką ji dainuoja – scena iš Fridricho Giterfensterio operos „Das Bettzeug“, kur herojė perrėžta gerkle išleidžia kvapą su paskutiniaisiais *slovy*: „Gal taip geriau, kas žino“. Man tiesiog *plot*ėjo pagaugais.

O *starina* Bukas, kaip tyčia, vos spėjęs praryti arijos fragmentą tarsi təkšteltą į lėkštę *lomitik* karšto kumpio, vėl iškrėtė pokštą iš savo banalybių repertuaro – superdė lūpomis, sustūgo it šunbeždžionė, dusyk bedė dviem išskėstais pirštais į orą ir įjungė savo klouno *smech*. Jo vulgarumas visada

mane siutino, ir šįkart nebeištvėriau – išpylė karštis, akis užliejo kraujas ir spjovęs: „Tu išsigimėli. Pašvinkęs seilėtas netaktiškas bestija“, persilenkiau per Džordžį, sėdintį tarp manęs ir Buko, ir *skory* važiau Bukui į *zuby*. Jam net žiauna atvipo – nieko panašaus iš manęs nesitikėjo; braukdamas *krovy* nuo *guby*, jis nustebeš dėbčiojo pakaitom tai į mane, tai į kruviną delną.

– Už ką tu, šitąjį anąjį? – paklausė kaip avinas. Nedauge-
lis *vidy*, ką aš padariau, o jei kas ir *vidy*, tai nesuko plaučių.
Stereodėžė grojo po senovei – gūdžiai virkavo elektrinė
gitara.

– Už tai, kad esi neišauklėta kiaulė, visiškai nenučiuokianti,
kaip elgtis viešumoje, bičiuli.

Bukas nutaiso nuožmią, pikta lemiančią miną:

– Ir man nepatinka tavo elgesys. Aš tau ne bičiulis ir
nebenoriu juo būti. – Išsitraukęs iš kišenės snarglėtą *taštuk*,
šluostosi *krovy* ir stebeilijasi į jį toks nustebeš, tarsi kraujas
galėtų bėgti kam nori, tik ne jam. Man dingteli, kad tai
simboliška: kraujas tarsi turėtų nuplauti skriaudą, padarytą
tai dainavusiai *devočka*. O jai nė motais – kvatoja sau visa
raudona *rot* su draugais prie baro – cha cha cha – tik balti
zuby blyksi; matyt, nepastebėjo kokčių Buko vulgarybių.
Vadinasi, Bukas padarė skriaudą tik man.

– Ką gi, – sakau, – jei nepatinka ir nebenori – pats žinai,
ką daryt, bičiuli.

– Gerai, gerai. Tik nepradėkit, – netikėtai įsikiša Džor-
džis – taip kietai, kad man tai net užkliūva.

– Tegu Bukas pats sprendžia. Juk turi jis kada nors *žiz-
ny* atsistot ant kojų – nebe mažvaikis, – irgi kietai atšaunu
Džordžiui.

Krovy tuo tarpu beveik liaujasi bėgęs, bet Bukas siunta:

– Kas davė jam teisę įsakinėt ir *tolčio* mane, kada užsi-
manęs? Miką jam į *glaz*, ir dar grandine pridėsiu.

– Žiūrėk man, vyruti, – stengiuosi nekelti balso, kiek tai
apskritai įmanoma, kai iš visų kampų aidi stereogarsas, o
daušų klajūnas anapus Buko vis garsiau klieidi: „Kibirkiščiuk
artyn, ultratrumpasis“. – Sergėkis, o Bukai, jei gyvent vis
dar geidi.

Bukas šiepiasi:

– Miką tau į akį. *Bolšoy* ir storą. Neturi teisės taip elgtis.
Nepakęsiu, kad be jokio reikalo darytum man *tolčio*. Ne-
patinka – eime aiškintis: grandinėm, *nož*, *britva*.

– *Nož* – kada tik pageidauji, – urzgiu.

– Na baikit abudu, *malčiki*, – ramina mus Pitas. – Argi
mes viens kitam ne *drugi*? *Drugi* neturi šitaip elgtis. Žiūrėkit,
tie vėplos jau šaiposi iš mūsų – labai niekinamai, sakyčiau.
Negalim sau leisti taip smukti kitų akyse.

– Bet Bukas turi žinoti savo vietą, – tariu. – Taip ar ne?

– Pala pala, – nustemba Džordžis, – ką turi omeny? Pir-
mąsyk girdžiu, kad kažkas turėtų žinot savo vietą.

– Tiesą sakant, Aleksai, – vėl įsiterpia Pitas, – nereikėjo
tau duot Bukui tą neužtarnautą *tolčio*. Gerbiu tave ir dau-
giau apie tai nebekalbėsiu, bet jei būtum taip pasielgęs su
manimi, tektų atsakyt. Aš viską pasakiau, – ir įmerkė *lico* į
stiklą su pienu.

Juntu, kaip pagauna *razdraž*, bet vaidinu ramų:

– Juk turi būti vadas, turi būti disciplina. Sutinkate? – jo-
kio atsako – net nelinkteli nė vienas. Viduje viskas užverda,
tad dar labiau stengiuosi šnekėt santūriai: – Man regis, aš jau
senokai jūsų vadas. Visi mes *drugi*, bet kažkas juk turi būti
pirmas. Tiesa? – jie lyg ir linkteli, bet kažkaip nenoriai. Bu-
kas *sušit* paskutinius lašus *krovj* ir balažin kodėl pritaria:

– Tiesa, tiesa. Gerai jau, *zamiali*. Matyt, visi persitempėm iš nuovargio. Nebešnekam apie tai.

Nieko sau – mane jo išmintingas tonas stačiai pribloškia, sakyčiau, net nugąsdina. Bukas stebina toliau:

– Dabar geriausia čiūčia liūlia, tad traukiame namolio, ar ne? – kiti pritariamai sulinksi – taip taip taip. Aš teisinuosi:

– Bukai, suprask mane teisingai – na, dėl to *tolčio* į *rot*. Viskuo muzika kalta. Darausiu *bezumny*, kai kas trukdo dainuoti taip, kaip dainavo ta *ptica*. Taip jau išėjo.

– Dabar geriausia keliaut namo ir krist į *spiačka*, – atsiliepia Bukas. – Augantis organizmas reikalauja daug miego, ar ne? – kiti vėl sulinksi – taip taip.

– Ir aš manau, kad pats laikas traukt namo, – pritariu. – Buko pasiūlymas *chorošy*. Jei nesusitiksime ryt dieną, bičiuliai, tai vakare – tuo pat metu šitoj pačioj vietoj?

– O taip, – atsiliepia Džordžis, – manau, aš galėsiu.

– Aš irgi ateisiu, – sutinka Bukas, – tik gal kiek vėliau. Bet, žinoma, šitoj pat vietoj, na ir beveik tuo pat laiku, – jis vėl nusišluosto *guby*, nors *krovy* jau seniai nebeteka. – Ir tikėkimės, rytoj *pticy* čia nebegiedos, – vėl nusikvatoja savo tipišku klouno juoku – o cho cho cho cho. Man topteli, kad net rimtai įsižeisti jam trūksta proto.

Taip ir išsiskirstėm į visas pasaulio šalis; mane nuo šalto pieno su pliusu tąsė raugulys. Laikiau savo galvažudę *britvą* paruoštą – tam atvejui, jei Bilpalaikio *bratva* lūkuriuotų prie namų; galėjo pasitaikyt ir kita *banda* ar *šai*ka, su kuriom kartkartėmis įsiveldavau į kautynes. Gyvenau su tėveliu ir mamyte 18a numeriu pažymėtame daugiabučiame municipaliniame name, rajone tarp Kingslio prospekto ir Vilsono gatvės. Paradines duris pasiekiau be nuotykių, tik netoliese griovyje, išgirdęs *krik* ir *plač*, aptikau išdrikusį dailutėliai

supjaustytą *malčik*, o visur aplink, brolyčiai, gatvės žibinto šviesoje kraujo pėdsakai – tarsi parašai tų, kas surengė čia nakties pjautytes. O dar, jau prie pat namo, išvydau *nižny* drabužį, aistros įkarštyje be ceremonijų nuplėštą nuo kokios *devočka*, o broliai. Viduje, vestibulyje, per visas sienas driekėsi freska – šedevras, kuriais tuomet puošdavo savo pastatus savivaldybė: pavyzdinės anatomijos *veki* ir *pticy*, kilniai įsirėžę prie staklių ar konvejerio – šlovė darbui! – jų klasikinių torsų nedengė nė lopinėlis *platje*. Kaip ir reikėjo tikėtis, vietiniai *malčiki* ištobulino ir nudailino freską mokyklinėm rašymo priemonėm – vienur pridengė nuogybę plaukais, kitur papuošė styrančiais galais, prirašė nešvankybių į pripieštus burbulus, kylančius nuo *nagoy* dirbančiųjų taurių lūpų. Žengiau prie lifto, bet elektros *knopka* spaut neprireikė – aišku buvo, jog neveiks: šiąnakt jį kraupiai *chorošou* sumaitojo, metalinės durys sulamdytos tarsi senas kibiras – gaivališkas, nepaprastos jėgos *tolčioik*; tad tenka man kulniuot į dešimtą aukštą pėsčiomis. Keikiausi ir šnopavau lipdamas, mat buvau visai nusikalęs – laimė, ne protu, o kūnu. Klaikiai norėjosi muzikos – turbūt užvedė ta *devočka* bare. Ketinau surengt sau muzikinę puotą ir lėbaut, kol prie sapnų karalystės sienos man į *passport* sudės antspaudus ir, pakėlę dryžą *šest*, įleis mane vidun, o broliai.

Savuoju *kliuč* rakinu duris – dešimtas aukštas, aštuntas butas, ir žengiu į mūsų nuščiuvusią buveinę – tė ir em jau seniai sapnų karalijoje; prieš iškeliaudama jon mama paliko ant stalo kad ir *malenky*, bet vakarienę – pora *lomtik* konservuotos mėsos, primenančios kempinę, kampas *chleb* su sviestu, stiklinė šalto *moloko*. Cho cho cho, vėl *stary* pienas – tik šįkart be „peilių“, sintemesko ar drenkromo. Graudu, brolyčiai, – matyt, jau visą gyvenimą tas niekuo

dėtas pienelis atrodys man blogesnis už degtinę. Puolu ryt viską net urgzdamas – pasirodo, esu išbadėjęs kur kas labiau nei tikėjausi; galiausiai traukiu iš mamos atsargų dar ir vaisių pyragą, draskau gabalais ir kemšu į nasrus tarsi skėrys. Pasikrapštau dantis ir čiulpsėdamas, *jazyk* baigdamas valytis burną, sliūkinu į savo urvą, pakeliui traukdamasis *platje*. Urve mano lova ir stereoagregatas (viso mano *žizny* puošmena), spintelėje sustatyti diskai, ant sienų prikabinta plakatų ir vėliavėlių – atminti dienoms, praleistoms pataisos mokyklose, – nuo pat vienuolikos metelių, brolyčiai; ant kiekvieno jų koks užrašas ar skaičius: PIETŲ 4-OJI; CENTRINĖ PATAISOS MOKYKLA – ŽYDRASIS BŪRYS; „A“ LYGIO MOKINIAMS, ir panašiai.

Stereokolonėles buvau išdėstęs po visą kambarį, – nūsagsčiau lubas, grindis, sienas, – kad tysodamas migyje ir *slušy* muziką, jausčiausi tarsi pakibęs orkestro vidury. Vakara magėjo pradėt tuo naujuoju koncertu smuikui (na to amerikiečio, Džefrio Plauto), atliekamu Odisėjo Čiurilo su Džordžijos valstijos Meikono filharmonijos orkestru, tad ištraukiau plokštelę iš jos vietos lentynėlėje, įjungiau aparatūrą ir suklusau.

Ir štai, brolyčiai, prasidėjo – dievaži, rojaus palaima. Tysau sau *nagoy*, bamba į lubas, *ruki* po *golova* ant pagalvės – visi patogumai; *glazy* užmerktos, *rot* net atvipus – visą mano esybę prausia palaimingų dangišku garsų kaskados. Na ir kūrinys – kosmoso dvasia, nežemiška didybė, įgijus tvarų pavidalą. Tarsi lydytu auksu ja trykšta trombonai man iš po lovos; lyg sidabrinę liepsną ją pučia iš galvūgalio net trilinki trimitai; ją skelbia nuo durų griaustiniu man per vidurius atidundantys ir tolin nugriaudžiantys litaurai – stebuklą stebuklai, nieko nepasakysi. Ir staiga tarsi ažūrinė tauraus

metalo pasakų paukštė, tarsi žaižaruojanti vyno čiurkšlė, ištryškusi erdvėlaivyje ir nė neketinanti kristi žemyn – velniop traukos dėsnis, virš styginių į aukštį išsiveržia smuiko solo; styginiai lyg šilkverpiai toliau audžia savo melodiją tarsi švelniausio šilko kokoną apie mano lovą. Radę pačią lydyto aukso ir sidabro karamelės tirštumą, į ją įsigrauzia porėlė platininių vikšrų – fleita su obojum; kokia palaima, brolyčiai. Tė ir em gretimame kambary – savo miegamajame – jau išmoko nestuksenti į sieną, protestuodami prieš tai, ką jie vadina „triukšmu“. Aš juos išmokiau. Dabar jie geria migdomuosius; gal ir šį kartą išgėrė – juk žino, kaip naktimis kraustausi iš proto dėl muzikos. Aš *slušy* ir *slušy*, kietai sumerkęs *glazy*, kad kartais neišlėktų per jas neapsakomos vizijos, pranokstančios – kur ten! – ir tą sintemesko *Bog*. Mane jos dažnai lankydamo; aplankė ir šį kartą. Regėjau *veki* ir *pticy* – jaunos ir *stary*, ropinėjančius žeme ir maldaujančius pasigailėti, tačiau aš, išsišiepęs iki *ušy*, tik traiškau batais jų *licy*. Regėjau išrengtas, spiegiančias *devočki*, įsispraudusias į kampus – o aš taranuoju jas vieną po kitos, vieną po kitos; čia muzika – koncertas tik vienos dalies – pasiekė kulminaciją, ir tebegulėdamas kietai sumerktom *glazy*, *ruki* už galvos, nebeišlaikiau ir – aaaaach – man viskas išsiliejo ekstazėje. Ir muzika tarsi atslūgo artėdama į finalą.

Po to – nuostabūs Mocarto „Jupiteris“; nauji vaizdiniai, nauji veidai, kuriuos talčiau ir tryčiau, ir jau po to nutariau paskutinį įrašą prasukt prieš miegą; norėjosi kažko *stary*, galingo ir užtikrinto, tad išsitraukiau šeštą iš J.S.Bacho „Brandenburgo koncertų“. Bacho muzikos palaima buvo kito skonio; paniręs į ją, aš vėl *vidy* tą antraštę ant mano šianakt draskytų lapų – regis, taip seniai viskas vyko tame kotedže kvailu pavadinimu „Namai“. Taigi antraštė apie prisukamą

apelsiną. Bacho genijus tarsi padėjo man geriau *pony-mat* jos mįslingą prasmę – skendėdamas iškilmingoje *stary* vokiečių maestro muzikoje lyg prabangioje riešutmedžio menėje ėmiau gailėtis, kad nepadariau kur kas stipresnio *tolčio* – reikėjo į gabalus sudraskyt juos abu ir palikt ant kilimo.

4.

Ryte pabudau – oi oi oi – tik aštuntą valandą, brolyčiai, bet miego vis viena trūko – tebesijaučiau lyg išsunktas ir sudaužytas, *glazy* lipo tarsi kljais pateptos, tad į mokyklą nutariau neit. Pasivoliosiu dar kiek migyje – valandžiukę kitą, neskubėdamas apsirengsiu – o gal net išsimaudysiu prieš tai, pasispraginsiu skrebučių, gal kiek *slušy* radijo ar paskaitysiu *gazeta* – visiškai *odyn-oky*. Po pietų mėginsiu išsiruošt į *škola* – jei tik turėsiu noro sužinot, kas *kipit* toje didžiojoje beprasmiško, *glupy* mokslo šventovėje, o broliai. Girdėjau, kaip *papapa* bamba ir šlepsi ruošdamasis, po to išeina į dažų gamyklą – savo *rabota*. Kiek vėliau pasigirsta itin pagarbus mamos *golos* – mat išaugau jau didelis ir stiprus:

– Jau aštuonios, sūnau; juk nenori vėl pavėluoti į mokyklą?

– Įsiskaudėjo *golova*, – atsiliepiu. – Manau, dar kiek pamiegojus praeis ir jau tada kaip kulka šausiu mokytis.

Išgirstu, kaip ji atsidūsėja:

– Na ką gi, pusryčius palieku orkaitėje, sūnau. Man jau laikas eiti.

Tai tiesa – įstatymai reikalauja, kad kiekvienas suaugęs, sveikas ir nenėščias šalies pilietis triūstų bendram labui. Motina dirbo viename iš vadinamųjų valstybinių prekybos centrų – dėliodavo į lentynas sriubos, pupelių konservus ir

visą kitą mėšlą. Išgirdau, kaip barkštelėjo dedama į orkaitę lėkštė, kaip ji aunasi batelius, siekia palto, kabančio prie durų, ir vėl atsidūsta: „Išeinu, sūnau“. Net neatsakiau – užliūliavo sapnų jūra; šįkart išties *chorošou* nusunūdau, tik *son*, nors palikęs stebėtinai tikrovišką įspūdį, pasitaikė keistas – apie mano *drug* Džordži. Sapnavau, kad jis atseit suaugęs, netgi senstelėjęs ir toks rūstus, labai griežtai *govorit* apie discipliną ir paklusnumą, apie tai, kaip visi jam pavaldūs *malčiki* privalo uoliai šokti pagal jo dūdele, atiduoti pagarbą ir taip toliau – tarsi kariuomenėje; aš stovėjau gretoje, išvien su kitais amsėdamas – taip, pone; ne, pone – ir staiga aiškiai *vidy*, kad Džordžio *plečy* puošia žvaigždės – matyt, jis jau generolas. Tada, jam pakvietus, pasirodo *starina* Bukas su bizūnu; Bukas jau pagyvenęs ir žilstelėjęs, o kai nusišiepia išvydęs mane, matyti, kad ir kelių *zuby* trūksta. Ir štai – įsivaizduokite – mano *drug* Džordžis nei iš šio, nei iš to beda pirštu į mane: „Žiūrėk, jo visi drabužiai apskretę purvais ir mėšlu“, – ir, pasirodo, tai gryniausia tiesa. „Ne, ne, nemuškite manęs, brolyčiai“, – suklykiu ir leidžiuosi į kojas. Lekiu, bet niekur negaliu nubėgti – it voverė rate, o Bukas iš paskos – plyšta juokais ir pliaukši bizūnu, ir kiekvienas *chorošy tolčio*k rimbu kurtinančiai nuaidi manyje tarsi elektros skambutis – *bzzz bzzzz bzzzzz* – irgi keldamas skausmą.

Pašoku iš miegų kaip nusvilintas, širdis taikos iššokt iš krūtinės, ir še tau – išties džeržgia skambutis, ir ne kieno kito, o mūsų laukųjų durų. Nuduodu, atseit nieko nėra namie, bet *bzzzz* tebeaidi, o pavymui anapus durų išsigirsta *golos*: „Ei, ropškis iš lovos, žinau, kad tu ten!“ *Golos* man pažįstamas – tai P.R.Deltoidas (*glupy* pavardė, išties), vadinamasis namų auklėtojas, skirtas man po pataisos *škola*; tokių kaip aš jo sąrašuose šimtai, tad nenuostabu, jog jis amžinai išrodo nustekentas. Tenka

atsiliepti – einu, einu! – žinoma, ligonio balsu, kilti iš migio ir taisytis, brolyčiai, šilkais – tikrai, mano chalatas šilkinis, ir dar išgražintas tokiais raštais, atseit didmiesčio panorama. Susikišu *nogi* į patogias veltines *tufli*, pasišukuuju vešlią ševeliūrą ir pasijuntu galįs deramai priimti P.R.Deltoidą. Atveriu duris, ir jis įkėblina – kiek vilkdamas kojas, toks sušiuřęs, sena sulamdyta *šliapa* ant makaulės, nešvariu lietpalčiu.

– O, Aleksai, vyruti, – tarsi sveikinasi jis, – sutikau tavo motiną, taigi. Ji sakė, tau kažką skauda, todėl ir nėjai į mokyklą, taip?

– Tikra tiesa – kategoriškai nepakenčiamas galvos skausmas, bičiuli, oi, pone, – prabyļu savuoju aristokrato *golos*. – Manau, iki dienovidžio turėtų išsisklaidyti.

– O jau iki vakaro tai tikrai. Juk vakaras – nuostabus metas, ar ne, Aleksiuk? – gudrauja P.R.Deltoidas. – Sėsk, sėsk, – priduria, lyg jis būtų savame *dom*, o aš – svečiuose, tupia į tėvo *stary* supamąjį krėslą ir puola suptis, tarsi vien dėl to ir būtų apsilankęs.

– Gal puodelį *čaj*, pone? Turiu omeny, arbatos, – demonstruoju vaišingumą.

– Nėr laiko, – dėbteli iš po surauktų antakių ir supasi sau toliau, tarsi turėtų jo marias. – Nėr laiko, taip, – pakartoja; tai skamba jau visai *glupy*, tad užkaičiu virdulį ir zonduoju:

– Kokios aplinkybės suteikė man šią retą ir nepaprastai malonią progą išvysti tamstą? Gal kas nutiko?

– Nutiko?! – žaibiškai reaguoja jis ir įtariai pašnairuoja į mane, bet sūpuotis nepaliauja. Nuleidžia žvilgsnį, ir šis užkliūva – iš ant stalo gulinės *gazeta* virste virsta *grudy* išsišiepusios visais *zuby* pupytės, turinčios reklamuoti šlovinguosius Jugoslavijos pliažus, o broliai. Prarijęs ją akimis – kokiais dviem kąsniais – domisi:

– O kodėl tau regis, jog kažkas nutiko? Iškrėtei ką nors, ko nederėtų, taip?

– Ne, tai tiesiog tokia frazė, tik tarp kitko, pone.

– Žinai, – niurzga P.R.Deltoidas, – ir aš tik tarp kitko tau pasakysiu, kad pasisaugotum, Aleksiuk, nes kitąkart – puikiai žinai – pataisos mokykla jau nebeatsipirksi. Tūpsi į cypę ir paleisi vėjais visą mano darbą. Jei negaili pats savęs, tokio pašlemėko, pagalvok bent apie mane – juk šitiek prakaito dėl tavęs išliejau. Tarp mūsų šnekant, kiekviena nesėkmė, kiekvienas jūsiškis, nesileidęs perauklėjamas ir baigęs karjerą už grotų, teškia didelę juodą dėmę mūsų profesinei reputacijai.

– Bet aš niekuo nenusižengiau, pone. *Menty* neturi jokio *kompro*mat prieš mane, bičiuli, tai yra, pone.

– Baik postringaut apie *menty*, – P.R.Deltoidas nepaliauja suptis, nors balsą nutaiso išvargusį. – Pats puikiai žinai, kad nepagautas – dar nereiškia ne vagis. Kad ir šiąnakt – juk kilo šiokios tokios pjautynės, argi ne? Pasišvaistymas *nožy*, dviračio grandinėm ir taip toliau. Vieną tokio rubuilio draugelį vėlai naktį išvežė į ligoninę iš elektrinės rajono; bjauriai sukapotas, taip. Minėjo paties vardą. Nugirdau šį tą per įprastinius kanalus. Minėjo ir kai ką iš tavo sėbrų. Atrodo, ši naktis apskritai buvo rinktinių kiaulysčių metas. Deja, kaip visada, niekas nieko negali įrodyti. Bet aš perspėju tave, Aleksiuk, perspėju kaip tikras draugas – galbūt vienintelis šios paliegosios visuomenės narys, kuris tikrai bando išgelbėti tave nuo tavęs paties.

– Aš labai jus vertinu, pone, nuoširdžiai sakau.

– Taigi taigi, vertini, kurgi ne, – pasišaipto jis. – Žiūrėk man, taip. Mes žinome daugiau, nei pats manai, Aleksiuk. Ir ko jūs visi iš proto kraustotės, negaliu suprast, – čia P.R.Del-

toido *golos* tampa tragiškas tarsi kankinio, nors pats supasi sau kaip supėsis. – Tyrinėjam šią problemą – kapstomės jau visą šimtmetį, bet nepasistūmėjom nė per plauką. Pats iš geros šeimos, mylintys tėvai, smegeninę turi neprastą. Ar kipšas tave apšėdo?

– Bet, pone, juk niekas nieko prieš mane neturi. Jau seniai nesu pakliuvęs į *menty* rankas.

– Būtent tai ir kelia man nerimą, – atsidūsėja P.R.Deltoidas. – Nenormaliai seniai. Manychiau, pats jau būsi prinokęs. Todėl ir perspėju, Aleksiuok, – kad neįmerktum kartais savo dailaus jauno straubliuko į peklą. Ar mano mintis pakankamai aiški?

– Vaiski it kalnų ežero mėlis, pone, it vasarvidžio dangaus žydrinė. Galite manimi pasikliauti, pone, – rodau jam savo dailiuosius *zuby*.

Tada jis *uchodit*, o aš, virdamasis visą puodą atominės *čai*, šiepiuosi sau po nosim – na ir prisigalvojo rūpesčių P.R.Deltoidas su visa savo kompanija. Taip, sakysim, aš blogas – nė už ką nemetu *kraždy*, darau *tolčiook*, švaistausi *britva*, vis smaginuosi tuo stumk–trauk, ir mane tikrai gali *poymat*. Ką gi, tuo blogiau man, brolyčiai; suprantama – juk neįmanoma būtų gyvent, jei kiekvienas *čelovek* naktimis leistų laiką taip kaip aš. Bet jei mane *poymat*, ir tektų praleist tris mėnesius vienur ir šešis kitur, o jei dar, pasak geranoriškojo P.R.Deltoido, išties neatsižvelgtų į mano kūdikišką amžių ir uždarytų į nelemtajį žvėryną, tada, brolyčiai, sakyčiau taip: „Jūs teisūs, mano ponai, bet, deja – negaliu pakešt nelaisvės. Tad ateityje – o kada nors ji vis viena priims mane į savo sniego ir lelijų baltumo glėbį, – jei, žinoma, nekrisiu pamautas ant *nož* ar neištikšiu finaliniame kraujo pusrulį *crescendo* tarp suniokoto metalo ir stiklo šukių greitekelyje, – taigi ateityje

iš kailio nersiuos, kad daugiau nebeįkliūčiau“. Toks žaidimas bent jau garbingas. Bet kai jie kremta kojų nagus bandydami išknisti blogio p r i e ž a s t į – tai, brolyčiai, nerimta; tai juokina mane iki žemės graibstymo. G è r i o priežasties jie juk nebando išsiaiškinti; kodėl jiems rūpi vien blogis? Jei *liudi* yra geri, tai tik todėl, kad jiems taip patinka, ir aš jokių būdu neatimčiau iš jų šio malonumo; lygiai tas pat ir su blogais, kuriems, beje, turiu garbės priklausyt ir aš. Negana to, blogio priežastis irgi glūdi sieloje, asmenybėje – manyje, tavyje, kiekviename iš *odyn-oky* mūsų; ta siela ar asmenybė – senio *Bog* kūrinys, jo didis *radost* ir pasididžiavimas. Be asmenybės blogis negali egzistuoti; vadinasi, valdžia, teismai, mokyklos ir taip toliau, bandydami sunaikinti blogį, faktiškai naikina asmenybę. Ir iš tiesų, o broliai, – argi visa šių laikų istorija nėra vien narsių *malenky* asmenybių kova su tais gigantiškais bedvasiais mechanizmais? Aš rimtai – rimčiau su jumis, brolyčiai, dar nesu šnekėjęs. Bet, kad ir kaip būtų, jei ką darau, darau todėl, kad man patinka tai daryti.

Tai štai giedrą žiemos rytą siurbiu sau *krepky krepky čai* su *moloko*, beriu cukrų šaukštas po šaukšto (esu baisus smaližius), dar išsitraukiu iš orkaitės mano vargšės *stary* mamaitės paruoštus pusryčius. Kiaušinienė iš viso labo vieno kiaušinio, bet pasikepinu skrebučių, pasiimu uogienės ir čepsėdamas ryju viską iškart, *glazy* įbedęs į *gazeta*. Kaip paprastai, rašo apie ultrasmurtą, bankų plėšimus, streikus ir dar apie tai, kaip nugašdino visą miestą – vos apopleksija netrenkė – bjaurybės futbolininkai, atsisakę žaisti kito šeštadienio rungtynes, jei jiems nepakels atlyginimų – tai bent akibrokštas. Mirgėjo žinutės apie tai, kad kosminių skrydžių vis daugėja, stereotelevizorių ekranai vis didėja, o kažkur pristatęs kažkiek sriubos konservų etikečių, gali nemokamai

gaut dar daugiau muilo drožlių – stulbinantis pasiūlymas! Galioja tik šią savaitę! – *smech*, ir tiek. Dar pasitaikė *bolšoy* straipsnis apie Šiuolaikinį Jaunimą (taigi ir apie mane, tad atsakiau manieringu reveransu ir *bezumny* grimasa), rašytas kažkokio didžio nuplikusio galvočiaus. Jau šitą tai perskaičiau atidžiai, brolyčiai, nors ir nepalioviau siurbt *čaj* – vieną *čša* po kito, užsikąsdamas juodos duonos skrebučiais, pavoliotais uogienėje ir kiaušinieneje. Mokslinčius nieko gero nerašė – sena istorija: nėra tėviškos disciplinos (jo paties žodžiais tariant), trūksta tikrų *chorošy* mokytojų, sugebančių išdulkinti ožius iš nekaltų avinėlių kailio ir priversti juos su ašarom akyse – beeeeeeeee – maldauti pasigailėjimo. *Glu-py*, *smech* tevertos idėjos, bet man patiko jaustis laikraščiu dėmesio centre, brolyčiai. Kasdien jie spausdino vis ką nors nauja apie Šiuolaikinį Jaunimą, bet geriausią *vešč* iš mano skaitytų parašė kažkoks *stary pop* su tokia apykakle kaip šuns antkaklis. Jo gerbiama nuomonė – o *govorit* jis atseit ne nuo savęs, o *Bog* vardu – na, kaip Dievo žmogus – buvo tokia: KALTAS PASAULIO GUNDYTOJAS VELNIAS, ieškantis apsėsti ir suvedžioti vargšus nekaltus jaunuolius; jei reikėtų dar ką apkaltinti, tai nebent suaugusiųjų pasaulį – su jo karais, bombomis ir kitomis nesąmonėmis. Čia tai bent. Tas Dievo žmogus žinojo, ką šnekėt. Vadinasi, mes, nekalti *malčiki*, visai niekuo dėti. Švenčiausia teisybė.

Kai mano nekaltas pilnas pilvas porą *razy* riaugtelėjo, lioviausiu šlamštę ir išsitraukiau dienos drabužius iš spintos, pakeliui įjungęs radijo imtuvą. Suskambo muzika – transliavo visai padorų, gerai man žinomą Klaudijaus Berdmano *malenky* styginį kvartetą. Čia, brolyčiai, teko nusižvengt, nes muzika priminė vieną skaitytą straipsnį apie Šiuolaikinį Jaunimą – kaip tas Jaunimas taptų geresnis, skatinant gyvą

jo sąlytį su Menu. Didžioji Muzika, buvo rašoma, ir Didžioji Poezija apramintų ir civilizuotų Šiuolaikinį Jaunimą. Pacivilizuokit mano sifilizuotus kabolus. Mane muzika kaip tik užveda – pasijuntu tarsi Viešpats *Bog*, brolyčiai, pasiruošęs svaidyti griausmus ir perkūnus cypiančiai nuo mano – o cho cho! – visagalybės žmonijai ant galvos. Apsiprausęs *lico* ir *ruki*, apsitaisęs dienos kostiumu (tokius *platje* nešiodavo mokiniai ir studentai: nutrinti mėlyni *pantalony* ir megztinis su raide A, turinčia reikšti „Aleksas“), sumečiau, jog pats laikas *itty* į plokštelių parduotuvę (juolab kad ir *karmany* prikimštos šlamančių) pažiūrėt, ar dar neatėjo seniai užsakytas ir žadėtas Bethoveno Devintosios (chorinės) simfonijos įrašas – „Masterstroke“ studija, Ešemo simfoninis orkestras, diriguojamas L.Muhaiviro. Ten link ir patraukiau, brolyčiai.

Dieną viskas kitaip nei naktį. Naktys priklausė man, mano *drugi* ir kitiems *nadsaty*, o *stary* buržujai lindėjo namuose, svaigindamiesi *glupy* pasaulinėmis teleprogramomis; diena buvo jų metas, be to, dieną ir *menty* kažkodėl būdavo kur kas daugiau. Gatvės kampe sėdau į autobusą, išlipau centre ir pasukau atgal Teiloro aikštės link – ten ir buvo mano pamėgtoji plokštelių parduotuvė, brolyčiai. Nepaisant *glupy* pavadinimo – „Melodija“, vietelė buvo tikrai *chorošy* ir paprastai labai *skory* gaudavo naujausius įrašus. Vieninteliai klientai – be manęs – buvo dvi jaunutės *pticy*, laižančios ledus su pagaliukais (nepamirškite – per pačius žiemos šalčius) ir besikapstančios naujausių popdiskų stirtoje – Džonis Bernavėjus, Stasas Krocha, „The Mixers“, „Patysok ramiai su Edžiu“, Idas Molotovas ir visas tas mėšlas. Joms buvo ne daugiau kaip po dešimtį metelių – matyt, nusiplovė iš *škola*, kaip ir aš. Aiškiai vaizdavosi esančios suaugusios panos – kraipė užpakalius, išvydę jūsų ištikimąjį metraštininką,

brolyčiai, o ką jau šnekėt apie dirbtines *grudy* ir raudonai nuteptas *guby*. Žengiau prekystalio link, mandagiai rodydamas *zuby* anapus jo stovinčiam seniui Endžiui (nuostabus *vek* – pats visada mandagus, pasiruošęs padėti, tik nuplikęs ir laibas kaip šiaudas). Jis sumeta:

– Aha, manau, prisimenu, ko jūs pageidaujate. Gera žinia – siunta atėjo, – ir nužirgluoja jos atnešti, ilgomis *ruki* tarsi dirigentas mostaguodamas į taktą savo žingsniams. Mažosios *pticy* ima kikenti, kaip ir privalu tokiame amžiuje, bet aš tik dėbteliu į jas lediniu žvilgsniu. Endis *skory* grįžta švytuodamas baltu blizgančiu Devintosios voku – pasirodo, brolyčiai, ant jo išspauistas dar ir paties Liudvigo van portretas – niūrus tarsi audros debesis *lico* surauktais antakiais.

– Prašom, – tiesia voką Endis. – Ar prasuksime dėl visa ko?

Bet man knieti kuo greičiau tempt jį namo ir *slušy* per savo agregatą, visiškai *odyn-oky*. Jau traukiu *dengi*, bet čia viena iš *pticy* ima suokt:

– Ką nurovei, bič? Kas nors blatno? – *devočki* kalbos maniera savita. – Gal „Heaven Seventeen“? Liukas Šternas? Ar „Gogolis-Mogolis“? – Ir abi vėl leidžiasi krizent – atseit kietos ir pankuojančios. Tada man ir toptelėjo – idėja, brolyčiai, ekstatinė, nors iš koto viršk; net panižo ir kvapą užgniaužė kokiai dešimčiai sekundžių. Atsikovapstęs rodau neseniai valytus *zuby*:

– Kokiais *pričindaly* pjaunat tuos savo diskus, pupos? – mačiau, kaip jos perka visoki vaikišką popšlamštą. – Turit elektrinius ar rankom sukat? Lažinuosi, jūsų gramfonai ne ką geresni už tuos priešvaninius, prisukamus, – čia abi patempia lūpytes – matyt, pataikiau. – Dėdulė duos jums paklausyt, kaip turi būt – su angelų trimitais ir pragaro trom-

bonais. Esate kviečiamos, – ir manieringai linkteliu. Jos vėl sukikena; viena tarsi dar branginasi:

– Oi, bet mes žvėriškai išbadėjom! Gal ką praryjam?

– Jo jo, jai tik èdesys rūpi, – antroji visai be kompleksų.

– Dėdulė pamaitins. Kur pageidausit? – galantiškai klausiu.

Čia jos įsivaizduoja esą rafinuotos damos – net graudu žiūrėt; nutaiso aristokratiškus balsiukus ir ima *govorit* apie „Rica“, „Bristolį“, „Hiltoną“, „II Ristorante Gran-Turco“ ir panašiai. Matau, jau gana; liepiu sekt paskui dėdę ir vedu į italų kavinukę už kampo. Ten *pticy* puola kimšt į savo nekaltus jaunus snapelius spagečius, dešreles, pyragaičius su kremu, desertą su bananais, karštu šokoladu ir taip toliau – man net bloga darosi; juk aš, brolyčiai, beveik nevalgęs – tenkinuosi porcija šalto kumpio su paprikos garnyru. Paukštytės labai panašios, nors ir ne seserys – tos pačios mintys, tikriaus, jų trūkumas, plaukai dažyti ta pačia šiaudų spalva. Na, šiandieną jos gerokai ūgtelės – aš jau pasistengsiu. Į mokyklą, žinoma, nebenueis ir po didžiosios pertraukos, bet pasimokyt teks; šįkart mokytojas bus Aleksas. Prisistatė jos Marte ir Sonjeta; *bezumny*, aiškiai jų vaikiškos vaizduotės pagimdyti vardai.

– Na, Martuk, na, Sonetuk, sliuogiam, atėjo laikas muzikos vaišėms, – galų gale tariau ir einam į šaltą gatvę. Čia joms topteli, kad važiuot autobusu – ne firma – oi neee, paduok joms taksi; ką gi, suteiksim šį malonumą – šėtoniškai nusišiepiu pats sau ir mosteliu taksistui, stovinčiam centro aikštelėje. Vairuotojas – *stary vek* su žandenom ir dėmėtais drabužiais – burba:

– Žiūrėkit, nedraskykit man sėdynių. Tik ką keičiau apmušalus.

Išsklaidau jo *glupy* būgštavimus, sakau adresą, ir riedam mes namolio; mažosios narsiosios *pticy* kikena ir vis kažką

kuždasi tarpusavy. Trumpai drūtai, atvykom, brolyčiai, ėmėm ropštis į dešimtą aukštą – aš priekyje, jos šnopusdamos ir čiauškdamos iš paskos; lipdamos ištroško, tad atrakinau savo pasakų skrynelę ir pripyliau joms – dešimtmečiams vaikams – po *chorošy* bokalą škotiškojo, kad ir atskiesto sodos vandeniui – „su burbuliukais“. Sėdėjo abi mano lovoje (ji taip ir liko neklotą), maskatavo *nogi*, kvatojo ir siurbė savo kokteilį, o aš tuo tarpu prasukau vargas jų plokšteles savo agregatu. Visiškai nederėjo – tarsi *pit* pasaldintą aromatizuotą vaikišką limonadą iš prabangių aukso taurių. Bet joms nė motais – tik aikčiojo ir lemeno „kaifas“, „viršūnė“ ir panašius *glupy slovy* – jų amžiaus jaunimo fasonas. Sukdamas tą mėšlą, vis paragindavau jas sriūbtelt ir įsipilti dar, ir jos, brolyčiai, nesiožiavo. Tad baigiant antrąkart klausyt jų *popjerunda* (viena plokštelė – Aikio Jardo „Saldžioji nosytė“, antroji – „Naktis – vėl diena – vėl naktis“; kuo vardu atlikėjai – nebepamenu, žinau tik, kad jie buvo dviese ir baisia aimanavo kastratų balsais), *pticy* įsilinksmo iki isterijos – šokinėjo po visą lovą, visiškai nebesivaržydamos manęs.

Kas dėjosi toliau tą popietę, o broliai, pasakoti nebūtinai – puikiausiai galite įsivaizduoti ir patys. Akimirksniu abi liko Ievos kostiumais, nė trupučio nesipriešino – tik kvatojosi; labiausiai jas prajuokino visiškai *nagoy* ir su kotu dėdulė Aleksas, manipuliuojantis švirkštu tarsi koks plikas daktaras – švirkšteliu plonytę čiurkšlę į orą, po to bedu sau į *ruka* ir stumiوسي rujojančio didžiojo džiunglių katino liaukų ekstraktą. Išsitraukiu iš voko stebuklingą Devintąją – Liu-dvigas van irgi tampa *nagoy* – ir nutaikau adatą į paskutinę dalį, kur gryna palaima. Ir štai – iš po lovos prabyla bosinės stygos, joms pritaria orkestras, po to balso partija – vyriškas

golos skelbia visiems džiaugsmą, ir galiausiai – tas palaimingasis motyvas apie Džiaugsmą, kurs tarsi dievų kibirkštis; kaip tik tada manyje prabunda ir liuokteli tigras – ir aš liuokteliu ant mažųjų *pticy*. Čia jos suprato, kad jau nebe juokai; linksmybės baigėsi, ir joms tenka pasiduoti fatališkai keistiems Aleksandro Didžiojo įgeidžiams, kurstomiems Devintosios ir injekcijos, įgeidžiams *čiudesny* ir *zamečatelny*, bet nepaprastai nuožmiems, o broliai mano. Tačiau jos jau buvo prigėrusios ir mažai ką jautė.

Paskutinei daliai prasisukus antrą kartą – jau nuaidėjo mušamieji ir *krič* apie Džiaugsmą Džiaugsmą, – mažosios paukštytės nebevaidino visko mačiusių damų. Pamažėle peikėjosi ir pradėjo suprast, ką čia su jomis, mažutėmis, ką tik išdarinėjo. Verkšleno, prašėsi namo, vadino mane laukiniu, žvėrim ir panašiai. Atrodė jos tarsi tiesiai iš ringo – ir tikrai, *bitva* buvo, – apdraskytos ir nusėtos mėlynėm. Sėdėjo surūgusios, bet ką padarysi – kad ir nevaikščiosi į mokyklą, pamokų vis tiek neišvengsi. O šiandieninė pamoka įsimins ilgam. Kai vilkosi *platje*, visai įsiraudojo – ūhuhūū, net ėmė baksnot mane savo vaikiškais kumšteliais. Reaguot nebeturėjau jėgų – gulėjau paslikas, visas *nagoy* ir išsiterliojęs. Sonjeta prapliupo: „Žvėris! Brutalus galvijas! Monstras!“ Laukiau, kol susirinks daiktus ir išsinešdins, ką jos ir padarė šnekėdamos, kad reikia mane užsiundyti farais, ir panašų mėšlą. Tik joms išėjus į laiptų aikštelę, užmigau kaip užmuštas, o iš kolonėlių tebesruvo Džiaugsmas Džiaugsmas.

5.

Pabudau vėlai (mano laikrodis rodė beveik pusę aštuonių) – vėliau išaiškėjo, jog be reikalo. Šiame prakeiktame pasaulyje niekas nepraeina be pasekmių – ir kvailys gali *pony-mat*, kad kiekvienas veiksmas turės savo padarinius. Taigi taigi. Ir Džiaugsmas, ir milijonų bučiniai jau buvo nutilę, – vadinasi, kažkas išjungė aparatą, o tas kažkas, aišku, – tė arba em; sprendžiant iš garsų – lėkščių skimbčiojimo, arbatos sriubčiojimo – dabar abu pietauja svetainėje, išvargę po dienos *raboty* – vienas gamykloje, kita parduotuvėje. Vargšai tėvai; vargana senatvė. Užsimetu chalata ir lendu lauk, labindamasis tarsi pavyzdingas vienturtis sūnelis:

– Sveiki, sveiki. Kur kas geriau jaučiuosi – ne veltui pailsėjau dienele. Kaip tik vakaras – galima ir į darbą traukt, užsikalt kokį centą kitą, – mat tuomet jie dar tikėjo, o gal tik sakė tikį, kad vakarais aš dirbu. – Noriu niam niam, mama, ar neatsiras ko ir man? – Jie valgė šaldytą paštetą, kuri motina atitirpdė ir pašildė; man jis visai nežadino apetito, bet teko vaidinti savo rolę. Tėvas atrodė tarsi kuo nepatenkintas – sakyčiau, net įtariai žvilgtelėjo į mane, tačiau nieko nesakė – nediršo; mama vangiai nusišypsojo tarsi iš pareigos savo iščių vaisiui, vienatiniam savo. Nušokavau į vonią, *skory* išsimaudžiau – jaučiausi nešvarus, toks tarsi glitus, po to atgal į urvą – rengtis vakaro *platje*. Pasirodžiau spindintis švara, tvarkingais drabužiais ir šukuosena; tada jau sėdau prie savojo pašteto *lomtik*. *Papapa* vis dėlto ryžosi:

– Nemanyk, kad kišuosi į tavo reikalus, sūnau, bet kur būtent tu eini dirbti vakarais?

– O, – nepalioviau čiaumoti, – darbas nepastovus, kaip ir pagalbiniš. Tai šen, tai ten – kur paklius, – ir nuveriu jį

ledinėmis *glazy*, tarsi sakydamas – neliesk manęs ir aš tavęs neliesiu. – Juk niekada neprašau jūsų pinigų, tiesa? Nei skudurams, nei pramogoms – ar ne? Kam tada klausiu?

– Atleisk, sūnaū, – tėtukas net susitraukia iš nuolankumo, – bet žinai, kartais neramu. Sapnai visokie sapnuojasi. Gali juoktis kiek lenda, bet pasitaiko juk prasmingų sapnų. Ką gali žinot – kad ir aną naktį sapnavau tave, bet geriau jau būčiau nesapnavęs.

– Oho! – jam pavyko mane *zainteresovat*, juolab kad ir pats tarsi būčiau kažką sapnavęs, tik negaliu prisiminti ką. – Ir kas gi ten buvo? – net nustoju žiaumoti tąsų paštetą.

– Mačiau viską gyvai kaip tikrovėje, – ima dėstyt tėvas. – Tu gulėjai ant grindinio sumuštas kažkokių vaikėzų – na, kaip tie, su kuriais trindavaisi anksčiau, prieš paskutinį kartą patekdamas į pataisos namus.

– Na jau? – šiepiuosi sau panosėje; pasirodo, *papapa* iki šiol tiki – gal tik viliasi? – kad iš tiesų persiauklėjau. Ir staiga prisimenu savąjį sapną – šio ryto sapną apie Džordžį, įsakinėjantį tarsi generolas, bei *starina* Buką, čaižantį mane rimbū ir žvengiantį bedante burna. Laimė, kiek esu girdėjęs, sapnai, jei ir pildosi, tai atsitinka priešingai nei sapnavai. – Nebūgštauki dėl vienatinio savo palikuonio ir įpėdinio, o tėve, – raminiu. – Tuščia tos baimės – jis apsigins ir pats, tikrai.

– Kaip sykis, – tęsia tėvas, – tu gulėjai kraujo klane bejėgis – negalėjai net gintis. – Čia tai jau tikrai viskas priešingai nei realybėje, tad vėl patylom nusišiepiu, po to ištuštiniu *karmany* ir suverčiu visus *dengi* ant padažu sulaisytos staltiesės:

– Čia ne tiek jau daug, tėve, – viskas, ką uždirbau aną vakarą. Bet gal užteks jums su mama vakarui praleisti kokioje jaukioje kavinukėje prie butelaičio škotiško.

– Ačiū, sūnau, – neatsisako jis. – Apskritai mes su mama kaip ir niekur nebevaikštom, nebedrįstam – gatvėse balažin kas darosi, chuliganaujantis jaunimas ir taip toliau. Bet vis tiek ačiū. Ryt nupirksiu buteliuką, parnešiu jai namo, – jis susišluoja į kelnių *karman* mano nedorai įgytus šlamus; motina tuo metu virtuvėje *čisty* indus. Ir aš iškeliauju iš abiejų pusių lydimas meilių šypsenų.

Laiptų apačioje manęs laukia, švelniai tariant, nedidelis siurprizas. Tiksliau – tenka išsižiot ir suakmenėt. Įsivaizduokit, manęs atėjo pasitikt. Jie susimetę į raiškia tarsi skulptūrinę grupelę tos prirašinėtos municipalinės freskos, vaizduojančios *nagoy* darbo didybę, fone – na, kaip jau sakiau, pliki *veki* ir *ženy*, ryžtingai užgulę industrijos svertus; vaizdą gadina tik nešvankybės, bjaurybių *malčiki* prirašinėtos darbo didvyriams ir didmoterėms prie *roty*, ir Bukas, storu juodu kosmetiniu pieštuku tęsiasi sienų rašybos tradicijas ir kvatojās kaip visada – o cho cho cho! Kai Džordžis ir Pitas, draugiškai iššiepę *zuby*, ištaria „Sveikas!“, Bukas irgi atsiskuka, subūgnija: „O, jų didenybė pasirodė, valio!“ – ir net sutrypia porą taktų savo griozdiškais batais.

– Mes jau pradėjome nerimauti, – pirmasis prašnenka Džordžis. – Laukėm tavęs, turkėm *moloko* su peiliais, o paskui toptelėjo, kad gal vakar netyčia tave įžeidėm, ar ką, tad patraukėm į tavo buveinę. Gerai sakau, Pitai?

– Viskas teisingai, taip ir buvo, – atsiliepia tas.

– Atsi-para-šou, – atsargiai tariau. – Įsiskaudėjo *golova*, tad nutariau pamiegot, bet manęs nepažadino, kaip buvau liepęs. Na nieko – svarbu, kad mes vėl visi kartu, pasiruošę *nočy* žygiams, taip? – keista, bet, regis, tuo „taip?“ užsikrėčiau nuo P.R.Deltoido, savojo namų auklėtojo. Labai keista.

– Suprantama, bjauru, kai skauda *golova*, – Džordžio bal-
se pasigirsta užuojauta. – Gal tu ją pernelyg apkrauni – žinai,
paliepimai, įsakymai, disciplina ir taip toliau. Ar skausmai
tikrai praėjo? Gal šįvakar tau geriau grįžt į lovą? – ir visi trys
darniai rodo *zuby*.

– Pala pala, – sakau. – Išsiaiškinkim situaciją. Šis sar-
kazmas – tebūnie man leista jį taip pavadinti – visiškai
jums nedera, draugužiai mano. Atrodo, jūs veltui laiko
neleidot – apkalbėjot mane už nugaros, palaidėt juokelius
mano adresu ir taip toliau. Kaip jūsų *drug* ir vadas, aš lyg ir
turėčiau teisę žinot, ką visa tai reiškia, ar ne? Nagi, Bukai,
ką nori pasakyt ta savo arkliška šypsena? – mat šis stovėjo
išsišiepęs kaip *bezumny* – tarsi kvatotų, tik be garso. Čia
netikėtai *skory* įsikiša Džordžis:

– Prie Buko daugiau nekibk, bičiuli. Tai vienas mūsų
naujosios politikos punktų.

– Naujosios politikos? – nebe juokais nustembu. – Kas čia
per naujienos? Aišku kaip dieną – tai jau ne šiaip apkalbos, o
visas sąmokslas už mano mieguistos nugaros. Nagi, noriu *shušy*
daugiau, – susikryžiuoju *ruki* ant krūtinės, patogiai atsiremii į
aplaužytus turėklus ir pasiruošiu klausytis vis dar stovėdamas
trim pakopom aukščiau už savo vadinamuosius *drugi*.

– Tik neįsižeisk, Aleksai, – mėgina švelninti įtampą Pi-
tas, – mums tiesiog norisi daugiau demokratijos – nesmagu,
kai tau kas žingsnis nurodinėja, ką daryti ir ko ne. Bet tu
neįsižeisk.

– Niekas ir nenori nieko įžeisti, – pritaria Džordžis. – Tie-
siog šnekam apie tai, kam gimsta idėjos – juk tai svarbiausia.
O kokias idėjas gimdo jis? – dėbso į mane savo išžūliom aki-
kėm. – Vienas mailius, *malenky veščy*, kaip ir vakar. O mes
juk augame, vyručiai.

– Dar, – sakau nejudėdamas iš vietos. – Noriu *shuŝy* dar.

– Na prašom, jei tik nori. Mes slankiojam kaip ir be tikslo, plėšiam nusmurgusius kioskus ir panašią smulkmę, nustverdami viso labo po varganą saują šlamų. O Vilas – tas, pravarde Britas, iš „Kultūristo“ kavinės, sakosi galįs perparduot ką nori – ką tik bet kuris iš mūsų sugebėtų *krast*. Net metalą ir akmenukus, – Džordžis nenuleidžia nuo manęs šaltų *glazy*. – Jis sako, kad mums po kojų kalnai pinigų.

– Hmmm, – aš vis taip pat patogiai atsišliejęs, bet viduje auga pasiutiškas *razdraž*. – Kada ir spėjai susiuostyt su tuo Vilu Britu?

– Kartkartėmis tąsaisi *odyn-oky* – kad ir aną *subota*, pavyzdžiui. Gyvenu savo *žizny*, drauguži, – juk turiu teisę, gal sakysi ne?

Aš nesileidžiu taip lengvai provokuojamas, brolyčiai.

– O ką darysi, – klausiu, – jei į rankas pateks tie kalnai *den-gi* – „pinigų“, kaip iškilmingai juos vadini? Ar tau ko stinga? Reikia auto – rauni iš po medžių. Reikia šlamų – imi. Argi ne? Nesuprantu, ko tau panižo tapt siurbėle kapitalistu?

– A, – numoja Džordžis, – kartais mąstai ir šneki kaip mažvaikis. – Čia Bukas vėl nusikvatoja savo tipišku juoku – o cho cho cho. – Šianakt, – Džordžio tonas neįprastai įsakmus, – imsime rimto, vyriško *delo*.

Na štai – išsipildė mano sapnai: generolas Džordžis įsakinėja, ką daryt, ko ne, Bukas vypso tarsi besmegenė gorila su rimbū. Reikia atsargiau – nusišypsosim pradžiai, pagirsim juos:

– Nuostabu. Tikrai *chorošou*. Įkvėpimas pats aplanko tuos, kurie turi kantrybės. Matau, daug iš manęs išmokai, drauguži mano. Na, klok savo planą, Džordži.

– Ar ne geriau pradėt nuo pieno su pliusu, kaip tau regis? – pasalūniškai šypsosi tas. – Reikia juk mums pataisyt

nuotaiką prieš vakarą, o ypač tau – mes ją turbūt gerokai sudirbom.

– Skaitai mano *mysli*, – aš irgi šypsausi. – Kaip tik ruošiausi pasiūlyt užsukt į „Korova“. Puikumėlis. Veski mus, o Džordži, – ir lenkiuosi vos ne iki žemės, viepiuosi *bezumny* kaip kvailys, o pats laužau galvą – ką gi daryt? Tik gatvėje man dingteli, kad galvą laužo *glupy*, o *umny* pasikliauja įkvėpimu ir tuo, ką *Bog pošliot*. Dingteli, nes iš prošal važiuojančio automobilio imtuvo atsklinda žavi muzika – taktas ar pusanatro paties Liudvigo van (Koncertas smuikui, finalas); ji mane ir išgelbsti – iškart tampa aišku, ką daryt. „Nagi, Džordži“, – kapų balsu tariu ir šmaukšt – jam prieš akis blyksteli mano galvažudė *britva*. „Ach?“ – nustērsta Džordžis, bet neilgam; šmaukšt – ir jo *nož* geležtė jau man po nosim; trumpam sustingstam viens prieš kitą. „Na ne, taip negalima“, – protestuoja *starina* Bukas ir juosiasi grandinę nuo liemens, bet Pitas tvirtai apkabina jį per pečius: „Palik juos. Tai garbinga kova – vienas prieš vieną“. Tad Džordžis ir jūsų nuolankus tarnas, kaip priklauso, suka ratą tarsi katinai, tykodami progos pulti, o ji vis nepasitaiko – pernelyg *chorošou* žinome vienas kito stilių; Džordžis tarpais pasišvaisto savuoju *nož*, tačiau be naudos. Prošal virtinėm eina *liudi*, bet visi žiūri savų reikalų ir į mus dėmesio nekreipia – matyt, gatvėje toks vaizdas įprastas. Mintyse suskaičiuoju – *raz, dva, tri* – ir puolu, *britva* tik švyst švyst; taikau ne į *lico* ar *glazy*, o į *nož* laikančią *ruka* – ir įsivaizduokit, brolyčiai, jo pirštai atsigniauzia. Dzin dziin – *nož* krinta ant skambaus išalusio šaligatvio. Tik brūkštelėjau Džordžiui per pirštus, ir dabar jis žibinto šviesoje žiūrinėja, kaip ant krumplių renkasi lašeliai *krovny*. „Nagi“, – pasisuku į Buką; galėčiau ir nepradėt, nes Bukas paklausė Pito *soviet* ir liovėsi vyniojęsis *cep*. „Nagi, Bukai, gal ir mums išsiaiškinus

santykius?“ Hhrrrrrrr, – *bezumny* urgzteli Bukas šėlstančio žvėries balsu, ir *cep* akimirksniu išsivynioja tarsi gyva – gražu pažiūrėt. Dabar man reikia laikytis parteryje – varlės taktikos, kad *cep* nepasiektų *lico* ir *glazy*; taip ir darau, brolyčiai, – Bukas apstulbsta, mat įpratęs grandine vanoti tiesiai į atvirą veidą. Turiu pripažinti, jam vis dėlto pavyksta užvažiuoti man – žvėriškai, išilgai nugaros; skausmas *bezumny*, bet jis ir paskatina mane greičiau susidorot su *starina* Buku. Čiaukšteliu *britva* per kairiąją koją – superglaudžiosios kelnės pravimpa per porą colių, sutviska smulkučiai lašai *krovy*. Au au auuu! – *bezumny* šuns balsu sustūgsta Bukas, o aš dar kartą išmėginu taktiką, panaudotą prieš Džordžį, susitelkiu visas į vieną judesį – aukštyn, į šoną, čiaukšt – ir pajuntu *britva* rėžiant riešo mėsa – pakankamai giliai, kad Bukas paleistų iš gniaužto *cep* ir užbliautų kaip vaikas. Jis mėgina vienu kartu ir čiulpti kraują, ir bliaut, bet *krovy* per daug – pasigirsta tik burbuliavimas; čiurkšlė liejasi fontanu, nors nelabai ilgai.

– Taigi, *drugi*, dabar jau viskas aišku? – dėl visa ko paklausiu. – Ar ne, Pitai?

– O ką aš sakiau? Aš nieko ir nesakiau – nė *slovo*, – Pito nuotaika taiki. – Žiūrėk – Bukas tuoj mirtinai nukraujuos.

– Nieku gyvu, – patikinu. – Mirti galima tik kartą, o Bukas nugaišo dar negimęs. *Krovy* greit liausis bėgęs, – mat žinau, kad pagrindinių kabelių nekliudžiau. Išsitraukiu švarią *taštuk* iš *karman* ir tvarstau *ruka* vargšui mirštančiam – taip bent atrodė iš dejonių ir kauksmų – Bukui; *krovy* nustoja bėgęs – kaip ir sakiau, brolyčiai. Žinos dabar, avinai, kas bandos vadas ir šeimininkas, – galvoju sau.

Man greit pavyko nuramint abu sužeistuosius karius „Naujojo Jorko hercogo“ jaukumoje – pastačiau po dvigubą brendį (jų pačių sąskaita, mat visus savo šlamus atidaviau tėvui),

nušluosčiau kraują suvilgyta vandeniū *taštuk*. Senosios *pticy*, prisimindamos mūsų vakarykščius nuopelnus – šiandien nieko *chorošy* joms dar nepadarėme, vis kartojo: „Ačiū, vyrukai“, „Telaimina jus Dievas, berneliai“, – tarsi būtų prisuktos ir negalėtų sustot. Pitas vis dėlto paklausė: „Ko pageidausit, mergaitės?“ ir užsakė alaus – tarsi šlamų neturėtų kur dėti; jos dar labiau užsivedė: „Telaimina ir saugo jus Dievas, berneliai“, „Niekada jūsų neįduosim, vyručiai“, „Geresnių vyrų pasaulyje nerasi“. Galiausiai sakau Džordžiui:

– Na ką, grįžtam į senus laikus? Užmirštam viską, telieka kaip buvę?

– Taip taip, žinoma, – skubotai sutinka šis. Tik Bukas, rodos, dar neatsikvošėjęs murma: „O juk būčiau nuskynęs šunsnukį, brač, grandine – jei ne tas tipas, kur po ranka pasipainiojo“, – trečiuoju asmeniu, tarsi kalbėtų apie kokį kitą *malčik*, ne apie mane.

– Gerai, Džordži, vyruti, – tariau, – tai ką ten turėjai galvoje?

– O, tik ne šiandien. Prašau, tik ne šią *nočy*.

– Juk tu didelis stiprus *čelovek* – galiūnas, kaip ir mes visi. Nebe mažvaikiai esame – tiesa? Tai ką ten mintyse slepi, galvočiau?

– Juk galėjau lupt jam per akis, *chorošou* galėjau, – nenurimsta Bukas, ir *babuški* tebeklega: „Ačiū, ačiū, vyrukai“.

– Na žinai, tas namas, – galiausiai prabyla Džordžis. – Tas su dviem žibintais priešais. Kur *glupy* pavadinimu.

– Koku *glupy* pavadinimu?

– Tarsi „Menė“ ar „Menkė“, ar panaši *glupost*. Kur ta *stary ptica* gyvena su savo katėm ir *dorogoy* senienom.

– Kokiom senienom?

– Auksas, sidabras, o gal ir akmenukai. Bent jau Vilas Britas taip sako.

– O, dabar aš *pony-mat*. Labai *chorošou pony-mat*, – galiausiai prisimenu tą namą senamiestyje, iškart už Pergalės mikrorajono. Ką gi, tikras vadas turi žinot, kada nusileist savo pavaldiniams, kada parodyt dosnumą ir taip toliau. Tad nešykščiu pagyrų Džordžiui: „Nuostabu. Geniali mintis – tokią verta įamžint. Galim *itty* tuojau pat“. Mums išeinant senosios *babuški* dievažijasi: „Niekam nieko nesakysim, vyrukai. Jūs iš čia net kojos nekėlėt, juk taip?“ Mat kokios sumanios. „Teisingai, mergytės, po kelių minučių grįšim, užsakysim jums dar“, – atsakau ir vedu *drugi* į gatvę, pasitikt savos lemties.

6.

Į rytus nuo „Naujojo Jorko hercogo“ driekėsi komercinis rajonas – biurai ir panašiai, toliau stovėjo ta *stary* lūžena biblioteka, o už jos – *bolšoy* gyvenamųjų namų masyvas, pavadintas Pergalės mikrorajonu (mat turėjo priminti apie pergalę balažin kuriame kare); dar toliau vien *stary* namai – vadinamasis Senamiestis. Ten, brolyčiai, buvo tikrų architektūros paminklų – įspūdingų archajiškų *dotny*, kuriuose ir *liudi* gyveno daugiausia *stary* – sudžiūvę tarsį mumijos pulkininkai su lazdomis ir lojančiais balsais, senos *damy* našlės ir dar niekieno per visą skaistų jų *žizny* nelytėtos kurčios *stary devy* su pulkais kačių. Reikia pripažint, čia tikrai buvo įmanoma rasti *stary veščy*, galinčių ištraukt nemaža *šlamų* iš turistų *karmany* – paveikslai, juvelyriniai dirbiniai ir kitas antikvarinis mėšlas iš tų laikų, kai dar nieko negamindavo iš plastmasės. Taigi pirštų galais prisiartinom prie *dom*, pavadinto „Mene“ (pažint jį buvo nesunku – iš abiejų paradinių

durų pusių tarsi sargybiniai styrojo metaliniai kotai su tokiais kaip rutuliai žibintais); vienas cokolinio aukšto langų švietė blausoka šviesa, tad pasitraukėm į tamsesnę gatvės vietą ir ėmėm stebėti, kas vyksta viduje. Langas apkaustytas grotom tarsi kalėjime, bet matyti jos netrukdė.

Viduje *stary ptica* visai žilais *volosy* ir raukšlių išvogotu *lico* pilstė *moloko* iš butelio į dubenėlius ir statė juos ant grindų – galima buvo spėti, kad ten, apačioje, knibždėte knibžda mialuksinčių *koty* ir *koški*. Porą jų *vidy* – didžiuliai riebus *skotiny* šoko tiesiai ant stalo plėšriai išžioję nasrus – miau miau miau. Buvo matyti, kaip *babuška* kažką jiems *govorit* – tikriausiai bara už nederamą elgesį prie stalo. Kambario sienos apkarstytos *stary* paveikslais ir prašmatniais senoviniais laikrodžiais, pristatinėta vazų, statulėlių ir kitokių niekniekių – iš pažiūros *stary* ir *dorogoy*. Džordžis kužda: „*Bratva*, jie turi atnešt *chorošy dengi* – Vilas iš proto dėl tokių kraustosi!“ Pitas kiek santūresnis: „O kaip į vidų pateksime?“ Čia jau man derėjo atsakyti – ir *skory*, kol Džordžis nespėjo parodyti iniciatyvos.

– Pirmiausia, – šnibždu, – mėginsim kaip paprastai, per paradines duris. Aš mandagiai aiškinu, kad mano *drug* nei iš šio, nei iš to nualpo gatvėje. Kai ji atvers duris, Džordžis jau turi gulėti – va šitaip. Tada paprašom atnešti vandens ar leisti paskambinti gydytojui. Visa kita paprasta.

– Bet ji gali ir neatidaryti, – Džordžis neskuba pritarti.

– Pabandom – bus matyt, argi ne? – Jis trūkteli pečiais, kiek pasirauko, bet neprieštarauja. – Judu likite abipus durų, gerai? – sakau Pitui ir Bukui; tie tamsoje pritariamai linktelė. – Ruoškis, – liepiu Džordžiui ir drąsiai drožiu prie durų. Užčiuopiu mygtuką – dziin dzin pasigirsta viduje. Namai nuščiūva – tarsi *ptica* ir jos *koški* vis dar klausytusi skambučio aido

ir stebėtusi, kas gi čia galėjo apsilankyt. Paspaudžiu *zvonok* reikliau, kiek padelsiu ir rafinuotu *golos* šaukiu, priglaudęs lūpas prie durų plyšio, per kurį metamas paštas:

– Padėkite, ponია, maldauju. Mano draugą ką tik ištiko priepuolis – jis alpsta gatvėje! Leiskite paskambinti gydytojui!

Per plyšį matau, kaip holas nušvinta, ir pasigirsta šlep šlep šlep – tai *babuška* velka šlepetėmis apautas *nogi* lauko durų link; man nežinia kodėl dingteli, kad po pažastimis ji būtinai turi neštis po didelį riebų katiną. Pasigirsta *golos* – netikėtai žemas, tarsi vyro:

– Nešdinkitės! Eikit šalin arba šausiu, – Džordžis nugirsta ir vos susilaiko neprunkštelėjęs. Aš kartoju atmiešęs savo džentelmeno *golos* gera porcija nerimo ar net kančios:

– Maldauju, ponია, padėkite. Mano draugas vos gyvas!

– Nešdinkitės, sakau, – ji nepermaldaujama. – Žinau tuos jūsų triukus – tik atidarai duris ir tave priverčia pirkt ką nors, ko gyvenime neprireiks. Eikit sau, sakau, – jos naivumas tiesiog širdį glosto. Ir dar prideda, – nešdinkitės arba katėmis užpjudyti! – Senė aiškiai kuoktelėjusi, matyt, visą *žizny* praleido *odyn-oky*. Dairausi svarstydamas, ką dabar daryt, ir staiga virš durų *vidy* pakeliamą langą. Sumetu, kad neverta gaišti laiko – su ja ir visą *nočy* gali prasiginčyt; kur kas paprasčiau pasilypėt ant *plečo* ir įsiropšt į vidų.

– Na gerai, ponია, – atlyžtu. – Jei negalite padėti – teks mums su kenčiančiu draugu kitur ieškotis pagalbos, – merkiu *drugi*, kad tie patyliukais dingtų, o pats deklamuuju garsų monologą: – Pakentėk, drauguži, vis viena rasime gerąjį samarietį – ne čia, tai kitur. Juk negalime kaltinti senosios ponios dėl jos įtarumo – naktimis visur knibžda vagys ir plėšikai. Ne, jokiu būdu negalime.

Kuri laiką tylomis lūkuriuojame tamsoje; galiausiai šnibždu kitiems:

– Tvarka, grįžtam prie durų. Aš lipu Bukui ant *plečy*, atidarau tą langą ir smunku į vidų, *drugi*. Užčiaupiu snapą senajai *ptica* ir įleidžiu jus – jokių problemų! – man magai jiems parodyt, kas iš mūsų vadas, kam gimsta idėjos. – Matote – tiesiai virš durų mūro atbraila, puikiausia atspara *nogi*. – Jie pamatė ir pritariamai sulinksėjo: „Aha, aha, tikrai”, – ko gero, žavėjosi mano sumanumu.

Tipenam atgal prie durų, Pitas su Džordžiu užkelia mane ant Buko – mūsų sunkiasvorio – *bolšoy* vyriškų *plečy*. Visą tą laiką – ačiū *glupy* pasaulinei teleprogramai, o ypač baimi, nakties baimi, dabartinio policijos trūkumo sąlygomis suvijusiai *liudi* į namus, – gatvė tuščia it išmirusi. Iš viršaus, nuo Buko *plečy*, aiškiai matau, kad atbraila pakankamai plati ir mano batai puikiausiai ten tilps, tad lipu ant jos – pirma keliais, paskui stojuosi ant kojų, brolyčiai. Langas, kaip ir tikėjausi, uždarytas, tad išsitraukiu *britva* ir kauline rankena kaukšteliu per stiklą – jis skyla. Ten, žemai, nerimastingai šnopoja mano *drugi*. Kišu *ruka* į plyšį, trūkt – ir lango apačia sklandžiai pakyla į viršų. Žavumėlis – belieka nert vidun tarytum į vandenį. Manoji avinų kaimenė lieka lauke – net išsižioję vėpso pavymui, brolyčiai.

Atsiduriu kampuotoje tamsoje – iš visų pusių kyšo lovos, komodos, senos griozdiškos *stuly*, krūvos dėžių ir knygų. Bet pamatau dryželį šviesos, matyt, besismelkiančios pro durų apačią, ir jau drąsiai žygiuoju jos link. Cyyypt praveriu duris ir atsiduriu dulkėtame koridoriuje su daugybe kitų durų. Kaip švaistomas liaudies turtas, brolyčiai, – šitiek kambarių ir viena vienintelė *stary ptica* su savo numylėtiniais; ko gero, tie *koty* ir *koški* gyvena čia kaip princai su princesėm – kie-

kvienas turi po atskirą miegamąjį ir karališkai lepinasi jame grietinėle bei žuvų galvomis. Iš apačios atsklido prislopintas *golos* – senoji *ptica* kažkam sakė: „Taip taip, štai ir viskas“, matyt, *govorit* savo kniaukiančiai padermei, kaulijančiai dar *moloko*. Pasukau prie laiptų, vedančių žemyn į prieškambarį, pakeliui galvodamas – o juk tai puiki proga įrodyt mano neištikimiesiems *drugi*, kad esu vertas jų trijų kartu sudėtų – jei ne daugiau. Taip, tikrai – viską padarysiu *odyn-oky*. Sudoroju tą *staryptica*, jei reiks – ir jos kačių kariauną, prisemiu saujas *samy polezny* daikčiukų, valso žingsniu čiuožiu prie lauko durų ir, didingu mostu atvėręs jas, beriu aukso ir sidabro lietu ant savo laukiančių *drugi*. Juk reikia jiems galų gale suprast, koks turi būti tikras vadas.

Patyliukais leidžiuosi laiptais žemyn, grožiuosi senoviniiais *griazny* paveikslais ant sienų – *devočki* ilgom kasom ir aukštom apykaklėm; kaimo peizažas su medžiais ir arkliais; šventas barzdotas *vek*, visai *nagoy* pakabintas ant kryžiaus. Šiame *dom* kvapai visai ne tokie kaip daugiaaukščiuose – tikras *stary* suplėkusių dulkių, kačių ir jų žuvies *von*. Nuo laiptų apačios mačiau tą apšviestą kambarį, kur ji dalijo *moloko* savo *koty* ir *koški*. Mačiau netgi keletą tų stambių persirijusių *skotiny* riestom uodegom, besitrinančių į durų staktą – pirmyn atgal, pirmyn atgal. Tamsiame koridoriuje švietė – tikriau, atspindėjo kambario šviesą – tik maža statulėlė ant didelės medinės skrynios, tad *kraža* pradėjau nuo jos; visai simpatiška – lieknutė *devočka* stovi ant vienos *noga*, *ruki* ištiestos į priekį, aiškiai sidabrinė; nutariau pasilikti ją sau – atminimui. Taip su statulėle rankoje ir išnyru iš tamsos: „Sveiki sveiki. Štai galiausiai ir susitikome. Juk negalėjome tenkintis tuo trumpučiu pokalbiu pro uždaras duris, tiesa? Tenka pripažinti, negalėjome, pašvinkusi sene!“ Ir tarsi

mirkteliau senajai *ptica* – mat trumpam mane apakina ryški šviesa. Kambary knibždėte knibžda *koty* ir *koški*, daugiausia ant kilimo; *skotiny* įvairiausių spalvų, kaip ir ore lakiojantys kuokštai jų gaurų, – nuo juodų iki baltų, rainų, margų, rudų ir dar balažin kokios spalvos; dydžio ir amžiaus irgi įvairaus – vienas kitą gainiojantys kačiukai, suaugusios katės ir dar vos paslenkančios *stary* karšenos, piktos it raganos. *Stary* šeimininkė rūsčiai it vyras dėbteli į mane:

– Kaip tu čia patekai? Laikykis atokiau, rupūžioke, antraip teks tau užvožti!

Aš tik *chorošou* pasijuokiu iš jos bejėgiškų pastangų grėsmingai užsimot palaike lazda, sugniaužta susenusioje gyslotoje *ruka*. Žybtelėjęs *zuby* žengiu – lyg netyčiom – kelis žingsnius prie jos, bet pakeliui ant indaujosi užmatau – ar gali būt kas mielesnio *glazy* ir širdžiai *malčik*, taip mėgstančio muziką, kaip aš? – nedidukę statulėlę, paties Liudvigo van *golova* ir *plečy*, na tai, ką jie vadina biustu – akmeninė skulptūrėlė ilgais plaukais, aklomis akimis ir vėjo plaikstomai šaliu. „Kokie stebuklai – ir visa tai man?!“ – nebegaliu atplėšt *glazy*; *ruka* godžiai tiesiasi, *nogi* pačios pasuka prie biusto, tačiau užsimiršęs nepastebiu pieno dubenėlių ant grindų ir įžioplinu į vieną. „Oi!“ – susverdėju, bandau išlaikyti pusiausvyrą, o senoji *ptica* laiko negaišta – netikėtu jos amžiui greičiu smunka man už nugaros ir paleidžia į darbą lazda – bac bac man per *golova*. Žiūriu – stoviu jau ant visų keturių ir nelabai galiu atsikelti, tik velniuojusi. Ji toliau mane talžo – bac bac bac – ir keikia: „Susmirdęs utėliau, žinosi, kaip laužtis į padorius namus!“ Ne prie širdies man ta bac bac *igra*, tad stveriu už grėsmingai artėjančio lazdos galo ir trukteliu – čia jau ji praranda pusiausvyrą, stveriasi už stalo krašto, bet sugriebia tik staltiesę – pieno ašotis su buteliu

čiūžt tēškiasi ant grindų ir nulieja jas baltai. Ji irgi tēškiasi, svaidydama prakeiksmus: „Kad tu nusprogtum, vaikėze, tau dar teks dėl to atkentėti!“ Kačių knibždėlyną pagauna *ispug* – tikra masinė panika; jos šuoliais laksto pirmyn – atgal, aukštyn – žemyn, kaltina viena kitą nesavais *golos* – hrrrrrrr aaaaarr, daužosi katiniškais *tolčio*k ir draskosi *lapa*. Aš jau atsistočiau ant *nogi*, o kerštingoji *stary* ragana, kretančiu pagurkliu murmėdama prakeiksmus, dar kepurnėjasi ant grindų, tad naudojuosi proga ir įsegu jai *malenky tolčio*k į *lico*; oooooaaaaaaa! – visai neapsidžiaugia ji, ir matau, kaip jos keršas, kraujagyslių išvagotas *lico* nusidažo purpuru ten, kur nusileido mano *noga*.

Po spyrio statydamas koją atgal, matyt, numyniau uodegą kuriai iš tų besipešančių išperų, nes pasigirdo *gromky* rrraaaaauuuuuuu, ir *noga* man aplipo šerių, nagų ir ilčių kamuolys; keikdamasis mėginu nusipurtyt jį ir tuo pat metu kita koja šoku per *stary ptica*, tiesdamas vieną ranką į Liudvigą van rūšcia akmenine grimasa, kitoje tebelaikydamas *malenky* sidabrinę statulėlę. Čia vėl pataikau į sklidiną riebaus pieno dubenį ir vos neapsivožiu – komiška scenelė, ypač jei įsivaizduotum, kad jos herojus kas nors kitas, o ne kuklūs jūsų metraštininkas. Ir dar senė, net nepakilusi nuo grindų ir nesiliovusi kaukti – oooooaaaaaaa, tiesiai per visą kačių *draka* kimba man į *noga*; jau spėjęs prarasti pusiausvyrą, šikart drimbu kaip ilgas – tik tykšta pienas ir žviegia nuspaustos *koški*. Mes abu ant grindų, senė daužo kumščiais man tiesiai į *lico* ir rėkia: „Pulkit, muškit jį, raukit jam nagus, šitam nuodingam vabalui!“; reikia manyt, tai įsakymai katėms, nes niekas kitas mūsų negirdi. Tarsi paklusę senei raganai, pora *koški* metasi mane draskyt – aršiai kaip *bezumny*. Čia jau, brolyčiai, aš pats tampu *bezumny* ir imu jas trankyt, bet

babuška sušunka: „Rupūže, neliesk mano katyčių!“ ir vos neiškabina man *glazy*. Nebeiškenčiu: „Ak, tu sena *sumka!*“, atsivėdėju ir sidabrine statulėle kiek turėdamas jėgos tvoju jai per *golova*; šįkart ji nuščiūva ilgam.

Pakylu nuo grindų, ir kaip manote, ką girdžiu per *koty* ir *koški* kniaukimą? – ogi tolimą policijos sirenos *šum*; man *skory* nušvinta akys – taigi toji kačių ragana visai ne su savo išperom, kaip man pasirodė, tada šnekėjo, o skambino ir kvietėsi *menty* – matyt, mano *zvonok* į duris ir pagalbos prašymai sukėlė jai per daug įtarimų. Ausyse aidint nieko gera nežadančiam sirenos *šum*, skuodžiu prie paradinių durų; pasirodo, ten manęs laukia rimta *rabota* – milijonas grandinių, užraktų ir sklėsčių. Vos susitvarkau su jais, jau lėksiu per duris – bet ant slenksčio kaip manote kas? – *starina* Bukas; dar spėju *vidy* abiejų kitų mano vadinamųjų *drugi* kulnus. „Bėk! Farai lekia!“ – šaukiu Bukui. „O tu pasilik jų sutikti – o cho cho cho!“ – nei iš šio, nei iš to sužvengia tas; tik dabar pastebiu, kad jis jau nusijuosęs *cep*, užsimoja ja ir – čiauuuuukšt – meistriškai, gracingai šnioja man tiesiai per *glazy*, tiksliau, jų vokus – vos spėju užsimerkt. Kaukiu iš skausmo ir klupinėju kaip aklas, o Bukas priekaištauja: „Negerai su manimi pasielgei, drauguži. Neteisinga elgtis taip kaip tu, *bratan*“. Aš dar *slušy*, kaip į tamsą nutrepsi jo *bolšoy* šlumšintys batai, lydimi to paties bukiško „o cho cho cho!“, o nepraėjus nė septynioms sekundėms, sužviegia policijos furgono stabdžiai ir gūdžiai tarsi gaištantis žvėris paskutinį kartą stūgteli išjungiamo sirena. Stūgauju ir aš, kietai užmerktom, krauju ir ašarom srūvančiom *glazy* agoniškai blaškydamasis po vestibulį, kol bammm – atsitrenkiu *golova* į sieną. Taip mane ir užklumpa *menty* – įstrigusį tarpduryje. Žinoma, aš nematau jų, prakeiktųjų, bet puikiai *slušy* ir

užuodžiu *von* šalimais; štai jie žvėriškai laužia man rankas ir tempia lauk – viskas kaip turi būti. Dar spėju išgirst, kaip vienas jų *govorit* – matyt, iš to kambario su *koty* ir *koški* knibždėlynu, nes *golos* vos girdimas per pašėlusį kniaukimą: „Smūgis labai stiprus, bet dar kvėpuoja“.

– Tai bent malonumas! – pasigirsta kitas *golos*, kai mane šurkščiai grūda į furgoną. – Viešpats pasiuntė mums mažėlį Aleksiuką.

– Atsargiau, aš juk aklas, *Bog* mato, prakeikti *griazny* galvijai! – šaukiu.

– Kaip šneki su vyresniais, vyruti? – tas pats *golos* sako su pašaipą, ir pajuntu smūgį į *rot* – tarsiu atsainų, atgalia *ruka*, bet skausmingą – matyt, žiedai ant pirštų, o gal kastetas.

– *Dai Bog*, kad jūs išdvėstumėt, *voniučy* išgamos! – netylu. – Kur kiti? Kur tie pašvinę išdavikai *drugy*? Man grandine per *glazy* užvelėjo vienas iš tos *griazny* prakeiktos *bratva*! Semkit juos, kol visai neišsilakstė! Tai jų idėja, brolyčiai, jie mane privertė. Aš nenorėjau, aš nekaltas, dievaži, kad jūs nusprogtumėt!

Per tą laiką, matyt, jau visi farai susirinko prie mašinos ir dabar smaginosi beširdiškai šaipydamiesi iš manęs; paskui *tolčiook tolčiook* nugarūdo mane į furgono galą, bet ir iš ten teberėkavau apie savo vadinamuosius *drugy*, kol supratau, kad nieko gera iš to nebus – matyt, tie jau sėdi sau jaukiai „Naujojo Jorko hercoge“, upeliais pila alų ir škotiškąjį į *gorly* toms pašvinkusioms *stary pticy*, o jos, žinoma, neprieštarauja ir kaip užvestos kartoja: „Ačiū jums, sūneliai. Telaimina jus Dievas, vyrukai. Žinoma, jūs net kojosis iš čia nekėlėte. Nė akimirksniui nesitraukėte mums iš akių, dievaž“.

O mes lekiam į nuovadą su įjungta sirena; mane iš šonų laiko du kvatojantys šunsnukiai *menty*, nepamiršdami retkar-

čiais įsegt man *tolčio*k. Po kurio laiko pastebiu, kad jau galiu kiek pramerkt glazy, tačiau ašarų marios – miestas tarsi tirštose ūkanose skendi, šviesos liejasi į vientisą ruožą. *Glazy* veria skausmas, bet aš jau *vidy* tuos kvatojančius *menty* abipus manęs, vairuotoją laibu kaklu, o šalia jo – dar vieną šunsnukį buliaus sprandu; jam sarkastiškai tarus: „Atrodo, Aleksiuk, nuostabiai praleisim vakarą – turbūt lauki nesulauki?“, suprantu, kad tai jis nuo pat pradžių ir *govorit* su manimi.

– Iš kur žinai mano vardą, pašvinkęs galvijau? *Dai Bog*, kad tu prasmegtum, *žuk baračny*, pederaste tu! – čia jie visi smagiai sužvinga, o vienas iš manųjų asmens sargybinių stveria man už *ucho* ir ima sukt.

– Kas šiais laikais nežino mažėlio Aleksiuko ir jo *bratva*! Mūsų Aleksiukas jau seniai įžymybė, – atsako tas jaučiasprandis.

– Tai vis jie, jie! – šaukiu. – Džordžis, Bukas ir Pitas. Kokie jie man *bratva*, šunsnukiai tie!

– Hmm, – sako storasprandis, – tau prieš akis ilgas vakaras – galėsi išklot visą istoriją apie nepaprastus jaunųjų džentelmenų žygius bei apie tai, kaip jiems pavyko išvesti iš kelio vargšą jaunąjį nekaltą Aleksiuką. – Tuo metu pasigirsta kitos sirenos *šum*, bet toji pralekia priešinga kryptimi.

– Ar tie šunsnukiai lekia anų paimt? Supakavot juos, išgamas?

– Tai ne policija, o greitoji. Važiuoja pas tą senąją poniją – tavo auką, bjaurus piktadary.

– Tai vis jie, jie kalti! – šaukiu mirksėdamas degančiais vokais. – Tie išgamos sėdi „Naujojo Jorko hercogo“ bare. Susemkit juos, pederastai *voniučy*, kad jūs prasmegtumėt! – ir vėl, brolyčiai, tik *smech* ir *tolčio*k man į sužalotą, peršinėčią

rot. Kai atvykstam į sušvinkusią nuovadą ir jie, nešykštėdami *tolčio*k kumščiais ir batais, grūda mane iš mašinos ir varo laiptais aukštyn, jau puikiai suprantu, kad iš šitų *griazny* bestijų nieko panašaus į garbingą lošimą nesulauksiu, kad jie kur nusprogtų.

7.

Jie įvilko mane į savo kontorą, režiančią akį ryškia šviesa ir kreida nuteptų sienų baltumu; nosį suko aitri *von*, einanti iš kamerų kaimynystėje – sakytum išmatų, chlorkalkių ir alaus bei kitokių vėmalų tvaiko mišinys. Iš kamerų sklido ne tik kvapai – vieni *plenny* keikėsi, kiti traukė dainą; man net pasivaideno, kad *slušy* pažįstamą

Ir grįšiu, ir grįšiu pas mieląją savo,
Nors mano mieloji toli.

Nuskardėjo kiti *golosy* – tai *menty* rėkavo, tildydami anuos; dar pasigirdo duslus *zvuk* – matyt, kažkas gavo kraupiai *chorošy tolčio*k – ir pavymui aimana – aaaiiii; atrodo, *golos* ne vyro, o girtos *staryptica*. Be manęs, kontoroj sėdėjo dar keturi *menty* ir garsiai sriaubė *čaj*, pildamiesi iš didžiulio arbatinuko nuo stalo ir tolydžio riaugėdami tiesiai į savo *bolšoy* murzinus puodelius. Man *čaj* nepasiūlė. Man pasiūlė tik žvilgtelėti į veidrodį – *stary* ir suskeldėjusį; ir išvydau aš jame, brolyčiai, jau nebe jaunutį dailutį jūsų metraštininką, o *strašny* kaliausę – sutinusia, iškreipta *rot*, krauju pasrūvusiom *glazy*, išpampusia kaip bulvė nosim. Pamatę, kaip nustėrau, *menty* tik nusikvatojo, o vienas dar pasišaipė: „Nieko, iki

vestuvių užgis”. Po to įėjo jų vadas, visom savo žvaigždėm ant *plečy* rodydamas, koks jis čia viršiausias, nužvelgė mane ir tarė: „Hm”. Supratau, kad tuoj prasidės.

– Neištrauksit iš manęs nė *slovo*, kol nebus advokato. Žinau įstatymus, *svoločy!* – šūkteliu, bet sukeliu tik *gromky smech*.

– Puiku, vyručiai, pademonstruokime jam, kad negana vien žinoti įstatymus – juos ir mes žinome, – žvaigždėtasis viršaitis šneka alsiu aristokrato *golos*, po to su draugiška šypsena linkteli vienam pavaldiniui – ko gero, didžiausiam ir stambiausiam šunsnukiui iš jų visų. Tas nusimeta mundurą – išryškėja didžiulis *briucho* – ir vangiai artinasi prie manęs; dar pajuntu ką tik jo gertos *čaj* su *moloko* kvapą, sklindantį iš atsainiai perkreiptos *rot*. Kaip faras, jis prastai nusiskutęs, po pažastimis – išdžiūvusio prakaito dėmės, iš arčiau junti lyg ir ausų sieros *von*. Prisiartinęs sugniaužia didžiulį kaip kopūstas raudoną kumštį ir grūda man tiesiai į paširdžius – jokių taisyklių nepaiso, bjaurybė; visi kiti farai plyšta juokais, išskyrus *načalnik* – tas tik šypsosi alsia, tarsi nuobodžiaujančia mina. Atsišlieju į baltintą sieną – mano *plajtje* irgi nubąla – ir konvulsingai bandau atgaut kvapą; mažą to, dar vėmti verčia – tąsūsis vakarienei valgytas paštetas lipte lipa iš ryklės. Na ne, tokie *vešč*i – vėmt tiesiai ant grindų – ne man, tad šiaip taip susilaikau. Pastebiu, kad storasis *mordovorot* pasisuka į draugelius – kartu pasidžiaugt savo šaunumu, tad mikliai keliu dešinę *noga* ir iš širdies spiriu jam į blauzdą – tie net nespėja jam šūktelt. Storulis viena koja leidžiasi šokuot po kontorą baubdamas nesavu balsu.

Žinoma, farai greitai atsikeršija, brolyčiai, – paleidžia mane ratu tarsi kruviną futbolo kamuolį, daužo kumščiais ir batais kur papuola – į kabolus, *rot*, pilvą; galiausiai vis

délto privemiu ant grindų ir kaip *bezumny* puolu atsiprašinė: „Atleiskit, brolyčiai, aš nenorėjau, aš netyčia. Labai labai atsiprašau“. Jie duoda man kažkokių *stary gazety* draiskanas ir liepia viską išvalyt, po to pabarstyt pjuvenom – taip ir darau. Po to nelyginant seni geri *drugi* pasodina mane ir sako, kad laikas ramiai *pogovorit*. Tuo metu iš savo biuro tame pačiame pastate pasižvalgyt užsuko P.R.Deltoidas – išvargęs ir *griazny*.

– Na ką, Aleksiuk, prisižaidei, taip? Taip ir maniau, deja, deja, – suaimanavo jis ir pasisuko į *menty*. – Sveiki, inspektoriau. Sveiki, seržante. Sveiki visi. Na štai, čia mano vaidmuo ir baigiasi, taip. Vaje vaje, vyrukas nekaip išrodo, tiesa? Tik pažvelkit į jį.

– Taip, prievarta gimdo prievartą, – šventuolio *golos* atsiliepia *načalnik*. – Suimamas jis priešinosi pareigūnams.

– Taigi, mano vaidmuo baigtas, taip, – pakartojo P.R.Deltoidas ir vėl pažvelgė į mane, bet jau visai šaltom lyg žuvies *glazy* – tarsi būčiau nebe kruvinai sudaužytas, iškamuotas *čelovek*, o koks negyvas daiktas. – Ko gero, ryt teks dalyvauti teisme.

– Tai ne aš, bičiuli, tai yra, pone, – mano balsas kažkodėl verksmingas. – Užtarkite ten mane, pone, aš juk nesu toks blogas. Mane įklampino tie kiti, pone.

– Tiesiog lakštingala suokia, ar ne? – šiepiasi viršaitis. – Liežuvis tai jo šmaikštus, nieko nepasakysi.

– Aš tarsi savo žodį, – lediniu *golos* atsako P.R.Deltoidas. – Ryt būsiu teisme, gali nesijaudint.

– Jei jūs kartais norėtumėt apskaldyti jam žandus, – vėl šiepiasi *načalnik*, – mes netrukdydysime. Net už rankučių jį palaikysime. Suprantama – šitiek rūpesčių jums sukėlė, šitaip jus nuvylė.

Tada P.R.Deltoidas padarė tai, ko niekada nesitikėčiau iš jo ar apskritai žmogaus, pašaukto atvesti mus, blogiečius, į doros kelią, paverst mus tikrais *chorošy malčiki*. Ypač šiomis aplinkybėmis, tvarkos sergėtojų būryje. Jis priėjo artyn ir spjovė. Įsivaizduokit – spjovė! Spjovė man tiesiai į *lico* net krenkštelėjęs, kad sodriau būtų, po to nusišluostė atgalia *ruka* seilėtą *rot*. Aš irgi ėmiau šluostytis *lico* savo kruvina *taštuk* – šluosčiausi ir šluosčiausi kažkodėl kartodamas: „Ačiū, pone, labai jums dėkoju, pone, nepaprastai malonu iš jūsų pusės, pone, ačiū jums labai“. P.R.Deltoidas išėjo nebetaręs nė *slovo*.

Dabar *menty* ėmėsi kurpti ilgiausią protokolą, kurį aš turėsiąs pasirašyt. Ak jūs, *svoločy*, velniop jus visus, pagalvojau sau; jeigu jau tokie kaip šitie susiplakė Gėrio pusėje, man belieka džiaugtis, kad esu priešingoje.

– Na gerai, *griazny* šunsnukiai, pederastai *voniučy*, – galiausiai apsisprendžiau. – Rašykit, rašykit išsišiepe. Atsibodo man šliaužiot ant *briucho* po jūsų kontorą, *merzky* išgamos. Nuo kurios *mesto* norite pradėt, mėšlini *voniučy* galvijai? Nuo tada, kai paskutinį kartą išėjau iš pataisos mokyklos? *Chorošou, chorošou*, pasiklausykite! – ir ėmiau klot jiems viską iš eilės; tylutis, tarsi persigandęs stenografistas, visiškai nepanašus į *ment*, vos spėjo rašyt – vieną puslapį po kito, vieną po kito. Nieko nenuslėpiau – nei ultrasmurto scenelių, nei *kražy, draki* ar stumk–trauk epizodų; baigiau šios nakties įvykiais pas *bogaty stary ptica* su jos miauksinčia *koty* ir *koški* paderme. Ir jau pasistengiau, būkit tikri, kad mano vadinamieji *drugi* murkdytūsi mėšle iki pat *šeja*. Į kronikos pabaigą stenografistas, regėjos, tuoj tuoj apalps, vargšelis. *Načalnik* užjaučiamu *golos* tarė jam:

– Puiku, sūneli, dabar atsipūsk, išgerk arbatos, po to su skalbinių spaustuku ant nosies atbarškink šias atmatas trimis

egzemplioriais ir pristatyk čia, kad mūsų jaunasis mielasis draugas galėtų pasirašyti. O tave, – pasisuko jis į mane, – tuojau palydės į personalinius apartamentus su vandentikiu ir visais kitais patogumais. Nagi, – savuoju alsiu balsu paliepė jis dviems nuožmiems farams, – išveskite jį.

Mane vėl, daužydami rankom ir kojom, velka koridorium ir meta į kamerą su koku tuzinu kitų *plenny*. Dauguma girti, keletas – *užasny*, visiškai sugyvuolėję tipai, kaip tas nupuvusia nosim ir žiojinčia juoda skyle vietoje *rot*, ar tas, kur knarkia ant grindų, o iš burnos jam puta virsta gleivėtos išskyros; dar vienas, matyt, krauna mėsą tiesiai sau į *pantalony*. Ta porelė aiškiai iškrypėliai; savo nelaimei, krentu jiems į akį – vienas liuokteli nuo gulto ir karias man ant nugaros, tad tenka ne juokais leistis į *draka*; čia mane supykina tvokstelėjusi jam iš *rot* denatūrato ir pigaus odekolono *von* – nors vėl vemk, tik dabar pilvas jau visiškai tuščias, brolyčiai. Antrasis pedas irgi puola glėbesčiuot mane, ir jie urgzdami susipeša tarpusavy – niekaip nepasidalija mano *plot*. Šum garsėja ir galiausiai privilioja porą farų – tie įvirsta į kamerą ir paleidžia į darbą bananus; pedai nuščiūva ir lieka sėdėti įsispitriję į erdves, o vienam per *lico* teka ir kap kap kap kapsi *krovy*. Pasieniais stovi *nary*, tik visi sausakimši. Kariuosi ant vienu, keturaukščių, bet ir palubėje užimta – ten parpia *stary* girtuoklis, matyt, *menty* užmestas į viršų. Stumiu jį žemyn – ne toks jau sunkus; jis nudrimba ant kito girtuoklio, storo, minkštai patiesto ant grindų; abu nubunda, pakelia *krič* ir ima pateitiškai kumščiuoti vienas kitą. O aš, brolyčiai, lieku tysot ant to *voniučy* gulto, grimzdamas į sunkų, skausmingą miegą. Net ne į miegą, sakyčiau – pasijuntu lyg persikėliaš į kitą, geresnį, pasaulį. Jame, tame geresniame pasauly, o broliai mano, atsiduriu tarytum žydinčioje pievoje, tarp gėlių, ūks-

mingų medžių ir regiu tarsi ožį, tik su žmogaus *lico* ir fleita prie lūpų. Staiga į padanges lyg saulė iškyla pats Liudvigas van – griausmavaldžio veidu, su kaklaskare, vėjyje besiplaikstančiais *volosy*, ir nuaidi Devintoji – paskutinė dalis; žodžiai išsiklaipę, tarsi patys žinotų, kad čia sapnas ir jie turi būti ne tokie kaip dera:

Dergšte, rojuj tavo tvaikas –
Pragaištį dievams neši,
Tad į subinę *voniučy*
Teks *tolčio*k tau suvaryt.

Tačiau melodija neiškreipta, nė kiek; puikiai tai suvokiau, kai mane pažadino po poros minučių ar valandų, o gal dienų ar metų – ką gali žinot, laikrodį jie atėmė. Apačioje, toli tarsi už horizonto, stovėjo *ment* ir baksnojo mane ilga lazda su smaigu gale šūkalodamas:

– Ei, kelkis, sūnau! Nubusk, branguti. Kelkis, tavęs laukia rimti nemalonumai.

– Kas? Kam? Kur? Kodėl? – niekaip negaliu atsikvošėt; viduje visu garsu tebeaidi odė „Džiaugsmui“ iš Devintosios.

– Leiskis žemyn ir sužinosi, – faras nesileidžia per daug į šnekas, – linksmos naujienos tavęs laukia, sūneli.

Šiaip taip nusiritu žemyn – kaulai sustingę, visas kaip sudaužytas, dar nespėjau kaip reikiant nubust; faras, skleisdamas aitrią sūrio su svogūnais *von*, stumia mane iš pašvinkusios knarkiančios kameros į koridorių ir veda tolyn, o viduje vis netyla „Džiaugsmė, tyras rojaus vaike...“ Atveda į švarutį tvarkingą kabinetą su rašomosiom mašinėlėm ir gėlėm ant stalų. Vadovo krėsle sėdi tas *načalnik* ir rimta mina stebeilijasi į mano mieguistą *lico*; jo *glazy* šaltos ir nejudrios.

– Nagi nagi, kas nutiko, *bratan?* – šiepiuosi. – Kokie jau tokie svarbūs *dela* pačioje *nočy* glūdumoje?

– Mesk tą vėplos šypsenėlę ir surimtėk – tada pasakysiu. Duodu tau dešimt sekundžių.

– O ką gera gali pasakyt? – vaipausi toliau. – Negana, kad sudaužėt mane beveik negyvai, apspjaudėt, privertėt kelias valandas vardyt savo nuodėmes, o po viso to dar įgrūdėt į *griazny* kamerą su gauja *bezumny alkašy* ir *voniučy* iškrypėlių?! Nebent naują kankynę man išradot, *svoločy* jūs!

– Pats išradai, – jo tonas įtartinai rimtas. – Ir dievaži, turiu vilties, kad ji išvarys tave iš proto.

Staiga man viskas tampa aišku – jis net pasakyt nespėja. Na žinoma, senoji *ptica* iškeliavo į aną, geresnį, pasaulį kurioje iš miesto ligoninių, palikusi gedinčius *koty* ir *koški*. Vis dėlto per stipriai jai užvažiavau. Dabar tai jau šakės. Dar pagalvoju apie jos alkaną miauksinčią šeimyną – kaip ji prašo pieno ir negauna; ir niekada nebegaus, bent jau iš savo *stary* šeiminkės. Taigi prisidirbau. Priėjau liepto galą. O juk man dar tik penkiolika.

ANTROJI DALIS

1.

– Na ir kas toliau, a?

Aš grįžtu prie savo istorijos, o broliai mano ir vieninteliai draugai; dabar prasidės jos graudulingoji, galima sakyti, tragiškoji, dalis; veiksmo vieta – Vakas (t. y. Valstybinis kalėjimas) Nr.84f. Vargu ar jūs norėtumėt išgirsti visą sumautą *rasskaz* apie tas baisybes, kurios nutiko iki šiol. Iš pradžių – kaip likimo smūgį išgyveno mano tėtušis, net *ruki* į sieną nusidaužęs iki *krovy*, piktžodžiaudamas prieš *Bog* ir šitokią neteisybę, ir mamytė, raudojusi net kvadratine *rot*, – aaajajaiii uuujujuiii, – šitiek visiems prikaulino jos sūnelis vienatinis, iščių vaisius jos. Po to – žemiausios instancijos teismas, pikti *slovy* apie jūsų draugą ir ištikimąjį metraštininką, kalbami *stary*, niūraus kaip giltinė teisėjo; aišku, prieš tai P.R.Deltoidas ir farų kompanija spėjo mane apšmeižt – nuo galvos iki kojų apliejo mėšlu ir *griaz*, kad jie kur prasmegtų. Vėliau – kardomasis kalėjimas, šlykšti skylė, kimšte prikimšta *voniučy* iškrypėlių ir *prestupniki*. Dar vėliau – aukštesnės instancijos teismas su visais teisėjais, tarėjais ir prisiekusiaisiais, kaip priklauso, ir vėl – negerai *slovy*, nors ir tariami iškilmingu tonu; po to – „kaltas“, ir motinos klyksmas, išgirdus „keturiolika metų“, brolyčiai mano. Ir dar dveji metai, praėję nuo tos akimirkos, kai man, aprengtam pagal paskutinę kalėjimo madą, už nugaros užsitrenkė Vako Nr.84f durys. Kalėjimo mada – tai šlykščios *dermo* spalvos kombinezonas su prisiūtu prie *grud*, tiesiai virš motoriuko, numeriu; toks pat numeris ir ant nugaros, taigi kad ir kaip

pasisukčiau, aš tesu Nr.6655321 – visiškai nebe jūsų mažėlis *drug* Aleksiukas.

– Na ir kas toliau, a?

Dveji metai šioje pragariškoje *griazny* skylėje, šitame dvikojų žvėryne nė per plauką nepriartino manęs prie doros kelio; bet ko gi dar gali tikėtis, kai atsiduri tarp brutalių *chamy* prižiūrėtojų, daužančių ir spardančių tave pasitaikius progai ir be progos, tarp *voniučy* suktų nusikaltėlių – daugelis jų galutinai iškrypę, tik ir varvina seilę, išvydę tokį patrauklų jaunutį *malčik* kaip jūsų pasakotojas. Tekdavo *rabotat* kalėjimo dirbtuvėse – gaminti degtukų dėžutes, nuobodžiai sukti ratą po rato kalėjimo kieme – tai buvo vadinama „mankšta“; kartais vakarais koks *stary* propesorius – kalėjime pasitaikydavo ir tokių – skaitydavo paskaitą apie vabalus ar Paukščių Taką, ar apie tai, koks stebuklingas gamtos kūrinys yra snaigė; pastaroji tema gerokai mane pralinksmino – priminė tuos laikus, kai buvau laisvas ir laimingas, kai su dar nespėjusiais manęs išduoti *drugi* darėme *tolčio*k – „grynas vandalizmas!“ – anam *ded*, žiemos vakarąėjusiam iš viešosios bibliotekos. Apie tuos *drugi*, beje, girdėjau tik vieną naujieną – ją atnešė aplankę mane tē ir em. Pasirodo, Džordžio jau nebėra šiame pasaulyje. Taip, brolyčiai, jis miręs – negyvas tarsi šuns *dermo* ant kelio. Džordžis atvedė kitus du į labai turtingus namus; jie padarė *tolčio*k šeimininkui ir paliko jį suspardytą ant grindų; Džordžis ėmėsi daryt *razrez* pagalvėms ir užuolaidoms, o Bukas – daužyt ypač brangias skulptūras ir visa, kas po *ruka* pakliuvo; kad ir sumuštas, turtuolis išėlo kaip *bezumny* ir metėsi ant jų su masyvia geležine dalba. *Razdraž* suteikė jam giganto galios – Bukas su Pitu vos spėjo iššokt per langą, o Džordžis suklupo ant kilimo, ir lemtingasis gelžgalys su baisia jėga nusileido jam ant *golova* – taip atėjo galas

išdavikui Džordžiui. Jo žudikas išsisuko – kaip ir turėjo būti, jo veiksmai pripažinti būtinaja gintimi. Ir apskritai viskas atrodė kaip turi būt – vos meteliai praėjo nuo to laiko, kai per Džordžio kalnę pakliuvau *menty*, ir štai jis jau negyvas – tarsi pati Lemtis būtų įsikišusi.

– Na ir kas toliau, a?

Tą sekmadienio rytą aš Fligelio koplyčioje laukiau, kol kalėjimo kapas baigs *govorit* Viešpaties Žodį. Aš dirbau *stary* stereopatefono operatoriumi – turėjau leisti iškilmingą muziką pradžioje ir pabaigoje, ir dar per vidurį – kai giedodavo psalmes. Mano vieta buvo Fligelio koplyčios (iš viso jų 84f Vake buvo keturios) gale, netoli rikiuotės šautuvais ginkluotų *nadziry* nepraustom, mėlynuojančiom nuo neskustų šerių brutaliom žiaunom. Priešais mane, klausydami Viešpaties *Slovo*, eilėmis sėdėjo *plenny* savo košmariškais *dermo* spalvos *platje*; jie skleidė savotišką *von* – bet nepasakytum, kad nešvarių kūnų ar neskaltbų drabužių smarvę; ne, tai ypatingas tvaikas, būdingas tik nusikaltėliams – toks beviltiškas tarsi gličių trūnėsių *von*, o broliai mano. Sėdėjau sau ir galvojau, kad gal ir nuo manęs jau eina tas *von* – juk aš, nors dar visai jaunutis, tapau tikrą tikriausiu *zek*. Tad patys suprantate, brolyčiai, kaip svarbu man buvo kuo greičiau ištrūkti iš to pašvinkusio *griazny* žvėryno. Ir jei turėsite kantrybės, tai kiek paskaitę sužinosit, kaip aš netrukus išties iš jo ištrūkau.

– Na ir kas toliau, a? – trečią *raz* paklausė kalėjimo kapelionas. – Ar ruošiatės ir ateity taip gyventi – iš kalėjimo į laisvę, vėl į kalėjimą – vėl į laisvę, dauguma užtrukdami kalėjime kur kas ilgiau nei laisvėje; ar vis dėlto paklausysite Dievo Žodžio ir galiausiai suvoksit, kokios kančios laukia užkietėjusio nusidėjėlio aname pasaulyje – ir net šiame galų gale? Nelemtų idiotų banda – štai kas jūs, dauguma jūsų,

nes parduodate savo pirmagimystės teisę už dubenėlį šaltos košės! Vagystės ar smurto azartas, lengvo gyvenimo pagunda – nejaugi verta jiems pasiduot, kai turime nepaneigiamų įrodymų – taip taip, neabejotinų, neginčijamų liudijimų, kad pragaras egzistuoja? Aš žinau, žinau, draugai mano, – mane lankė regėjimai ir aš patyriau, kad yra tokia vieta, kur tamsiau už juodžiausią kalėjimą, kokį tik galite įsivaizduoti, kur karščiau nei žmogaus išrastose liepsnose, kur neatgailavusių nusidėjėlių sielos – sielos tokių nusikaltėlių kaip jūs – baikit šaipytis iš manęs, prakeiktieji, liaukitės kikenę! – taigi tokie kaip jūs, sakau, be atokvėpio rėkia nesibaigiančioje nežmoniškų kančių agonijoje ir kvapą jiems gniaužia nešvarybių tvaikas, ir springsta jie išlydytais ekskrementais, ir oda jų pūva ir krinta lopiniais, ir žarnose, trūkčiojančiose nuo nepaliaujamo riksmo, sukasi pragaro liepsnos kamuolys! Taip taip, aš žinau!

Tuo metu, brolyčiai mano, kažkuris *plenny* iš galinių eilių suparpė lūpomis – prrrrrrrr!; brutalieji *nadziry skory* metėsi ten, iš kur, jų manymu, pasigirdo *šum*, ir ėmėsi savo darbo – nieko nežiūrėdami ir negailėdami dalijo *tolčio*k į kairę ir į dešinę. Galiausiai išsirinko vieną auką – vargšą mažiuką, susigūžusį, *stary plenny*, visą drebantį, ir nusitempė su savimi, nors tas be paliovos rėkė: „Tai ne aš, ne aš, tai jis, anas, žiūrėkit!“ Regis, jiems buvo vis viena, kurį daužyt – tad pridaužė šitą ir klykiantį visa gerkle išsitempė iš koplyčios.

– Dabar, – tarė kapas, – klausykitės Viešpaties Žodžio. – Jis pasiėmė didžiąją knygą ir ėmė verst lapus, vis garsiai paseilindamas liežuvium pirštus – čep čep čep. Kapas buvo *bolšoy* apkūnus žaliūkas labai raudonu veidu; man jis jautė simpatiją, nes buvau jaunutis ir gyvai domėjausi jo didžiąja knyga. Man net buvo leista ją skaityt, o skaitant – klausytis

to *stary* patefono; administracija tai laikė mano ugdymo programa. Toks ugdymas man smarkiai patiko, brolyčiai mano. Jie užrakindavo mane ir leisdavo *sluŝy* dvasinės muzikos – J.S.Bacho, Dž.F.Hendelio; aŝ klausydavausi ir skaitydavau, kaip tie *stary* ŝydai daro vieni kitiems *tolčio*, po to prigeria savo hebrajiŝko *vino* ir sugula – bet ne su ŝmonom, o su jŝ tarnaitėm – kraupiai *choroŝy* nuotykliai. Tik jie ir palaikydavo mano dvasiŝ, brolyčiai. Paskutinėje knygos dalyje aŝ nelabai ir kapsčiausi – mat ten vis *govorit* pamokslus, o apie kautynes bei senŝj mielŝj stumk–trauk kaip ir nieko neraŝo. Bet vienŝ graŝiŝ dieną kapas vos ne-sutraiŝkė manėŝ, apkabinėŝ savo *bolŝoy* kaip jaučio kumpis *ruka*: „Mŝtyk apie Vieŝpaties kančią, Nr.6655321. Medituok jŝ, sŝnau mano“. Ir nuėjo į savo ŝzkaborį – išmest dar burnelė ŝkotiŝkojo, kurio sodrus vyriŝkas *von* visada nuo jo sklisdavo. Tŝkart ėmiau ir perskaičiau viskŝ nuo pradŝios iki galo – ir apie plakimŝ, ir apie vainikavimŝ erŝkėčiais, ir apie kalimŝ prie kryŝiaus, ir visŝ kitŝ mėŝlŝ; tada ir pajutau, kad čia kažkas yra. Klausydamasis ŝavios Bacho muzikos ŝžmerkliaŝ *glazy* ir išvydau, kaip pats dalyvauju toje scenoje: iš pradŝiŝ padedu, o vėliau imuosi vadovauti visai *tolčio* ir viniŝ kalimo ceremonijai, apsigaubėŝ toga pagal naujausiŝ romėnŝ madŝ. Taigi ne taip jau visiŝkai tuŝčiai ėjo laikas 84f Vake, be to, ir kalėjimo *načalnik* liko patenkintas, suŝzinojėŝ, kad palinkau į religijŝ, o tai labai atitiko mano viltis.

ŝi sekmadienio rytŝ kapas skaitė iš knygos tŝ vietŝ, kur *čeloveki*, klausė *slovo*, bet neŝokė jo vykdyti, palyginami su ŝmogum, stačiusiu *dom* ant smėlio – kai pliŝptelėjo lietus ir trinktelėjo perkŝnas, *dom* nebeliko. Sėdėjau ir galvojau sau, kad labai jau sunku bŝtŝ rast tokį bukŝ *vek*, kuris statytŝ *dom* ant smėlio, o ir tokiŝ netikusiuŝ *drugi* bei niekŝingŝ kaimynŝ,

kurie nė žodžio netartų šeimininkui apie jo paties bukumą, taip pat reikėtų gerokai paieškot. Kapas nutraukė mano apmąstymus riktelėjęs: „Na, viskas šiai dienai. Pabaigai sugiedosim psalmę Nr.435 iš kalėjimo giesmyno”. Pasigirdo trinkt, šlept, tfu tfu – tai *plenny* traukė, dėjo ant suolų ir seilindami pirštus vertė savo *griazny malenky* giesmynus nuožmiesiems prižiūrėtojams be paliovos stūgaujant: „Baigt kalbas, paraziti-tai! Aš stebiu tave, Nr.920537“. Žinoma, plokštelę jau seniai buvau paruošęs, tad išsyk – ūūūūūūū – sugaudė vargonai. Melodija paprastutė, jokių kitų instrumentų, jokių vingrybių, bet *plenny* sudarkė ir ją ožių balsais užtraukę:

Nors jaunas vynas silpnas dar,
Bet laikas jį pakeis.
Taip mes, atbuvę laiką čia,
Išeisim jau kitais.

Jie visa gerkle bliovė tuos *glupy slovy*, o kapas dar ragino: „Garsiau, prakeiktieji, giedosit jūs galų gale ar ne!“. Neatsiliko ir prižiūrėtojai: „Tik palauk, 7749222!“ „Kaipmat gausi į ropę, bjaurybe!“ Galite įsivaizduot, koks kilo erzelis – bet neilgam; kapas ištarė ritualinį „Te Šventoji Trejybė sergsti jus nuo pikto, amen“ ir *plenny* pabiro lauk, brūkšėdami kojomis į taktą nuostabiam Adriano Šveigzelberio Simfonijos Nr.2 fragmentui, parinktam jūsų ištikimojo metraštininko, o broliai. Na ir liaudis, galvojau sau, stovėdamas prie *stary* patefono ir žiūrėdamas, kaip jie velka kojas lauk, pakeliui leisdami gyvuliškus garsus ir rodydami man įvairias *griazny* pirštų kombinacijas – labai jau aukštai aš, jų nuomone, iškilau. Kai iškėblino paskutinis *plenny* – it beždžionė nukarusiom iki kelių *ruki* (vienintelis likęs prižiūrėtojas dar skėlė jam skambų *tolčio* į pakaušį),

išjungiau muziką. Tada ir priėjo pūsdamas dūmą kapas – visas baltutėlis, išsidabinęs nériniaais tarsi *devočka* – mat dar nebuvo spėjęs nusivilkt *Bog* tarno apdarų.

– Kaip visada esu labai tau dėkingas, mažasis 6655321. Na, ką nauja man šiandien pasakysi? – Aš žinojau, ką jis turi omeny – kapas buvo užsimojęs aukštai iškilt kalėjimų šventuolių hierarchijoje, tad jam rūpėjo užsitarnaut kuo geresnes Vako *načalnik* rekomendacijas. Kapas sistemingai lankėsi pas jį ir pranešinėjo apie juodus sąmokslus, bręstančius tarp *plenny*; didžią to mėšlo dalį jis išgirdavo iš manęs. Aš nesivaržiau skiesdamas, bet kartais sakydavau ir tiesą. Taip buvo, pavyzdžiui, kai vandentiekio vamzdžiais į mūsų kamerą – tuktuk tukatukatuk tuk – atkeliavo žinia, kad dičkis Harimanas susiruošė į laisvę. Jis ketino padaryt *tolčio*k prižiūrėtoju, kai tas ryte išves jį su naktiniais kibirais, po to persirengt jo *platje* ir dėt į kojas. Kitą kartą *plenny* tarėsi surengt riaušes – išdrabstyt visą klaikų *pišč*a, kuriuo mus šerdavo valgykloje; aš sužinojau apie tai ir pranešiau kapui. Kapas, suprantama, uoliai perdavė šias žinias toliau ir šitaip pelnė *načalnik* pagyrimą už Pilietinį Sąmoningumą ir Budrią Ausį. Bet dabar paporinau jam gryną pasaką.

– Vamzdžiais pranešė, pone, kad į kalėjimą kažkas įsigudrino perduoti siuntą kokaino ir jo galima gauti vienoje iš penktojo aukšto kamerų, – improvizavau šįsyk kaip buvau daręs ir daugelį kartų anksčiau, o kapas didžiai dėkingu *golos* ėmėsi mane girt:

– Puiku, puiku, šaunuolis. Perduosiu tai Pačiam, – šitaip jis vadino *načalnik*. Aš pasinaudojau proga:

– Pone, aš juk stengiuosi, ar ne? – kai kalbėdavau su *načalstvo*, visada įjungdavau savo mandagųjį džentelmeno *golos*. – Juk stengiuosi iš visų jėgų, ar ne tiesa, pone?

– Manau, kad iš esmės taip, stengiesi, Nr.6655321, – atsiliepi kapas. – Tavo pagalba labai naudinga ir matau, kad nuoširdžiai nori pasitaisyti. Jei ir toliau viskas taip eisis, esu tikras, kad be vargo užsitarnausi baismės laiko sumažinimą.

– O sakykit, pone, kas tai per naujovė, apie kurią tiek šnekama? Tarsi gydymas – trumputis kursas, po kurio paleidžia iš kalėjimo su garantija, kad niekada daugiau į jį nebepakliūsi?

– O, – jis net įsitempė. – Kur tai girdėjai? Kas apie tai šneka?

– Žinot, pone, tokios naujienos greit visur pasklinda. Gal prižiūrėtojai pasišneka apie tai tarpusavy – tik tarp kitko, o kas nors netyčia nugirsta. Ar dirbtuvėse randi laikraščio skiautę – o joje ištisas straipsnis šia tema. Bet žinot, pone, aš prašyčiau – jei tik dovanotumėt man už tokį išžūlumą – rekomenduoti mane šiam kursui. Ką jūs apie tai manote?

Jis pūtė sau dūmą ir, matyt, svarstė – ką sakyti man apie tą *vešč*, o ko – ne. Dar kiek padelsęs, vis taip pat įtariai paklausė:

– Kiek suprantu, šneki apie Liudviko metodą?

– Nežinau, kaip jį vadina, pone. Žinau tik, kad tave greitai išlaisvina ir garantuoja, jog nepakliūsi vėl.

– Taip, tai tiesa, – raukydamas antakius nužvelgė jis mane. – Visiškai teisingai, Nr.6655321. Tačiau viskas dar eksperimentų stadijoje. Metodika labai paprasta, bet drastiška.

– Juk ji bandoma ir čia, ar ne, pone? Tuose naujuose baltuose korpusuose, kur palei pietinę sieną, tiesa? Pasivaikščiavimo metu mes matydavom, kaip juos stato, pone.

– Ne, mūsų kalėjime ši metodika dar netaikoma, 6655321. Ji kelia labai rimtų abejonių Pačiam; turiu pripažinti, aš jam pritariu. Klausimas toks – ar gali tokie ir panašūs metodai padaryti žmogų gerą? Juk gėris turi eiti iš vidaus, Nr.6655321. Gėris turi būti sąmoningai pasirinktas. Jei žmogus negali

rinktis, jis liaujasi buvęs žmogumi, – apie tą mėšlą jis galėjo postringaut be galo, bet pasigirdo bliam bliam bliam – geležiniais laiptais savojo Religijos davinio žygiavo nauja virtinė *plenny*. – Gerai, pakalbėsime apie tai kitąkart, – sukruoto kapas, – dabar verčiau grįžk prie savo pareigų.

Ką gi, žengiau prie *stary* patefono, uždėjau J.S.Bacho choralinį preliudą „Wachet Auf“; į vidų vilkdami kojas, susikūprinę tarsi gyvenimo smūgių palaužtų beždžionių banda suvirto *griazny, voniučy*, iškrypę nusikaltėliai; juos lojo ir talžė *nadziry*. Netrukus vėl pasigirdo kapo balsas: „Na ir kas toliau, a?“ Čia aš ir grįžau prie savo pasakojimo, brolyčiai.

Tai va, tą rytą mes išdalijome keturias Kalėjimo religijos porcijas, bet kapas nė žodžio nebepratarė apie tą Liudviko ar kokį ten metodą. Man baigus *rabota* su patefonu, jis pasakė tik kelis padėkos *slovy*, ir tiek; po to mane parvedė į kamerą Šeštame aukšte, kuri ir buvo manieji – nors *voniučy* ir sausakimši – namai. Prižiūrėtojas pasitaikė ne toks jau blogas *vek* – nedarė man *tolčio*k pakeliui ir negrūdo į kamerą ją atrakinęs, tik pasakė: „Ką gi, sūnau, grįžom į senąją skylę“. Joje aš ir gyvenau su savo naujaisiais *drugi* – užkietėjusiais nusikaltėliais, bet garbė *Bog*, neiškrypusiais. Ant savo gulto voliojosi Zofaras – laibas tamsaus gymio *vek*, be paliovos dudenantis prarūkytu *golos* – taip nuobodžiai, kad jau seniai jo niekas nebesiklausė. Dabar jis pasakojo – tarsi į erdvę, neaišku kam: „O tais laikais marafeto (kad ir kas tai būtų, brolyčiai) negalėjai gaut už jokias filkes – net jei milijoną paklotum; na, ką gi – keliauju pas Turką, sakau – žinau, tu prisiuvai tą frajerį; ir kas jam beliko daryti...“ Zofaras šnekėdavo tikru *blatnoy* žargonu, bet gerokai pasenusiu. Dar kameroje sėdėjo Volas; jis turėjo tik vieną *glaz* ir sekmadienio proga nuo *nogi* pirštų gabalais draskė nagus. Ant savo gulto

kaip užmuštas miegojo Dručkis Žydas – nuolat prakaituojantis, labai mitrus *vek*. Nepaminėjau dar Džodžono ir Daktaro. Džodžonas, gyslotas, niekšingas ir ūmus, specializavosi seksualinių nusikaltimų srityje, o Daktaras skelbėsi išgydąs sifa, tripą ir dar kažkokius lytinius uždegimus, bet stumdavo savo pacientams paprastą vandenį; be to, pažadėjęs išvaduot nuo nepageidaujamo balasto, sugebėjo numarinti porą *devočki*. Patys suprantate, o broliai mano, – bendravimas su tokia nykia, *griazny* kompanija man teikė ne daugiau malonumo nei dabar jums, bet kęsti ją liko nebeilgai.

Dar jums reikėtų žinot, kad kamera – kai ją statė – buvo skirta trimis, bet dabar mūsų, įnamių, radosi visas šešetas – susigrūdę it silkės statinėje, šlapi nuo prakaito. Ir mes ne išimtis, brolyčiai, – tais laikais visos kameros visuose kalėjimuose buvo šitaip prikimštos – pasibaisėtina netvarka, net kojų negali ištiest kaip *čelovek*. Maža to – jūs, ko gero, ir nepatikėsit – tą sekmadienį mums į kamerą *brosat* dar vieną *plenny*! Tik spėjom praryt klaikią kalėjimo *pišča* – virtiniai, *voniučy* troškiny, – sudribt ant savo gultų ir taikiai užtraukt dūmą, kai mūsų gretas papildė tas nelauktai įmestas *stary vek* atsikišusia apatine žiauna. Jis išsyk pakėlė *krič* – mes net nespėjom suprast, kas dedasi. Kibo į grotas ir bandė jas purtyt visa gerkle skųsdamasis: „Prakeikimas, reikalauju gerbt mano teises! Kamera ir taip pilna; tai piktinanti savi-valė, neteisėta prievarta, štai kas!“ Bet jo teisių niekas nepagerbė, tik vienas iš *nadziry* grįžo ir patarė jam suktis kaip išmano – gal pasiprašyt pas ką iš įnamių ant gulto, bet jei niekas nesutiks, teks miegot ant grindų. „Ir nesitikėk, – pridūrė prižiūrėtojas, – kad ateity bus geriau. Bus tik blogiau. Patys kalti – jau tiek jūsų, bjaurybių, priviso pasauly, kad dėtis nebėra kur!“

2.

To naujojo *čelovek* pasirodymu ir prasidėjo mano vadavimasis iš Vako – mat tipas buvo reto bjaurumo ir valdingumo, toks ydingas ir *merzky*, kad bėdos prasidėjo tą pačią dieną. Tikras pagyrų puodas, apie save jis šnekėjo *gromky* ir išdidžiai, o į mus, paprastus mirtinguosius, žiūrėjo su panieka. Pasiklausius jo galima buvo pamanyti, kad visame žvėryne jis vienintelis vertas dėmesio *prestupnik* – kaip jis padarė tą, o kaip aną, kaip viena *ruka* išgalabijo tuziną *menty* – tokį ir panašų mėšlą jis skiedė be paliovos, bet didelio išpūdžio niekam nepadarė, brolyčiai. Matyt, pajutęs tai galiausiai prikibo prie manęs – jauniausiojo, taip tiesiai ir sakydamas, kad jauniausias turi *zasnut* ant grindų, užleidęs vietą jam. Bet kiti užsistoję mane: „Palik jį ramybėj, tu *žuk baračny!*“ Tada jis ėmė inkšt seną giesmelę – kaip niekas jo nemyli, ir taip toliau. Tą pačią naktį nubudau pajutęs, kad kažkas guli šalia manęs ant siauručio gulto triaukščių *nary* apačioje, *govorit* šleikščius meilės *slovy* ir glosto glamonėja mane – kas kitas, jei ne tas košmariškasis *plenny*. Vožiau jam kaip *bezumny*, nors nelabai ką mačiau – į kamerą vos skverbėsi silpnos raudonos lemputės, degančios už durų, šviesa. Vis viena neabejojau, jog tai jis, išgama *voniučy*, ir neapsirikau – vėliau, kai skandalas įsisiautėjo ne juokais ir buvo įjungta šviesa, pamačiau, kad būtent jo šlykštus *lico* srūva *krovy*, mat suvariau jam kumštį tiesiai į *rot*.

Iš pradžių, žinoma, tik kameros *drugi* ėmė busti vienas po kito ir veržtis į kovą, darydami nevėkšliškus *tolčiook* beveik visiškoje tamsoje; pamažu *šum* pažadino visą aukštą – ir už durų pasigirdo baisūs riksmas bei trankūs smūgiai skardiniais puodeliais į sienas, tarsi *plenny* visose kamerosse būtų

nusprendę kelti visuotinį maištą, o broliai mano. Užsidedę šviesos, subėgo *nadziry*, mosuodami didžiulėm lazdom, – kai kurie tik su kelnėm ir palaidais marškiniais, vos spėję užsimaukšlint uniformines kepures. Tada ir išvydom visą sceną – įkaitusius, įraudusius vieni kitų *licy*, kratomus kumščius, *roty*, prasižiojusias rėkti ar keiktis. Išsaciau savo skundą, bet *nadziry* visi kaip vienas atkirto, kad tai aš, nuolankusis jūsų metraštininkas, matyt, viską ir pradėjau – pats be menkiausio įdrėskimo, o nelaimingasis *plenny* visas pasruvęs *krovy* iš *rot*, kur pataikė mano *ruka*. Tada įsiutau kaip *bezumny* ir pareiškiau, kad nė dienos – tfu, nė *nočy* daugiau nemiegosiu toje kameroje, jei kalėjimo vadovybė ir toliau leis visokiems *voniučy* iškrypusiems *prestupniki* kėsintis į mano *plot*, kai pats miegu ir negaliu apsisaugoti. „Teks laukt iki ryto, – atsakė jie man, – juk tavo didenybei tikriausiai reikia atskiro kambario su vonia ir televizorium? Žodžiu, ryte bus matyt, o kol kas, mažasis *drug*, kloak savo sumautą *golova* ant šiaudų *poduška* – ir kad daugiau jokio triukšmo! Ar viskas aišku?“ Prigrasinę visiems jie išsinešdino; užgeso šviesa, bet aš pareiškiau, kad likusią *nočy* dalį praleisiu sėdom; prieš tai tariau tam sušvinkusiam *prestupnik*: „Na, ropškis ant mano gulto, jei taip nori. Man jis nebemielas. Tu išniekinai jį išsitiesęs visu savo mėšlinu *voniučy plot*“. Bet čia netikėtai ėmė kištis kiti įnamiai.

– Na ne, jokiū būdu, *bhatan*, – užsispyrė Dručkis Žydas, dar šlapias nuo *bitva* išlieto prakaito. – Negalima nusileist tokiems akiplėšoms.

– Pasprink šūdais, *žid!* – atkirto naujokas; matyt, turėjo omeny „užsičiaupk“, bet nuskambėjo taip užgauliai, kad Žydas iškart pašoko – jau duos *tolčio*.

– Liaukitės, džentelmenai, – Daktaras savuoju aristokrato *golos* mėgino juos nuraminti, – juk nenorime daugiau

nemalonumų, tiesa? – Bet naujasis *prestupnik* aiškiai jų norėjo – tiesiog prašyte prašėsi. Matyt, jautėsi esąs pernelyg *bolšoy* persona – orumas neleido dalintis viena kamera su šešiais kitais ir parpt ant grindų, kol kas nors – kaip aš dabar – teiksis pasiūlyt gultą. Savuoju niekinamu tonu jis kibo ir prie Daktaro:

– Uujujui, niemalioniuuumų nebenioori, dėduli? O dar ko nors neniori? – Čia nebeištverė ir Džodžonas – gyslotas, niekšingas ir ūmus:

– Jei nepavyksta skirti laiko miegui, skirkime bent mokslams. Mūsų naujajį draugą būtinai reikia šio to išmokyti, – nors ir būdamas seksualinių nusikaltimų specas, Džodžonas *govorit* vykusiai – raiškiai ir taikliai. Bet naujasis *plenny* vėl tik niekinamai pasišaipė:

– Ciu ciu ciu, mažų vaikų baube!

Tada košė užvirė kaip reikiant, nors savotiškai – santūriai ir patyliukais, niekam net nepakėlus *golos*. Naujasis *plenny* dar mėgino cyptelėt, bet Volas užkimšo jam *rot*, o Dručkis Žydas kilstelėjo ir prispaudė prie grotų, kad geriau matytųsi *malenky* raudonoje šviesoje iš koridoriaus; jam beliko tylutėliai aikčioti – och och och. Išaiškėjo, kad naujokas ne toks jau baisus stipruolis – pastangos duot gražos buvo skystos; man toptelėjo, kad *šummy golos* ir pagyrom jis ir kompensuodavo savo silpnumą. Kai raudonoje šviesoje sublizgo raudonas *krovy*, pajutau pažįstamą džiugesio antplūdį, sruvenantį visomis *kiški*.

– Palikit jį, atiduokite jį man, bičiuliai, – sakau.

– Aha, aha, teisingai, vyhai, atiduokim, – Žydas mane palaikė. – Sudohok jį, Aleksai. – Jie sustojo pusračiu ir beveik visiškoje tamsoje bandė išžiūrėt, kaip aš jį doruju. Suskaičiavau jam visus kaulelius, išdarinėdamas šokio *pas* aplinkui

(batai be raištelių gerokai trukdė), driokst pargrioviau ant grindų ir *chorošou* pridėjau batu į *golova*; jis atsidūsėjo ir krioktelėjo, tarsi būtų užmigęs.

– Gerai, manau, pirmajai pamokai pakaks, – Doktoras net prisimerkė, stengdamasis įžiūrėt sukapotą *vek* ant grindų. – Tegu miega sau ir sapnuoja, kad tapo gerutis berniukas. – Ir visi sulindom į savo urvus šuniškai išvargę. Man prisisapnavo keistas sapnas, brolyčiai, – atseit sėdžiu didžiuliame orkestre su šimtu šimtais muzikantų; diriguoja jam toks tarsi Liudvigo van ir Dž.F.Hendelio hibridas – aklas, kurčias ir pavargęs nuo viso pasaulio. Mano vieta buvo tarp pučiamųjų, ir turėjau aš groti tarsi baltu – gal kiek į rausvumą – fagotu, bet tas fagotas augo man tiesiai iš pilvo ir buvo mano paties *plot* dalis. Kai pūstelėjau jį, teko užkvatot visu *golos* – mat pučiant baisiai kuteno pilvą; tada Liudvigas van Dž.F., nuo mano kvatojimo pagautas *bezumny razdraž*, priėjo artyn ir kad užriks tiesiai į *ucho* – pabudau net prakaito išpiltas. Na, žinoma, garsų į *šum* skleidė kalėjimo skambutis – *bzzzz bzzzz bzzzz*. Anks-tus žiemos rytas, *glazy* nuo miego sulipusios tarsi mėšlinos; vos prasikrapščiau – ir jas rėžė jau įjungtos visame žvėryne šviesos. Pirmiausia žvilgtelėjus žemyn į akį krito tas naujas *prestupnik*, matyt, vis dar be sąmonės tysąs ant grindų, visas aptekęs *krovy* ir mėlynėm. Kiek pakikenau prisiminęs vakarą.

Tačiau kai nusileidau apačion ir pajudinau jį basa koja, juokai išlakstė – kūnas buvo pastiręs ir šaltas. Puoliau prie Daktaro gulto, gerokai papurčiau – mat rytais jis labai jau neskubėdavo keltis. Bet šįkart pašoko gan *skory* – tiek jis, tiek visi kiti, išskyrus Volą, kuris miegojo sau kaip lavonas.

– Ak, nelaimė, – suaimanavo Doktoras. – Širdis neišlai-kė, iš visko sprendžiant, – ir priekaištingai nužvelgė mus,

sustojusius pusračiu. – Be reikalo jūs jį šitaip, be reikalo. Kvailystė, ir tiek.

– Na jau, Daktare, galima pamanyt, pats visai nesiveržei užduot kartelį kitą, – Džodžonas žodžio kišenėj neieškojo. Dručkis Žydas pasisuko į mane:

– Žinai, Aleksai, tu pasikahščiavai. Tas paskutinis spyhis tikhai išėjo bjauhus.

– O kas viską pradėjo, kas? – mane suėmė *razdraž*. – Aš tik pačiam gale pridėjau, gal ne? Tai jo idėja, – bedžiau pirštu į Džodžoną. Tuokart Volas sukmarkė garsiau nei paprastai, tad prisiminiau ir jį: – Pažadinkit tą *voniučy svoloč!* Juk jis laikė užkimšęs anam *rot*, kol Žydas spaudė jį prie grotų!

– Aišku, nė vienas mūsų nepaneigs savo kuklaus indėlio į bendrą to nemokšos auklėjimo reikalą, – protingai prakalbo Daktaras, – bet akivaizdu, kad pats, mano brangus berniuk, su būdingu jaunatvei veržlumu ir, sakyčiau, visiškai be atodairos sudavei lemtingąjį smūgį. Deja, deja.

– Išdavikai, melagiai ir išdavikai! – sušukau, mat jau žinojau, kas bus: viskas lygiai taip kaip prieš dvejus metus, kai vadinamieji *drugi* atidavė mane į brutalias farų *ruki*. Niekuo, brolyčiai, na, niekuo visame pasauly negali pasikliauti. Tuo tarpu Džodžonas prižadino Volą, ir tas, dar nespėjęs kaip reikiant nubust, jau buvo pasiruošęs prisiekti, kad tie žvėriški *tolčiook* – ne kieno kito, o kukliojo jūsų metraštininko darbas. Kol rinkosi *nadziry* – iš pradžių eiliniai, po to vadas, galiausiai pats Vako *načalnik* apsilankė, – visi mano vadinamieji kameros *drugi* be pertraukos ir vienas per kitą *šumny* dėstė prasimanymus apie tai, kaip aš *ubivat* tą niekam tikusį iškrypėlį, kurio *plot* kaip kruvinas maišas vis dar tysojo ant grindų.

Keista buvo ta diena, o broliai mano. Negyva *plot* išnešė, bet kameras buvo liepta laikyt užrakintas, kol ateis įsakymas

iš aukščiau; ne tik *piščā*, bet ir puodelio karštos *čai* niekam nedavė. Visi sėdėjom kamerose, o *nadziry* tik ir žygiavo pirmyn atgal koridorium, retsykais – kai nugirsdavo kad ir šnabždesį iš kokios kameros – rėkaudami: „Nutilkit!“ ar „Užčiaupk gerklę!“ Apie vienuoliką ryto pajutom pagyvėjimą anapus kameros durų, *nadziry* laikėsi lyg būtų mietus prariję, ir dar ore pakibo toks tarsi baimės *von*; po kurio laiko išvydome pro šalį *skory* praeinančius patį kalėjimo *načalnik*, *nadziry* vadą ir dar keletą *bolšoy* personų; visi kaip *bezumny* kažką aptarinėjo tarpusavy. Kiek supratau iš garso, jie nuskubėjo koridorium iki aukšto galo, po to apsisuko grįžt – bet ėjo jau lėčiau; dar išgirdau, kaip *načalnik*, apkūnus, gausiai prakaituojantis šviesiaplaukis *vek*, vis kartoja: „Bet, pone...“, „Ką mes galime padaryti, pone?“ ir panašiai. Visa kompanija sustojo prie mūsų durų, ir *nadziry* vadas jas atrakino. Iškart galėjai *pony-mat*, kuris tarp jų svarbiausias: augalotas mėlynakis *vek* prašmatniais *platje* – dailesnio kostiumo *žizny* nemačiau, brolyčiai, aukščiausias lygis, paskutinė mada. Jis žvelgė tarsi kažkur kiaurai mūsų, vargšų *plenny*, ir rafinuotu tikro inteligento balsu šnekėjo: „Vyriausybė nebegali leisti sau gaišti laiką atgyvenusių penologijos teorijų diegimui. Ir taip aišku, kas nutiks sukišus nusikaltėlius į vieną vietą – gausime nusikalstamumo koncentratą, gryną piktadarybę ten, kur turėtų būti atliekama esą išganingoji bausmė. O juk netrukus politinių nusikaltėlių gali rasti tiek, kad visų mūsų kalėjimų nebeužteks“. Aš toli gražu ne viską *pony-mat*, brolyčiai mano, bet ir nenuostabu – ne su manimi juk šneka galų gale. „Paprastus nusikaltėlius, tokius kaip ši nesimpatiška banda, – pasirodo, brolyčiai, jis ir mane į vieną krūvą verčia su visais tais *prestupniki* ir, negana to, išdavikais, – geriausia tiesiog gydyti. Pašalinti patį nusikal-

timo refleksą. Po metų pacientas visiškai sveikas, jokių recidyvų. O bausmė – akivaizdu, bausmė jiems nieko nereiškia. Jie mėgaujasi ta vadinamąja bausme, net žudyt vieni kitus pradeda“, – griežtas jo žydrų *glazy* žvilgsnis sminga į mane. Žinoma, aš progos nepraleidžiu:

– Su visa derama pagarba, pone, – narsiai tariau, – aš kategoriškai prieštarauju. Aš nesu paprastas nusikaltėlis ir nesu nesimpatiškas. Kiti gal nesimpatiški, bet tik jau ne aš.

– Užčiaupk savo prakeiktus žiobtus, tu, – vyriausiasis prižiūrėtojas net violetinis, – nežinai, su kuo šneki?!

– Nieko, nieko, – numoja *bolšoy vek* ir pasisuka į kalėjimo *načalnik*, – na štai, puikus kandidatas pradžia! Jaunas, drąsus, pagedęs. Brodskis rytoj jo imsis, o jūs galite sėdėti ir žiūrėti, kas išeis. O išeis viskas gerai, nesijaudinkit. Brodskis savo darbą išmano – jaunasis chuliganas pasikeis taip, kad nepažinsite.

Šiais šiurkštokais *slovy*, brolyčiai, ir prasidėjo mano kelias į laisvę.

3.

Tą patį vakarą žvėrys *nadziry tolčiook tolčiook* nusitempė mane žemyn, į šventų švenčiausią kalėjimo šventovę – *načalnik* kabinetą. *Načalnik* sutiko mane išvargusiu žvilgsniu:

– Nemanau, kad žinotum, kas širyt pas mus lankėsi, a, Nr.6655321? – jis net nelaukė atsakymo, kuris, be abejo, būtų buvęs neigiamas. – Ne kas kitas, o pats vidaus reikalų ministras, naujasis ministras; nauja šluota, kaip sakoma. Ką jau padarysi, tos naujosios absurdiškos idėjos ima leisti šaknis, ir įsakymas yra įsakymas, bet, tarp mūsų kalbant, aš

asmeniškai joms nepritariu. Kategoriškai nepritariu. Mano galva, geriau akis už akį. Jei tave muša, juk duodi gražos, argi ne? Kodėl tada valstybė, skriaudžiama jūsų, chuliganų, neturėtų savo ruožtu skriausti jūsų? Bet tų naujųjų pažiūrų šalininkai tvirtina, kad neturėtų. Jų nuomone, blogi reikia paverst gėriu. O mano galva, tai baisi neteisybė. Hmm?

– Pone, – tik spėjau prasižioti aš – kiek galėdamas pagarbiau ir nuolaidžiau – kai stambusis *nadziry* vadas, vėl visas raudonas, užriko iš už *načalnik* nugaros:

– Užčiaupk koserę, padugne tu!

– Gerai jau, gerai, – nutildė jį *načalnik* alsiu, iškamuotu *golos*. – Dabar tave, Nr.6655321, ves į doros kelią. Ryt keliausi pas tą, kaip jis, Brodskį ir tikimasi, kad po poros savaičių ar panašiai galėsi palikti svetingą valstybės prieglobstį. Įsivaizduok – po poros savaičių vėl atsidursi didžiajame laisvame pasauly, vėl turėsi vardą, o ne numerį. Tikiuosi, – čia jis savotiškai kriuktelėjo, – ši perspektyva tau prie širdies?

Nespėjau atsakyti, kai *nadziry* vadas vėl sustūgo:

– Atsakyk, mėšlinas parše, kai viršininkas klausia!

– Taip, aišku, pone, – suskubau aš. – Labai jums ačiū, pone. Aš iš visų jėgų stengiausi pasitaisyti, tikrai, pone. Esu labai dėkingas visiems, kas šitaip man padėjo, pone.

– Geriau nebūk, – tarsi atsidūsėjo *načalnik*. – Tai jokia paslauga. Na, nebent meškos paslauga. Štai dokumentas, kurį tau reikės pasirašyti. Tai prašymas pakeisti nuosprendžio likutį tuo, kas čia vadinama – juokinga frazė! – „medicinine pataisa“. Ar pasirašysi?

– Žinoma, be jokių abejonų, pone, ir labai labai jums ačiū. – Man iškart padavė parkerį, ir aš sklandžiai suriečiau dailutį parašą.

– Puiku, – linktelėjo *načalnik*. – Manychiau, tai ir viskas.

– Dar kapelionas norėtų su juo šnektelėti, pone, – pranešė prižiūrėtojų vadas. Mane išvedė iš kabineto ir nugrūdo koridorium į Fligelio koplyčią. Vienas iš *nadziry* visą kelią skaldė man *tolčio*k tai į nugarą, tai į *golova* – bet tingiai, vis pažiovaudamas. Perėję koplyčią, pasiekėme ankštą kapo kabinetą; mane įstūmė vidun. Kapas sėdėjo už savo stalo, skleisdamas stiprų vyrišką brangių cigarečių ir škotiško viskio kvapą.

– O, mažėlis 6655321, sėskis, sėskis, – svetingai tarė man, o prižiūrėtojams liepė palaukti už durų. Palūkėjęs, kol jie išeis, prabilo į mane, sakyčiau, labai rimtu ir tokiu nuoširdžiu *golos*:

– Žinai, vaike, labai norėčiau, kad suprastum: aš nieko bendra su visu tuo reikalu neturiu. Aš netgi protestuočiau, jei tai būtų tikslinga; deja, tai beprasmiška. Ir mano karjera nukentėtų, ir galų gale – ką reiškia mano silpnas balsas, palyginti su kai kurių šio pasaulio galingųjų riaumojimu. Ar pakankamai aiškiai šneku? – Supratau ne viską, bet vis viena linktelėjau. – Iškyla labai, labai keblių etinių problemų, – tęsė jis. – Tave pavers geručiu berniuku, Nr.6655321. Tau niekada gyvenime nebešaus į galvą griebtis smurto ar apskritai kaip nors drumsti viešąją tvarką. Tikiuosi, tu visa tai supranti. Tikiuosi, tavo sprendimas tau pačiam aiškus.

– O, pone, kaip puiku bus būti geram, – sakau, o viduje kvatojuosi kaip *bezumny*, brolyčiai.

– Gali atsitikti taip, kad būti geram bus ne taip jau ir puiku, mažasis 6655321. Gali atsitikt taip, kad būti geram bus klaiku. Sakau ir pats suprantu, kokia prieštaringa ši mintis. Žinau, kad dar daug bemiegių naktų man teks praleist maštant apie visa tai. Kas gi tinka Dievui? Ar Jis nori mechaninio gėrio, ar gėrio sąmoningo, pasirinkto? Ar žmogus, sąmoningai

renkašis blogi, negali tam tikra prasme būti geresnis už tą, kuris geras per prievartą? Gilūs, painūs klausimai, mažasis 6655321. Bet viena aš tau tikrai noriu pasakyti: jei kada ateityje, sugrįžęs mintimis į šiuos laikus, prisiminsi ir mane, menkiausią ir niekingiausią iš Dievo tarnų, meldžiu, nejausk man pikto širdyje savo, nemanyk, kad aš kaip nors susijęs su tuo, kas dabar tavęs laukia. Beje, jei jau prašnekome apie maldą – liūdna, bet suprantu, kad melstis už tave gal ir nėra prasmės. Tu žengi į sferas, kurių nepasiekia maldos galia. Siaubas, kai susimąstai, tikras siaubas. Kita vertus, tam tikra prasme, atsisakydamas moralinio pasirinkimo teisės, tu vis dėlto – tik tam tikra prasme, kartoju – renkiesi gėrį. Yra dėl ko pasukti galvą, ar ne? Padėk mums Dieve, Nr.6655321, turiu kaip reikiant visa tai apgalvoti, – ir jis apsižliumbė. Bet aš labai to į plaučius neėmiau, tik nusišiepiau pats sau, brolyčiai, – atrodo, kapas per daug išturkė viskio, kurio butelį, laikomą rašomojo stalo spintelėje, išsitraukė ir dabar. Prisipylė *chorošy bolšoy* porciją į *griazny*, taukuotais pirštais nučiupinėtą stiklą, išlenkė ir taręs: „Gal viskas ir į gera, bus matyt. Viešpaties keliai nežinomi“, – visu savo sodriu *golos* užtraukė kažkokią psalmę. *Nadziry* sulindo į vidų ir *tolčiook tolčiook* išsitempė mane atgal į *voniučy* kamerą, bet kapas nieko nebesakė – giedojo sau toliau.

Kitą rytą man teko atsisveikint su *stary* Vaku; net *malenky* liūdesys apėmė – kaip visada, kai tenka palikti vietą, prie kurios jau spėjai priprast. Bet kelionė buvo neilga, o broliai mano. Spyriais ir smūgiais mane nusivarė per kiemą, kuriame mes atseit mankštindavomės, tiesiai į tą naująją baltą korpusą – tokį naują, kad nuo statybinio glaisto kvapo persmelktos jo vėsos net oda šiuurpo. Stovėjau kraupiai *bolšoy* vestibulyje dar plikomis sienomis ir savo jautriaja *niuchalka*

uodžiau naujus kvapus. Pajutau kažką panašaus į ligoninės *von*, be to, *čelovek*, kuriam mane perdavė *nadziry*, vilkėjo baltu lyg gydytojo chalatu. Jis į kažkokį lapą pasirašė, kad aš priimtas, o vienas iš mane atlydėjusių brutaliųjų *nadziry* dar perspėjo: „Nuo šito tai akių nenuleiskit, pone. Koks buvo žvėris ir banditas, toks ir liks – nepaisant to, kad vis gerinosi prie kalėjimo kapeliono ir skaitydavo Bibliją“. Bet naujasis *čelovek* tik pakėlė nuostabiai žydras *glazy*, kuriose jam šnekant tartum žaidė šypsena, ir tarė:

– Na ne, bėdos tikriausiai mus aplenks. Juk būsime draugai, tiesa? – Jis sakytum visas šypsojosi: ir *glazy*, ir plati taisyklinga *rot* su baltais, visai sveikais *zuby*; išsyk pajutau jam simpatiją. Po to mane perdavė kitam *vek* baltu chalatu, bet lyg ir žemesnio rango; ir šis elgėsi su manim maloniai, palydėjo į švarutėlį baltutėlį sakytum miegamąjį – su užuolaidom ir naktine lempele prie lovos; lova viena vienintelė – vadinasi, viskas skirta kukliajam jūsų metraštininkui! Viduje tiesiog triumfavau – vis dėlto sekasi man, laimės kūdikiui. Dar liepė nusivilkt klaikiuosius kalėjimo *platje*, o vietoj jų davė nuostabią lygios žalsvos spalvos pižamą – galima sakyti, visą kostiumą, siūtą pagal paskutinę buduarų madą. Nepamiršo net puikaus šilto chalato ir patogių *tufli* mano basoms *nogi*; sėdėjau sau ir galvojau: „Na, Aleksiuk, na, mažėli, buvęs 6655321, tu ir pataikei – lyg pirštu į dangų. Pagyvinsi čia kaip pas *Bog* užantyje“.

Po to, kai mane pavaišino nemažu *čaša* tikrai *chorošy* kavos – maža to, atnešė keletą *gazety* ir žurnalų, kad turėčiau ką vartyt ją gerdamas, – įėjo tas *vek* baltu chalatu, kur pirmas mane sutiko ir pasirašė už mane.

– O, štai kur jūs! – ištarė lyg ir kvailoką frazę, bet suskambo ji visai nebanaliai – toks jis buvo mielas. – Aš dak-

taras Brenomas, – prisistatė, – daktaro Brodskio asistentas. Jums leidus, patikrinčiau bendrą jūsų sveikatos būklę, kaip įprasta. Ilgai neužtruks, – ir iš dešinės chalato *karman* išsi-traukė stetoskopą. – Juk reikia patikrinti, ar jūsų sveikata tinkama procedūroms, tiesa? Žinoma, reikia! – Ir jis ėmėsi savo darbo, o aš, gulėdamas lovoje tik su pižamos kelnėmis, pasidomėjau:

– O kokios būtent procedūros manęs laukia, pone?

– Na, – atsiliepė daktaras Brenomas, šaltu stetoskopu vedžiodamas man po nugarą, – lyg ir nieko ypatinga. Tiesiog parodysime jums keletą filmų.

– Filmų?! – nepatikėjau savo *ušy* – patys galite įsivaizduoti, brolyčiai. – Norite pasakyti, kad man teks kaip ir į kiną vaikščioti?

– Tik filmai bus ypatingi. Labai specifiniai, sakyčiau. Pirmasis seansas šiandien po pietų – pats pamatysite. Taigi, – jis išsitiesė, matyt, apžiūra baigta, – jūsų jaunas organizmas atrodo visiškai sveikas. Gal kiek išsekęs – matyt, kaltas kalėjimo maistas. Galite vėl užsivilkti pižamos švarką. Skirsime jums injekciją, – jis atsisėdo ant lovos krašto, – po kiekvieno valgio. Turėtų padėti.

– Tikriausiai vitaminai, pone? – pajutau dėkingumą mielajam daktarui Brenomui.

– Panašiai, – apdovanojo jis mane savo *chorošy* draugiška šypsena. – Tiesiog bakstelės jums į ranką kaskart po valgio, – ir išėjo. Aš likau voliotis lovoje – jaučiausi kaip devintame danguje. Paskaitinėjau keletą iš tų žurnalų, kuriuos man paliko – „Pasaulio sportą“, „Kiną“ (matyt, filmų mėgėjas) ir „[vartį““. Po to sumerkiau *glazy* ir drybsodamas sau vaizdavausi, koks smagus *žizny* laukia Aleksiuko laisvėje – dienos metu koks nesunkus darbelis, mat eit į *škola* aš

jau per senas, o *nočy* leisiu kaip visada. Tik naują *bratva* teks surinkt, ir pirmiausia prigriebsim *starina* Buką su Pitu – jei, žinoma, jų dar *menty* nesusėmė. Jau dabar tai nesileisiu, kad mane *poymat*. Nepaisant mano juodų darbėlių – žmogžudysčių ir taip toliau, man vėl tarsi duoda šansą, ir po visų tų filmų, po visų pastangų paverst mane *chorošy malčik* tiesiog nedora būtų nuvilti savo geradarius, vėl pakliuvus *menty* į nagus. Bet šiaip jau jų naivumas kėlė man *smech*, ir kaip tik tuo metu, kai man atnešė pietus, žvengiau it arklys. *Vek* su padėklu – beje, tas pats, kur pirmąkart atlydėjo mane į šį buduarą, – pastebėjo tai ir šyptelėjo:

– Kaip smagu matyt laimingą žmogų.

Ant padėklo garavo smarkiai apetitiška *pišča* – pora trejetas *lomtiki* rostbifo su trintų *kartofel* garnyru ir daržovių salotom, desertui – ledai ir nemaža *čaša* karštos *čaj*. Jie nepamiršo net cigaretės ir dėžutės su vienu degtuku; atrodė, brolyčiai, galiausiai prasideda tikras gyvenimas. Praėjus kokiam pusvalandžiui po pietų, kai saldžiai snūduriavau lovoje, pasirodė seselė – gražutė *devočka* su kraupiai *chorošy grudy* (kaip žinote, man jau porą metų neteko tokių matyt), nešina padėklu su švirksčiu.

– O, vitaminai, ar ne? – spragtelėjęs pirštais, bandžiau kalbinti ją, bet *devočka* nekreipė dėmesio. Padarė savo darbą – suvarė adatą man į kairę ranką, čiurkšt sustūmė vitaminus ir išėjo kaukšėdama aukštais kulniukais. Po kurio laiko pasirodė tas pats *vek* baltu chalatu – matyt, sanitaras – stumdamas priešais save krėslą su ratukais. Pastarasis daiktas mane nustebino:

– Kam atvilikai ji, o žmogau? Aš pats galiu *itty*, kur tik reikia.

– Geriau jau aš jus nuvešiu, – nesutiko tas. Ir iš tiesų lipdamas iš lovos pajutau *malenky* silpnumą, brolyčiai mano.

Matyt, išsekino košmariškas kalėjimo *pišč*a, kaip ir sakė daktaras Brenomas. Nieko, tariau pats sau, tie vitaminai po valgio gražins tau sveikatą, būk tikras.

4.

Mesto, į kurią mane nurideno, brolyčiai, nelabai panėšėjo į mano matytus kinus – nors vieną sieną dengė sidabraspalvis ekranas, o priešingoje žiojėjo keturkampės angos, matyt, projektoriams, ir kampuose buvo pristatinėta stereogarsiakalbių. Mat prie tos sienos, kur man iš dešinės, stovėjo ilgas pultas su begale mažyčių rodyklių, o tiesiai priešais ekraną, pačiame centre, – tarsi dantisto krėslas, prikaišiotas įvairaus ilgio laidų; man teko persikelti iš savojo krėslu į šį – vos, galima sakyti, peršliaužiau, antro sanitaro su baltu chalatu padedamas. Pastebėjau dar vieną ekraną priešingoje sienoje, žemiau angų projektoriams, – matinio, tarsi apšerkšnijusio, stiklo. Man pasivaideno net, kad anapus jo juda žmonių šešėliai, girdėti kosčiojimas – khe khe khe. Bet dėmesio į tai nekreipiau – labiausiai rūpėjo, ko man taip silpna; tikriausiai nuo tokio gausaus, kaloringo *pišč*a – juk buvau pratęs prie kalėjimo davinio, ir dar tie vitaminai, – tariau sau. „Taigi, – nutraukė mano apmąstymus pirmasis sanitaras, – dabar jus palieku. Spektaklis prasidės, kai tik atvyks daktaras Brodskis. Tikiuosi, jums patiks“. Tiesą sakant, brolyčiai, tą popietę nelabai norėjosi *vidy* filmus – tiesiog nuotaika ne ta. Kur kas mieliau būčiau nugrimzdęs į palaimingą *spiačka* savo lovoje – tyloje ir ramybėje, visiškai *odyn-oky*. Toks jaučiausi išglebęs.

Čia nei iš šio, nei iš to kitas *vek* baltu chalatu apjuosė man *golova* tokiu lyg diržu ir ėmė segti jį prie atkaltės, be per-

stojo niūniuodamas kažkokią *voniučy* mėšliną popdainušką. „Kam?“ – nustebau. Sekundei liovęsis niūniuot, jis paaiškino – esą kad *golova* nejudėtų ir stebeilytųsi į ekraną. „Betgi aš pats noriu matyt ekraną, – paprieštaravau. – Atkeliavau čia žiūrėti filmų, tai ir žiūrėsiu“. Tada kitas *vek* baltu chalatu (jie buvo trise, įskaitant *devočka*, sėdinčią prie pulto su rodyklėmis ir knibinėjančią mygtukus) smagiai nusijuokė:

– Ką gali žinot, drauguži, ką gali žinot. Patikėk mumis – taip bus geriau, – ir toliau segė mane prie krėslo atramų – pirma *ruki*, paskui *nogi*. Visa tai atrodė kiek *bezumny*, bet nesipriešinau – tegu daro sau ką nori. Jei po poros savaičių vėl būsiu laisvas kaip kiti *malčiki* – ką gi, per tą laiką esu pasiryžęs daug ką pakęsti, brolyčiai mano. Tik nepatiko, kad jie sugnybo mano kaktos odą tokiais lyg ir laikikliais, tempiančiais viršutinius vokus aukštyn ir neleidžiančiais sumerkt *glazy*, kad ir kaip stengtumeis. Bet aš tik mandagiai pakikenau ir sakau: „Matyt, kraupiai *chorošy* filmą ketinat man parodyt – šitaip stengiatės, kad jį pamatyčiau“. Jie irgi prajuko, o vienas atsakė:

– Kraupiai – kaip tik tas žodis, drauguži. Tikrai pakraupsi pamatęs, – ir uždėjo man ant *golova* tarsi šalną su begale nusidriekusių nuo jo laidų; dar prilipdė vieną tokį, sakyčiau, čiulptuką prie pilvo, o kitą – prie krūtinės, tiesiai virš motoriuo; nuo jų abiejų irgi driekėsi laidai. Pasigirdo atveriamų durų *šum*, ir aptarnaujantis personalas baltais chalatais pasitempė, net sustabarėjo – matyt, įėjo kažkoks labai svarbus *čelovek*. Tikriausiai daktaras Brodskis – *malenky* storas *vek* vešliais, labai garbiniuotais plaukais ir storais *očki* ant bulvės pavidalo nosies. Dar pastebėjau, kad jo kostiumas kraupiai *chorošy*, paskutinė mada, ir pajutau tokį nestiprų, specifinį tarsi operacinės kvapą. Drauge atėjo ir daktaras Brenomas,

kuris savo žaviąja šypsena tartum stengėsi įkvėpti man pasitikėjimo. „Ar viskas paruošta?“ – paklausė Brodskis dusulingu *gotos*. „Taip, taip, tvarka“, – pasigirdo įvairūs *golosy* iš toliau ir iš arčiau, po to – švelnus įjungtos aparatūros dūzgimas. Užgeso šviesos, ir jūsų ištikimasis metraštininkas bei draugas liko sėdėti bauginančioje tamsoje visiškai *odyn-oky* ir bejėgis – nei pajudėsi, nei *glazy* sumerkysi, nieko. Tada, brolyčiai mano, ir prasidėjo seansas – iš pradžių tokia, sakyčiau, kosminė muzika, bet labai arši, nedarni ir *gromky* – maniau, garsiakalbiai plyš. Pasirodė pirmieji vaizdai, be jokių titrų ar pavadinimo – tiesiog gatvė, tamsią *nočy* nutvieksta žibintų šviesos – tokia gali pasitaikyt bet kuriame mieste. Filmuota labai profesionaliai – jokio mirgėjimo ar taškų, kaip būna pornojuostose, privačiai rodomose kokioje nuošalioje gatvelėje. Muzika visą laiką labai *gromky* ir atseit grėsminga. Štai pasirodo senas *čelovek* – visai *stary*; jis kiūtina sau gatvę, ir staiga nežinia iš kur iššoka du *malčiki* su paskutinės šių laikų mados *platje* – kelnės vis dar siauros, bet kaklaraiščiai jau kitokie, tai nebe kaklaskarės; *malčiki* puola senį ir daro jam *tolčiod*. Dejonės ir riksmas labai aiškūs, tikroviški; girdžiu netgi, kaip krenkščia ir šnopuoja užpuolikai. Jie mikliai padaro iš *stary vek* žlėgtainį – bac bac bac sukapoja kumščiais, nuplėšia *platje* ir pabaigai batais suspardo jo *nagoy plot*, gulintį *griazny griovyje krovny* klane; tada abu *skory* dingsta. Paskutiniai kadrai – sumuštojo *golova* stambiu planu, pasruvusi nuostabiai raudonu *krovny*. Visuomet stebėdavausi, kodėl ekrane spalvos kur kas tikroviškesnės nei gyvenime?

Bet įdomiausia tai, kad žiūrėdamas filmą visą laiką jaučiausi nekaip, tarsi nesveikuočiau; šis jausmas pamažu stiprėjo, bet guodžiausi, kad gal skrandis niekaip nesuvirškina pernelyg sotaus *pišča*, o dar tie vitaminai. Bandžiau susikaup-

ti ir užsimiršti. Kaip tik prasidėjo naujas filmas – iškart po ano, be jokios pertraukos. Nuo pat pirmųjų kadru – jaunutė *devočka*, kuriai daro stumk–trauk iš pradžių vienas *malčik*, paskui kitas, dar kitas, dar vienas, ir dar, o ji nesiliauja *gromky gromky* šaukt per garsiakalbius, jaudinamai, tragiškai muzikai pritariant. Viskas tikroviška kaip gyvenime; bet jei pagalvoji, neįmanoma patikėti, kad *liudi* leistų išdarinėti su savimi tokius dalykus ir dar juos filmuoti. Be to, negalėjo neįsikišti ir tie, kurie visa tai filmavo – Valstybinė kino studija ar apskritai tie, atseit geriečiai. Peršasi išvada, visi tie kadrai kombinuoti ar sumontuoti, ar kaip šitai vadina; bet triukai genialūs – viskas kaip gyvenime. Tačiau samprotavimai negelbėjo – kai šeštas ar septintas *malčik*, atsainiai išsišiepęs, ėmėsi reikalo ir *devočka* užriko kaip *bezumny*, man rimtai pasidarė bloga. *Plot* ėmė varstyt diegliai, pykina, bet išsivemt negaliu ir apskritai jaučiuosi bjauriai – patys galite įsivaizduot, brolyčiai, surakintas krėsle taip, kad nė krust. Kai epizodas baigėsi, nugirdau Brodskio balsą nuo pulsto: „Reakcija siekia dvylika su puse? Daug, daug žadanti pradžia“.

Ir vėl prasidėjo naujas filmo *lomtik*. Šįkart rodė paprasčiausią *lico*, tiesiog išblyškusį žmogaus veidą. kažkas jį tvirtai laiko ir išdarinėja visokiausius siaubus. Mane pila prakaitas, *kiški* varsto skausmai, gerklė perdžiūvus, *golova* tvinksi bam bam bam, bet, regis, viskas praeitų, jei tik galėčiau nematyt to filmo. Beviltiškai mėginu užmerkt ar bent nusukt į šalį *glazy* – nieko neišeina; sakytum atsidūriau ekrano ugnies linijoje, ir vaizdai pliekia tiesiai į akis. Tenka matyti visa, kas daroma tam *lico*, klausytis kraują stingdančio jo *krič*. Žinau, kad tai negali vykti iš tikrųjų, bet nuo to žinojimo nė kiek nepalengvėja. Visą mano *plot* tąso traukuliai, tačiau išsivemt nepavyksta – belieka žiūrėt, kaip *britva* išpjauna aki,

paskui nurėžia skruostą, čiaukšt čiaukšt čiaukšt šoka po visą veidą, o į kameros objektyvą čiurkšteli raudonas *krovų*. Po to replėmis vienas po kito net ne raunami – laužiami dantys. Kraujo ir *krič* tiek, kad nebeįmanoma pakęsti. Ir dar girdžiu patenkintą Brodskio balsą: „Puiku, puiku, nuostabu“.

Kitas filmo *lomtik* – apie *stary* moteriškę, kurią jos pačios parduotuvėje spardo apstojus šutvė *gromky* kvatojančių *malčiki*; galiausiai jie sudaužo, sulaužo ką gali ir padega parduotuvę. Vargšė *stary ptica*, šaukdama ir aimanuodama, mėgina šliaužti iš ją supančios liepsnos, bet iš vietos pajudėti negali – mat *malčiki* sulaužė jai koją. Ugnis net kaukdama sūkuriais siaučia aplink, akimirksnį dar matai jos mėšlungio iškreiptą, maldaujantį *lico*, dingstantį liepsnos verpetuose, ir pasigirsta agoniškas, širdį veriantis *gromky krič* – kažin ar žmogaus *golos* apskritai gali klykti garsiau ir šiurpiaus. Matau, šįkart nebeištversiu:

– Man bloga, bloga! – šaukiu. – Maldauju, leiskit išsivemt! Atneškit indą, kad neprivemčiau ant grindų!

– Nesijaudink, tai tik tavo vaizduotė, – atsiliepė Brodskis. – Jaudintis visiškai nėra ko. Štai, pažiūrėk dar vieną, – matyt, jo žodžiuose slypėjo kažkoks pokštas, nes iš tamsos pasigirdo *smech*. Filmas dar bjauresnis, apie japonų kankinimus, ir, aišku, buvau priverstas jį *vidy*. Filmuota tikriausiai per 1939–1945 metų karą. Rodė, kaip kareivius vinimis kala prie medžių, kuria po jais laužus, pjauna kabolus, o vienam kardui nušnioja *golova*, ir kol ta rieda su dar gyvom *glazy* bei *rot*, kareivio *plot* leidžiasi bėgti, o iš kaklo fontanu čiurškia *krovų*; galiausiai *plot* krinta žemėn, o šią sceną lydi garsus *smech* – japonai žvengia visa gerkle. Skausmai visiškai nebepakenčiami – pilve, *golova*, dar troškulys, ir, regis, visa ta kančia liejasi į mane iš ekrano.

– Sustabdykit juosta! – šaukiu. – Maldauju, nustokit! Nebegaliu daugiau!

– Nustoti? – išgirstu daktaro Brodskio *golos*. – Nustoti, sakai? Ką tu, juk mes dar ir nepradėjom kaip reikiant! – ir visi plyšta juokais.

5.

Net pasakot nesinori, brolyčiai, kokius dar siaubus mane vertė *vidy* tą dieną. Matyt, abiejų daktarų, Brodskio ir Brenomo, ir apskritai visų tų baltų chalātų – nepamirškite, tarp jų buvo ir *devočka*, kuri prie pulsto knibinėjo mygtukus ir stebėjo rodykles, – taigi kiekvieno jų smegenyse, ko gero, buvo daugiau *griaz* ir mėšlo nei galvoje bjauriausio iš Vako *prestupniki*. Nemanau, kad idėja sukurti panašų filmą apskritai gali ateiti į *golova* žmogui, o juk jie dar vertė mane juos *vidy*, prisegę prie krėslo plačiai išplėstom *glazy*. Nieko negalėjau padaryti, tik *gromky* rėkt, kad išjungtų, išjungtų, ir mano riksmas kiek slopino *draka* ir viso kito smurto triukšmus bei lydinčią juos muziką. Galite įsivaizduoti, kaip neapsakomai man palengvėjo, kai baigėsi paskutinis filmas, ir Brodskis – žiovaudamas tarsi būtų ilgai nuobodžiavęs – tarė: „Manyčiau, pirmajai dienai pakaks, ar ne, Brenomai?“ Ir štai vėl pasijuntu sėdįs didžiulėje ryškiai nušviestoje salėje, tik *golova* kala tarsi *bolšoy* galinga skausmo gaminimo mašina, *rot* perši nuo sausumo ir tokio tarsi mėšlo skonio, ir neapleidžia jausmas, kad tuoj tuoj išvemsiu visa, ką esu suvalgęs nuo tada, kai mane tik nujunkė nuo *grudy*, brolyčiai mano. „Gerai, – sako tas Brodskis, – galite vežt jį atgal į lovą“. Dar išsišiepė per visą pilvą, patapšnojo man per *plečo*, pagyrė:

„Labai gerai. Daug vilčių teikianti pradžia“, ir striukom savo kojukėm iškrypavo lauk, o daktaras Brenomas iš paskos; bet Brenomas žvilgtelėjo į mane su tokia draugiška, užjaučiama šypsena, tarsi nieko bendra neturėtų su visu tuo *vešč*, tarsi ir jį būtų prievarta įtraukę, kaip mane.

Na, išlaisvino jie mano *plot* iš krėslo, paleido antakių odą, kad galėčiau vėl mirksėt *glazy*, ir aš sumerkiau jas, o broliai mano, bet skausmas ir dundesys *golova* nesumažėjo. Mane perkėlė į krėslą su ratukais ir parvežė namo į *malenky* buduarą. Sanitaras, kuris rideno mane, visą kelią niūniavo pašvinkusią popdainušką, tad urgztelėjau: „Užsičiaupk, o mulki“, bet jis tik nusišiepė: „Nekreipk dėmesio, drauguži“, ir užtraukė dar garsiau. Paguldytas į lovą jaučiausi toks *bolnoy*, kad negalėjau užmigti, bet praėjus kuriam laikui pamaniau – lyg ir turėtų netrukus atsirasti toks jausmas, kad jau tuoj tuoj savijauta kiek pasitaisys. Taip ir buvo – kai atnešė *chorošy* karštos *čaj* su galybe *moloko* ir *sachar*, puoliau *pit* ir pajutau, kad kraupysis košmaras grimzta į užmarštį. Tuo metu pasirodė daktaras Brenomas – kaip visada mielas ir šypsantis:

– Mano apskaičiavimais, jau turėjot pasijusti gerai. Teisingai?

– Bet, pone... – kiek įtariai nutėšiau aš. Nelabai sekėsi *pony-mat*, kur jis lenkia šnekėdamas apie apskaičiavimus – mano galva, *bolnoy* ar gera savijauta yra labai subjektyvus, asmeninis *vešč*, nieko bendra neturintis su apskaičiavimais. Jis prisėdo ant lovos krašto taip maloniai, draugiškai šnekėdamas:

– Daktaras Brodskis labai jums patenkintas. Jūsų reakcija itin pozityvi. Rytoj, beje, seansai bus du – ryte ir po pietų. Įsivaizduoju, kad į vakarą pasijusit kiek prasčiau. Bet mes privalome elgtis griežtai – juk jus reikia išgydyti.

– Turite omeny, kad man teks išsėdėti..? Žiūrėti ištisus..?
Na ne, nė už ką, – nuširpau aš. – Šitoks siaubas!

– Žinoma, siaubas, – nusišypsojo Brenomas. – Smurtas – pasibaisėtinas reiškinys. Kaip tik šito jūs dabar ir mokotės. Mokosi visas jūsų organizmas.

– Žinote, aš niekaip negaliu suprasti, nuo ko mane pykina. Anksčiau niekada taip nebūdavo; būdavo kaip tik atvirksčiai. Turiu omeny, ar pats daryčiau ką nors tokio, ar stebėčiau kitus darant – jausdavausi tikrai *chorošou*. Niekaip negaliu suprast kas, kodėl ir kaip...

– Gyvenimas – nuostabus dalykas, – daktaras Brenomas prabilo tokiu *golos*, tarsi pamokslą skaitytų. – Kas pajėgs iki galo perprasti gyvybės fenomeną, visas žmogaus organizmo sandaros ir panašias paslaptis? Bet daktaras Brodskis – nepaprastų, retų sugebėjimų žmogus. Tai, kas dabar su jumis vyksta jo dėka, – visiškai normalus reiškinys. Šitaip turėtų reaguoti kiekvienas sveikas žmogus, stebintis destruktiviojo prado, blogio galios apraiškas. Jūsų psichika grįžta į normalią būklę, jūs sveikstate.

– Bet aš visai to nenoriu ir nesuprantu. Žinau viena – tai, ką jūs darote, verčia mane pasijusti visišku ligoniu.

– Argi dabar jūs jaučiatės ligonis? – draugiška šypsena nenyko nuo jo veido. – Ilsitės sau, gurkšnojate arbatą, ramiai šnekučiuojatės su draugu – iš kur galėtų rasti prasta savijauta?

Paklausiau jo – pamėginau savyje aptikti skausmo ar nesveikatos požymių, bet iš tiesų, brolyčiai, nebeskaudėjo nei *golova*, nei *plot*, jaučiausi visai *chorošou*, net apetitas pakilo.

– Nieko nesuprantu. Bet kažką jūs man darote, nuo ko pasijuntu blogai, – net kaktą suraukiau – taip stengiausi išspręst tą mįslę.

– Šiandien jūs pasijutote prastai todėl, kad sveikstate. Sveiko žmogaus reakcija į neapykantą – baimė ir pasišlykštėjimo jausmas. Priežastis vienintelė – jūs sveikstate. Ryt šiuo metu būsite dar sveikesnis, – ir išėjo patapšnojęs man per *noga*, o aš toliau laužiau *golova*. Man atrodė, kad čia be kokio triuko neapsieita – gal tie laidai bei kiti *veščy*, pritvirtinti man prie *plot*, ir verčia blogai jaustis. Pamėginau įsivaizduoti, kas būtų, jei ryt nesileisčiau segamas prie krėslo ir ne juokais sukelčiau *draka* – juk ir aš turiu savo teises galų gale, – bet įėjo dar vienas *čelovek*, krūva visokių popierėlių nešinas. Jis pasivadino reabilitacijos inspektoriumi; pats buvo ganėtinai *stary* ir maloniai šypsojosi.

– Kur vyksite iš čia, kai jus paleis? – paklausė jis.

Atvirai sakant, apie tai nė karto rimtai nesusimąsčiau ir tik dabar išties suvokiau, kad jau greit būsiu laisvas kaip paukštis – būsiu, žinoma, jei tik nepradėsiu aikštytis, kelti *krič* ir *draka*; na, ką gi, gal ir teks paklust jų žaidimo taisyklėms.

– Na, žinoma, keliausiu į namučius, – sakau. – Atgal pas savo tė ir em.

– Jūsų ką? – matyt, *nadsaty* šnekos jis nesuprato visiškai.

– Na, pas savo tėvelius, į mieląją senąją daugiabutę dėžę.

– Supratau, – suvirškino jis. – O kada jie jus paskutinįsyk lankė?

– Gal prieš kokį mėnesį. Pasimatymai kuriam laikui uždrausti, nes vienam *prestupnik* jo *ptica* nežinia kaip įsigudrino perduot siuntą narkotikų. Kiaulystė, ir tiek – dabar ir nekalti žmonės kenčia. Taigi jau beveik mėnuo, kai jų nemačiau.

– Aišku, – pakartotojo *vek*. – O tėvams ar pranešėt apie kalinimo sąlygų pakeitimą ir artėjantį išlaisvinimą? – Ak, kokių neapsakomai mielu širdžiai *zvuk* nuaidėjo tas *slovo* – išlaisvinimas.

– Ne, – atsakiau. – Bet tebūnie jiems tai siurprizas. Įsivaizduokit – nei iš šio, nei iš to įžengiu pro duris ir sakau: „Štai ir aš, vėl laisvas“. Kraupiai *chorošou*, argi ne?

– Gerai, – sutiko reabilitacijos inspektorius, – tegu bus taip. Svarbu, kad turėtumėt kur gyventi. Lieka dar vienas klausimas – darbas, – ir parodė man ilgiausią sąrašą *mesto*, kur galėčiau įsidarbinti, bet man dingtelėjo, kad darbas nepabėgs. Pirma paatostogausiu. Vos išėjęs gal padarysiu kokią *kraža* ir prisikimšiu *karmany* šlamu. Aišku, veikti reikės labai atsargiai, visiškai *odyn-oky* – vadinamaisiais *drugi* jau nebepasitikiu. Žodžiu, pasakiau jam, kad dabar šį *vopros* galima atidėt ir grįžti prie jo vėliau. „Gerai, gerai“, – nesispyrijo inspektorius ir jau susiruošė eit, bet čia išaiškėjo, kad jis, ko gero, trenktas. Mat stabtelėjo, sukikeno ir paklausė: „Ar nenorėtum atsisveikinimui užvažiuot man į snukį?“

– Ką? – neabejojau, kad man tik pasigirdo.

– Ar į slyvą, sakau, – jis vėl sukikeno, – nenorėtum man užvožt atsisveikinimui?

– O kam? – mašliai suraukiau kaktą – na ir galvosūkį uždavė.

– O šiaip sau, tiesiog noriu pažiūrėt, kaip sekasi sveikti, – ir prikišo artyn *lico* su riebia šypsena. Sugniauziau kumštį ir šveičiau, bet jis netikėtai *skory* atšoko vis dar išsišiepęs ir mano *ruka* tik perskrodė orą. *Vek* išėjo, plyšdamas juokais, o man kaktoje net raukšlės susimetė – yra dėl ko palaužyt *golova*. Ir staiga, brolyčiai, pajutau, kad mane vėl pykina – smarkiai, visai kaip dieną. Pykino neilgai, maždaug porą *minuty*, ir *stary* šleikštulio nė pėdsako neliko – kai atnešė vakarienę, su apetitu puoliau taršyt keptą viščiuką. Bet iš *golova* vis nėjo tas *stary* *čelovek*, prašęsis *tolčio* į *lico* – ar ne keista? Ir keista, kad nei iš šio, nei iš to man vėl pasidarė bloga.

Bet dar keistesni veščy prasidėjo užmigus, o broliai mano. Prisisapnavo tikras košmaras – kaip ir galima buvo tikėtis, vienas iš dieną matyto filmo epizodų. Galų gale košmarai ar apskritai sapnai juk ir yra lyg filmai, sukami galvoje – skirtumas tik toks, kad pats gali atsidurti sapne ir tapti jo dalyviu. Būtent tai man ir nutiko. Prisisapnavo epizodas, matytas jau į dienos seanso pabaigą, ultrasmurto scenelė su kvatojančiais *malčiki* ir jaunuote *ptica* – ji *kričat* iš visų jėgų, plūste plūsta raudonas raudonas *krovy*, *platje razryv* į skutus. Tik dabar tarsi dalyvauju ir aš – išsipustęs pagal paskutinę *nadsaty* madą, kvatoju garsiau už kitus, ir visa gauja klauso manęs kaip vado. Pačiame *draka* bei *tolčio* įkarštyje mane staiga lyg paralyžiuoja, klaikiai supykina, o *malčiki* ima *gromky* kvatot ir šaipytis. Tenka susigrumt su jais, ir štai tarsi iriuosi per savo paties *krovy* – o jo marios, stengdamasis išsiveržt iš to košmaro, ir galiausiai nubundu lovoje savo kambary. Vos nevemiu, tad drebančiom *nogi* kylu iš lovos ir einu prie durų – tualetas koridoriaus gale. Tik žiū, brolyčiai, – ogi durys užrakintos. Pasisuku ir pirmą *raz* pastebiu, kad ir langai su grotomis. Traukiu iš spintelės šalia lovos tokį sakytum naktipuodį ir jau aiškiai suprantu, kad niekur iš čia nepaspruksiu. Blogiausia, kad nepaspruksiu net į sapnų karalystę – bijau savo paties *golova*, gimdančios tokius košmarus. Pykinimas praėjo greitai, bet *strach* dar kurį laiką kamuoja – nedrįstu grįžt į lovą ir užmigt. Galiausiai viskas kažkaip susitvarkė – užmigau kaip užmuštas ir daugiau nieko nebesapnavau.

6.

– Liaukitės! Baikit! Nustokit! – rėkiu kaip užsuktas. – Išjunkit, išgamos jūs *griazny*, nebegaliu daugiau! – Tai jau antroji kankinimų diena, o broliai mano. Ilgai iš kailio nėrausi, šokdamas pagal jų dūdele: šypsojaisi, kol jie veržė mane prie krėslo – *ruki*, *nogi* ir visą *plot*, kiaurą rytą ir popietę išsėdėjau kaip *chorošy malčik* – nė krust, plačiai išplėstom *glazy* stebeilydamasis į nuožmiausio ultrasmurto scenas ekrane. Tai, ką jie dabar verčia mane žiūrėti, ne taip jau baisu, anksčiau kažin ar išvis ką bloga būčiau įžvelgęs: viso labo trejetas ketvertas *malčiki* daro *kraža* parduotuvėje, kemša šlamus į *karmany* ir lyg tarp kitko paišdykauja su šeimininke, *stary* žviegiančia *ptica*, atsainiai daro jai *tolčio*k – tik raudoną raudoną *krovny* paleidžia, ir tiek. Bet savijauta klaiki: *golova* tvinksi ir kala, *kiški* virsta lauk, gerklėje tarsi sauso smėlio pripilta – viskas dar blogiau nei vakar. „Baikit, pakaks, tai nežmoniška, iškrypėliai jūs *voniučy!*“ – šaukiu ir bandau veržtis iš krėslo, bet pastangos beprasmiškos – aš tarsi priaugęs prie jo.

– Aukštas lygis, – džiūgauja daktaras Brodskis, – tu tikras šaunuolis. Na, dar kartelį ir baigiam.

Jie suka *stary* juostą apie tą 1939–1945 metų karą – aiškiai filmuota vokiečių, viskas mirga ir trūkinėja. Pirmieji vaizdai – vokiečių herbai su arais, nacių vėliavos su tokiu laužtu kryžium, kurį kiekvienas *malčik* mokykloje yra piešęs; toliau – *nadmenny* vokiečių karininkai, išdidžiai vaikštantys subombarduotų miestų gatvėmis – aplink vien griuvėsiai, duobės ir dulkės. Kadrai tarsi leidžia pasigrožėti egzekucijomis – sustatyti prie sienų *liudi*, karininkai duoda komandą, grioviuose lieka išdrikę kraupūs *nagoy* kūnai – iš žmonių belikę plonos lyg šakaliai baltos *nogi* ir tokie lyg

narvai, sukalti iš plikų šonkaulių. Po to – *liudi*, kuriuos kažkur tempia ir visą laiką daro *tolčio*k, o jie rėkia – rėkia be garso, brolyčiai mano, nes vienintelis garsas – muzika, sklindanti iš įrašo. Matyt, skausmai ir pykinimas sutrukdė man iš karto pastebėti, kokią muziką panaudojo tam dabar jau gergždžiančiam, cypiančiam įrašui – pasirodo, Liudvigo van Penktosios simfonijos paskutinę dalį. Tai buvo paskutinis lašas. „Sustabdykit! – surikau kaip *bezumny*. – Išjunkit, jūs *griazny*, grasūs iškrypėliai! Tai nuodėmė, štai kas, pikčiausia, neatperkama nuodėmė, *svoločy* jūs!“ Jie nesustabdė juostos iškart, mat buvo likusi tik minutė kita – dar keli kadrai su mušamais *liudi* ir upeliais *krovny*, kelios baudžiamojo būrio salvės, galiausiai nacių vėliava ir PABAIGA. Tačiau kai įsijungė šviesos, abu daktarai – Brodskis ir Brenomas – jau stovėjo priešais mane.

– Nagi, ką ten šnekėjai apie nuodėmę, a? – paklausė Brodskis.

– Na, – vos apverčiau liežuvį – šitaip pykino. – Na, kad naudojate Liudvigą van tokiems tikslams. Jis niekam nieko bloga nepadarė. Beethovenas tiesiog kūrė muziką, ir tiek, – čia mane rimtai susuko, ir jiems teko atnešti indą, tokį – inksto pavidalo.

– Hmm, muzika, – mašliai ištarė Brodskis. – Pasirodo, tu mėgsti muziką. Aš jos visiškai neišmanau. Žinau tik viena – ją galima panaudoti emocijoms stimuliuoti. Taigi taigi. O jūs ką apie tai manote, a, Brenomai?

– Kažin ar galėsime kuo padėti, – atsiliepė Brenomas. – Kiekvienas žmogus žudo tai, ką pats myli – taip sakė vienas poetas, atsidūręs kalėjime. Atrodo, mums taip ir nepavyko išvengti bausmės elemento. Kalėjimo viršininkas turėtų būti patenkintas.

– Duokit gerti, – sudejavau, – dėl *Bog* meilės.

– Atriškite jį, – liepė daktaras Brodskis, – ir atneškite grafiną ledinio vandens.

Pavaldiniai kibo į darbą, ir netrukus aš jau gėriau *voda* – litrą po litro. Dangiškas malonumas, broliai mano. Brodskis tuo tarpu tęsė:

– Pats atrodei pakankamai inteligentiškas jaunuolis, apdovanotas, beje, ir neprastu skoniu. Nagi pagalvok. Neseniai tau užkliuvo tas prievartos epizodas, tiesa? Pameni – smurtas ir vagystė; vagystė, beje, irgi yra vienas iš prievartos aspektų. – Tylėjau kaip vandens į burną prisisėmęs, brolyčiai, – pykino jau mažiau, bet atsigauti vis dar negalėjau. Diena buvo baisi. – Taigi pagalvok, – tęsė Brodskis, – kas čia su tavimi vyksta? Sakyk, ką mes tau darome, kaip manai?

– Jūs mane sargdinate. Žiūrėdamas tuos jūsų pašvinkusius iškrypėlių filmus, tampa visiškas ligonis. Vis dėlto manau, kad subloguoju ne nuo pačių filmų, – nors puikiai suprantu, kad pasibaigus filmui savijauta pasitaisys.

– Teisingai, – atsiliepė daktaras Brodskis. – Tai asociacinis metodas – seniausias auklėjimo metodas pasaulyje. Bet kas vis dėlto tave verčia bloguoti?

– Tie *griazny* iškrypėliški *veščy*, kur eina man į *golova* ir *plot* – štai kas.

– Savotiška, – šyptelėjo Brodskis, – tarsi aborigenų genties šneka. Gal žinote ką apie šio dialekto kilmę, Brenomai?

– Na, kai kur – senas kaip pasaulis rimavimo metodas, kurį vartoja ir vaikai, – Brenomas, beje, nebeatrodė toks jau draugas kaip paprastai. – Gal kas iš čigonų žodyno. Bet dauguma šaknų – slaviškos kilmės. Tai jų propagandos padariniai – sąmonės infiltravimas.

– Gerai, gerai, – kiek nekantriai tarė Brodskis – matyt, tas klausimas menkai jį domino. – Žinok, – vėl pasisuko jis

į mane, – tai ne laidai. Tavo pojūčiai kyla ne dėl prijungtos aparatūros. Aparatai tik fiksuoja ir matuoja tavo reakciją. Taigi kokia tikroji priežastis?

Še tai tau, koks aš vis dėlto *bezumny šut* – kaip iškart nesupratau, kad viskuo kaltos injekcijos į *ruka*.

– Aha! – klyktelėjau. – Aha, dabar aš *pony-mat!* Mėšlina, *voniučy* apgaulė! Tikra išdavystė, iškrypėliai jūs. Bet daugiau tas jums nebepavyks!

– Labai džiaugiuosi, kad galiausiai išsakei savo protestą, – Brodskis liko ramus. – Dabar nebus jokių nesusi-pratimų. Tas Liudviko preparatas gali patekti į organizmą įvairiausiais būdais – pavyzdžiui, galime duoti jį su maistu. Tačiau poodinės injekcijos geriausia. Prašau tavęs, nesipriešink joms. Priešintis nėra prasmės – geriau dėl to nebus.

– *Svoločy* jūs, – kažkodėl šniurkščiojau šnekėdamas, – aš jau susitaikiau su ultrasmurtu ir visu tuo mėšlu. Bala nematė, rodykit kiek tinkami. Bet nedora šitaip elgtis su muzika. Nedora daryti taip, kad mane pykintų kaskart, kai *slušy* mieląjį Liudviką van, Dž.F.Hendelį ar kitus. Tokios piktadarystės niekada jums neatleisiu, iškrypusių išgamų gauja!

Abu kuriam laikui susimąstė, galiausiai Brodskis prašneko:

– Diferencijuoti visada nelengva. Pasaulis vienas, gyvenimas vienas. Net pačiuose saldžiausiuose, nekalčiausiuose džiaugsmuose slypi dalelė prievartos – ar imtume kaip pavyzdį meilės aktą, ar tą pačią muziką. Negali vien dėl to praleist savo šanso, vyruti, juolab kad rinkaisi pats, niekieno neverčiamas.

Ne visus tuos *slovy* supratau, bet tiek jau to – geriau pagudrausiu, pakeisiu taktiką ir toną:

– Galų gale ir reikalo nebėra tęsti procedūras, pone. Jūs jau įrodėte man, kad *draka*, žudynės ir visas tas smurtas – tai blo-

gis, baisus, nepakenčiamas blogis. Aš tikrai pasimokiau, ponai. Man atsivėrė akys ir matau tai, kam buvau aklas anksčiau. Aš pasveikau, garbė Dievui, – ir pamaldžiai užverčiau *glazy* į lubas. Bet abu daktarai tik liūdnei palingavo *golovy*, o Brodskis tarė:

– Na ne, dar nepasveikai. Prieš akis dar daug darbo. Tik tada, kai tavo organizmas staigiai ir smarkiai reaguos į smurtą – kaip į gyvatę, sakykim, be mūsų pagalbos, be jokių medikamentų, tik tada...

– Bet ponai, ponai, – nutraukiau jį, – aš juk aiškiai matau, kad smurtas yra blogis! Blogis, nes jis nukreiptas prieš visuomenę, nes kiekvienas *vek* šioje žemėje turi teisę gyventi ir būti laimingas – nemušamas, nespardomas ir nebadomas peiliu. Aš daug išmokau, tikrai daug, patikėkite! – Brodskiui mano žodžiai sukėlė tik *smech* – garsų ir ilgą, net visi balti jo *zuby* sublyksėjo.

– Racionaliojo amžiaus erezija, – galiausiai ištarė jis tokius ar panašius *slovy*, – matau, kas yra gera, ir tam pritariu, bet darau tai, kas bloga. Na ne, berniuk mano, šiuos rūpesčius palik mums. Ir nenusimink – viskas greit baigsis. Mažiau kaip po dviejų savaitių atsidursi laisvėje, – ir patapšnojo man per *plečo*.

Mažiau kaip po dviejų savaitių. O brolyčiai, draugai mano, tos dvi savaitės tęsėsi ilgai kaip amžinybė – tarsi nuo pasaulio pradžios iki pat pabaigos. Palyginti su jomis, keturiolika metų Vake – netgi be amnestijos – būtų pralėkė kaip akies mirksnis. Kiekvieną dieną ta pati kankynė. Kartą, kai pasirodė *devočka* su savo adata (buvo ketvirta diena po mūsų *razgovor* su Brodskiu ir Brenomu), aš paprieštaravau: „Na ne, nieko neišeis“, ir *tolčio*k išmušiau jai iš *ruka* švirkštą; dzinnn – nukrito tas ant grindų. Tiesiog norėjau *vidy*, ką jie darys. Na ir pamačiau – su-bėgo ketvertas penketas *bolšoy* šunsnukių baltais chalatais,

*tolčio*k surietė mane ir prispaudė prie lovą, savo išsiviepusiais *roty* alsuodami tiesiai į *lico*, o ta *ptica* seselė, tarusi: „Ak, tu bjaurus velniūkšti“, – atsivėdėjus bedė kitą švirksštą ir žiauriai, skaudžiai, vienu stūmiu suvarė į *ruka* visą birzgalą. Ir vėl mane bejėgį nurideno į tą pragaro kiną.

Rodydavo kiekvieną dieną vis tą patį, brolyčiai, – *tolčio*ki, spyriai, raudonas raudonas *krovy*, srūvantis iš *plot* ir *licy*, trykštantis ant kameros linzių. Pagrindiniai veikėjai – arba išsišiepę per visą pilvą *malčiki* paskutinės *nadsaty* mados drabužiais, arba kikenantys japonų budeliai, arba sužvėrėję nacių baudėjai kaustytais batais. Ir kiekvieną dieną nepakeliami skausmai, nuo kurių man vis stiprėjo noras mirti – gerklėje kaip žarijų pripilta, *kiški* tuoj tuoj išvirs lauk, *golova* ir *zuby* tarsi į gabalus eižėja. Galiausiai kurį rytą išbandžiau paskutinę priemonę – bam bam bam ėmiau *tolčio*k *golova* į sieną, tikėdamasis prasiskelti ją ir prarast sąmonę, bet viskas baigėsi šleikštuliu – mat supratau, kad šis smurtas niekuo ne geresnis už tą filmuose, ir vėl netekau jėgų; tada man suvarė injekciją ir nurideno į salę, kaip visada.

Galiamusiai išaušo rytas, kai atsikėlęs, prarijęs patiektą pusryčiams kiaušinienę su skrebučiais ir džemu ir išgėręs *čaša* karštutėlės *čai* su pienu, pajutau, kad atomazga arti. „Nebegali ilgiau taip tęstis. Matyt, jau finišas. Šitiek iškentėjus, daugiau kentėt nebeįmanoma“, – galvojau sau, brolyčiai, laukdamas tos *ptica* seselės su švirksštu, bet niekaip nesulaukiau. Vietoj jos pasirodė anas pirmasis sanitaras baltu chalatu:

– Šiandien, drauguži, galėsi eiti pats.

– Eiti? Kur?

– Kur visada. Taip taip, nespoksok kaip trenktas. Gali pats eit žiūrėti filmų – aišku, mano lydimas. Kėdėje ridenti tavęs nebereikės.

– O kaip su klaikioja rytine injekcija? – naujiena mane smarkiai nustebino, brolyčiai mano, – juk patys neseniai šnekėjo, kaip jiems rūpi pripumpuoti mane Liudviko preparato. – Ar jau nebeleis tos choleros trauktinės į mano vargšę sopulingąją *ruka*?

– Viskas baigta, – linksmai išsiviepe *vek*. – Nuo dabar ir per amžių amžius, amen. Viskas tavo rankose, vyruti. Galėsi pats viską daryt – vaikščiot į kunstkamerą ir taip toliau, tik, žinoma, prisegt tave reikės, kad geriau matytum. Na, eime, mažasis tigre. – Taigi man teko užsimest chalata, įsispiet į *tufli* ir keliaut su juo koridorium į tą filmų *mesto*.

Šįkart, brolyčiai, teko gerokai ne tik fiziškai pasikamuot, bet ir *golova* palaužyt. Viskas tarsi ėjo savo vaga – iš pradžių serija *tolčiook*, vienas po kito *veki* suskaldytom *golovy*, sumaitotos *pticy*, pasruvusios *krovvy* ir meldžiančios pasigailėti, – žodžiu, individualus, personalinis smurtas. Paskui – koncentracijos stovyklos, žydai, pilkos dulkinos užkariautų miestų gatvės, tankai ir uniformos, uraganinės ugnies pakirsti *veki* – masinis to paties smurto aspektas. Bet dabar dėl tos kankynės – pykinimo, troškinimo, skausmų visame *plot* – nebegalėjau kaltinti nieko kito, išskyrus tai, kas dėjosi prieš akis; beje, gnybtai vis dar laikė jas plačiai atmerktas, ir diržai tebejuosė mano *nogi* ir *plot*, bet prie *golova* ir pilvo šįkart laidų nejungė. Tad kas, jei ne filmai, galėjo kelti kančias? Nebent – na, žinoma, o broliai mano, kitaip ir būti negali, kaip aš iškart nesusiprotėjau – tas Liudviko *vešč* tikriausiai bus tarsi vakcina, kuri jau cirkuliuoja mano *krovvy* ir kels šleikštulį, kada tik išvysiu prievartą – dabar ir per amžių amžius, amen. Apsiblioviau net kvadratine *rot* – ūūhuhūūū, ir ašaros sidabriniais tarsi gyvais dangaus rasos lašeliais užliejo tai, ką mane vertė *vidy*. Bet šunsnukiai sanitarai *skory*

sušoko jų šluostyt savo *taštuki*, dar šaipydamiesi: „Ojojoi, berniukas verksniukas, žiūrėk tik kelnyčių neprišlapink“. Ir vėl ekranas išsigiedrijo – o jame vokiečiai kaip tik grūdo į kameras žydus ašarotais, maldaujančiais veidais; ten jų visų – *veki, ženy, malčiki, devočki* – laukė mirtis nuo dujų. Ūūhuhūū – vėl apsižliumbiau ir vėl jie *skory skory* sušoko šluostyt ašarų – kad tik, gink *Bog*, nepražiopsočiau kokio vaizdo, kokios detalės. Baisi, košmariška buvo diena, o broliai mano ir vieninteliai draugai.

Tą *nočy*, po vakarienės – riebios avienos troškinys, vaisių pyragas, ledai – kamavausi vienišas lovoje, kol galiausiai nusprendžiau: „Šiaip ar taip, manęs laukia pragaras. Vienintelis šansas – jei ištrūkčiau dabar pat, gal dar nebūtų per vėlu“. Bet kaip – juk ginklo neturėjau jokio. Net *britva* neleido laikyti – kas antrą rytą anksti, dar prieš pusryčius, ateidavo storas nuplikęs barzdaskutys, o su juo porėlė tų *svoločy* sanitarų, kurie žiūrėdavo, kad būčiau geras, klusnus *malčik*. Nagus reguliariai kirpdavo – labai trumpai ir dar dildele šlifuodavo, kad negalėčiau draskytis. Ir apskritai tos jų procedūros nustekeno mane taip, kad iš senojo Alekso, brolyčiai, liko vien šešėlis – tik reakcija liko *skory* kaip buvusi. Ką gi – rituosi iš lovos, einu prie užrakintų durų ir imu iš peties daužyt jas kumščiais, visu *golos* rėkaudamas: „O, gelbėkite, padėkite! Aš sergu, mirštu! Daktarą, greičiau kvieskit daktarą! Maldauju, paskubėkit, nes bus vėlu. Mirštu, padėkite!“ Bet niekas neatsiliepė – visai prarėčiau *gorlo*, kol išgirdau *nogi* šlepsėjimą koridoriuje ir niurzgų pažįstamą *golos* – to sanitaro, kur nešdavo man *pišča* ir lydėdavo į kankinimų kambarį.

– Na, ko tau? Kas atsitiko? – nepatenkintas bambėjo jis. – Kokią eibę šįkart sugalvojai?

– Oi, mirštu! – sudejavau. – Šoną tarsi peiliais varsto. Tikriausiai apendicitas. Oooojoi!

– Apendišūdas, – burbtelėjo *vek*, bet – o džiaugsme! – išgirdau, kaip taiko raktą į spyną. – Žiūrėk man, vyruti, jei kvailioji, tai pasikviesiu draugus, ir daužysim spardysim tave visą naktį! – su tais žodžiais jis atveria duris, ir dvelkteli gūsis, sakytum, gaivaus pažadėtosis laisvės oro. Slepiuosi už durų sąvaros ir koridoriaus šviesoje matau, kaip jis suglumęs ieško manęs akimis. Užsimoju abiem kumščiais – jau kirsiu iš peties į sprandą, mintyse išvystu, kaip jis tyso dejuodamas ar be sąmonės, ir čia – kaip mane gyvą matote – vos spėja plūstelt džiuagesys, kai tuo pačiu metu ir tas šleikštulys banga sukyla *kiški*, lydimas kraupios, sakytum, mirties baimės. Inkšdamas ir stenėdamas vos nusvyruoju iki lovos, ir *vek* – šįkart ne baltu, o naktiniu chalatu – puikiai supranta, ką buvau užmanęs:

– Ką gi, dar viena pamoka, tiesa? Kaip sakoma, gyveni žmogus ir mokaisi. Nagi eikš, drauguži, kelkis iš lovos ir vožk man. Taip taip, prašau tavęs, maldauju. Viską atiduočiau už gerą smūgį į žiauną, dievaži. – Bet aš nieko negalėjau padaryti, brolyčiai, tik bejėgiškai kūkčiojau lovoje – ūūhuhūū. – Šiukšlė, – išspjovė jis, – mėšlas. – Suėmė už pižamos apykaklės ir kilstelėjo; aš nesipriešinau – toks buvau nusilpęs ir išglebęs. Atsivėdėjo dešine *ruka* ir dėjo gerą *tolčio*k tiesiai į *lico*. – Už tai, – paaiškino, – kad pakėlei mane iš lovos, snargliau. – Ir dar *ruki* nusivalė viena į kitą išeidamas. Trekšt trekšt – pasisuko raktas spynoje.

O aš, broliai mano, pasistengiau kuo greičiau užmigt – kad pasprukčiau nuo šlykštaus, idiotiško jausmo, esą gauti į *morda* kur kas geriau nei duoti. Jei tas *vek* būtų dar kurį laiką užtrukęs, ko gero, būčiau atsukęs ir kitą skruostą.

Savo ausimis negalėjau patikėt, brolyčiai. Man visą laiką atrodė, kad toje *voniučy mesto* praleidau jau visą amžinybę, o dar tokia pat amžinybė – prieš akis. Bet jie visada šnekėjo apie dvi savaites ir šiandien pasakė, kad jos jau praėjo.

– Ryt, drauguži, keliausi lauk, į laisvę, – ir dar nykščiu parodė kur. O tas sanitaras, kuris padarė man *tolčio*k ir po to nešiojo padėklus su *pišča* bei lydėdavo į kasdienius kankinimus, pridūrė: – Bet tavęs laukia dar viena sunki diena. Tarsi baigiamasis egzaminas. – Ir suktai šyptelėjo.

Tikėjau, kad šįryt, kaip paprastai, teks *itty* į kino *mesto* su *pižama*, *tufli* ir chalatu. Nieko panašaus. Jie gražino visas mano regalijas – nakties kostiumą, spardymo batus, marškinius ir *nižny veščy* – viskas išskalbta, išlyginta, nublizginta. Gražino net manąją galvažudę *britva*, senais gerais laikais taip gerai tarnavusią pjautynėse ir *draki*. Rengiausi ir raukiau kaktą – kiek įtartina visa tai atrodė, bet sanitaras tik šiepėsi ir nieko nesakė, o broliai mano.

Mane gana maloniai palydėjo į tą pačią *mesto*, bet ji buvo pasikeitusi. Ekranas užtrauktas užuolaidom, o matinis stiklas po projektorių angomis dabar buvo gal pakeltas, o gal nustumtas į šalis kaip langinės. Anapus jo, kur anksčiau girdėjosi tik khe khe khe kosčiojimas ar šmėžuodavo *liudi* šešėliai, dabar sėdėjo publika – visa auditorija; buvo ir pažįstamų *licy*. Sėdėjo Vako *načalnik* ir šventikas – kapas, kaip jį vadinavom, *nadziry* vadas ir dar ta ypatingos svarbos persona prabangiais *platje* – vidaus ar vidurių reikalų ministras. Kitų neturėjau garbės pažinti. Buvo ir abu daktarai – Brodskis su Brenomu, tik jau ne baltais chalatais, o tokiais *platje*, kokiais ir turėtų vilkėt daktarai, galintys leisti sau rengtis

pagal paskutinę madą. Brenomas tiesiog stovėjo, o Brodskis stovėjo ir mokslinčiaus *golos* kažką sakė susirinkusiems *liudi*. Išvydęs mane tarė:

– Na štai, ponai, pristatysime jums patį objektą. Kaip matote, jis sveikas drūtas, gerai pailsėjęs – tik ką po nakties miego ir sočių pusryčių, neveikiamas nei vaistų, nei kokios hipnozės. Ryt ramia širdimi paleisime jį į platųjį pasaulį, mat jis tapo toks padorus vyrukas, kokį jūs mielai sutiktumėte savo kely puikų gegužės rytą – geranoris, visada pasiruošęs ir malonų žodį tarti, ir pagalbos ranką ištiesti. Kokia stublinanti metamorfozė, ponai, – juk vos prieš porą metų šį nepataisomą chuliganą valstybė pasmerkė beprasmiškai bausmei, ir per tuos dvejus metus jis nė kiek nepasikeitė. Nepasikeitė, aš pasakiau? Atleiskite, suklydau. Kalėjime jis išmoko dirbtinai šypsotis, pataikauti ir keliaklupsčiauti, išmoko klastos ir dviveidystės. Kalėjime jis igijo ir kitų ydų, be to, dar giliau įklimpo į tas, kurias puoselėjo anksčiau. Tačiau, ponai, pakaks žodžių. Darbai liudija garsiau už juos. Tad pereikime prie darbų. Dėmesio, įsitikinkite patys!

Mane kiek suglumino jo tirada – nejaugi visa tai apie mane? Tuo tarpu šviesos užgeso, tik du lyg prožektorių spinduliai įspindo pro tas keturkampes angas. Vienas nukrypo į jūsų kuklųjį metraštininką ir kankinį, o į kito apšviestą skritulį žengė nematytas man *bolšoy* stambus *čelovek* lašininu *lico*, su ūsais ir plaukų juostelėm, lyg priklijuotom iš abiejų beveik plikos *golova* pusių. Metų jis buvo gal trisdešimties–keturiasdešimties, o gal penkiasdešimties – žodžiu, jau *stary*. Jis *itty* prie manęs, o prožektoriaus spindulys sekė iš paskos, tad netrukus abu spinduliai susiliejo į vieną didžiulį lopą. „Sveikas, šiukšlių kupeta! – prašneko *vek* tokiu lyg patyčioms sukurtu *golos*. – Fu, na ir smarvė, matyt, niekada nesiprausi“. Ir šokio žingsniu numynė man *nogi* – kairę, dešinę, po to dėjo

sprigtą į nosį – suskaudo *bezumny*, net ašaros pasipylė, ir dar kairę *ucho* pasuko nelyginant radijo bangų reguliatorių. Iš auditorijos atsklido slopinamas krizenimas ir pora nevaržomų cha cha cha papliūpų. Nosį, *nogi* ir *ucho* peršėjo ir skaudėjo *bezumny*, tad paklausiau su nuoskauda:

– Už ką tu mane taip, brolau? Aš juk niekada nieko bloga nesu tau padaręs.

– O aš darau – šitaip, – vėl spriegė į peršinčią nosį, – šitaip, – užsuko tą pačią ausį, – ir va kaip, – vėl numynė dešiniąją *noga*, – darau, nes man spjaut į tokius pašlemėkus kaip tu. O jei tau visa tai nepatinka, gali daryt su manim ką tinkamas – labai prašom. – Supratau, kad suktis reikia mikliai – traukt galvažudę *britva*, kol neplūstelėjo pražūtingasis šleikštulys ir kautynių džiugesys nevirto agonija. Bet, o broliai mano, tik kyštelėjęs *ruka* į vidinę *karman*, kur laikiau *britva*, mintyse išvydau įžeidėją – bliunantį visa raudonu raudonu *krovy* plūstančia *gorlo*, meldžiantį pasigailėti. Organizmas kaipmat sukilo – supykino, gerklė išdžiūvo, pervėrė skausmai, ir aš *pony-mat*, kad reikia *skory skory* keist elgesio su tuo šlykštyne taktiką, tad pasigrabaliojau *karmany* cigarečių ar šlamų – deja, nebuvo nei vieno, nei kito, brolyčiai. Ir teko man atsiprašinėjamu, verksmingu *golos* tarti:

– Norėčiau pavaišint tave cigarete, brolau, bet kaip tyčia neturiu.

– Ajajai, ujujui, tuoj dūdas paleisi, mažyli, – jis vėl keliskart spriegė savo *bolšoy* suragėjusiu nagu man į nosį; iš tamsios auditorijos atsklido džiugus krykštavimas. Apimtas nevilties iš kailio neriausi, kad tik įtikčiau tam pabaisai ir nuslopinčiau skausmus bei šleikštulį.

– Leiskite man kuo nors patarnauti jums, maldauju, – vėl ėmiau raustis *karmany*, bet radau tik savąją galvažudę *britva*;

išsitraukiau ir įteikiau jam, – prašau jūsų, paimkite ją. Dovana kukli, bet paimkite.

– Pasilik sau tą pašvinkusį kyšį. Manęs nepapirksi, – jis tvojo man per *ruka*, ir *britva* nukrito ant grindų.

– Maldauju, leiskite nors ką padaryti jums. Norite, nuvalysiu batus? Žiūrėkit, tuoj pasilenksiu ir nulaižysiu juos, – *raz-rez* man subinę, brolyčiai, jei meluoju, – klumpu ant kelių ir kišu raudoną *jazyk* – gal per koki pusantro kilometro, kad patogiau būtų laižyt jo *griazny voniučy* batus. O *vek* ima ir spiria man į *rot* – gerai dar, kad nestipriai. Dingteli, kad gal nieko baisaus neatsitiks, jei meiliai apglėbsiu to *griazny žuk* kulkšnis ir timptelėsiu – gal nesukils blogumas ir skausmai. Taip ir padarau – būtumėt matę, kaip jis apstulbo drėbėsis žemėn, o dar tas visuotinis *voniučy* auditorijos *smech*. Bet išvydęs jį ant grindų pajutau, kaip kyla šleikštulys, ir paskubėjau ištiest *ruka* – bent atsikelt padėsiu. Jis atsikėlė ir jau atsivėdėjo sumaitot man *lico*, tik daktaras Brodskis įsikišo:

– Gerai, manau, pakaks. – Tas šlykštyne nusilenkė ir šokio žingsniu nučiuožė lyg aktorius nuo scenos, o aš likau išsiviepęs, lyg ketinčiau tuoj tuoj paleisti dūdas, mirksėdamas nuo ryškios šviesos, kurią tuo tarpu uždegė. Brodskis kreipėsi į auditoriją:

– Patys matote: blogio paskatos stumia mūsų objektą prie gėrio. Paradoksalu, bet faktas. Smurto impulsą neišvengiamai lydi smarkus fizinis negalavimas. Norėdamas įveikti negalią, objektas keičia savo elgesį diametraliai priešingu. Ar klausimų yra?

– O laisvė rinktis? – sudundėjo sodrus žemas *golos* – kalėjimo kapas, supratau. – Juk jis nebegali rinktis, tiesa? Mūsų matytam groteskiškam saviniekos aktui jį pastūmėjo tokios savanaudiškos paskatos kaip fizinio skausmo baimė.

To poelgio nenuoširdumas tiesiog akį rėžia. Gal jis – nebe piktadarys, bet ir nebe būtybė, turinti moralinio pasirinkimo dovaną.

– Tai jau subtilybės, – šyptelėjo Brodskis. – Mums rūpi ne motyvai, ne abstrakti etika. Mums tik rūpi, kaip sumažinti nusikalstamumą...

– Ir, – įsiterpė prašmatnūs *bolšoy* ministras, – kiek palaisvinti nežmoniškai sausakimšus kalėjimus.

– Teisingai! Teisingai! – šūktelėjo kažkas.

Čia kilo erzelis – jie šaukė vienas per kitą, ginčijosi, o aš stovėjau, brolyčiai, tų mokytų neišmanėlių užmirštas ir apleistas, kol pats priminiau apie save:

– Klausykit, o aš, o aš kaip? Mane juk pamiršote! Kas bus su manimi? Kas aš jums – gyvulys, šuva koks? – Tada jie suirzo kaip širšių lizdas ir ėmė rėkaut man visokius moksliskus *slovy*. Aš dar garsiau *kričat*: „Nejaugi aš ir liksiu toks kaip prisukamas apelsinas?!“ Nežinau, kodėl ištariau tuos žodžius, brolyčiai, – jie patys atėjo man į *golova*. Bet kažkodėl būtent po jų visi nuščiuvo *minuta* ar dviem. Galiausiai pakilo panašus į profesorių *stary čelovek* – toks laibas, kad regėjos, gyvas jis vien minties jėga, pulsuojančia iš *golova* į *plot* tokiais lyg ir kabeliais, iš kurių nupintas jo kaklas.

– Tau nėra kuo piktintis, berniuk, – tarė jis. – Pasirinkai pats, ir visa tai jau tavo sprendimo pasekmė. Visa, kas su tavimi vyksta, vyksta dėl to, kad pats norėjai.

– Ak, kaip norėčiau tuo tikėti! – šis *krič* buvo kapo; Vako *načalnik* nužvelgė jį taip, tarsi norėtų pasakyti, kad nepavyks, oi, nebepavyks jam užkopti kalėjimo šventiko karjeros laiptais taip aukštai, kaip tikėtasi. Vėl ne juokais įsiliepsnojo ginčas, iš visų pusių pasigirdo *slovo* Meilė, Meilė. Kapas garsiai kaip ir kiti *kričat* apie Tobulą Meilę,

Išvaduojančią Nuo Baimės, ir panašų mėšlą. Čia Brodskis išsišiepė visa *rot*:

– Labai džiaugiuosi, ponai, kad prakalbome apie Meilę. Dabar išvysime protrūkius tokios Meilės, kuri, buvo manoma, išnyko dar viduramžiais. – Vėl užgeso šviesos, įsižiebė prožektoriai – vienas spindulys nukrypo į jūsų vargšą išskankintąjį draugą ir metraštininką, o į kitą tarsi nedrąsiai šonu įtipeno *devočka* tokio gražumo, kuri pamačius ramiai ir pasimirti galima, brolyčiai. Kitaip tariant, *grudy* kraupiai *chorošy* ir, galima sakyti, visos matomos, nes *platje* slyst slyst nuslydo nuo *plečy*, *nogi* tokios, kad prisimeni patį Kūrėją dausose, eisena net *kiški* gniaužia, o kur dar nekaltas mielas *lico*, nu-tviekstas skaisčios šypsenos! *Devočka* plaukė artyn, ir lydėjo ją šviesos spindulys tarsi aureolė, tarsi dangaus malonės ženklas ar panašus mėšlas. Pirmiausia dingtelėjo, kad smagu būtų pasiklot ją čia pat ant grindų laukiniam stumk–trauk seansui, bet šleikštulys apniko *skory* tarsi policininkas, tik ir tykojęs už kampo patogios akimirkos pult ir suriest mane į ožio ragą. Netgi nekaltas jos svaigių kvėpalų *von* kėlė *kiški* traukulius, tad supratau – reikia *skory* sugalvot, kaip su ja elgtis, kol dar visiškai nesusuko skausmai ir troškulys.

– O dailiausia, nuostabiausia iš visų *devočki*, – leidausi improvizuot, – sviedžiu tau po kojų savo širdį – trypk ją kiek tinkama. Jei turėčiau rožę, dovanočiau ją tau. Jei dabar lytų, patiesčiau ant *griazny* žemės savo *platje*, kad purvas ar mėšlas nepalytėtų žaviųjų tavo *nogi*, – suokiu ir jaučiu, brolyčiai mano, kaip šleikštulys slūgsta. – Leiski man garbinti tave, globoti ir ginti nuo šio pikto pasaulio. Leiski man, – darau pauzę, ieškodamas tinkamo *slovo*, – ir randu jį, – leisk man būti ištikimu tavo riteriu! – dar kartą puolu ant kelių, lenkiuosi ir *golova* beveik gremžiu grindis.

Ir atsiduriu kvailio vietoje – visiškai *šut*, net nesupratau, kad tai vėl tarsi cirkas, mat *devočka* su šypsena nusilenkia auditorijai ir nustryksi sau; pasigirsta publikos aplodismentai, įsijungia šviesos. Kai kurių *stary veki* auditorijoje *glazy vos* iš orbitų neiššoka, lydėdamos *devočka* su anaipol ne dorybingais ketinimais, o broliai mano.

– Štai jums tikras krikščionis, – prapliupo daktaras Brodskis, – visada pasiruošęs atsukti ir kitą skruostą, pasiryžęs pats lipti ant kryžiaus vietoj artimo savo, nė už ką nenukriausiantis net musės, nes vien mintis apie skriaudą pykina jį iki širdies gelmių. – Ir sakė tiesą, brolyčiai mano, – jam tariant tuos žodžius, pamėginau įsivaizduot, kas būtų, jei pripločiau kokią musę, ir kaipmat ėmė kilti šleikštulys, lydimas skausmų; pasistengiau numalšint juos, vaizduodamasis, kaip šeriu musę cukraus trupinėliais, popinu tarsi naminių gyvulėlių ar panašų mėšlą. – Jis perauklėtas, – triumfavo Brodskis, – garbė Dievui ir visiems šventiesiems!

– Svarbiausia, – *gromky* įsiterpė tas vidurių ministras, – kad metodas duoda efektą.

– O taip, – tarsi atsidūsėjo kapas, – dar ir kokį efektą, sergėk mus Viešpatie!

TREČIOJI DALIS

1.

– Na ir kas toliau, a?

Tai aš pats savęs klausiau, broliai mano; kitos dienos pilkam rytui auštant stovėjau už tarsi prilipdyto prie Vako baltojo pastato vartų tik su savaisiais dvejų metų senumo nakties *platje*, keliais asmeniniais *veščy* nedideliam krepšely ir pora skatikų, *voniučy* administracijos dosniai paaukotų mano naujo gyvenimo pradžiai.

Likusi vakarykštės dienos dalis mane baisiai išvargino – tie televizijos ir kitokie reporteriai su savo kamerom bei fotoaparatais, blykst blykst amžinantys mano kančias ultrasmurto akivaizdoje, visokie interviu ir panašus gėdingas mėšlas. Po to kritau į lovą kaip užmuštas, bet mane iškart – taip bent atrodė – pažadino ir liepė nešdintis lauk, *itty* sau namo – nebenorėjo jie matyti kukliojo jūsų metraštinko, niekada *žizny* nebenorėjo, brolyčiai mano. Taigi, vos brėkstant rytui atsidūręs už vartų, skimbčioju kairėje *karman* tais keliais tugrikais ir suku *golova*:

– Na ir kas toliau, a?

Pirmiausia pusryčiai, topteli. Reikia rast kokią *mesto*, kur galima būtų pavalgyt, nes nuo vakar nė trupinio burnoje neturėjau – taip visi stengėsi kuo greičiau išvyt mane į laisvę. *Čaša čai* davė, ir tiek. Vakars stūkso toli nuo centro, gūdžiame pramoniniame rajone, bet *malenky* proletariškų valgyklėlių čia turi būt prisėta, ir išties – netrukus aptinku vieną tokią, brolyčiai. *Voniučy*, mėšlina ir apskretusi, su tiek mūsų nutupėta vienintele lempute palubėje, kad ir be to blankią jos šviesą

vos įžiūrėt gali. Prie staliukų ankstyvi *rabočy* sriaubė *čaj* ir stačiais kašniais rijo grasias dešreles su gabalais *chleb* – matyt, alkani kaip vilkai, nes kad ir kiek *chleb* neštų, jiems vis negana. Aptarnavusi juos *devočka*, nors pobjaurė, nešiojosi smarkiai *bolšoy grudy*, ir vienas kitas pusryčiautojas vis bandė ją apglėbt gašliai kvatodamas – cho cho cho. Chi chi chi – atsiliepdavo ji; vulgarus vaizdelis, vos nepravimdęs manęs, brolyčiai. Bet aš labai mandagiai, savuoju džentelmeno *golos* užsisakiau skrebučių su džemu ir *čaj*, įsitaisiau tamsesniam kampe ir ėmiau sau *pit* bei valgyt.

Tuo metu valgyklėlėje pasirodė *gazety* pardavėjas su naujais, rytiniais numeriais – *malenky*, *griazny*, suktas, panašus į *prestupnik* neūžauga su storo stiklo akiniais plieniniais rėmais ir *platje* tokios spalvos kaip *stary* papuvęs serbentų pudingas. Nutariau *kupit gazeta* – ruošiausi nerti į normalų *žizny*, tad rūpėjo pažiūrėt, kas dedasi margam pasauliui. Sprendžiant iš pirmojo puslapio, skirto vienintelei naujienai – rinkimams, turintiems įvykti po dviejų trijų savaitių, man pakliuvo vyriausybės *gazeta*. Nepaprastai svarbu, buvo rašoma, kad kiekvienas be išimties *vek* pareikštų savo norą palikti senąją vyriausybę dar vienai kadencijai. Vyriausybė gyrėsi, ką nuveikusi per pastaruosius metus, ar panašiai: kaip išaugo eksportas, kokia smarkiai *chorošy* dabartinė užsienio politika, kaip pagerėjo socialinė rūpyba ir visas tas mėšlas. Tačiau labiausiai vyriausybė didžiavosi per pastarąją pusmetį padariusi gatves kur kas saugesnes, ir dabar visi taikūs, naktinius pasivaikščiojimus mėgstantys *liudi* esą gali nebesibaiminti, nes gerokai pakelti atlyginimai policininkams, o policininkai savo ruožtu kur kas griežčiau elgiasi su iškrypėliais, plėšikais bei jaunais chuliganais – žodžiu, toks ir panašus mėšlas. Ši tema kiek *zainteresovat* kuklųjį jūsų metraštininką. Iš kito

gazeta puslapio į mane žvelgė neryški labai pažįstamos fizionomijos nuotrauka; įdėmiau pažiūrėjus išaiškėjo, kad tai aš pats. Atrodžiau rūškanas ir tarsi įbaugintas, bet šitai – tik dėl tų be paliovos blykčiojusių fotoaparatus. Po nuotrauka parašyta, kad tai pirmasis naujojo Valstybinio medicininės pataisos instituto pacientas, per trumputes dvi savaites visiems laikams išgydytas nuo nusikaltėlišku polinkių, virtęs doru, įstatymus gerbiančiu piliečiu – toks ir panašus mėšlas. Peržvelgiau panegirišką straipsnį apie Liudviko metodą, išmintingąją mūsų Vyriausybę ir visą tą mėšlą, pamačiau dar vieną pažįstamą nuotrauką – to vidaus ar vidurių ministro. Jis gyrėsi išsijuosęs, šnekėjo, kad nebe už kalnų tie laikai, kai visai neberekės bijoti niekšingų jaunų chuliganų, iškrypėlių ar plėšikų – tokia lyg ir triumfuojančio teisingumo era ar panašus mėšlas. Aš tik riaugtelėjau ir sviedžiau *gazeta* ant grindų – ji pridengė išlietos *čai* dėmes ir kraupius lyg džiovininkų skreplių krešulius, paliktus mėšlinų galvijų, lankančių šį tvartą.

– Na ir kas toliau, a?

O toliau, matyt, namo, brolyčiai; padarysiu siurprizą tėtėte su em – sūnus palaidūnas ir vienintelis įpėdinis grįžta į šeimos židinį. Paskui išsitiesiu savo irštvoje kaip ilgas, paklausysiu nuostabios muzikos ir pagalvosiu, ką toliau daryt su savo *žizny*. Turėjau ilgiausią sąrašą darbdavių, pas kuriuos galėčiau išmėginti laimę. Reabilitacijos inspektorius, prieš porą dienų tą sąrašą davęs, net skambino įvairiems *veki* ir *govorit* apie mane, bet aš jokio noro neturėjau, o broliai mano, galvotrūkčiais pult *rabotat*. Pirmiausia pailsėsiu, taip taip, ir ramiai pamąstysiu sau lovoje klausydamasis *chorošy* muzikos.

Tad sėdu į autobusą, vežantį centro link, po to į kitą ir atsiduriu Kingslio prospekte, visai šalia mūsų mikrorajono. Turbūt

nesunkiai patikėsite, brolyčiai, jei pasakysiu, kad širdis man net tuktuktuksėjo iš susijaudinimo. Visur ramu – dar labai ankstus žiemos rytas, taigi eidamas į mūsų korpuso vestibulį nemačiau nė gyvos dvasios – išskyrus, žinoma, tuos simbolizuojančius Darbo Didybę *nagoy vek* bei *ženy*. Prisipažinsiu, apstulbau, brolyčiai, išvydęs viduje švarą ir tvarką – taurūs darbuoliai nebevartojo necenzūrinių *slovy*, nenaudėlių *malčiki* kadaise pripieštų jiems prie *rot*, ir plikų jų torsų nebepuošė papildomos nešvankios *plot* dalys. Nustebino mane ir veikiantis liftas – tik paspaudus *knopka*, suburzgė ir nusileido žemyn; siurprizas laukė ir lifto viduje – jis buvo visiškai švarus!

Pakilau į dešimtą aukštą, išvydau aštuntojo buto duris – tokias pat kaip kadaise, ir išsitraukiau nedidelį *kliuč* iš *karman*. *Ruka* drebėjo, bet tvirtai įkišau *kliuč* į spyną, pasukau, atvėriau duris ir žengiau į vidų; mane pasitiko trys poros apstulbusių, kone pakraupusių *glazy* – tė ir em prie pusryčių stalo, o su jais dar nematytas man *vek* – *bolšoy* stambus tipas tik su marškiniais ir petnešų laikomom kelnėm. Jautėsi jis kaip namie, brolyčiai, – būtų toliau siurbęs sau *čaj* su pienu ir žiaumojęs skrebučius su kiaušiniene, jei ne aš. Nepažįstamasis ir prakalbo pirmas:

– Kas tu toks, vaikinė? Iš kur gavai raktą? Eik lauk, kol nesumaliau tau snukio. Išeik už durų ir pastuksenk kaip žmogus. Ir apskritai, ko tau reikia?

Tėvas su mama sėdėjo be žado – aišku, *gazeta* jie dar neskaitė. O ir kaip galėjo skaityt, prisiminiau – juk *gazeta* atnešdavo tik tė išėjus į darbą. Galiausiai motina prapliupo:

– Tu pabėgai! Ištrūkai iš kalėjimo. Oi, ką gi mums daryt? Tuoj čia bus policija, ajajai. Ak, tu bjaurus, netikęs berniūkšti, šitokią gėdą mums užtraukei! – čia ji, tikėkit ar *razrez* man subinę, užbliovė – ūūhuhūū. Ėmiau aiškint, kad

viskas tvarkoje – galit patys paskambint į Vaka, jei norit, o nepažįstamasis *vek* tik raukė antakius ir žiūrėjo į mane taip, tarsi tuoj voš savo *bolšoy* mėsinu plaukuotu kumščiu man į *lico*. Nutariau išsiaiškint, kas jis toks:

– O gal pats pirma atsakytum į porą klausimų, vyruti? Ką čia ketini veikti ir kaip ilgai? Tavo tonas man visai nepatiko. Žiūrėk man. Nagi atsakyk! – Jis buvo reto šlykštumo proletariško tipo *vek*, kokių trisdešimties–keturiasdešimties metų; dabar sėdėjo ir vėpsojo į mane išsižiojęs, nesakydamas nė *slovo*. Vietoj jo atsiliepė tėvas:

– Žinai, sūnau, tu mus kiek netikėtai užklupai. Derėjo iš anksto įspėt, kad grįžti. Manėme, mažiausiai penkeri šešeri meteliai praeis, kol tave paleis. Tačiau tai nereiškia, – pridūrė kažkaip visai nedžiugiai, – kad nesidžiaugiamo tave matydami, ir dar laisvą.

– O čia kas toks? Ir ko jis neatsako? Ir apskritai pas jus kažkokios permainos?

– Tai Džo, – atsiliepė mama. – Jis gyvena pas mus – kambarį nuomoja. O vaike, vaike! – vėl prapliupo ji ašarom.

– Ei tu, vaikėze, – galiausiai tarsi atsipeikėjo Džo, – aš viską apie tave žinau. Žinau viską, ką pridirbai, kaip sudaužei širdis vargšams savo tėvams. Tai sakai grįžai, a? Grįžai, kad vėl paverstum jų gyvenimą kančia? Nieko nebus, nebent per mano lavoną – juk jie man kaip tėvai, jie elgiasi su manim veikiau kaip su sūnum nei kaip su nuomininku.

Jei ne *razdraž*, nuo kurio ėmė pykint, tikriausiai būčiau leidęsis kvatoti – būtų mėt matę, brolyčiai, kaip tas *vek*, nors maždaug vieno amžiaus su manaisiais tė ir em, tarsi mylintis sūnus bando apglėbt mano raudančią motiną.

– Aha, – tvirtai tariu, nors jaučiu, kad galiu čia pat apsižliumbt, – viskas aišku. Duodu tau penkias ilgas *minuty*, kad

išsimėžtum visus savo mėšlinus *veščy* iš mano kambario. – Ir pasuku tiesiai į savo kambario duris, o *vek malenky* per lėtas ir nespėja sutrukdyt. Kai jas atveriu, širdis vos ant kilimo neiššoka – kambarį tarsi kas būtų pakeitęs, broliai mano. Ant sienų nė vienos vėliavėlės, vietoj jų tas *vek* prikabinėjo boksininkų, nufotografuotų pavieniui ir dar komanda – visi sėdi sukryžiuotom *ruki*, labai savim patenkinti, o priešais tarsi koks sidabrinis herbas. Maža to – nebėra nei mano stereo-agregato, nei spintelės su plokštelėm, nei visada užrakintos pasakų skrynelės su butelaičiais, šiuo bei tuo dar svaigesniu ir dviem net spindinčiais švara švirksštais. – Tai tavo sušvin-kusių *voniučy* rankų darbas! – imu *kričat*. – Kur nukišai mano asmeninius *veščy*, šunsnuki plaukuotas? – kreipiuosi, žinoma, į Džo, bet atsiliepia tėvas:

– Visus juos išsinešė policija, sūnau. Žinai, tada jau buvo priimtas įstatymas apie kompensaciją aukoms.

Mane ne juokais susuko – milžiniškų pastangų prireikė, kad nesubloguočiau, bet *golova* tiesiog skilo pusiau, o *rot* perdžiūvo taip, kad *skory* užsiverčiau *moloko* butelį nuo stalo.

– Kiauliškos manieros, – nepraleido progos Džo.

– Betgi ji mirė. Na, toji, – teišlemenau.

– Kompensacija ne jai, – liūdnai atsakė tėvas, – katės būtų likusios be priežiūros iki tol, kol įsigalios testamentas, tad teko samdyt žmogų. Policija pardavė visus tavo daiktus, drabužius ir taip toliau – išlaidoms apmokėti. Tokie įstatymai, sūnau, nors, žinoma, tu niekada labai nesistengei jų laikytis.

Pasijutau toks silpnas, kad teko atsisėsti.

– Paklausk leidimo prieš sėsdamas, netašytas parše! – Džo toliau mane auklėjo.

– Užčiaupk savo riebią murziną koserę! – vos spėjau atkirst ir vėl sublogavau. Tiesiog sveikata neleido šitaip elgtis, tad išsišiepiau iki ausų ir pasistengiau šnekėt ramiai bei protingai: – Tas kambarys mano – niekas nepaneigs. Ir apskritai čia mano namai. Ką jūs į tai pasakysit, mano brangieji tē ir em, ką pasiūlysit?

Bet jie tylėjo – gana niūriai. Mama, sakytum, visa net kretėjo susiraukšlėjusiu, šlapiu nuo ašarų *lico*. Galiausiai tėvas prabilo:

– Mums reikia visa tai apgalvoti, sūnau. Juk negerai bus, jei nei iš šio, nei iš to išmesime Džo lauk, argi ne? Džo turi čia darbą – kontraktas dvejiems metams, ir mes iš karto dėl to susitarėme, tiesa, Džo? Noriu pasakyt, sūnau, mes manėme, kad dar ilgai užtruksi kalėjime, ir kambarys kaip ir stovės be naudos, – kalbėjo nesmagiai – iš *lico* mačiau, kad jam gėda. Nusišypsojau ir linktelėjau:

– Aš viską *pony-mat*. Jūs jau pripratot prie ramybės ir tų papildomų šlamų. Toks jau gyvenimas. O sūnus – ką gi, vis tiek jis tik gyvenimą jums nuodijo. – Ir aš, brolyčiai, – *razrez* man subinę, jei meluoju, – staiga apsižliumbiau, taip pagailo savęs.

– Matai, sūnau, – teisinosi tėvas, – Džo jau sumokėjo už kitą mėnesį. Turiu omeny, kad ir ką nuspręstume dėl ateities, dabar juk negalime išvaryti Džo, tiesa, Džo?

– Aš ne apie save, o apie judu galvoju, – atsiliepė tas, – juk jūs man kaip tikri tėvai. Ar gerai, ar teisingai pasielgčiau išėjęs ir palikęs jus švelniose šio jaunojo pabaisos rankose – juk jis, galima sakyti, ir sūnus jums niekada nebuvo? Dabar jis verkia, bet tai tik klasta, akių dūmimas. Tegų keliauja sau – susiras kur nors kambarį, apgalvos savo gyvenimo klaidas ir gal supras, kad tokie blogi vaikai nenusipelno tokių gerų tėvų kaip jūs.

– Gerai, – atsistojau visas apsiašarojęs. – Viską supratau. Niekas manęs nemyli, niekam manęs nereikia. Jau tiek prisikankinau, o jūs visi norit, kad kentėčiau dar labiau. Man viskas aišku.

– Tu kankinai kitus, – neatlyžo Džo, – tad teisinga būtų, jei ir pačiam tektų kaip reikiant pasikankinti. Man išpasakojo visus tavo darbelius – ilgus vakarus leisdavom čia, prie šeimos stalo. Galiu pasakyti, pritrenkiančios piktadarystės – bloga darosi, kai prisimenu.

– Kaip gaila, – atsidusau, – kad aš nebe kalėjime. Ak, senasis mielasis Vakas! Dabar aš *itty*, ir daugiau manęs niekada nematysit. Ačiū jums už rūpesčius, bet gal ir pats neprapulsiu. Tegula tai ant jūsų sąžinės.

– Na, sūnau, nereikia šitaip, – sunerimo tėvas, o motina negražiai iškreiptu *lico* vėl paleido dūdas – ūūhuhūū; Džo dar kartą apglėbė ją, kaip *bezumny* tapšnodamas: „Na jau, na jau“. Aš nusvirduliuavau prie durų ir žengiau lauk, o broliai mano, – tesizino jie su savo baisios kaltės prislėgta sąžine.

2.

Be aiškaus tikslo žingsniuodamas išalusia gatve (vėl bjauriai stingdanti žiemos diena) ir savaisiais nakties *platje* šturpindamas *liudi* – praeiviai net atsisukdavo – troškau tik vieno, o broliai mano: dingt kuo toliau, kur galima būtų užsimiršti ir visai nieko nebegalvot. Tad sėdau į autobusą, važiuojantį į centrą, o išlipęs pasukau atgal Teiloro aikštės link, į savo pamėgtąją plokštelių parduotuvę „Melodija“. Atrodė ji visiškai kaip anksčiau, ir žengdamas vidun tikėjausi išvysti *starina* Endį – nuplikusį, laibą kaip šiaudas, visada

pasiruošusį patarnauti *vek*, iš kurio senais laikais aš pirkdavau plokšteles. Bet Endžio nebebuvo, brolyčiai, buvo tik *nadsaty malčiki* ir *pticy* – jie klykė, spiegė ir trypė į taktą kažkokiam naujoviškam pašvinkusiam popsui. *Vek* už prekystalio, pats vargu ar išsiritęs iš *nadsaty* amžiaus, traškino *ruki* kauliukais ir kikeno kaip *bezumny*. Priėjau artyn; teko palaukt, kol jis galiausiai teikėsi mane pastebėti.

– Norėčiau paklaust Mocarto Keturiasdešimtosios įrašo, – pats nežinau, kodėl būtent tai atėjo man į *golova*.

– Keturiasdešimtosios ko, drauguži? – nesuprato *vek* už prekystalio.

– Simfonijos. Simfonijos Nr.40, g-moll.

– Ohoho, – užbliovė vienas iš šokančių *nadsaty*, apaugęs plaukais iki pat *glazy*, – simfonijos įsigėidė, keistuolis! O kakofonijos jam nereikia?

Pajutau, kaip ima *razdraž*, bet norom nenorom teko tvardytis, tad tik nusišypsojau Endžio įpėdiniui bei visiems šokantiems rėkiantiems *nadsaty*. *Vek* už prekystalio tarė:

– Eik į tą kabiną, o aš jau ką nors pasuksiu.

Atsisėdau *malenky* kabinoje, kur galima *shuśy* išsirinktas plokšteles, ir suskambo Mocartas – bet ne Keturiasdešimtoji, o vadinamoji „Prahos“ simfonija. Matyt, *vek* paleido pirmą pakliuvusį jam į nagus Mocarto įrašą. Anksčiau būčiau visai pasiutęs nuo *razdraž*, tačiau dabar teko valdytis – bijojau, kad sukils šleikštulys bei skausmai; čia išaiškėjo, kad buvau visai pamiršęs tai, ko jokių būdu nederėjo pamiršti ir kas dabar vos manęs nepribaigė. Reikalas toks, kad dėl tų *svoločy* daktarų bet kuri pakili, jaudinanti muzika supykindavo mane taip, lyg stebėčiau smurtą ar pats ketinčiau jo griebtis – ir viskas dėl to, kad tokia muzika lydėjo prievartos scenas filmuose. Ypač gyvai prisiminiau tą juostą apie nacių žiaurumus su

Bethoveno Penktosios simfonijos paskutinės dalies įrašu. O dabar štai kankyne virto žavūs Mocarto pasažai. Šokau iš parduotuvės kaip nudegęs – pavymui kvatojo *nadsaty*, o *vek* iš už priekystalio *kričat* „ei, ei!“ Bet nekreipiau dėmesio – šiaip taip, klupinédamas tarsi aklas, perėjau gatvę ir pasukau už kampo, „Korova“ baro link. Žinojau, ko man reikia.

Bare buvo beveik tuščia – dar anksti, ryto metas. Viduje viskas atrodė kitaip – sienos nutepliotos žalom, atseit baubiančiom karvėm, už prekystalio nė vieno pažįstamo. Tačiau man tarus: „Dvigubą pieno su pliusu“, *vek* liesu, švariai nuskustu *lico* puikiai suprato, ko noriu. Nusinešiau didžiulį stiklą *moloko* su pliusu į vieną tų jaukių kabinaičių, supančių pagrindinę *mesto* ir atitvertų nuo jos užuolaidėlėm, atsidrėbiau į pliušinį krėslą ir godžiai puoliau siurbt gėrimą. Nesustojau, kol baigiau visą porciją, ir jau tada pajutau, kad veža. Neatitraukiau *glazy* nuo *malenky* sidabrinės cigarečių pakelio skiautės ant grindų – tą *mesto* šluodavo ne taip jau *chorošou*, brolyčiai. Skiautė vis augo ir augo, žioruodama taip skaisčiai, kad galiausiai man teko beveik užmerkt *glazy*. O ji toliau didėjo, kol peraugo ne tik kabinaitę, kurioje drybsojau, bet ir visą „Korova“, visą gatvę ir visą miestą. Sidabro skiautė virto visu pasauliu, visu viskuo, brolyčiai, tarsi jūra gramzdindama į savo gelmes visa, kas kada buvo sukurta ar tik sumanyta. Tarsi iš šalies girdėjau save skleidžiant keistus *šumy* ir kalbant visokius *slovy*: „Brangieji dykieji mirusieji, pūkit ne tuose apdaruose“ ir panašų mėšlą. Paskui pajutau, kad sidabro terpės gelmėse tarsi kažkas kristalizuojasi, ėmė keistis spalvos – rasti tokios, kokių niekas niekada nėra *vidy*, ir galiausiai ten, iš gilumos, išniro skulptūrų grupė; lyg nematomos jėgos stumiamos jos slinko vis artyn ir artyn, aki-
namai žėrėdamos sklindančioje iš viršaus ir apačios šviesoje,

o broliai mano. Aš *pony-mat*, kad tai Dievas ar *Bog* su visais savo angelais ir šventaisiais; jie spindėjo sakytum bronzą, bet vėjas plaikstė jų barzdas ir *bolšoy* sparnus, tad kažin ar jie galėjo būt iš akmens ar bronzos, be to, ir jų *glazy* gyvai judėjo. *Bolšoy* figūros vis artėjo ir artėjo, kol suvokiau, kad tuoj sutraiškys mane, ir išgirdau savo *golos* – iiiiii! Atsikračiau visko – *platje*, kūno, proto, vardo, visko visko – ir pasi-jutau taip *chorošou*, kaip gali pasijust tik danguje. Bet pakilo *šum*, lyg kas virstų griūtų, o *Bog* su angelais ir šventaisiais, žvilgtelėję į mane, palingavo *golovy*, tarsi norėtų *skazat* – dar ne, dar ne laikas, bet pamėgink vėl; nuskardėjo šaipus, nieko gera nežadantis *smech*, viskas prapuolė, šilta šviesa išvėso palikusi šaltį ir vėl atsidūriau kur buvęs – priešais tuščią stiklą ant stalo. Savijauta nors žliumbk ar į kilpą lišk – tarsi mirtis būtų vienintelė išeitis.

O juk tai idėja, brolyčiai; dabar jau aiškiai supratau, ką daryt, neaišku tik kaip – juk niekada apie tai nesusimąščiau. Maišely tarp kitų *veščy* gulėjo ir manoji galvažudė *britva*, bet tik pagalvojau, kaip darausi charakiri ir plūsteli mano paties raudonas raudonas *krovy*, ir vėl susuko neįveikiamas šleikštulys. Smurtas netiks, reikia kokios kitos priemonės; geriausia būtų, jei kuklusis jūsų metraštininkas ramiai užmigytų visiems laikams ir liautųsi nuodijęs kitiems *žizny*. Gal vertėtų apsilankyti viešojoje bibliotekoje už kampo ir paieškot, kur parašyta, kaip geriausia be skausmų užverst kanopas. Įsivaizdavau, kaip guliu sau negyvas, o visi gailisi – tē ir em, ir tas mėšlinas *voniučy* Džo, sūnus apsišaukėlis, o dar abu daktarai – Brodskis su Brenomu, ir vidaus ar vidurių ministras, ir apskritai – visi visi. Net *voniučy* pagyrūnė vyriausybė. Tad čiuožiu vėl į šaltį – pasirodo, įdieniojo kaip reikiant, *bolšoy* centrinis miesto laikrodis rodo beveik dvi: a, čia tas *moloko*

su pliusu – klajojau dausose ilgiau nei tikėjausi. Traukiu Marganitos bulvaru, pasuku į Butbio alėją, dar vienas posūkis, ir štai viešoji biblio.

Kiek pamenu, šioje *stary* mėšlinoj *mesto* paskutinį kartą lankiausi dar visai *malenky malčik* – ne daugiau kaip šešerių metų. Ji nepasikeitė: vienoje pusėje tas skyrius, kur duoda knygas išsinešti, kitoje pusėje – skaitykla. Pastarojoje daugybė *gazety*, žurnalų ir *stary* senių, skleidžiančių toki tarsi skurdo ir senatvės *von*. Šniurkščiodami, raugėdami ir *govorit* patys su savimi, jie stoviniavo pasieniais, kilojo *gazety* nuo stendų, vartė lapus ir liūdnei skaitė naujienas. Kiti sėdėjo prie stalų sukišę nosis į žurnalus – gal skaitydami, o gal dėdamiesi skaitą, mat keletas saldžiai snaudė, o pora knarkė *gromky* kaip iš patrankos. Teko kiek pasukt *golova*, kol prisiminiau, ko atėjęs, ir krūptelėjau – juk atėjau aiškintis, kaip be skausmo pakratyt kojas; tad patraukiau *kopat* kartoteką. Knygų begalės, bet, sprendžiant iš pavadinimų, nė vienos tinkamos, brolyčiai. Kažkokį medicinos žinyną vis dėlto paėmiau, bet jame tiek buvo pripiešta ir prifotografuota šurpių žaizdų ir ligų, kad mane vėl supykino. Gražinau jį ir pasiėmiau didžiąją knygą – Bibliją ar kaip ten, tikėdamasis rasti joje paguodą – kaip senaisiais Vako laikais (ne tokiais jau ir senais, beje, nors atrodė, kad praėjo jau daug daug metų). Nušlitiniavau prie kėdės ir ėmiau skaityt, bet nieko gera neradau – tik išnaikinimai iki septintos kartos, *tolčio*k bei prakeiksmi, žydų siunčiami vieni kitiems, tad vėl pasidarė bloga. Vos neapsižliumbiau – net toks *stary* nuskuręs *mužik* priešais paklausė:

– Kas nutiko, sūnau? Kokios bėdos?

– A, nusistagaruot noriu, – atsiliepiu, – ir tiek. Man jau gana. Gyvent daugiau nebegaliu.

– Tssssss, – pasigirdo iš gretimos *mesto*, kur sėdėjo *stary vek*, neatitraukdamas *glazy* nuo kažkokio *bezumny* žurnalo, pribraižyto *bolšoy* geometrinių *veščy*. Kur man visa tai matyta, dingtelėjo.

– Tu dar per jaunas mirti, sūnau, – netilo pirmasis *mužik*. – Tau dar visas gyvenimas, visi džiaugsmi priešaky.

– Taigi, – su kartėliu atsakiau, – priešaky, it pora *grudy* protezų.

– Tssssss, – vėl sušnypštė tas žurnalą skaitęs *vek* greta. Šįkart jis pakėlė nosį nuo savo makulatūros ir žvilgtelėjo į mane; abu nustėrom. Dabar aš *pony-mat*, kas jis toks.

– Niekada nepamirštu formų, – *gromky* tarė *vek*, – dievaži. Bet kokias formas įsimenu visiems laikams. Dievaži, tai tu, parše, dabar tu man pakliuvai! – Na žinoma, kristalografija. Štai ką jis tą vakarą nešėsi iš bibliotekos. Prisiminiau viską: kaip trekšėjo po padais dirbtiniai *zuby*, kaip darėm *razryv* jo *platje* ir visoms toms knygoms apie kristalografiją. Oi brolyčiai, geriausia būtų *skory skory* dingt iš čia, toptelėjo. Bet *stary mužik* pašoko anksčiau už mane ir kaip *bezumny* leidosi *kričat* tiems *stary* čiaudaliams, apstojusiems *gazety* standus ir snaudžiantiems su žurnalais prie stalų:

– Jis mūsų rankose, tas bjaurybė, tas paršas, kur sudraskė man knygas apie kristalografiją! Tokią retenybę, kokių niekur nebegausi! – *golos* toks *šumny*, tarsi senis ne juokais būtų išsikraustęs iš *golova*. – Rinktinis baidių chuliganų veislės egzempliorius – jis čia, tarp mūsų! Galim daryt su juo ką tinkami – juk jis su savo sėbrais nesivaržė, kai mušė, spardė ir trypė mane! Jie nuplėšė man drabužius ir išlupo dantis! Kai dejavau ir plūdau kraujais, jie tik kvatojo, o paskui paleido mane nuoga, beveik praradusį sąmonę! – Brolyčiai, juk patys žinote, kad iš tikrųjų buvo ne visai taip – šiokius tokius *platje* mes palikom, neišrengėm jo *nagoy*.

– Bet juk praėjo daugiau kaip dveji metai! – gyniausi aš. – Mane jau nubaudė už tai, aš pasimokiau! Pažvelkit – net laikraščiai apie tai rašo, štai mano nuotrauka!

– Nubaudė, sakai? – įsiterpė kitas *stary vek*, iš pažiūros tarsi buvęs kariškis. – Jūsų veislę apskritai išnaikinti reikia – kaip ir visus kenksmingus parazitus. Kokia dar gali būt bausmė!

– Gerai jau, gerai, – nesiginčiju. – Kiekvienas turi teisę į savo nuomonę. Atleiskite man visi – jau turiu eiti, – ir suku ienas lauk iš *bezumny* senių sambūrio. Aspirino, štai ko man reikia. Nuo šimto tablečių tikrai pakratysiu kanopas. Greičiau į vaistinę. Bet kur tau – kristalografijos fanatas ima *kričat*:

– Neleiskit, laikykit jį! Pamokykim šitą kraugerį paršą – tegu žino, kas yra bausmė! Stverkit jį! – *razrez* man tą *mesto*, brolyčiai, jei meluoju, bet pora trejetas *stary* kriošėnų, kiekvienam gal po devyniasdešimt metų, kimba į mane savo tirtančiom raukšlėtom *ruki*, o man kaip tyčia silpna darosi – kvapą gniaužia senatvės ir ligų *von*, sklindanti nuo tų puslavonių *mužiki*. Kristalų aistruolis pirmas, daužo man *lico malenky* skystais *tolčio*k, aš bandau išsilenkt ir *itty* lauk, bet *stary ruki* laiko kur kas stipriau nei gali tikėtis. O čia dar kiti dvasnos tekini leidžiasi kėblint nuo savo *gazety*, kad tik spėtų suleist nagus į kuklųjį jūsų metraštininką. Skuba ir šaukia: „Žudykit jį, traiškykit, smaukit, spirkit į dantis!“ ir panašų mėšlą, ir man pradeda aiškėti, kas čia vyksta. Ogi senatvė gavo progą atsirevanšuot jaunystei, štai kas. Kai kurie lemena: „Vargšas Džekas, kaip jie jį, vos neužmušė vargšo Džeko šitas paršas“ ir taip toliau, tarsi viskas būtų tik ką – gal vakar – įvykę. Nors bala žino – gal jiems ir iš tikrųjų atrodė tik ką. Pasijutau tarsi audringoje nešvarių, šniurkšničių, *vo-niučy plot* jūroje – tiesiasi seniokiškai silpnos *ruki*, išskėsti

suragėję nagai, sklinda *kričy* ir trūkšmingas, dusulingas alsavimas; mano kristalinis *drug* ištikimai laikosi pirmas, daužydamas vieną *tolčio*k po kito. Tačiau aš, broliai mano, nesiryžau nieko o nieko daryti – geriau jau tie smūgiai nei pykinimas ir nežmoniški skausmai, nors, aišku, pats smurto faktas vertė mane jaustis taip, tarsi šleikštulys čia pat už kampo tik ir tyko progos išlįst ir mestis man ant sprando.

Pasirodė tarnautojas – apyjaunis *vek* – ir išsyk ėmė *kričat*: „Ką jūs darote?! Tuoju pat liaukitės! Čia juk skaitykla!“ Bet niekas net *golova* nepasuko. „Na gerai, – pagrasino jis, – einu skambint policijai“. Ir čia aš padariau tai, ko niekada *žizny* nedariau ir nesiruošiau daryti:

– Taip taip, – sušukau, – skambinkit greičiau policijai, apginkit mane nuo tų pasiutėlių! – Tarnautojui, matyt, nesinorėjo pult į *draka* ir pačiam gelbėt mane iš įdūkusių senių nagų, tad jis išskubėjo į savo kontorą ar kur buvo jų telefonas. Seniai gerokai išsikvėpė – galėjau juos vienu sprigtu ištaškyt, bet ir toliau leidausi laikomas – kantriai, sumerkęs *glazy*, tik jutau *stary ruki*, įkibusias į visą *plot*, skystus *tolčio*k į *lico*, girdėjau trūkčiojančius, šnopuojančius *golosy*: „Ak, tas paršas, toks pienburnis, o jau žmogžudys, chuliganas, banditas, mirtis jam!“ Galop gavau tokį skausmingą *tolčio*k į nosį, kad taręs sau „velniop viską!“, atsimerkiau ir pasistengiau ištrūkt; pavyko be ypatingų pastangų, brolyčiai, ir nėriau į skaityklos koridorių. Bet *stary* keršytojai vos dvėsuodami, iš paskutiniųjų metėsi pavymui, išskėtė tirtančius nagus – taip jiems rūpėjo sugriebt kuklųjį jūsų metraštininką ir draugą. Kažkuris spėjo pakišt koją, atsidūriau ant grindų, vėl pasipylė spyriai, bet pasigirdo jauni *golosy*: „Baikit jūs, na baikit, liaukitės!“, ir aš supratau, kad policija jau čia.

3.

Buvau kiek apsvaigęs, broliai mano, ir *vidy* ne visai aiškiai, bet neabejojau, kad kažkur tuos farus jau esu sutikęs. To, kuris laikė mane – stovėjome visai prie laukujės biblio durų – ir raminamai šnekėjo: „Na nieko, nieko“, tikrai nepažinojau; man tik regėjos, kad jis per jaunas būti *ment*. Tačiau abiejų kitų nugaros, be jokių abejonių, buvo matytos. Tiedu su *bolšoy* džiaugsmu, pasimėgaudami vanojo senius savo lazdom, net švilpė: „Šekit, šekit, nenaudėliai! Mes jums parodysim, kaip kelt riaušes ir trikdyt viešąją tvarką, piktadariai jūs!“ Suvarę vos gyvus, gargiančius ir švokščiančius *stary* kerštautojus atgal į skaityklą, jie dar kvatodami nuo ką tik patirto malonumo atsisuko *smotret* į mane.

– Taigi taigi taigi taigi. Ar tik ne mažėlis Aleksiukas? – prašneko vyresnis iš jų. – Ilgokai nesimatėm, *drug*. Kaip reikalai?

Dar jaučiausi apspangęs, be to, uniforma su *šlem* kliudė *vidy*, kas gi čia toks, bet *lico ir golos* atrodė labai pažįstami. Dirstelėjau į antrąjį – na jau šito vypsantį *bezumny lico* ir iš miegų prikeltas pažinčiau. Galima sakyti, nustėrau, bet kai vėl pažvelgiau į tą pirmąjį, beliko tiesiog suakmenėti. Nieko sau – čiagi riebusis Bilpalaikis, mano senas priešas. Antrasis, žinoma, Bukas – buvęs mano *drug* ir sąjungininkas peštynėse su tuo storuoju pašvinkusiu ožiu, o dabar – *ment* su uniforma, *šlem* ir tvarkos sergėtojo lazda.

– Negali būti, – išsižiojau aš.

– Tai bent siurprizas, a? – ir *starina* Bukas įjungė taip *chorošou* man pažįstamą *smech* – o cho cho cho!

– Taip nebūna, – lemenau, – neįmanoma. Netikiu, ir tiek.

– Ar gali būt geresnis įrodymas nei savos *glazy*, – išsišiepė Bilpalaikis. – Viskas kaip ant delno, jokių fokusų, *drug*. Tiesiog atėjo toks amžius, kai reikia susirast koki darbėlį, o darbas policijoj ne prastesnis už kitus.

– Betgi jūs per jauni! – prieštaravau. – Gerokai per jauni. Į farus neima jūsų amžiaus *malčiki*.

– Buvome jauni, – paaiškino *starina* Bukas, *ment* Bukas! Niekaip negalėjau šito suvirškint, brolyčiai, nè už ką. – Buvome, jaunasis *drug*. Ir tu visada buvai jauniausias iš mūsų. O dabar štai – nebe per jauni.

– Vis tiek negaliu patikėt, – sakau, o Bilpalaikis, galvon netelpa – Bilpalaikis faraono vaidmenyje! – pasisuka į tą jaunąjį nepažįstamą *ment*, kuris laiko mane:

– Manyčiau, Reksai, daugiau bus naudos, jei susitvarkysim patys, be ilgų ceremonijų. Su juo ir taip viskas aišku – kuprotą tik grabas ištiesins. Nėra reikalo vežt į skyrių ir gaišt laiką formalumams. Vyrukas vėl griebėsi savo senųjų išdaigų – tu gal nežinai, bet mes puikiausiai jas prisimenam. Užpuolė vargšus, bejėgius senukus – gerai dar, kad tie sugėbėjo apsiginti. Reikės jam kai ką paaiškint valstybės vardu.

– Ką jūs šnekat?! – negalėjau patikėt savo *ušy*. – Juk jie mane užpuolė, ne aš juos, draugužiai! Juk negalite jūs stoti jų pusėn, tiesa? Negalite, Bukai. Matai, ten pasitaikė vienas *vek*, su kuriuo mes kadaise paišdykavom, ir dabar, nors praėjo tiek daug laiko, jis mėgino atkeršyt.

– Teisingai, daug laiko praėjo, – atsiliepė Bukas. – Nelabai *chorošou* aš tuos laikus ir menu. Ir Buku manęs nebevadink. Vadink pareigūnu.

– Bet kai ką mes vis dėlto pamename, – palingavo *golova* Bilpalaikis. Nebe toks jis storas, beje, kaip kadaise. – Tokiems bjauriems *malčiki* negalima duot laisvės – dar ims

britva švaistytis. – Jie surietė mane į ragą ir veik nešte ištempė iš biblio. Gatvėje stovėjo patrulinė mašina, ir tas Reksu vadinamas *vek* sėdo prie vairo. Mane *tolčio*k įgrūdo į mašinos galą, bet vis dar neapleido viltis, kad tai tik pokštas, kad Bukàs tuoj nusitrauks *šlem* nuo *golova* ir smagiai žvingtelės – o cho cho cho! Bet nieko panašaus neįvyko. Man jau teko valdytis, kad nepasiduočiau kylančiam *strach*.

– O kaip mūsų Pitas, kaip sekasi Pitui? – paklausiau. – Apie Džordžį tai girdėjau. Liūdna žinia.

– Pitas, hmm, Pitas. Vardas tarsi girdėtas, – teatsakė Bukas. Tuo metu pastebėjau, kad riedam į užmiestį.

– O kur važiuojam? – paklausiau.

– Na, kol dar nesutemo, – atsigrėžė Bilpalaikis nuo priekinės sėdynės, – surengsim nedidelę ekskursiją į gamtą – vis pramoga, nors žiema ir visur plika. Be to, mieste per daug *liudi* – ne visiems sveika *vidy*, kaip mes baudžiam tokius kaip tu. Gatvėse turi būt tvarka – visais atžvilgiais, – jis vėl nususuko.

– Tai bent, – sakau. – Nieko nesuprantu. Seni laikai praėjo ir nebegiřš. Už tai, ką dariau anuomet, mane jau nubaudė. Mane išgydė.

– Tai mes girdėjom, – atsiliepė Bukas. – Šefas mums viską perskaitė. Dar sakė, kad labai geras būdas.

– Perskaitė? – *malenky* traukiu jį per dantį. – Vis dar per bukas, kad skaitytum pats, bičiuli?

– Na ne, – Buko *golos* kažkoks minkštas, tarsi dėl ko apgailestautų, – nederą taip šnekėt. Daugiau nepakešiu, *drug*, – ir šmaukšt man *bolšoy tolčio*k tiesiai į *kliuv* – raudonas raudonas *krovy* tik kap kap kap iš nosies.

– Niekada niekuo negalėjau pasikliauti, – su kartėliu sakau *ruka* šluostydamas *krovy*, – visada buvau *odyn-oky*.

– Bus gerai, – pasigirsta Bilpalaikio *golos*, mat atvykom į nuošalią *mesto* – tik pliki medžiai, retsykiais žvirblis kur čirkšteli ir dar tolumoje sakytum koks žemės ūkio agregatas skleidžia savotišką *šum*. Sutemos jau leidžiasi – pats žiemos vidurys. Aplink nė gyvos dvasios – nei *liudi*, nei kokio gyvulio, tik mes keturiese.

– Lipk lauk, Aleksiuk, – komanduoja Bukas, – surengsim tau tribunolą.

Ir jie imasi darbo, tik vairuotojas lieka savo vietoje – traukia sau dūmą ir skaitinėja kažkokią knygiūkštę įsijungęs salono šviesą, kad geriau matytų. Nė nežvilgteli, ką Bilpalaikis ir Bukas išdarinėja su kukliuoju jūsų metraštininku. Nesisulkinsiu pasakodamas, ką būtent jie darė – trumpai drūtai, girdėjau tik trūksmingą alsavimą ir nenutrūkstamus smūgius, o fone gaudė tas agregatas ir nuo *nagoy* medžių šakų vis atsklisdavo čik čirik. Salono šviesoje galima buvo įžiūrėti pučiamus dūmus, vairuotojas lyg niekur nieko vertė puslapį po puslapio. O tie du plūkė mane be perstojo, brolyčiai. Galiausiai kažkuris – nežinau, Bilpalaikis ar Bukas – paklausė kito: „Manyčiau, *drug*, bus gana, ar ne?“ Atsisveikinimui suvarė dar po *tolčio* į *lico*; išvirtau iš koto ir likau gulėt ant sustingusios žolės, bet šalčio nebejutau. Jie nusivalė *ruki* vieną į kitą, užsivilko mundurus, užsivožė *šlemy* – mat buvo išsirengę, ir sulipo į mašiną. „Dar pasimatysime, Aleksai“, – palinkėjo Bilpalaikis, o Bukas nusikvatojo klouno *smech* – visai kaip kadaise. Vairuotojas baigė skaityt puslapį, užvertė ir padėjo į šalį knygą, užvedė variklį, ir mašina nuriedėjo miesto link, o tie du abu – ir buvęs *drug*, ir buvęs priešas – mojo man per langus. Bet aš nė nekrustelėjau – nebepajėgiau.

Skausmas vis stiprėjo, maža to, pliūptelėjo ledinis lietus. Aplink tuščia – nei *liudi*, nei šviesų. Kur dėtis man, vargšui

benamiui, veik be skatiko *karmany*? Ūūhuhūū – apraudojau karčią savo dalią. Paskui šiaip taip atsikėliau ir leidausi eiti.

4.

Namo, namo, namo, norėjau namo, brolyčiai, ir įdomiausia, kad NAMAI man ir pasitaikė. Žengiau per tamsą, bet ne miesto link, o ten, iš kur sklido tas ūkio agregato *šum*, kol priėjau kažkokį kaimelį. Jis pasirodė man matytas – tikriausiai todėl, kad beveik visi kaimai atrodo kaip vienas, ypač tamsoje. Viso labo keletas namų, dar kažkoks baras ar kavinukė, o pačiam pakrašty, visiškai *odyn-oky, malenky* kotedžas su švytinčiu ant vartų pavadinimu „NAMAI“. Nuo manęs žliaugte žliaugė ledinis lietus, tad *platje* atrodė visiškai nebe madingai, o varganai ar net tragiškai, ir vešlioji mano ševeliūra kėksojo ant *golova* lyg mėšlinas varnų lizdas. Net neabejojau, kad *lico* visas mėlynas – subraižytas ir sudaužytas, ir dar pora *zuby* klibėjo į visas puses, kai paliesdavau juos *jazyk*. *Plot* virto ištisiniu skauduliu, o troškino taip, kad teko gaudyt šaltas lietaus sroveles pražiota *rot*, ir dar pilvas be paliovos urzgė – uurrrrrr, nes nuo pat ryto jokio *pišča* burnoj neturėjau, o ir to, kurį turėjau, buvo labai maža, o broliai mano.

„Namai“ – ką gi, gal juose atsiras pagalba. Atvėriau vartelius, slyščiodamas – mat lietus ant išalusio tako virto ledu – nuėjau tuos kelis žingsnius iki durų ir pabeldžiau – taip kukliai, graudžiai. Niekas nesirodė; pabarbenau stipriau ir ilgiau, tada pasigirdo artėjančių *nogi šum*. Durys prasivėrė, ir vyro *golos* paklausė: „Kas ten?“.

– O, – sudejavau, – maldauju, padėkite. Mane sumušė policininkai ir paliko mirti ant kelio. Prašau jūsų, duokit man ko išgerti ir leiskit pasišildyti prie ugnies, maldauju, pone.

Durys atsivėrė iki galo – viduje šviesu ir šilta, *slušy*, kaip spragsi liepsnojančios malkos.

– Įeikit, – tarė *vek*, – kad ir kas jūs būtumėt, ir tepadeda jums Dievas. Jūs savivalės auka. Įeikit. Leiskit pažiūrėt, ką jie jums padarė.

Aš vargais negalais įslinkau vidun; net apsimetinėt nereikėjo, brolyčiai – paskutinės jėgos apleido. Gerasis *vek* apkabino mane per *plečy* ir bemaž vilkte nuvilko į kambarį, kur liepsnojo židiny. Žinoma, iškart supratau, kur esu ir kodėl atrodė matytas tas užrašas ant vartų „Namai“. Žvilgtelėjau į *vek*, ir jis pažvelgė į mane – labai maloniai. Aš puikiausiai jį prisiminiau, bet jis manęs, žinoma, neprisimins – juk tais nerūpestingais laikais mes su vadinamaisiais *drugi* visas rimtesnes *kražy*, *draki* ir kitas išdaigas krėsdavom su *maski*, kad niekas nepažintų. Ūgio jis buvo neaukšto, amžiaus vidutinio – gal trisdešimt, keturiasdešimt ar penkiasdešimt metų, dar *očki* ant nosies.

– Sėskit prie ugnies, o aš einu viskio ir šilto vandens. O varge varge, betgi jus r i m t a i sumušė, – jis su užuojauta apžvelgė mano *golova* ir *lico*.

– Tai policininkai, tie kraugeriai šunys policininkai.

– Dar viena auka, – atsidūsėjo jis. – Mūsų amžiaus auka. Palaukit, tuoj atnešiu viskio, po to aptvarkysiu jums žaizdas. – Šeimininkas išėjo, o aš likau dairytis po *malenky* jaukų kambarį. Išskyrus židinį ir porą atremtų į sieną kėdžių, pasieniai ištisai nustatyti prikimštom knygų lentynom. Tvarkos trūksta – taip būna, kai namuose nėra moters. Ant stalo rašomoji mašinėlė, visur priversta popieriaus. Prisiminiau, kad

tas *vek* – rašytojas. „Prisukamas apelsinas“ – štai ką jis tada rašė. Keista, kaip tas pavadinimas įstrigo man į *golova*. Kad tik neišsiduočiau, pagalvojau – dabar man taip reikalinga jo užuojauta ir pagalba. Na ir sudirbo mane tie *griazny svoločy* prakeiktoje baltoje *mesto* – gyvent nebegaliu be kitų gerumo bei paramos, ir dar pats norėčiau rodyt gerumą ir padėti kitiems – tik, atrodo, niekam nereikia.

– Na štai, – grįžęs *vek* ištiesė man sklidiną stiklą karšto tonizuojančio gėrimo. Išgėręs pasijutau geriau, o jis apiplovė man *lico* žaizdas. – Dabar eikit maudytis – tuojau paruošiu karštą vonią. Kai išsimaudysit, jūsų lauks karšta vakarienė – manau, per tą laiką kaip tik spėsiu pagamint. Tada ir pasišnekučiuosim – galėsit viską papasakoti. – Vos neapsižliumbiau nuo tokio gerumo, brolyčiai, o jis dar patapšnojo per *plečo*: „Na jau, na jau“, matyt, pastebėjo ašaras mano *glazy*.

Pakilau į viršų ir panirau į karštą vonią, o jis dar atnešė pižamą ir chalata, sušildytus prie ugnies, bei gerokai panešiotas *tufli*. Jaučiausi toks pat sulaužytas ir sudaužytas, brolyčiai, bet žinojau, kad tuoj bus kur kas geriau. Nusileidęs laiptais, virtuvėje *vidy* padengtą stalą: peiliai, šakutės, nemažas kepalas *chleb*, buteliukas padažo „Prima“. Netrukus šeimininkas padavė apetitišką kiaušinienę su *lomtiki* kumpio ir net susproginėjusiom išilgai dešrelėm, dar *bolšoy* puodelius garuojančios saldžios *čaj* su *moloko*. Kaip smagu buvo sėdėt šilumoje ir kramtyt; per dieną taip išbadėjau, kad ir po kiaušinienės negalėjau sustot – kimšau *lomtik* po *lomtik chleb* su sviestu ir braškių džemu iš *bolšoy* stiklainio.

– Kur kas geriau jaučiuosi, – galiausiai tariau. – Kažin ar kada galėsiu jums atsidėkoti?

– Man regis, žinau, kas jūs. Ir jei neklystu, drauge mielas, tai žinokite, kad patekot kaip tik ten, kur reikia. Ar ne jūsų

nuotrauką išspausdino šiandieniniai laikraščiai? Ar ne jūs to siaubingo naujojo metodo auka? Jei taip, tai pati Apvaizda jus čia pasiuntė. Šitiek prikankino kalėjime, o paskui paleido vien tam, kad toliau kankintų policija. Vargšas, vargšas berniukas, man širdis plyšta vien pagalvojus apie visa tai. – Bet jis ir užsivedė, brolyčiai, – man nė *slovo* nepavyko įterpt, nors jau seniai išsižiojau atsakyt į jo klausimus. – Jūs jau ne pirmas čia atklydęs nelaimėlis. Policininkai dažnai atveža savo aukas į šio kaimelio apylinkes. Bet tai, kad čia atklydote jūs, nukentėjęs ne tik nuo policijos, yra tikriausias Dievo ženklas. Gal ir apie mane esate ką girdėjęs?

– Esu girdėjęs, – oi brolyčiai, čia reikia pasisaugot, – apie „Prisukamą apelsiną“. Pats neskaičiau, bet girdėjęs esu.

– Aha, – jo *lico* nušvito tarsi jaunas mėnulis. – O dabar gal apie save papasakosit?

– Tiek to ir pasakojimo, pone, – kuklinausi. – Kvailiojom mes kartą – žinot, kaip visi berniūkščiai, ir mane vadinamieji draugai išnekino, galima sakyti, net privertė, įsilaužt į vienos senyvos *ptica*, atleiskite, ponios, namus. Prisiekiu, jokių piktų kėslų neturėjau. Senoji ponia mėgino išmesti mane pro duris – nors ir pats buvau pasiruošęs išeiti, ir čia jos gera, bet nebejauna širdis neišlaikė. Ji mirė, o mane teisė kaip jos mirties kaltininką ir galiausiai uždarė į kalėjimą, pone.

– Taip taip, tęskit.

– O ten vidaus ar kokių reikalų ministras išrinko mane tam Liudviko *vešč* mėginti, ir aš virtau tarsi bandomuoju triušiu.

– Papasakokit man viską apie tai, – jis godžiai užsikvėpė ant stalo – net megztinio rankovės sumerkė į mano pastūmėtą šalin lėkštę su braškių džemo likučiais. Na, aš ir papasakojau. O ką čia slėpsi – viską iškløjau, broliai mano.

Klausėsi nė žodžio nepraleisdamos, žibančiom *glazy* ir atvopusia *guba*, pamiršęs neplautas lėkštes, kuriose stingo riebalai. Prisiminė tik, kai baigiau šnekėti; vis linkčiodamas ir krenkšėdamas – hm hm hm, ėmė rinkt viską nuo stalo ir kraut į kriauklę.

– Leiskit, pone, aš mielai išplausiu, – tariau.

– Ilsėkis, ilsėkis, vargšas vaike, – neleido jis ir taip smarkiai atsuko kraną, kad švokšdamas ėmė veržtis garas. – Tikriausiai pats turi nuodėmių, bet šitokia bausmė negali būti joms adekvati. Tave pavertė nežinia kuo, bet nebe žmogumi. Iš tavęs atėmė galią rinktis. Esi pasmerktas socialiai priimtiniams veiksams – tarsi mechanizmas, sugebantis daryti tik gerus darbus. Ir dar tas šalutinis poveikis – aiškiai matyt, kaip jis tave varžo. Juk dabar ar muzika, ar lytinis aktas, literatūra ar menas – viskas teikia nebe pasitenkinimą, o skausmą.

– Tikra tiesa, pone, – pritariau, užtraukęs manojo geradario pasiūlytą cigaretę su kamštiniu filtru.

– Jie visada taip – įkišk į burną pirštą, tai ir ranką nukas, – kalbėjo jis ir išsiblaškęs šluostė lėkštę. – Bet didžiausia nuodėmė – pati ta idėja. Juk žmogus liaujasi buvęs žmogumi, jei nesugeba rinktis.

– Taip ir kapas šnekėjo, pone, – tariau. – Turiu omeny, kalėjimo kapelionas.

– Tikrai, tikrai? Na žinoma, kaipgi kitaip. Juk jis krikščionis – taip ir turėjo šnekėti. Gerai. Žinai ką, – tebešluostė jis tą pačią lėkštę, kur ir prieš dešimt minučių, – ryt pasikviesiu keletą žmonių susipažint su tavimi. Manau, vargšas mano berneli, tave galima panaudoti. Gal tau padedant pavyktų net nuversti tą tironišką vyriausybę. Paversti padorų jaunuolį į mechanizmą, be abejo, gėda bet kokiai vyriausybei, išskyrus

tą, kuriai patiktų girtis savo despotiškumu, – tebešluostė jis tą pačią lėkštę.

– Pone, jūs visą laiką šluostote tą pačią lėkštę, bet dėl pagyrų aš su jums sutinku. Atrodo, mūsų dabartinė vyriausybė – vieni pagyrūnai.

– O, – jis pažvelgė į lėkštę taip, tarsi matytų pirmąsyk gyvenime, ir padėjo ant stalo. – Vis niekaip nepriprantu prie namų ruošos. Anksčiau žmona tvarkydavo namus, o aš visą laiką skyriau rašymui.

– Jūsų žmona, pone? O ką, ji jus paliko? – man iš tiesų rūpėjo jo žmona, mat puikiai ją prisiminiau.

– Taip, ji mane paliko, – kiek pakeltu tonu, su kartėliu *golos* atsakė jis. – Ji mirė. Žvėriškai išprievartauta, sumušta, ji nepakėlė traumos. Viskas įvyko čia, šiame name, – jo *ruki* su šluoste indams drebėjo, – štai tame kambaryje. Man teko sukaupti visas jėgas, kad prisiversčiau čia gyventi, bet žinau, kad ji būtų patenkinta – mat likau ten, kur dar neišblėso jos atminimas, jos trapi dvasia. Taip taip. Vargšė mergaitė. – Aš taip aiškiai *vidy* visa, kas vyko tą tolimą *nočy* ir ką pats išdarinėjau, o broliai mano, kad ūmai užplūdo šleikštulys, o *golova* vos neplyšo. *Vek* atkreipė dėmesį – negalėjo neatkreipti, nes jaučiau, kad iš *golova* nutekėjo visas *krovy*, ir *lico* turėjo likt baltas kaip drobė. – Na, pakaks šiandienai. Laikas į lovą, – maloniai tarė, – kambarys paruoštas. Vargšas, vargšas berniukas, na ir prisikankinai. Mūsų amžiaus auka, lygiai kaip ir ji. Vargšė, vargšė, vargšė mergaitė.

5.

Dėjau į akį kaip užmuštas, brolyčiai, – nieko nesapnavau iki pat ryto, giedro ir šalnoto. Užuočiau apetitišką čirškinamą kažkur apačioje pusryčių *von*, ir kaip dažnai būna, praėjo kiek laiko, kol susigaudžiau, kur esąs; prisiminęs iškart pasijutau jaukiai ir saugiai. Lepinausi lovoje laukdamas, kada pakvies pusryčių, kol dingtelėjo, kad vertėtų sužinoti savo geradarių, globojančio mane labiau nei tikra motina, vardą. Tad atsikėliau ir *nagoy nogi* apėjau kambarį, tikėdamasis rasti „Prisukamą apelsiną“ – juk viršelyje turi būt autoriaus *imia*. Tačiau čia nieko panašaus nebuvo – paprasčiausias miegamasis, tik lova, kėdė ir naktinė lempa. Teko *itty* į gretimą – paties šeimininko – kambarį, kur pirmiausia į *glazy* krito jo žmonos portretas ant sienos – labai padidinta nuotrauka, ir mane vėl *malenky* supykino užplūdę prisiminimai. Kaip ir tikėjaisi, vienoje iš poros trejeto lentynų su knygomis radau „Prisukamą apelsiną“ su autoriaus *imia* viršelyje ir ant nugarėlės – F. Aleksandras. O *Bog* šventas, pagalvojau sau, jis irgi Aleksas! Ėmiau verst lapus stovėdamas vien su jo pižama ir basom *nogi*, bet šalčio nė trupučio nejaučiau – kotedžas gerai išilęs. Niekaip negalėjau *pony-mat*, apie ką knyga – *bezumny* stilius, išvien ach, och ir panašus mėšlas, o išvada peršasi tokia, kad mūsų laikais *liudi* verčiami mechanizmais, nors iš tiesų jie – vadinasi, jūs, aš, jis ir kiekvienas, *razrez* man subinę, kitas – turėtų atseit augti, taip savaimė, natūraliai, sakytum vaisiai kokie ant šakos. Atrodo, F. Aleksandras manė, kad mes visi – jo žodžiais tariant – augame pasaulio medyje, o tas savo ruožtu – visatos sode, sodintame paties *Bog*, ir pasodino jis mus tam, kad malšintume jo meilės troškulį, žodžiu, toks ir panašus mėšlas. Man jis visiškai nepatiko,

brolyčiai, net nusistebėjau, koks vis dėlto *bezumny* tas F. Aleksandras. Kita vertus, gal ir kuoktelėjo jis dėl to, kad žmona nusistagaravo. Tada jis šūktelėjo man iš apačios, bet visiškai normaliu, sveiko *vek golos*, iš kurio tryško džiaugsmas, meilė ir panašus mėšlas, tad kuklusis jūsų metraštininkas mielai nusileido žemyn.

– Ilgai miegojote, – jis kaip tik traukė virtus kiaušinius iš puodo ir juodos duonos skrebučius iš orkaitės. – Jau beveik dešimt. Aš atsikėliau prieš kelias valandas, nemažai nudirbt spėjau.

– Dar vieną knygą rašote, pone? – pasidomėjau.

– Ne, šįkart ne, – mes draugiškai, šeimyniškai sėdom prie stalo ir kibom į pusryčius – tik kiaušinių lukštai ir skrebučiai trakšt trakšt traškėjo, ir dar savo eilės laukė *bolšoy* puodeliai *čaj* su pienu. – Šnekėjau telefonu su įvairiais žmonėm.

– Aš maniau, jūs neturite telefono, – įnikęs krapščiau šaukšteliu kiaušinį ir net nepastebėjau, ką sakau.

– Kodėl?! – jis *skory* įsitempė tarsi pavoju pajutęs žvėris – šaukštelis su kiaušiniu taip ir sustingo rankoje. – Kodėl manai, kad aš neturiu telefono?

– Nežinau, šiaip, nežinau, – nesumečiau, ką atsakyti, o pats vis galvojau, brolyčiai, ar gerai jis atmena tos tolimos *nočy* įvykių pradžią, kai tik pabeldžiau į duris ir ėmiau skiest, kad reikia paskambinti daktarui, o ji atsakė, kad telefono jie neturi. Jis net prisikišęs *smotret* į mane, bet ir vėl atsileido – kibo į kiaušinį ir tęsė šneką savo įprastu maloniu, net pakiliu *golos*:

– Taip, apskambinau keletą žmonių, kurie gali susidomėti jūsų atveju. Jūs galite tapti tuo atramos tašku, kuriuo pasinaudojus per artėjančius rinkimus gal pavyktų nuversti tą banditų vyriausybę. Mat labiausiai jie giriasi savo kelių paskutinių

mėnesių kovos su nusikalstamumu rezultatais, – jis pakėlė *glazy* nuo garuojančio kiaušinio ir vėl taip įdėmiai bedė jas į mane, kad dar kartą suabejojau – ar tik nepradeda jis *ponymat*, kokį vaidmenį atlikau jo *žizny*. – Bet, kita vertus, – jis tik tęsė mintį, – dabar į policiją verbuojami brutalūs jauni chuliganai. Propaguojami destruktivūs, nužmoginantys psichinio poveikio metodai, – tokie ilgi *slovy*, brolyčiai, ir dar *glazy* blizga kaip *bezumny*. – Visa tai jau buvo – nors kitose šalyse, bet jau matyta. Pirmosios kregždės, kaip sakoma. Net nepastebėsim, kai ir pas mus įsigalės totalitarinis režimas. – O varge varge, pagalvojau sau, neatsitraukdamas nuo kiaušinių su skrebučiais, na ir užsivedė.

– O koks mano vaidmuo visoje šioje istorijoje, pone?

– O jūs, – jo *glazy* tebežėrėjo kaip *bezumny*, – esate gyvas tų šėtoniškų užmačių liudininkas. Visa tai turi išgirsti liaudis, turi sužinoti paprasti žmonės! – nebaigęs pusryčių jis pašoko nuo stalo ir ėmė žingsniuot po virtuvę – pirmyn atgal, nuo kriauklės iki lyg ir sandėliuko durų. – Nejaugi jie nori, – jo *golos* skardėjo *gromky* kaip iš tribūnos, – kad ir su jų vaikais elgtųsi taip, kaip su šia nelaiminga auka? Nejaugi jie leis vyriausybei pačiai spręsti, kas nusikaltėlis, o kas ne, ir siurbti gyvybines jėgas bei valią iš kiekvieno, kas tik jai neįtikis? Šįryt, – tarė kiek ramesniu *golos*, bet prie kiaušinio negrįžo, – kol miegojote, parašiau straipsnį. Ryt poryt jį išspausdins kartu su nelinksma jūsų nuotrauka. Reikia, kad jūs jį pasirašytumėt – tai ataskaita apie visus tuos žiaurumus, kuriuos patyrėte, vargšas mano berniuk.

– O kas jums iš viso to, pone? Išskyrus, žinoma, šlamus, kuriuos sumokės už tą, kaip sakėte, straipsnį? Turiu omeny, kodėl jūs taip veržiatės kovot su vyriausybe, jei nepalaikysit mano klausimo įžūliu?

Jis įsitvėrė stalo kampo ir sugriežė nesveikais, pageltusiais nuo tabako *zuby*:

– Kas nors juk turi kovoti! Turi ginti didžiąsias laisvės tradicijas! Aš nesu kokios partijos šalininkas – tiesiog kovoju su blogiu visur, kur jį matau. Man nieko nereikia partijos ar jų pavadinimai. Man rūpi tik laisvė, laisvės tradicijos. Tačiau paprasti žmonės taip lengvai jas išduoda, deja. Taip taip, jie visada pasiruošę parduot laisvę už ramų gyvenimą. Todėl kartkartėmis jiems reikia bakstelt, bakstelt! – čia, brolyčiai, jis stvėrė šakutę ir bakst, bakst – du tris *razy* bedė į sieną, paskui nusviedė trilinką ant grindų. – Valgyk, valgyk, – tarė maloniai lyg niekur nieko. Viskas aišku, pagalvojau sau, jis rimtai kraustosi iš *golova*. – Tau reikia gerai maitintis, mažoji mūsų amžiaus auka. Valgyk, dar mano kiaušinį suvalgyk.

– Bet, – man nebe pusryčiai rūpėjo, – kas man iš to, pone? Ar mane išgydys, ar būsiu koks buvau? Ar dar kada galėsiu *slušy* mieląją Chorinę simfoniją nepykinamas ir nekankinamas skausmų? Ar galėsiu vėl gyventi normalų *žizny*? Kas, pone, bus su manimi?

Jis taip pažvelgė į mane, brolyčiai, tarsi apie tai niekada ir pagalvojęs nebūtų, ir apskritai kokią reikšmę gali turėti tokios smulkmenos, palyginti su Laisve ir visu tuo mėšlu. Nustebinau jį savo klausimu – mat koks egoistas, vis sau kažko noriu.

– Na, kaip šnekėjau, – galiausiai atsakė – nei į tvorą, nei į mieta, – pats esi gyvas liudininkas, mano vargšas berniuk. Baik pusryčius ir eime paskaitysi, ką parašiau. Straipsnį išspausdins „Savaitės trimitas“ tavo, nelaimingos aukos, vardu.

O parašė jis, broliai mano, ilgą ir tokį verksmingą pasakojimą, kad skaitant man širdis plyšo – taip gaila buvo

vargšelio *malčik*, pasakojančio, kaip vyriausybė jį kankino, kaip iščiulpė visus jo gyvybės syvus bei valią ir kaip dabar visi *liudi* turi susiprast ir nebeleist jai, tokie supuvusiai ir piktavalei, toliau likti prie valdžios vairo. Žinoma, tas vargšas kankinys *malčik* ir buvo J.K.M.

– Puiku, – įvertinau, – kraupiai *chorošou*. Didžiai geras *robota* bus tamstai nuskilęs.

– Ką? – išsižiūrėjo jis net prisimerkęs – tarsi pirmą kartą būtų išgirdęs mane šnekant.

– A, čia tik *nadsaty* kalba. Visas jaunimas taip šneka, pone. Nieko nesakęs jis *itty* į virtuvę plaut indų, o aš likau su tais skolintais naktiniais *platje* ir *tufli* – laukti, kol su manimi padarys tai, ką ruošėsi daryti, nes pats jokių planų neturėjau, o broliai mano.

Kol didysis F. Aleksandras krapštėsi virtuvėje, nuo durų atsklido dzin dzin. „O, – leidosi *kričat* jis, pakeliui iš virtuvės šluostydamasis *ruki*, – štai ir jie. Einu, einu!“ Jis atidarė duris – vestibulyje pasigirdo trankūs „cho cho cho, sveikas, to oro bjaurumas, kaip reikalai“ ir panašiai, paskui visi suėjo į kambarį su židiniu, ta knyga ir straipsniu apie mano kentėjimus, išvydo mane, ir prasidėjo – ach, och ir taip toliau. *Liudi* buvo trejetas, ir F.Aleksandras susakė man jų *imia*. Pirmasis *vek*, Z.Dolinas, šnekėjo tokiu dusulingu, prarūkytu balsu ir dar kosčiojo – *khe khe khe*, o nuo tarsi amžiams įsikąsto cigaretės galo ant *platje* byrėjo pelenai, kuriuos jis vis nubraukdavo nekantriom, nervingom *ruki*. Pats buvo *malenky* apvalainas storulis su didokais *očki* masyviais rėmeliais. Antrasis, toks ir toks Rubinšteinas, *stary*, aukštas ir mandagus, su pageltusia tarsi kiaušinio trynys barzda, šnekėjo tikro džentelmeno *golos*. Paskutinis, D.B. da Silva, buvo labai *skory* judesių ir skleidė stiprų vyriškų

kvepalų *von*. Visi *chorošou* į mane išžiūrėjo ir, regis, liko labai patenkinti tuo, ką *vidy*.

– Ką gi, nuostabu, ar ne? – pirmas prašneko Z. Dolinas. – Vyrukas tikrai gali būti labai mums naudingas. Žinoma, gerai būtų, jei, reikalui esant, atrodytų dar nesveikesnis ir dar panašesnis į zombį. Kova reikalauja aukų. Nieko, ką nors sugalvosime.

Nepatiko man ta šneka apie zombius, brolyčiai, tad išiterpiau:

– Na, *bratva*, tai ką sumąstėte? Ką daryt kėsinatės savajam mažėliui *drug*?

Čia F. Aleksandras tarsi atsiduso:

– Kaip keista. Ta kalbos maniera man girdėta. Mes buvome susitikę anksčiau, jokios abejonės, – net antakius suraukė užsigalvojęs. Oi brolyčiai, reiks man būt atsargesniam.

– Organizuot susitikimus su liaudies masėm, – atsakė D. B. da Silva. – Viešieji renginiai – iš jų bus daugiausia naudos. Žinoma, ir laikraščių reporteriai turės ką veikti. Objektyve sugriautas gyvenimas – tai uždegs širdis, – ir iššiepė visus savo trisdešimt kelis *zuby*, gražiai baltuojančius tamsaus tarsi svetimšalio *lico* fone.

– Ir vėl niekas nesako, kas man iš viso to! – pasipiktinau. – Man, nukankintam kalėjime, tikrų tėvų ir to suįžūlėjusio nuomininko išmestam iš savų namų, sumuštam senių gvardijos ir vos neužmuštam *menty*! Kas manęs laukia, a?

– Pamatysite pats, berniuk, – prašneko Rubinšteinas. – Partija neliks jums skolinga. Tikrai ne. Pakentėkite ir pamatysite, koks siurprizas jūsų laukia. Tik turėkite kantrybės.

– Man reikia tik vieno, – šaukiu, – vėl tapti normaliam ir sveikam, kaip tais *stary* laikais, kad galėčiau pasidžiaugt gyvenimu kompanijoje tikrų draugų, o ne apsišaukėlių, tik

ir tykančių tavo išduot! Ar padarysite tai, a? Ar gali kas gražinti man, ką esu praradęs? Nieko kito man nereikia. Na, atsakykit!

– Khe khe khe, – atsikosi Z.Dolinas, – juk jūs Laisvės kankinys. Jūsų vaidmuo istorinis – nepamirškite jo, o mes jau jums pasirūpinsim. – Ir dar išsišiepęs kaip *bezumny* ima glostyti man kairę *ruka* – tarsi būčiau idiotas.

– Liaukitės elgėsi su manim kaip su *vešč*, kurią galima panaudoti ir išmesti! Aš ne kretinas, ir nepavyks vedžiot mane už nosies, jūs kvaišos! Gal pavyktų, jei būčiau paprastas *prestupnik*, bet aš ne paprastas ir ne toks jau bukas, *slušy*?!

– Bukas, – susimąstęs pakartoja F. Aleksandras. – Bukas. Kąžką vadino tokiu vardu. Bukas, hm.

– Ką? Kuo čia dėtas Bukas? Ką jū s žinote apie Buką? – ir tik tada susizgrimbu. – O, *Bog* padėk, – nejučia išsprūsta. F. Aleksandro *glazy* tokios, kad nebejauku darosi. Suku ienas į duris – *platje* viršuje, persirengiu ir *itty* iš čia kuo greičiau.

– Beveik galėčiau patikėti, – F. Aleksandras prašiepia sukąstus dėmėtus *zuby*, *glazy* paklaikusios, – bet juk taip nebūna. Jei čia būtų jis, dievaži, suplėšyčiau. Kaip Dievą myliu, į gabalus sudraskyčiau.

– Na jau, na, – D.B. da Silva glosto jam petį – tarsi šunį ramintų. – Visa tai seniai nugrimzdo į praeitį. Ten buvo kiti. Mes privalome gelbėti šią vargšę auką. Tik apie tai ir turime galvoti – dėl Šviesios Ateities ir Bendro Reikalo.

– Pasiimsiu *platje*, – tariu nuo laiptų apačios, – kitaip sakant, drabužius, ir keliausiu sau *odyn-oky*. Didžiai jums visiems dėkingas, bet, matyt, teks pačiam pasirūpinti savo *žizny*. – Magėjo kuo greičiau iš čia ištrūkti, brolyčiai.

– Na jau ne, – visai kitaip prašneko Z.Dolinas. – Tu mūsų rankose, drauguži, ir taip lengvai neištrūksi. Važiuosi

su mumis. Viskas bus gerai, pamatysi, – ir priėjo artyn vėl siekdamas mano *ruka*, tarsi ketintų stverti ją. Na, brolyčiai, parodysiu jiems, iš kur kojos dygsta, pagalvojau, bet mintis apie *draka* taip supykinu, kad vos nenualpau – net krustelt nebepajėgiau. Vėl išvydau paklaikusias F. Aleksandro *glazy* ir nusprendžiau nebesispyriot:

– Kaip liepsit – aš jūsų rankose. Tik judam greičiau ir baigiam tą reikalą, draugužiai, – rūpėjo nešt *nogi* iš tos *mesto glupy* pavadinimu „Namai“. Nė per nago juodymą nebepatiko F. Aleksandro *glazy*.

– Puiku, – tarė Rubinšteinas, – renkitės ir važiuojam.

– Bukas bukas bukas, – tebemurmėjo F. Aleksandras. – Kur man pasitaikė tas Bukas? – Nelaukiau, kol jis prisimins – *skory* užbėgau laiptais, per dvi sekundes persirengiau, ir mes keturiese *itty* lauk. Mane pasodino į mašiną, iš šonų sėdo Rubinšteinas ir Z.Dolinas, krenkšėdamas kaip visada – khe khe khe, o D.B. da Silva parvairavo į miestą, kitą daugiabučių mikrorajoną ne taip toli nuo mano buvusių namų. „Eikš, vyruti, khe khe, – Z.Dolinui kosčiojant, jo cigaretės žarijėlė sužioruodavo raudonai lyg krosnyje, – čia tave ir apgyvendinsime“. Žengėme į vestibulį, kurio sienas puošė dar vienas Darbo Didybės variantas, pakilome liftu ir atsidūrėme bute, niekuo nesiskiriančiame nuo visų kitų butų miesto daugiaaukščiuose. *Malenky* kaip *karman*, du miegamieji ir dar vienas toks svetainės, valgomojo ir darbo kabineto hibridas, kur riogsojo knygom, popieriais, rašalo buteliukais, buteliais bei panašiu mėšlu apkrautas stalas.

– Štai, – mostelėjo D.B. da Silva, – jauskis kaip namie, vyruti. Maistas virtuvės spintelėje, pižama – anoje spintoje. Ilsėkis, nerami dvasia.

– A? – nesupratau, apie ką jis.

– Nieko, nesvarbu, – nuramino mane Rubinšteinas savuo-
ju *stary golos*. – Mes jus paliekam, turime reikalų. Užsuksime
vėliau. Tikimės, jūs nenuobodžiausite.

– Dar vienas klausimas, khe khe khe, – vėl krenkštelėjo
Z.Dolinas. – Turbūt supratai, kas sujudino iškankintą mūsų
brangiojo F. Aleksandro atmintį? Sakyk, ar kartais ne..?
Kitaip tariant, ar ne tu..? Tikiuosi, pats supranti, ką turiu
galvoje. Pažadu, viskas liks tarp mūsų.

– Aš atkentėjau. *Bog* mato, atkentėjau už viską, ką esu
padaręs. Atkentėjau ne tik už save, bet ir už tuos *svoločy*,
pasivadinusius mano *drugi*, – net kumščiai susigniaužė ir,
žinoma, vėl sukilo šleikštulys. – Einu prigulsiu. Neįsivaiz-
duojate, kokius siaubus man teko patirti.

– Taip taip, – D.B. da Silva vėl rodo savuosius trisdešimt
ir kiek ten *zuby*. – Žinoma, prigulk.

Ir jie iškeliavo, brolyčiai. *Itty* tvarkyt savo reikalų – ma-
tyt, politika ir visas tas mėšlas, o aš likau ilsėtis ramybėje,
visiškai *odyn-oky*. Virtau į lovą net nenusirengęs – tik *sapogi*
nuspyriau ir palaisvinau kaklaryšį. Jaučiausi pasimetęs kaip
tufli – net nenutuokiau, nuo kurio galo pradėt gyvent savo
žizny. *Golova* sukosi įvairiausi paveikslėliai – *človeki*, su
kuriais susipažinau mokykloje, Vake, per visus savo *žizny*
nuotykius, bet negalėjau rast nė vieno, kuriuo galėčiau pa-
sitikėt, – nė vieno visame *bolšoy* margame pasaulyje. Taip
ir užsnūdau, brolyčiai.

Pabudęs išgirdau už sienos *gromky* muziką – matyt, ji ir
pažadino. *Chorošou* atsiminiau tą *vešč*, nors daugelį metų
nebuvo girdėjęs – dano Oto Skadeligo Trečioji simfonija,
tranki ir siautulinga – ypač pirma dabar skambanti dalis. Porą
sekundžių *slušy* džiugiai susidomėjęs, paskui sukyla skaus-
mai ir šleikštulys – ūmūs ir smarkūs, net dejonės veržiasi iš

kiški. Ir štai aš, prisiekęs muzikos gerbėjas, esu priverstas stenedamas ropštis iš lovos ir bam bam daužyt sieną: „Išjunkit, išjunkit ją!“ Bet kur tau – muzika gal net garsėja. Daužau ir daužau, krumpliai jau nudraskyti, srūva raudonas raudonas *krovy*, baigiu *gorlo* prarėkt, bet muzika netyla. Galop dingteli, kad reikia iš čia nešdintis, tad iš *malenky* miegamojo lekiu prie buto durų – o varge, nieko neišeis, užrakintos iš anos pusės! O muzika eina vis garsyn ir garsyn, tarsi kas tyčia būtų sugalvojęs tokią kankynę, o broliai mano. Grūdu mažylis pirštus giliai į *ušy* – net suskausta, bet trombonams ir litaurams jie ne kliūtis. Vėl šaukiu, kad liautųsi, trunkau sieną, man regis, kaip pneumatiniu kūju, bet niekas nesikeičia. „O, ką daryt, ką daryt, – apsipilu ašarom, – padėk man, *Bog šventas!*“ Užsikimšęs *ušy*, apdujęs nuo skausmų blaškaisi po kambarį, iš vidurių veržiasi agoniškos aimanos, ir staiga ant stirtos knygų, popierių ir kito mėšlo, kuriuo apverstas kambario stalias, *vidy* atsakymą į savo klausimą – ta pati idėja, kurią įgyvendint man sukliudė bibliotekos senių gvardija ir tie atseit farai Bukas su Bilpalaikiu. Juk ruošiausi suvesti sąskaitas su *žizny* – užverst kanopas ir ištrūkt visiems laikams iš šio pašvinkusio žiauraus pasaulio. MIRTIS – parašyta kažkokios brošiūros viršelyje, nors frazės prasmė kita – MIRTIS VYRIAUSYBEI. Matyt, Likimo pirštas – šalia dar viena *malenky* brošiūra su pavaizduotu viršely atdaru langu ir fraze: „Atverkite langus, įleiskite šviežio oro, naujų idėjų, pradėkite naują gyvenimą!“ Ar gali būti aiškiau – tai patarimas šokti per langą ir taip viską baigti. Akimirksnis skausmo, bet pas-kui – amžinas, nedrumsčiamas miegas.

Per sieną tebedundėjo mušamieji ir pučiamieji, tebegriežė smuikai. Tame kambary, kur miegojau, langas atviras. Prienu ir pažvelgiu žemyn – yra kur dribt, aukštis svaiginantis,

mašinos, autobusai ir *človeki* toli apačioje. Sušunku visam pasauliui: „Sudie, sudie, teatleis jums *Bog* už pražudytą gyvenimą!” Kariuosi ant palangės, užsimerkiu – muzika tebeaidi iš kairės, į *lico* pūsteli šaltas vėjas – ir šoku.

6.

Nušokt tai nušokau, o broliai mano, ir į šaligatvį tēškiausi kaip turi būt, bet kanopų užverst nepavyko. Jei būtų pavykę, patys suprantat, nebūčiau parašęs to, ką skaitote. Matyt, aukščio kiek pritrūko. Bet kaulai sutrupėjo kone visi: rankų, kojų, stuburas, ir prieš prarasdamas sąmonę subėgusių išverstom *glazy* praeivių akivaizdoje, skausmą jutau nežmonišką, brolyčiai. Jau alpdamas aiškiai supratau, jog visi šiame prakeiktam pasauly prieš mane – na, žinoma, net muziką už sienos įjungė mano nauji vadinamieji *drugi*, siekdami savo purvinių politinių tikslų. Nespėjo ir milijoninė *minuta* dalis praeit, kaip išlėkiau virš kūno, palinkusių prie jo veidų, virš dangaus ir viso viso pasaulio.

Gal po milijono metų grįžęs iš juodos juodos skylės į *žizny*, atsidūriau lignoninėje – balta balta ir, kaip visada lignoninėse, tvyro toks nykus, rūgštelėjęs švaros *von*. Kada jie galų gale išras kokį *chorošy* kvapą tiems antiseptikams – bent jau gėlių ar keпамų svogūnų? Dar nemaža laiko praėjo, kol susivokiau kas esąs, ir pasirodė, kad esu aš baltutėlė mumija. *Plot* nejutau visiškai, nei skausmo, nei kokio niežulio, nieko nieko. Visas suvystytas į tvarsčius – ir *golova*, ir *lico* kažkuo aplipdytas, ir *ruki*, ir dar prie pirštų tokie pagaliukai priraišioti, tarsi prie gėlių, kad tiesiai augtų; vargšės *nogi* ištemptos, apmuturiuotos ir apraizgytos vielų karkasais, o į dešinę *ruka*, kiek žemiau

plečo, dar įbestas vamzdis, kuriuo iš apversto stiklainio kapsi raudonas raudonas *krovų*. Bet justi nejutau nieko, brolyčiai. Šalia lovos sėdėjo seselė ir skaitė knygą; šriftas blankus, bet iš begalės brūkšnelių prieš eilutes galima spręst, kad literatūra grožinė, o iš jos atodūsių – kad apie senąjį mieląjį stumk – trauk. Seselė kraupiai *chorošy devočka*, raudona *rot*, nuo ilgumo net nusvirusiom virš *glazy* blakstienom ir *grudy*, kurių puikumo ir krakmolytas chalatėlis nepaspėpė.

– Eikš, pupyte, – išsižiojau. – Ar negeidi smagiai pasivoliot su jaunuoju savo *drug*?

Nors *slovy* nepavyko ištarti – *rot* tarsi sukaustyta, ir *jazyk* apčiuopiau skyles kelių *zuby* vietoje, – seselė pašoko, paleido iš rankų knygą ir spygtelėjo:

– Oi, pacientas atgavo sąmonę!

Slova atrodė kiek per protingi tokiai *malenky ptica*, ir jau išsižiojau jai tai sakyti, bet pasigirdo tik mikt mikt. Seselė *itty*, palikus mane *odyn-oky*, o aš ėmiau dairytis į šalis. Pasirodo, palata *malenky*, vienvietė, visai ne tokia, kurioje kartą gulėjau dar būdamas *malčik* – ilga kaip koridorius, priguldyta kriokiančių mirštančių senių, – matyt, kad labiau norėtuši kuo greičiau pasveikt ir niekada nebegrižt. Regis, tada sirgau difteritu, brolyčiai.

Iš pradžių sąmonė grįždavo neilgam, nes labai *skory* vėl atseit užsnūdau, bet kiek pamenu, po vienos kitos *minuty* seselė grįžo su būriu *čeloveki* baltais chalatais, ir visi suraukę antakius hm hm hm apžiūrinėjo kuklųjį jūsų metraštininką. Esu tikras, su jais buvo ir *stary* pažįstamas Vako kapas, kuris kvėptelėjo į mane: „O sūnau, sūnau mano!“ kartu su perdegusio viskio *von*, o paskui *govorit*: „Žinai, aš išėjau iš ten. Nė už ką negalėjau taikstytis su tuo, ką tie *svoločy* ruošėsi daryt ir kitiems vargšams *prestupniki*. Tad išėjau

iš ten ir savo pamoksluose reiškiu protestą, mano mylimas sūnau Kristuje“.

Dar po kurio laiko atsibudęs *vidy*, kaip manote ką? – nagi visą trijulę, uždariusią mane į tą nelemtą butą, būtent D.B. da Silva, tokį ir tokį Rubiņšteiną ir Z.Doliną.

– Drauge, – iškilmingai taria nepastebėjau ir nenugirdau kuris jų, – jaunasis mūsų drauge, tau pavyko įžiebtį pasi-piktinimo liepsną žmonių širdyse. Tavo dėka tie piktadariai ir pagyrūnai prarado visus šansus. Už juos nebebalsuos, ir jie visiems laikams dings nuo scenos. Tavo auka ant Laisvės aukuro neįkainojama.

– Jei būčiau miręs, – žiojuosi sakyti, – ji būtų dar naudingesnė jūsų politiniams tikslams, argi ne, *svoločy* jūs, išdavi-kai, apsimetėliai *drugi!* – Bet pasigirsta tik taikus mikt mikt. Vienas jų tiesia man prieš *glazy gazety* iškarpas, ir aš *vidy* save neštuvuose, aptekusį *krovny* – kraupi nuotrauka; regis, net imu prisiminti, kaip tada kažkas švysčiojo – matyt, foto-grafų blykstės. Viena *glaz* skaitau antraštes – jos kiek dreba laikančio iškarpas *vek* rankoje: PATAISOS SISTEMOS RE-FORMŲ AUKA – VAIKAS; ŽUDIKAI VYRIAUSYBĖJE. Dar viena nuotrauka – lyg ir kas pažįstamas, antraštė ŠALIN ŠALIN ŠALIN. A, juk čia tas vidurių ar vidaus ministras.

– Nevalia jo šitaip jaudinti, – sako ta *ptica* seselė. – Nevalia daryti nieko, kas gali pabloginti jo savijautą ar nuotaiką. Ir apskritai jūsų laikas baigėsi.

– Taip, šalin, šalin, šalin, – rėkiu, bet *sluŝy* tik mikt mikt. šiaip ar taip, trys politikieriai išeina savais keliais, ir aš išeinu – tik kitur, į dausas, į juodą užmarštį, retkarčiais nušviečiamą kokio keisto sapno – net nesuprasi, sapnas tai ar ne, brolyčiai. Pavyzdžiui, kartą pasirodė, kad man iš *plot* tarsį viską išpylė, kaip išpila nešvarų vandenį, po to vėl

pripylė, bet jau švaraus. Paskui prasidėjo žavūs, *chorošy* sapnai – tarsi aš *krast* kažkieno mašiną ir visiškai *odyn-oky* lakstau važinėju po visą pasaulį, traiškau *liudi* ir su malonumu klausausi jų priešmirtinių *kričy* – jokių skausmų, jokio šleikštulio. Paskui darau stumk–trauk daugybei *devočki* – be ceremonijų verčiu ant žemės, taranuoju, o aplink visi kelia man ovacijas kaip *bezumny*. Paskui vėl pabudau ir šįkart *vidy* savo tė ir em, atėjusius aplankyti sūnaus ligos patalę; motina žliumbia iš visų jėgų.

– Nagi nagi nagi, čia dabar kas? – tada *govorit* galėjau kur kas geriau. – Kodėl manote, kad jūs čia laukiami?

– Apie tave visi laikraščiai rašė, sūnau, – *papapa* aiškiai susigėdęs. – Kaip neteisingai su tavimi pasielgta. Kaip Vyriausybė privedė tave prie savižudybės. Bet ir mes iš dalies dėl to kalti, sūnau. Žodžiu, aš tik noriu, kad žinotum: mūsų namai – tavo namai, sūnau. – Motina lieja upes ašarų, *lico* susitraukęs it kumštis.

– O kaipgi tas naujasis sūnus, Džo? *Dai Bog*, vartosi sau kaip inkstas taukuose, ar ne?

– Oi Aleksai Aleksai, ooojoooi, – suvaitoja mama.

– Bjauri istorija, sūnau, – *papapa* ramesnis. – Jis kiek susikivirčio su policininkais, ir tie jį sudorojo.

– Kaip? Negali būt. Toks *chorošy čelovek* ir visa kita. Niekada nepamanyčiau, dievaž.

– Jis niekam nekliudė, sūnau. O policininkai nei iš šio, nei iš to liepė jam pasitraukt. Stovėjo sau gatvės kampe – laukė merginos, su kuria turėjo susitikti. Policininkai liepė jam keliauti savais keliais, o jis atsakė, kad turi tokias pat teises kaip ir kiekvienas kitas. Jie visi supuolė ir sudorojo jį, žiauriai.

– Siaubas. Koks siaubas. O kur dabar vargšas berniukas?

– Oojojoooi, – subliovė mama, – namooo išvažiavo!!!

– Taip, – patvirtino tėvas. – Grįžo į tėviškę sveikti. Jo darbas čia atiteko kažkam kitam.

– Ir dabar jūs norite, kad grįžčiau atgal ir viskas būtų kaip buvę.

– Taip, sūnau. Mes prašome, sūnau.

– Aš pagalvosiu, – atsakiau. – Gerai viską apgalvosiu.

– Oojojoooi! – vėl sukaukė mama.

– Nagi užsičiaupk, – liepiau, – arba neištversiu ir tada iš tikrųjų atsiras dėl ko kaukti. *Zuby* išdaužysiu, – ir keista, brolyčiai, sakydamas tuos *slova* pasijutau *malenky* geriau, tarsi šviežias raudonas raudonas *krovny* būtų plūstelėjęs gyslom. Hm, reiks pagalvot. Vadinasi, kad pasijusčiau geriau, turiu tapt blogesnis?

– Nedera taip šnekėt su motina, sūnau, – pamokė mane *papapa*. – Vis dėlto jos dėka atėjai į šį pasaulį.

– Taigi taigi. *Griazny* ir *voniučy* tas jūsų pasaulis, – ir stipriai užmerkiau *glazy*, tarsi nuo skausmo. – Gerai jau, eikit. Pagalvosiu, ar negrįžus namo. Bet jei grįšiu, viskas turės būti kitaip.

– Gerai, sūnau. Kaip tik pageidauji.

– Iškart turit apsispręst, kas namie bus šeimnininkas.

– Oojojoooi, – vėl paleido dūdas mama.

– Puiku, sūnau, – nesiginčijo tėvas. – Viskas bus taip, kaip panorėsi. Tik sveik greičiau.

Jiems išėjus drybsojau ir maščiau apie šį bei tą, *golova* mirgėjo mintys tarsi paveiksliukai. Pasirodė seselė, ėmė taisyti patalus.

– Ar seniai aš čia? – paklausiau.

– Gal kokią savaitę, – maloniai atsakė ji.

– O ką man darė per tą laiką?

– Na, ką ir turėjo daryti – buvot visas sulaužytas, sudaužytas, praradot gausybę kraujo, ir dar toks smegenų sukrėtimas – tikra kontūzija. Juk reikėjo visa tai sutvarkyti, tiesa?

– Bet ar darė ką mano *golova*? Turiu omeny, ar smegenyse nesiknaisiojo?

– Visa, ką darė, – nebesileido ji į šnekas, – bus tik į gera. Po poros dienų apsilankė pora apyjaunių *veki* su tokiom *sladky* šypsenom, matyt, daktarai. Jie atsinešė knygą su paveikslėliais ir vienas tarė:

– Mes jums rodysime paveikslukus, o jūs sakysite, kokios mintys jums kyla. Sutarėme?

– O kuriems galams, jaunieji *drugi*? Kokia dar *bezumny* idėja šovė jums į *golova*?

Bet jie tik droviai pakikeno, susėdo iš abiejų lovos pusių ir atvertė knygą. Pirmame puslapyje buvo lizdo su kiaušiniais nuotrauka.

– Na? – paklausė vienas daktarų.

– Paukščio lizdas, – atsakiau, – prikrautas kiaušinių. Gražu pažiūrėt.

– O ką jūs su juo darytumėt? – klausia kitas.

– Ištaškyčiau, o ką dar, – sakau. – Imčiau ir tėkščiau į sieną, uolą ar ką panašaus ir pasigrožėčiau, kokia išeis kiaušiniene.

– Gerai, gerai, – linksi abu ir verčia kitą puslapį. Ten tupi toks didelis – kaip jį – povas, išskleidęs ilgiausią uodegą, išmargintą visom vaivorykštės spalvom, pasipūtęs toks.

– Na? – vėl klausia jie.

– Smagu būtų, – sakau, – kibt jam į uodegą ir raut, kad žviengtų kaip skerdžiamas. Žinotų tada, kaip pūstis.

– Gerai, – patenkinti linksi abu. – Gerai, gerai, – ir verčia toliau. Buvo paveikslukų su *chorošy devočki* – pasakiau,

kad padaryčiau kiekvienai stumk–trauk, ir būtinai kad cyptų iš skausmo. Buvo ir tokių, kur batais spardo *liudi į lico*, ir viskas aptiškę raudonu raudonu *krovy* – norėčiau aktyviai dalyvaut, sakau. Dar buvo paveikslėlis su tuo kalėjimo kapo *nagoy drug*, kur velka kryžių į kalną – pasakiau, kad viską atiduočiau už plaktuką ir gerą saują vinių. – Gerai, gerai, gerai, – kaskart linksėjo jie, kol galiausiai paklausiau:

– Ką visa tai reiškia?

– Hipnopedija, – ištarė vienas tokį ar panašų *slovo*, – buvo labai gili, bet, regis, jūs pasveikote.

– Pasveikau?! Visas sutvarstytas, vos guliu, galima sakyti, o jūs – „pasveikote“! Pabučiuokit man į subinę, štai ką.

– Palūkėkit, – atsakė kitas. – Jau nebeilgai.

Na, aš ir laukiau, brolyčiai, – tysojau sau, žiaumoju kiaušinius su skrebučiais, *lomtik po lomtik*, užsigerdamas *čaj* su *moloko* iš *bolšoy* puodelio, ir kasdien jaučiausi vis geriau ir geriau; galiausiai man pasakė, kad šiandien apsilankys nepaprastas, labai svarbus svečias.

– Kas toks? – pamėginau iškamantinėt, kai tvarkė mano lovą ir šukavo ševeliūrą – *golova* jau be tvarsčių, plaukai vėl auga.

– Pamatysit, pamatysit, – nieko daugiau nesakė. Ir pamačiau, dar kaip pamačiau. Po pietų, apie pusę trijų, į palatą subėgo orda *gazety* fotografų ir korespondentų, ginkluotų bloknotais, pieštukais ir visu tuo mėšlu. Kiekvienas iš kailio nėrėsi, sutikdamas didįjį kuklaus jūsu metraštininko lankytoją – fanfaras būtų pūtę, jei tik būtų turėję. Ir štai pasirodė, žinoma, ne kas kitas, o tas vidaus ar vidurių ministras – kaip visada paskutinės mados *platje*, aristokrato *golos*. Žybt žybt – sublyksėjo fotoaparatai, kai jis sveikindamasis ištiesė man *ruka*.

– Nagi nagi nagi, kokie vėjai atpūtė, *stary drug?* – paklausiau. Atrodo, nelabai kas mane *pony-mat* – atsakė tik šiurkštokas balsas:

– Kaip šneki su ministru, vyruti!

– Pasprink, – urgztelėjau jam kaip šuva. – Miką tau į *gorlo* ir visiems kitiems.

– Na gerai, gerai, – *skory* įsiterpė tas vidurių *vek.* – Juk jis kalba su manimi kaip draugas, tiesa, sūnau?

– Aš visų draugas, – sakau. – Išskyrus savo priešus.

– O kas tavo priešai? – klausia ministras, o tie iš *gazety* puola rašyt. – Pasakyk mums, vaike.

– Kiekvienas, kas man kenkia, – sakau, – yra mano priešas.

– O mes, – šneka ministras, sėsdamasis šalia lovos, – tai yra aš asmeniškai ir Vyriausybė, kuriai turiu garbės priklausyti, norėtume, kad mumyse matytum draugas. Taip, draugas. Matai, išgydėme tave, skyrėme geriausius gydytojus. Juk jautiesi kaip kadaise, tiesa? Mes niekada tau nieko bloga nelinkėjome, bet žinok, yra tokių, kurie linkėjo ir tebelinki. Manau, supranti, apie ką kalbu.

– Taip taip, – tęsė jis. – Yra žmonių, kurie bandė panaudoti, taip, panaudoti tave savo politiniams tikslams. Jie džiaugtūsi – taip, džiaugtūsi, jei būtum nebegyvas, nes ruošėsi apkaltinti Vyriausybę dėl tavo mirties. Manau, žinai, kas tie žmonės.

– Vienas jų, – šnekėjo toliau ministras, – toks F. Aleksandras, kūręs ardomąją literatūrą, trokšte troško tavo kraujo. Jis apsėstasis, maniakas, kuris nenurimtų, kol įbestų peilį tau į širdį. Bet nesijaudink – mes pasistengėme, kad jis nedrumstų tau ramybės.

– Tačiau jis elgėsi su manim kaip *drug.* Jis rūpinosi manimi lyg tikra motina.

– Kol sužinojo, kad padarei jam skriaudą. Bent jau, – *skorry skorry* pasitaisė ministras, – buvo įsitikinęs, kad tu ją padarei. Įsikalė į galvą, kad dėl tavo kaltės žuvo vienas labai jam artimas ir brangus žmogus.

– Matyt, jus reikia suprasti taip, kad jam buvo pranešta.

– Žodžiu, jis įsikalė tai į galvą, – pakartojo ministras. – Ėmė kelti grėsmę, ir teko jį izoliuoti – jo paties labui. Be to, – pridūrė, – ir tavo labui.

– Malonu, – padėkojau. – Labai malonu iš jūsų pusės.

– Išėjęs iš ligoninės irgi neturėsi rūpesčių – mes jau pasistengsime. Gausi gerą darbą ir gerą atlyginimą. Juk tu mums padedi.

– Nejaugi?

– Ir mes visada padedame savo draugams, argi ne? – jis suspaudė man *ruka*, „šypsomės!“ – šūktelėjo kažkas, ir aš kaip *bezumny* išsišiepiau nespėjęs net pagalvot; žybt žybt, čiaukšt čiaukšt – fotografai įamžino mūsų širdingą draugystę. – Tu geras vaikinai, – pridūrė didysis *čelovek*, – tokių reta. O čia štai kukli dovanėlė.

Pro duris įnešė didžiulę spindinčią chromu dėžę, ir iškart supratau, kas tai per *vešč*. Na, žinoma, stereoagregatas. Jį pastatė šalia lovos, atvožė, įkišo laidą į rozetę.

– Ko pageidautumėt? – paklausė *vek* su *očki* ant nosies ir stirta blizgančių mielų mano širdžiai vokų su plokštelėm rankose. – Mocarto? Bethoveno? Šionbergo? Karlo Orfo?

– Devintosios, – ką gi dar galėjau atsakyti. – Noriu stebuklingos Devintosios.

Ir suskambo Devintoji, o broliai mano. Užmerkęs *glazy*, panirau į pasakišką muziką; kiti patyliukais ėmė skirstytis. Ministras patapšnojo man per *plečo*, pasakė: „Tu neblogas, tikrai neblogas vaikiš“, ir *itty* lauk. Tik vienas *vek* pasiliko

ir paprašė kažką pasirašyti. Pramerčiau *glazy* ir pasirašiau, pats nežinodamas ką ir žinot nenorėdamas, o broliai mano. Tada jau likau visiškai vienas su nuostabiąja Liudvigo van Devintąja.

O, kokios aukštybės, koks svaigulys – nors laižykis iš pasitenkinimo. Prasidėjus skerco, jau mačiau save lekiantį stebuklingai lengvom, tarsi sparnuotom kojom ir raižantį cypiančio pasaulio *lico* galvažude *britva*. O juk dar laukia lėtoji dalis ir tas žavusis finalas su choru. Tikrai, pasveikau, dar kaip pasveikau.

7.

– Na ir kas toliau, a?

Mes – tai aš, nuolankusis jūsų metraštininkas, ir trys mano *drugi* – Lenas, Rikas ir Bulis (taip pramintas dėl *bolšoy* storo sprando ir dėl to, kad baubdavo *gromky* tarsi jautis – būūūūūū) – sėdėjome pieno bare „Korova” ir sukome *rassudki* – ką gi nuveikus šį žiemos vakarą, šlykščiai vėjuotą, tamsų ir šaltą, nors ir sausą. Aplink visi jau spėję priturkt pieno su velosetu, sintemesku, drenkromu ar dar šiuo bei tuo, kas nudangindavo toli toli nuo šio realaus, bet sušvinkusio pasaulio tiesiai į dausas, kur kairiajame *sapog* jau laukė *Bog* su visa savo angelų ir šventųjų kariauna, o *mozg* – šventinis saliutas. Tačiau mes *pit* vis tą patį *moloko* su peiliais, kaip jį vadindavom – patys suprantat, reikia užsivest, kad būriu pultum maitoti vieną. Bet visa tai jums jau pasakojau.

Mūsų ketvertukas išsipustęs pagal paskutinę tų laikų madą: plačiausios kelnės ir palaida juoda blizgančios odos striukė, o po ja – marškiniai be apykaklės ir tokia atseit kaklaskarė. Dar

madinga buvo skusti *golova* taip, kad beveik visa liktų plika, vien šonuose – plaukų ruožai. Tik apavas nesikeitė – *bolšoy* masyvūs batai, kad *chorošou* liptų prie *lico*.

– Na ir kas toliau, a?

Aš lyg ir vyriausias iš visų, ir kiti mato manyje vadą, nors kartais dingteli, kad Buliui gal knieti perimt vadžias – jau toks jis *bolšoy* ir taip *gromky* baubia eidamas karo taku. Tačiau visas idėjas, brolyčiai mano, gimdydavo jūsų nuolankusis; be to, buvau įžymybė – tiek nuotraukų, straipsnių ir viso to mėšlo apie mane prispausdino *gazety*. Ir darbas mano buvo geriausias – net lygint neverta su kitų: Nacionalinis garso įrašų archyvas, muzikos skyrius, tad savaitės gale prisikimšdavau pilną *karman* šlamu, o kur dar plokštelės, kurias savo kuklioms reikmėms patenkinti gaudavau nemokamai.

Šįvakar baras apypilnis – *veki, pticy, devočki, malčiki*, visuotinis kikenimas, *smech* ir srėbimas; per jų šnekas ir vapėjimą tų, išlėkusių į orbitą: „Gugugu pažabų kirmėsklaidos antbuliniai kumščiatraukiai“ ar panašų mėšlą, skverbėsi popsulinga Nedo Akimotos dainuška apie „Tą dieną, jė-jė, tą dieną“. Prie baro rymojo trys *devočki*, išsipusčiusios pagal paskutinę *nadsaty* madą – ilgi nešukuoti baltai išblukinti plaukai, mažiausiai per metrą atsikišusios dirbtinės *grudy* ir pasturgaliai, aptraukti superankštais supermini sijonėliais, neslepiančiais baltų ažūrinių *nižny*. Bulis nenustygo: „Nagi eime bent jau trise, pakvailiosim su jomis. Seniui Lenui vis viena ne tai galvoje. Paliekam jį bendraut su Dievu“. „Miką tau, – atsakydavo Lenas, – o kurgi senoji dvasia – vienas už visus ir visi už vieną, a, bičiuli?“ Aš staiga pajutau vienu metu ir pasiutusio nuobodulio, ir dilgsinčios energijos antplūdį.

– Lauk lauk lauk! – sulojau.

– O kur? – pasidomėjo Rikas, iš *lico* panašus į varlę.

– A, tiesiog šliaužiam *smotret*, kas dedasi plačiajam pasauly, – atsakiau, bet entuziazmo nejaučiau jokio, broliai mano, tik slogų nuobodulį ir dar tokią tarsi neviltį – jausmas, pastaruoju metu dažnai mane aplankantis. Pasisukau į *čelovek*, klie dintį greta manęs ant tos ilgos pliušinės sofas, kuri pasieniu juosė visą *mesto*, ir bac bac bac – *skory* suvariau kelis *tolčio* į pilvą. Bet jis nieko nejuto, brolyčiai, – burbleno sau toliau: „Karutis gerutis, bet ar aukštie lninki kukukukurūzai?“ O mes išvirtome lauk, į žiemos *nočy* platybes.

Marganitos bulvare, kuriuo žingsniavom, patruliuojančių *menty* nebuvo, tad kai pasipainiojo *stary vek*, su *gazeta* rankeje ėjęs nuo kiosko, tariau Buliui: „Na, štai tavo grobis, jei geidi“. Pastaruoju metu vis dažniau tik duodavau nurodymus, o paskui stovėdavau nuošaliau ir žiūrėdavau, kaip juos vykdo. Bulis apkapojo jį – bac bac bac, kiti du pargriovė, ir visi kvatodami ėmė spardyt. Galiausiai liovėsi, ir *vek* inkšdamas nuropojo namo.

– Ar nesriūbtelėjus mums kokio ugninio vandens, kad šilčiau būtų, o Aleksai? – paklausė Bulis, nes atsidūrėme visai netoli „Naujojo Jorko hercogo“. Tiedu sulinksėjo – taip taip taip, paskui visi sužiuro į mane – ar pritarsiu. Aš irgi linktelėjau, tad pasukom ienas ten link. Viduje, kamputyje, lindėjo tos *stary – pticy* ar *babuški*, kurias jūs atsiminsite dar nuo pradžios, ir, žinoma, visos kaipmat užsivedė: „Sveiki, vyrukai, telaimina jus Dievas, berneliai, tokių gerų vaikinų pasaulis dar nėra matęs“, o pačios laukia, kol paklausim: „Na, ko pageidausit, mergaitės?“ Bulis papurtė *kolokol*, ir pasirodė padavėjas, valydamasis *ruki* į *griazny* prijuostę.

– Šlamus ant stalo, *drugi*, – Bulis pirmas išsitraukė saują skambančiųjų. – Škotiškojo mums visiems ir dar toms *babuški*, ar ne?

– A, velniop jas, – atsakiau. – Tegu pačios moka už save, – pastaruuju metu, pats nežinau kodėl, pasidariau toks nagas. Rūpėjo nešvaistyt šlamų – tarsi būčiau kaupęs juos nežinia kokiems tikslams.

– Kas nutiko, *bratan?* – nustebo Bulis. – Kas darosi mūsų *starina* Aleksui?

– A, velniop viską. Nežinau. Supratimo neturiu. Žinau tik, kad nebenoriu leist vėjais savųjų sunkiai uždirbtų šlamų, ir tiek.

– Uždirbtų? – nebeištvėrė ir Rikas. – Ką reiškia – uždirbtų? Jų visai nereikia uždirbti – pats geriau už mus tai žinai, *starina*. Imi sau, ir tiek, paprasčiausiai imi, – ir *gromky* nusi-kvatojo. Pastebėjau, kad porą trejetą jo *zuby* reiktų gydyti.

– A, – tariau, – man reikia pagalvot. – Bet pamatęs, kaip nekantriai tos *babuški* laukia nemokamos burnelės, gūžtelėjau pečiais, išsitraukiau šlamus iš kelnų *karman* ir klojau ant stalo – banknotus, monetas, viską.

– Taigi škotiškojo visiems, – jau kaip ir nebeklausė padavėjas.

– Ne, vyruti, – balažin kodėl atsakiau, – man mažą alaus.

– Gal nesveikuoji, – išsišiepė Lenas ir ištiesė *ruka* man prie *golova* – atseit pažiūrėt, ar nekarščiuoju kartais, bet urgztelėjau kaip šuva ir jis atšoko. – Aš nieko, aš nieko, *drug*, tegu bus kaip nori.

Bulis tuo tarpu apstulbęs *smotret* į skiautę popieriaus, kuri kartu su šlamais persikraustė iš mano *karman* ant stalo.

– Čia tai bent, – išsižiojo, – o mes ir neįtarėme.

– Atiduok! – urgztelėjau ir *skory* stvėriau ją. Negalėčiau paaiškint, kaip ji atsidūrė toje *karman*, brolyčiai; tai buvo nuotrauka, kurią iškirpau iš *gazeta*, o nuotraukoje kūdikis. Kūdikis linksmi vapaliojo, leido tarsi *moloko* burbulus iš

rot ir viepėsi taip, lyg šypsotųsi visam pasauliui. Pats buvo *nagoy* ir gerai nupenėtas – net *plot* susimetė klostėmis. Pakilo *smech* – cho cho cho, jie mėgino atimt iškarpa, tad vėl urgz-telėjau, sugniaužiau ją, suplėšiau į smulkiausius gabalėlius ir pabėriau tarsi snaiges ant grindų. Pasirodė viskis, ir *stary babuški* vėl užtraukė: „Duok Dieve jums sveikatos, vyrukai, telaimina jus Dievas, berneliai, pasauly kitų tokių nėra“ ir visą tą mėšlą. O viena, tokia *stary*, kad per raukšles *lico* negalėjai *vidy*, pravėrė įkritusią visai bedantę *rot*:

– Neplėšyk pinigų, sūnau. Jei pačiam jų nereikia, atiduok kam trūksta. – Labai drąsus poelgis, sakyčiau.

– Ne pinigai ten buvo, o *babuška*, – nuramino ją Rikas. – Ten buvo mažučio gražučio meilučio vaikučio paveikslėlis.

– Man tiesiog viskas pakyrėjo, tiesą sakant, – tariau. – Patys jūs vaikučiai. Tiek ir težinot, kad šaipotės, vaipotės, kvailiojat ir bailiai puldinėjat *liudi* – darote *tolčio*k, kai jums negali atsakyt tuo pačiu.

– Nieko sau, – nustebo Bulis. – O mes net neabejojome niekada, kad tu visų šių reikalų neprilygstamas meistras ir mokytojas. Tau kažkas nutiko, *starina*.

Mano žvilgsnis užkliuvo už padavėjo pastatyto priešais birzgalo ir nei iš šio, nei iš to vos nesusivėmiau – taip supykino. Stvėriau stiklą ir – aaaaaaaa! – šliūkštelėjau ant grindų. Liko *voniučy* putota tarsi šviežias šlapimas bala.

– Nenori pats – atiduok kitam, – vėl neištvėrė kažkuri *stary ptica*.

– Klausykit, *drugi*, – tariau. – Šiandien aš nekaip jaučiuosi. Pats nežinau, kas yra ir kodėl, bet tai faktas. Tad eikit jūs šiąnakt savo keliais be manęs, o ryt susitinkam toje pat vietoje tuo pačiu metu – tikiuosi, bus kur kas geriau.

– O, kaip gaila, – Bulis dėjosi apgailestaujās, bet *glazy* tik sužibo – šią *nočy* jis bus vadas. Valdžia, valdžia, kaip visi jos trokšta. – Gal atidedam rytojui, ką buvom šiandienai suplanavę? Turiu omeny *kraža* iš tos parduotuvės Gagarino gatvėje. Ten geras grobis mūsų laukia, *drug*.

– Ne. Atidėlioti nieko neverta. Jūs darykit savo, kaip patys išmanot. O aš, – pakilau iš vietos, – *itty*.

– O kur? – vėl pasidomėjo Rikas.

– Neklauskite – nežinau. Tiesiog norisi pasivaikščioti vienam ir ramiai pamąstyti. – Mačiau, kaip nustebo *babuški*, kai pakilau vienišas ir nosį nukabinęs – visai nebe tas guvus linksmas *malčik*, kurį ir jūs pamenate. „A, velniop viską“, – tariau pats sau ir visiškai *odyn-oky* išėjau į gatvę.

Tamsu, žvarbus vėjas veria tarsi *nož*, *liudi* beveik nematyt. Tik policijos mašinos, prisėstos sužvėrėjusių farų, patruliuoja gatvėse ir šen bei ten ant kampo porom stoviniuoja jaunučiai *menty* – trepsi, kad nesušaltų, ir pučia garą į žiemos speigą, brolyčiai mano. Manychiau, tuo metu ultrasmurto ir *kražy* banga buvo jau gerokai atslūgusi, nes farai tiesiog žvėriškai susidorodavo su visais, kas pakliūdavo jiems į nagus. Kita vertus, smurtaujantys *nadsaty* priešindavosi iš paskutiniųjų, ir užvirdavo žūtbutinės kovos su farais, kur viską lėmė tik sugebėjimas mikliau darbuotis *nož*, *britva*, lazda ar net *puška*. Bet, tiesą sakant, man kuo toliau, tuo labiau norėjosi spjaut į visa tai. Aš tarsi suminkštėjau pastaruoju metu ir niekaip negalėjau *pony-mat* kodėl. Tiesiog pats nesupratau, ko širdis geidžia. Net muzikos savo irštvoje klausydavausi tokios, kuri anksčiau tik *smech* man būtų kėlusi, brolyčiai. Pamėgau lyriką, tokias *malenky* dainas – vadinamuosius romansus, tykius ir ilgesingus – tik *golos* ir fortepijonas, o ne tie *bolšoy* orkestrai su begale smuikų, trombonų ir litaurų,

tarp kurių vaizduodavausi gulįs. Manyje kažkas vyko, ir vis laužiau *golova*, ar čia liga kokia, o gal tie daktarai taip pažeidė smegenis, kad greitai tapsiu visai *bezumny*.

Tokios *mysli* ir sukosi, brolyčiai, kol žingsniavau miestu nunarinęs *golova*, susikišęs *ruki* į kelnių *karmany*; galiausiai išvargau, mielai būčiau išgėręs *bolšoy čaša čai* su *moloko*. Tik pagalvojęs apie tai išvydau save sėdintį krėse priešais *bolšoy* židini ir siurbiantį tą *čai*. Įdomiausia ir keisčiausia, kad spėjau susent – sprendžiant iš nužilusių *volosy* ir tokių pat žandenu, buvau kokių septyniasdešimties metų. Tik įsi-vaizduokit – sėdžiu sau visiškai *stary* prie ugnies ir šildausi. Bet tas vaizdinys greit prapuolė, palikęs nuostabos jausmą.

Kaip tik priėjau kažkokią arbatinę ar kavinę ir per ilgą ilgiausią vitriną išvydau jos lankytojus – tokie pilki kasdieniški *liudi* kantriais neišraiškingais *licy*, iš tų, kur musės nenuskriaus – sėdi sau, tykia *govorit* ir *pit* savo nekaltą *čai* ar kavą. Žengiau vidun, sumokėjau prie baro už puodelį karštos *čai* su *moloko*, nusinešiau prie vieno staliuko ir atsisdėdau. Čia jau sėdėjo jauna pora – kažką gurkšnojo, rūkė cigaretes su filtru, patyliukais šnekučiavosi ir juokavo tarpusavy, bet aš nekreipiau į juos dėmesio, siurbčiojau *čai* ir savo godas godojau – rūpėjo, kas gi dedasi manyje ir kas dar dėsis. Tik pastebėjau, kad ta *devočka*, kur sėdi priešais mane, tikra gražuolė – bet ne iš tų, kur iškart užsimanai verst ir imtis stumk–trauk, o kaip paveiksliukas – labai grakšti, dailus *lico* su miela šypsena, šviesūs *volosy* ir panašus mėšlas. Po kiek laiko jos *drug*, sėdėjęs su skrybėle, veidu nuo manęs, pasisuko žvilgtelėti į *bolšoy* sieninį laikrodį, ir aš pažinau jį, o jis – mane. Tai buvo Pitas, vienas iš trijų mano *drugi* tais laikais, kai Džordžis, Bukas, jis ir aš buvome neišskiriami. Taip, jis, nors atrodo tarsi suaugęs – keista, juk jam ne dau-

giau kaip devyniolika su trupučiu. Gal dėl to, kad su ūsiukais, lyg ir kasdieniu, bet vis dėlto – kostiumu bei skrybėle.

– Nagi nagi nagi, *drug*, kaip laikaisi? – sakau. – Ilgokai nesimatėme.

– Nejaugi mažėlis Aleksas?

– Kas gi kitas. Šitiek vandens nutekėjo nuo tų auksinių, bet amžiams jau pražuvusių laikų. Vargšas Džordžis, girdėjau, po velėna, *starina* Bukas tiek sugyvulėjo, kad virto *ment*, o mus štai kaip likimas suvedė. Ką nauja pasakysi, *stary drug*?

– Kaip juokingai jis šneka, ar ne? – sukikeno *devočka*.

– Tai, – pasisuko į ją Pitas, – senas mano draugas, vardu Aleksas. Norėčiau, – jis vėl atsigrėžė į mane, – pristatyti tau savo žmoną.

– Žmoną?! – man net *rot* atvipo. – Žmoną žmoną žmoną? – žiopčioju. – Na ne, nebūna taip, mielasis *drug* – esi per jaunas dar, kad vest galėtum. Nepajėgiu ausim aš savo patikėt.

– Ar tu irgi taip šnekėdavai? – vėl sukikenuši paklausė Pito žmona (žmona, kad aš prasmegčiau).

– Hm, – šyptelėjo Pitas. – Man beveik dvidešimt. Pakankamai suaugęs tuoktis – jau du mėnesiai nuo vestuvių praėjo. Matyt, pamiršai, kad pats buvai jauniausias iš visų ir pasiučiausias.

– Oi, – tebežiopčiojau, – *golova* man netelpa visa tai, *starina*. Pitas vedęs. Čia tai bent.

– Turim mažą butuką, – tęsė jis. – Dirbu Valstybinėje laivybos draudimo įmonėje. Atlyginimas nedidelis, bet su laiku prasikursim, be abejo. Džordžina irgi...

– Kuo, kuo ji vardu? – taip ir likau išsižiojęs kaip *bezumny*, o Pito žmona (girdite, brolyčiai, – žmona!) vėl sukrizeno.

– Džordžina. Ji irgi dirba – mašininke, spausdina, žinai. Šiaip taip sukamės. – Negalėjau *glazy* nuo jo atitraukt,

dievaži, brolyčiai. Jis tikrai atrodė suaugęs, ir *golos* kaip didelio, ir apskritai. – Būtinai turi kada pas mus apsilankyti. Tu vis dar, – tęsė, – atrodai labai jaunas – net neįtarsi, kad šitiek teko iškentėti. Taip taip, mes viską skaitėm apie tavo nuotykius. Bet galų gale tu ir iš tikrųjų jaunas.

– Man aštuoniolika, – sakau. – Ką tik suėjo.

– Oho, aštuoniolika. Tai jau rimtas amžius. Ką gi, mums laikas, – pažvelgė jis į Džordžiną tokiom mylinčiom akim ir suspaudė jos *ruka* tarp savųjų, ir ji, brolyčiai mano, apdovanojo ją tokiu žvilgsniu... – Na, mes eisim, – Pitas vėl pasisuko į mane, – pas Gregą pobūvis.

– Pas Gregą? – nieko nesupratau.

– A, tiesa, Grego tikriausiai nepažįsti, ar ne? Gregas pasirodė vėliau, kai tu jau buvai dingęs. Jis rengia pobūvius – žinai, pasisėdėjimas prie vyno taurės, kryžiažodžiai ir panašūs žaidimai. Bet laiką praleidžiam maloniai – nekaltai, jei supranti, ką turiu galvoje.

– Žinoma, ko čia nesuprasi – nekaltai, – atsakiau. – Aš *pony-mat chorošou*. – Džordžiną vėl pralinksmino mano *slovy*. Taip jie ir išėjo žaist savo *voniučy* žaidimų pas tą Gregą, kad ir kas jis būtų. Aš vėl likau *odyn-oky* su savo mintimis, nuostaba ir savo pieniška jau ataušusia *čai*.

Matyt, taip ir bus, galvojau sau. Matyt, aš jau per senas tokiam *žizny*, kokį gyvenau lig šiolei, brolyčiai. Juk tik ką man sukako aštuoniolika. O aštuoniolika – ne tokia jau žalia jaunystė. Aštuoniolikos senis Volfgangas Amadėjus buvo spėjęs prikurti koncertų, simfonijų, operų, oratorijų ir panašaus mėšlo, – atsiprašau, ne mėšlo, dangiškos muzikos. O dar Feliksas M. su savo „Vasarvidžio nakties sapno“ uvertiūra. O kur dar kiti – kad ir tas prancūzų poetas, kurio eilėms Bendžis Britas kūrė muziką – geriausias savo eiles

jis parašė iki penkiolikos metų, brolyčiai mano. Artiūras vardu. Aštuoniolika – ne toks jau žalias amžius. Bet aš – ką aš darysiu?

Išėjau iš tos arbatinės ar kavinės į šlykščiai šaltą tamsią žiemos gatvę ir patraukiau kur kojos neša, o *golova* vienas kitą keitė vaizdiniai – tarsi komikse iš kokios *gazeta*. Štai nuolankusis jūsų metraštininkas Aleksas grįžta iš darbo namo, kur jau laukia karšti pietūs ir tokia lyg ir mylinti *ptica*, pasitinkanti jį su didžiu džiaugsmu. Bet jos bruožų negalėjau *chorošou* įžiūrėti, brolyčiai, nė nenučiuokiau, kas ji tokia. Ir staiga mane nuvėrė aiški nuojauta, kad perėjęs į kitą kambarį – šalia šio, kur židiny liepsnoja ugnis ir ant stalo laukia karšti pietūs – tikrai rasiu, ko man taip trūksta. Viskas susidėstė lyg mozaika – ir nuotrauka, kurią išsikirpau iš *gazeta*, ir tarsi atsitiktinis susitikimas su *storina* Pitu. Nes kitame kambary lovytėje gulėjo ir bu bu bu burbuliavo mano sūnus. Taip taip, brolyčiai, mano sūnus. Paširdžiuose net tuščia pasidarė – nieko panašaus iš savęs nesitikėjau. Bet supratau, kas su manimi dedasi, o broliai mano. Aš tiesiog kaip ir suaugau.

Taip taip, taip ir bus. Jaunystė praeina, nieko nepadarysi, deja. Nors jaunystėj esi tarsi gyvulys. Na, gal ne tiek gyvulys, kiek tas žaisliukas, kuriuos *vidy* parduodamus gatvėse – *malenky* skardinis *čelovek* su spyruokle viduje, o iš nugaros kyšo raktas; brrr brrr brrr – prisuki ir paleidi, ir jis *itty* pirmyn – eina kaip tikras, o broliai mano. Bet *itty* sugeba tik tiesiai ir bam bam bam trankosi į visa, kas pasitaiko kelyje, ir nieko padaryt su savim negali. Tai va, jaunystėj esam tarsi tokie *malenky* mechanizmai.

Sūnaui mano, sūnaui. Kai turėsiu sūnų, išaiškinsiu jam visa tai – žinoma, palauksiu, kol užaugs pakankamai *stary*

ir galės suprasti. Nors, aišku, nieko jis nesupras ir suprasti nenorės, o darys visa, ką ir pats dariau, – taip, gal net nudės kokią vargšę *stary ptica*, apsuptą miauksinčių *koty* ir *koški*, o aš ir sustabdyt nesugebėsiu. Ir jis savo sūnaus nesustabdys, brolyčiai mano. Taip ir suksimės visi iki pat pasaulio pabaigos – ratas po rato, ratas po rato, sakytum koks *bolšoy* gigantiškas *čelovek*, o gal ir Pats *Bog* (tas pats, kur „Korova“ bare) savo milžiniškose *ruki* suktų ir suktų, ir suktų *voniučy griazny* apelsiną.

Bet pirmiausia, brolyčiai, reikia susirast tokią *devočka*, kuri tiktų būti motina mano sūnui. Rytoj pat pradėdu ieškot, nusprendžiau. Tik reikalas visiškai neįprastas, naujas. Tarsi ko pradžia, tarsi naujas *žizny* skirsnis.

Taigi štai kas toliau – matote, brolyčiai, kuo baigiasi ši istorija. Jūs visur pabuvot su savo mažėliu *drug* Aleksiuku; teko ir kentėt kartu su juo, ir pamatyt tokių *griazny svoločy*, kokius tik *Bog* kada yra sukūręs – ir visi nusiteikę prieš jūsų *stary drug*. Ir tik todėl, kad buvau toks jaunas. Bet dabar, istorijai baigiantis, aš nebejaunas, o ne. Aleksas užaugo, tikrai.

O toliau aš *itty* visiškai *odyn-oky*, broliai mano, toliau jums nevalia. Ryt viskas bus kaip visada – kažkur kvepės gėlės, dar kartą pasisuks *voniučy Žemė*, pakils *Luna* su žvaigždėmis, tik jūsų *stary drug* Aleksas visiškai *odyn-oky* ieškosis atseit poros. Ir panašus mėšlas. Baisus, *griazny* ir *voniučy* pasaulis, kai pagalvoji, tiesa, brolyčiai? Bet jūsų mažasis *drug* linki jums geros kloties. O visiems kitiems iš šios istorijos gilia-mintiškai subirbsime lūpomis – prrrrrrr. Ir tegu jie bučiuoja man subinę. Tik jūs, o broliai mano, prisiminkit kartais savąjį mažėlį Aleksiuką, kurs buvo. Amen. Ir visą tą mėšlą.

TURINYS

PRATARMĖ	5
PIRMOJI DALIS	13
ANTROJI DALIS	81
TREČIOJI DALIS	131

„Mūsų kišenės plyšo nuo *dengi*, tad finansiniu požiūriu lyg ir nebuvo reikalo griebtis *kraža* – padaryti *tolčio*k kokiam senam *čelovek* skersgatvyje ir pasigrožėjus, kaip jis plūduriuoja savame *krovy*, keturiese pasidalinti jo kišenių turinį; ar surengt ultrasmurto scenelę kokiai tirtančiai žilai *stary ptica* parduotuvėje ir kvatojant dingti su visa kasa. Bet juk ne veltui sakoma, kad pinigai – dar ne viskas.“

„Lietuvos ryto“ kolekcija

Pats garsiausias A.Burgesso romanas „Prisukamas apelsinas“ buvo išleistas 1962 m. Šis kūrinys ir 1971-aisiais pasirodęs Stanley Kubricko filmas pelnė autoriui pasaulinę šlovę.

Romano veiksmas vyksta ateityje, nors nei šalis, nei laikas nenurodyti. Knygos herojus Aleksas, kaip ir dauguma paauglių, maištauja, tačiau šis maištas, kurį pats Aleksas vadina „ultrasmurtu“, peržengia visas ribas. Plėšimai, pjautynės, muštynės, žmonių užpuldinėjimas gatvėse ir net žmogžudystės – tokia maištaujančio Alekso ir jo šutvės kasdienybė.

Smurtas šių kompaniją įkvepia ir suteikia prasmės gyventi. Kai kurios romano scenos žiaurumu šokiruoja ir šiais laikais, nors nuo „Prisukamo apelsino“ laikų buvo parašyta daugybė išties šiurpių kūrinių. Dėl „smurto propagavimo“ romanas ir filmas buvo uždrausti rodyti daugybėje valstybių. Kad ir kaip būtų keista, Alekso smurtas nykių totalitarinės valstybės fone nėra betikslis. Tai – kova su veidmainiška ir bailia visuomene.

Knygoje vartojama savotiška šnekamoji kalba, autoriaus vadinama *nadsaty*. Tai – slaviškų žodžių, angliško rimuoto slengo ir paties A.Burgesso sukurtų žodžių mišinys. To meto jaunimo slengo autorius vengė, nes buvo įsitikinęs, kad jis pernelyg greitai sensta.

Parduodama tik su dienraščiu „Lietuvos rytas“
Knygos kaina: 13,99 Lt

ISBN 84-9819-670-1

9 788498 196702